

Indonesia-Filipino

Kamus Bahasa Indonesia-Filipino

Kamus Bahasa Indonesia-Filipino

Badan Pengembangan Bahasa dan Perbukuan
Kementerian Pendidikan dan Kebudayaan
Jalan Daksinapati Barat IV, Rawamangun
Jakarta Timur 13220
Telepon (021) 4706287, 4706288, 4896558, 4894564
<http://badanbahasa.kemdikbud.go.id>

Badan Pengembangan Bahasa dan Perbukuan
Kementerian Pendidikan dan Kebudayaan
2019

KAMUS BAHASA INDONESIA-FILIPINO

Badan Pengembangan Bahasa dan Perbukuan
Kementerian Pendidikan dan Kebudayaan
2019

KAMUS BAHASA INDONESIA-FILIPINO

Penyusun

Myrna Carillo Halim

Levi Cruz

Badan Pengembangan Bahasa dan Perbukuan
Kementerian Pendidikan dan Kebudayaan

2019

MILIK NEGARA
TIDAK DIPERDAGANGKAN

Hak cipta tahun 2019 milik Kementerian Pendidikan dan Kebudayaan.

Dilindungi Undang-Undang.

Dilarang memperbanyak sebagian atau seluruhnya tanpa izin tertulis penerbit.

R

499.219 921 103

HAL

k

Halim, Myrna Carillo dan Levi Cruz
Kamus Bahasa Indonesia-Filipino / Myrna
Carillo Halim dan Levi Cruz; Dora Amalia,
Meryna Afrila, Denda Rinjaya (Ed.). Jakarta:
Badan Pengembangan Bahasa dan Perbukuan,
2019.x, 303 hlm.; 24 cm.

ISBN 978-602-437-921-6

1. BAHASA INDONESIA – KAMUS -
FILIINO
2. BAHASA INDONESIA -
ENSIKLOPEDI DAN KAMUS

KAMUS BAHASA INDONESIA-FILIPINO

Penanggung Jawab

Kepala Badan Pengembangan Bahasa dan Perbukuan

Wakil Penanggung Jawab

Kepala Pusat Pengembangan dan Pelindungan Bahasa dan Sastra

Penyusun

Myrna Carillo Halim

Levi Cruz

Penyunting Penyelia

Dra. Menuk Hardaniwati, M.Pd.

Penyunting

Dr. Dora Amalia

Meryna Afrila, S.S.

Denda Rinjaya, S.S.

Pengelola Pangkalan Data

Denny Adrian Nurhuda, S.Pd.

Radityo Gurit Ardho, S.S.

Perwajahan Sampul

Nurjaman, S.Ds.

Penerbit

Badan Pengembangan Bahasa dan Perbukuan

Jalan Daksinapati Barat IV, Rawamangun, Jakarta Timur 13220

Telepon/Faksimile: (021) 4706287, 4706288,

4896558, 4894546/(021) 4750407

Laman: www.badanbahasa.kemdikbud.go.id

KATA PENGANTAR

Untuk mendukung program internasionalisasi bahasa Indonesia, khususnya peningkatan fungsi bahasa Indonesia menjadi bahasa resmi di tingkat Asean, Badan Pengembangan Bahasa dan Perbukuan, Kementerian Pendidikan dan Kebudayaan menyusun Seri Kamus Asean. Kamus ini adalah kamus dwibahasa yang disusun secara khusus untuk pemelajar BIPA dan dapat menjadi petunjuk praktis dalam berkomunikasi dalam bahasa Indonesia. Kamus Indonesia-Filipino ini disusun oleh Myrna Carillo Halim dan Levi Cruz. Kamus pemelajar ini berisi lema yang berupa kata berfrekuensi tinggi dan lazim digunakan untuk komunikasi dalam percakapan. Di dalam kamus ini juga disertakan contoh-contoh penggunaan kata untuk memperjelas konteks pemakaiannya. Kamus ini berisi 3.584 entri dengan penjelasan dan definisi yang disesuaikan dengan kebutuhan pemelajar bahasa Indonesia. Selain itu, pada lema disertakan pula cara pelafalan dengan menggunakan aksara atau tulisan bahasa sasaran untuk memperjelas cara pengucapan. Kamus ini dapat menjadi pendamping buku ajar BIPA yang diperlukan dalam proses pembelajaran bahasa Indonesia. Kami mengucapkan terima kasih dan penghargaan kepada Kedutaan Besar Republik Indonesia untuk Filipina yang telah membantu dan mendampingi kami selama penyusunan kamus.

Jakarta, Oktober 2019
Kepala Badan Pengembangan
Bahasa dan Perbukuan

Prof. Dr. Dadang Sunendar, M.Hum.

DAFTAR ISI

Kata Pengantar	vii
Daftar Isi	ix
Daftar Label	x
A–Z	1

DAFTAR LABEL

Label Kelas Kata

<i>n</i>	nomina
<i>v</i>	verba
<i>adj</i>	adjektiva
<i>adv</i>	adverbia
<i>p</i>	partikel
<i>pron</i>	pronomina
<i>num</i>	numeralia

A - a

aba-aba *n* pamunuan, manduhan:
nagbigay ng utos ang
tagapanguna sa mga kabilang
sa seremonya ng watawat
*instruktur memberikan aba-
aba pada peserta upacara
bendera*

abadi *a* walang-kamatayan,
imortal, walang katapusan:
walang taong walang
kamatayan *tidak ada manusia
yang abadi*

abai, mengabaikan *v* baliwalain:
natalo siya dahil binalewala
niya ang kakayanan ng
kanyang kalaban *dia kalah
karena mengabaikan
kemampuan lawan*

abjad *n* alpabeto: ang pangalan
ng mga kabilang sa seminar
ay pinagsusunod-sunod ayon
sa alpabeto *nama-nama
peserta seminar diurutkan
berdasarkan abjad*

absen *v* magsikap, pagsikapan,
magpilit, pagsakitan, magsakit:
tatlong mag-aaral ang lumiban
ngayon *tiga orang murid
absen hari ini*

abu-abu *a* kulay abo/abuhin:
gusto niya nang kulay abo
dahil masigla ito sa
pakiramdam *dia meyakini
warna abu-abu karena
berkesan hangat*

acara, pengacara *n* abogado,
manananggol, tagatangkilik:
siya ay nagtatrabaho bilang
isang manananggol sa isang
lawfirm *dia bekerja sebagai
pengacara di sebuah firma
hukum*

acuh *v* paki-alam: wala siyang
pakialam sa payo ng kanyang
mga magulang *dia tidak
pernah acuh terhadap nasihat
orang tuanya*

-- **tak acuh** *v* walang
malasakit: tila wala siyang
malasakit sa aking mungkahi
*dia sepertinya acuh tak acuh
terhadap usulku*

mengacuhkan *v* pinapansin:
bakit hindi ninyo pinapansin
ang aking opinyon? *mengapa
kalian tidak pernah
mengacuhkan pendapatku?*

ada, keberadaan

ada, keberadaan *n* presensya:
ang presensya ng pinuno ay
kinakailangan sa isang pag
titipon *keberadan ketua*
sangat dibutuhkan dalam
rapat

mengada-ada *v* maging
katawa-tawa: huwag kang
maging katawa-tawa *jangan*
mengada-ada

mengadakan *v* mag-organisa,
magdaos, magtalaga: Ang
aming klase ay bubuo nang
isang palabas na drama *kelas*
kami akan mengadakan
pertunjukan drama

adalah *v* ay: ang Indonesia ay
isang bansang kapuluan
Indonesia adalah negara
kepulauan

adat *n* ka-ugalian: kailangan
nating igalang ang mga ka-
ugalian na lokal *kita harus*
menghormati adat lokal

-- **istiadat** *n* kaugalian:
kailangan natin respetuhin ang
kaugalian ng isang rehiyon
kita harus menghargai adat
istiadat suatu daerah

beradat *v* may mabuting asal:
nakikita sa kanyang kinikilos
na siya ay taong may
mabuting asal *sikapnya*
menunjukkan bahwa dia
seorang yang beradat

adu, penalti

adik *n* kapatid: meron akong
isang nakababatang kapatid na
lalaki at dalawang
nakakababatang kapatid na
babae *aku memiliki satu orang*
adik laki-laki dan dua orang
adik perempuan

adil *a* patas: kailangang maging
patas ang mga hukom *seorang*
hakim harus adil

pengadilan *n* korte,
hukuman, husgado:
nagbibigay ng salaysay ang
saksi sa harap ng hukom *saksi*
tengah menguraikan
kesaksiannya di hadapan
pengadilan

adu, adu penalti *v* parusang
penalti: ang Persija ay
nagtagumpay talunin ang
Arema sa parusang penalti
Persija berhasil mengalahkan
Arema lewat adu penalti

mengadu *v* 1 pagkalansing:
itinaas nila ang kanilang mga
baso , pinagkalansing ang
mga ito, pagkatapos ay
uminom *mereka mengangkat*
gelas mereka, mengadunya,
kemudian meminumnya;

2 isabong, ilaban:
pinagsabong nang dalawang
binatilyo ang kanilang mga
tandang *kedua pemuda itu*
mengadu ayam mereka

aduk

mengadukan *v* idemanda, ireklamo, kasuhan: nagsampa siya ng reklamo sa korte laban sa kanyang boss *dia*
mengadukan atasannya ke pengadilan

aduk *v* halo; haluin: haluin ang mga sangkap nang dahan-dahan *aduk semua bahan perlahan-lahan*

mengaduk(-aduk) *v* haluin, halu-haluin: paulit-ulit na hinalo ni nanay ang lahat ng sangkap *ibu mengaduk-aduk semua bahan*

agar *p* upang maging, kaya: upang maging marunong, kailangang maging masikap *agar pintar, kita harus rajin belajar*

agar-agar *n* gulaman: ang gulaman ay naglalaman ng hibla na mabuti para sa katawan *agar-agar mengandung serat yang baik bagi tubuh*

agun, agunan *n* garantiya, panggarantiya: ang bahay na iyon ay ginawang panggarantiya ng may-ari *rumah tersebut dijadikan agunan oleh pemiliknya*

air, air kencing

agung *a* dakila, marangal, maharlika, matayog, mataas: siya ay trinato na parang bisitang maharlika *dia diperlakukan bagai seorang tamu agung*

keagungan *n* kadakilaan, kabantugan: ang kanyang pininta ay nagpapakita ng kadakilaan *lukisannya memancarkan keagungan*

mengagungkan *v* sambahin, papurihan, dakilain: pinapurihan niya ang Diyos sa kanyang panalangin *dia mengagungkan Tuhan dalam doanya*

ahli *n* dalubhasa: siya ay dalubhasa sa kalusugan *dia seorang ahli dalam hal kesehatan*

-- **waris** *n* tagapagmana: siya angnag-iisang tagapagmana sa kanyang pamilya *dia ahli waris tunggal di keluarganya*

air, air kencing *n* ihi: ang ihi ay maaring maging isang tagapagpahiwatig ng kalagayan ng kalusugan ng katawan *air kencing bisa menjadi indikator dari kondisi kesehatan tubuh*

-- **ketuban** *n* amniotic fluid: ang unang proseso ng kapanganakan ay may sinyales na pagkabasag ng amniotic fluid *awal dari proses persalinan ditandai dengan air ketuban yang pecah*

-- **liur** *n* laway: produksyon ng maliit na laway ay maaaring gumawa ng tuyo ang bibig *produksi air liur yang sedikit bisa membuat mulut kering*

-- **mata** *n* luha: hinaplos ng daliri ni Ari ang luha ng kanyang pinsan *Jemari tangan Ari mengusap air mata adik sepupunya*

ajaib *a* milagroso; di kapani-paniwala: milagrosang pangyayari *peristiwa yang ajaib*

ajak, mengajak *v* yayain, imbitahin: niyaya niya akong manood ng konsiyerto kasama siya *dia mengajak saya menonton konser bersamanya*

ajar, belajar *v* mag-aral, matuto: siya ay nag-aaral tumugtog ng gitara *dia sedang belajar bermain gitar*

mempelajari *v* mag-aral: siya ay interesadong mag-aral ng wikang Koreano *dia tertarik mempelajari bahasa Korea*

pelajar *n* mag-aaral: mag-aaral ng musika *pelajar musik pelajaran* *n* subjek: heograpiya ang aking paboritong leksyon *geografi adalah pelajaran favoritku*

aju, mengajukan *v* magsumite: sila ay nagsumite ng panukala ng aktibidad *mereka mengajukan proposal kegiatan*

pengajuan *n* paglagak, pagharap, paghain, pag-ientrega: paglagak ng kahilingan para sa pasaporte *pengajuan permohonan paspor*

akal *n* **1** pag iisip: matinong pag iisip *akal sehat*; **2** trik: lagi siyang may trik na panloko ng tao *dia selalu memiliki akal untuk menipu orang*

-- **bulus** *n* daya: nangyari ang paghihiyawan dahil sa huthot sa pangalan ng presiden bilang isang resulta sa daya sa Freeport Inodonesia *terjadi kegaduhan karena pencatutan nama presiden akibat akal bulus Freeport Indonesia*

berakal *v* matalino, marunong: matalinong nilalang *makhluk berakal*

mengakali *v* nilinlang: nilinlang niya ang ang umiiral na sistema *dia mengakali sistem yang berlaku*

akan *p* tungkol: nakalimutan ko ang tungkol sa pangako kong makipagkita sa kanya ngayong hapon *aku lupa akan janjiku untuk menemuinya sore ini*

-- **tetapi** *p* ganun pa man: ang aming klase ay binigyan ng takdang aralin kahapon Ganun pa man, nakalimutan ko itong gawin *kelas kami diberi pekerjaan rumah kemarin akan tetapi, aku lupa mengerjakannya*

seakan-akan *adv* parang, animo, katulad: kung umasta siya ay parang hindi niya ako kilala *dia bersikap seakan-akan tidak mengenaliku*

akar, berakar *v* nakabaon, nakatanim: nakatanim sa kanyang isip ang mga sinabi ng kanyang mga magulang *kata-kata orang tuanya berakar di pikirannya*

akhir, akhir pekan *n* katapusan: kami ay magbabakasyon sa katapusan *kami berlibur di akhir pekan*

akhirnya *adv* sa wakas: sa wakas ay nag tagumpay siya na ipanalo ang laban *akhirnya dia berhasil memenangkan pertandingan*

akibat *n* resulta: milyun-milyong tao ang namamatay taun-taon resulta sa malaria *jutaan orang mati setiap tahun akibat malaria*

akibatnya *n* kahihinatnan: dahil sa kanyang pag-uugali, dapat niyang tanggapin ang mga kahihinatnan niya *karena tingkah lakunya, dia harus menerima akibatnya*

berakibat *v* magresulta: ang aksidente ay maaaring magresulta sa mas malala *kecelakaan itu bisa saja berakibat lebih fatal*

mengakibatkan *v* nagbunga: mas mataas na presyo ng gasolina ay nagbunga ng pag taas sa presyo ng pang araw-araw na pangangailangan *kenaikan harga bensin mengakibatkan meningkatnya harga barang keperluan sehari-hari*

akrab *a* malapit: siya ay malapit sa kanyang hipag *dia sangat akrab dengan menantunya*

aksi *n* aksiyon: ang aksiyon ng pag kokolekta ng pondo ay ginawa ng mga mag-aaral *aksi* *pengumpulan dana dilakukan oleh mahasiswa*

beraksi *v* aksyon: siya ay agad na babalik sa akyon pagkatapos makabawi mula sa pinsala *ia akan segera kembali beraksi setelah pulih dari cedera*

akta *n* katibayan: si tatay ay gumagawa ng katibayan ng lupa *ayah sedang membuat akta tanah*

-- **jual beli** *n* kasulatan ng pagbebenta: transaksyon na ito ay walang kasulatan ng pagbebenta *transaksi ini tidak disertai akta jual beli*

-- **kelahiran** *n* katibayan ng kapanganakan: si tatay ay gumawa ng katibayan ng kapanganakan ng kapatid ko *ayah membuat akta kelahiran adik*

-- **nikah** *n* katibayan ng kasal: nakatanggap kami ng katibayan ng kasal mula sa opisyal *kami menerima akta nikah dari petugas*

-- **notaris** *n* notaryo: si tiyuhin ay gumawa ng notaryo para sa kanyang kumpanya *paman membuat akta notaris untuk perusahaannya*

aku *n* ako: kailangan kong pumunta sa ospital bukas *aku harus pergi ke rumah sakit besok*

mengaku *v* pag-amin: inamin niya na kasalanan niya *dia mengaku bahwa itu adalah kesalahannya*

pengakuan *n* pag-amin: siy aay gumawa ng pag-amin na ikinagulat ng publiko *dia membuat pengakuan yang mengejutkan publik*

akurat *a* tumpak: ang balita ay dapat magbigay ng tumpak na impormasyon *berita harus memberikan informasi yang akurat*

alam *n* kalikasan: siya ay nag-aaral ng agham ng kalikasan at kapaligiran *ia mempelajari ilmu tentang alam dan sekitarnya*

-- **pikiran** *n* sa isipan: sinubukan niya na pumasok sa isipan ng mga bata *dia mencoba memasuki alam pikiran anak-anak*

-- **semesta** *n* sandaigdig: gaano karami ang mga bituin sa sandaigdig? *berapa jumlah bintang di alam semesta?*

berpengalaman *v* karanasan:
siya ay isang manlalaro ng
putbol na may karanasan *ia*
seorang pemain sepak bola
yang berpengalaman

mengalami *v* nakaranas:
habang siya ay sa ibang bansa,
siya ay nakaranas ng
maraming paghihirap *selama*
di rantau ia mengalami
banyak kesulitan

pengalaman *n* karanasan:
siya ay marami ng karanasan
sa pagbebenta *dia sudah*
banyak pengalaman dalam
berdagang

alami *a* natural: siya ay
nagalaga ng kanyang
kagandahan sa paraang
natural *ia merawat*
kecantikannya secara alami

alang-alang *n* damuhan:
indonesia ay mayroong
damuhan na lupain na may
hanggang sampóng milyón na
ektarya *Indonesia memiliki*
lahan alang-alang hingga 10
juta hektar

alangkah *adv* kay: kay ganda ng
tanawin na yun *alangkah*
indahnyá pemandangan itu

alas *n* pedestal: ang pedestal ng
kanyang bahay ay gawa sa
karamik *alas rumahnya*
terbuat dari keramik

-- **bedak** *n* pulbo: siya ay
gumamit ng pulbo bago
pumunta sa handaan *ia*
menggunakan alas bedak
sebelum pergi ke pesta

alasan *a* dahilan: ang dahilan
na ibinigay niya ay hindi
makatuwiran *alasan yang*
disampaikannya tidak masuk
akal

beralasan *v* makatuwiran:
ang pagkabalisa niya ay hindi
makatuwiran *kecemasannya*
tidak beralasan

alat *n* aparato: ang batang iyon
ay gumagamit ng aparato
pandinig *anak itu*
menggunakan alat bantu
dengar

-- **kecantikan** *n* kosmetiko:
ang kosmetiko na may mga
natural na sangkap ay naging
alternitibong pagpipilian *alat*
kecantikan dengan bahan
dasar alami menjadi alternatif
pilihan

alih *v* naging: ang lupain ito ay
naging pabahay *lahan ini*
telah alih fungsi menjadi
perumahan

-- **teknologi** *v* eksperto sa teknolohiya: ang pagsulong sa agham at teknolohiya ay ang tagumpay ng mga eksperto sa teknolohiya *kemajuan ilmu pengetahuan dan teknologi adalah keberhasilan dari alih teknologi*

mengalihkan *v* ilihis: kami ay nabigo sa paglihig ng kanyang atensyon *kami gagal mengalihkan perhatiannya*

peralihan *n* pagbabago, pagbabagong-kalagayan: ang kanyang anak ay nasa gitna ng pagbabago *anaknya sedang berada dalam masa peralihan*

alir, aliran *n* daloy: sinubukan namin ihinto ang daloy ng dugo mula sa sugat niya *kami berusaha menghentikan aliran darah dari lukanya*

mengalir *v* umagos, dumaloy, pagdanak: umagos ang ilog mula sa taas, pababa *air sungai mengalir dari hulu ke hilir*

alkohol *n* alkohol: ang produkto ng inumin na ito ay may label na walang alkohol *produk minuman ini berlabel tanpa alkohol*

beralkohol *v* may alkohol: siya ay madalas gumamit ng pabango na may alkohol *ia sering menggunakan parfum beralkohol*

alun-alun *n* liwasan, plasa: sarado ang liwasan dahil may demonstrasyon *alun-alun ditutup karena terdapat demonstrasi*

alur, alur sungai *n* batis: ipinabuti ng pamahalaan ang dikes at batis na mababaw *pemerintah memperbaiki tanggul dan alur sungai yang dangkal*

amal *n* pagkakawang-gawa, pagbibigay ng tulong o donasyon: ang pagtitipon ng pagkakawang-gawa ay para sa mga nasalanta ng baha *acara amal itu ditujukan untuk korban banjir*

beramal *v* kawanggawa: maraming taong gusto mag kawanggawa upang makatulong sa biktima ng lindol *banyak orang beramal untuk membantu korban gempa*

amanat *n* mensahe: nakalimutan niya ang mensahe ng kanyang magulang *1 dia lupa akan amanat orang tuanya 2 direktur memberikan amanat kepada para pegawai*

amat, mengamati

andal

amat, mengamati *v* mag-
obserba, magmatyag:
pinagmasdan nila ang mga
bituwin gamit ang teleskopyo
*mereka mengamati bintang
menggunakan teleskop*

pengamatan *n* pagmamasid:
ang pagmamasid sa hilal ay
ginagawa para
mapagpasyahan ang unang
araw ng Ramadan
*pengamatan hilal dilakukan
untuk menentukan tanggal 1
Ramadan*

amplop *n* sobre: ang sulat na
iyon ay pinasok sa sobre *surat
itu ia masukan ke dalam
amplop*

ampuh *a* mabisa, epektibo,
makapangyarihan, malakas,
matapang: mabisa ang gamot
na iyan *obat itu sangat ampuh*

ampun *n* awa, pagpapatawad,
kapatawaran, habag: siya ay
nananalangin at humihingi ng
kapatawaran sa Diyos *dia
berdoa memohon ampun
kepada Tuhan*

ampunan *n* kapatawaran:
kapatawaran ng Diyos
ampunan Tuhan

mengampuni *v* magpatawad:
napatawad na niya ang lahat
ng kamalian ng kanyang
kaibigan *dia telah
mengampuni semua kesalahan
temannya*

pengampunan *n*
pagpapatawad, patawad,
kapatawaran, paumanhin,
pagpapaumanhin: ang
pagpapatawad ng kasalanan
pengampunan dosa

amuk *n* mag-amok, sumiklab sa
galit, magwala, mang-gulo:
malawakang kaguluhan *amuk
massa*

-- **massa** *n* kaguluhan ng tao:
pinatigil ng pulis ang
kaguluhan ng tao sa sentro ng
lungsod *polisi meredam amuk
massa di pusat kota*

mengamuk *v* magalit,
manalasa, magwala, magalit
nang labis, manalanta,
magnagalit: nagnangalit ang
bagyo sa karagatan *badai
mengamuk di lautan*

andai *n* kung: kung na
iintindihan niya lang ang
aking nararamdaman *andai
dia mengerti yang kurasakan*

andal *a* mapagkakatiwalaan:
siya ay isang
mapagkakatiwalaang
manggagawa *dia seorang
pekerja andal*

andil

andalan *n* alas: siya ang alas ng aming koponan *dia andalan tim kami*

mengandalkan *v* umasa: maari kaming laging umasa sa kanya *kami selalu dapat mengandalkan kemampuannya*

andil *n* kontribusyon: may kontribusyon siya sa tagumpay ng kumpanya *dia memiliki andil dalam keberhasilan perusahaan itu*

aneka ragam *a* iba't ibang: ang eksibisyon na iyon ay nagpapakita ng iba't ibang mga tela *pameran itu menampilkan aneka ragam kain tenun*

beraneka ragam *a* iba't-ibang uri: siya ay nag bebenta ng iba't-ibang uri ng isda *ia menjual beraneka ragam ikan*

angan, angan-angan *n* pangarap: bawat magulang ay mayroong pangarap na pareho para sa kanyang anak *setiap orang tua memiliki angan-angan yang sama untuk anaknya*

berangan-angan *v* managinip, mangarap: nangangarap siyang magbyahe sa buong Europe *dia berangan-angan berkeliling Eropa*

anggur, menganggur

anggar, anggaran *n* badyet: siya ay nag bigay ng data ng badyet negosyo *ia menyerahkan data anggaran perusahaan*

anggrek *n* orkid: orkid sa kanyang bakuran ay namumulaklak na *bunga anggrek di halaman rumahnya sudah bermekaran*

angguk, mengangguk(-angguk) *v* tumango-tango, tumango nang tumango: sila ay tumango bilang pagsang-ayon sa narinig nilang talumpati nang isang pulitiko *mereka mengangguk-angguk setuju mendengar orasi tokoh itu*

anggun *a* elegante, maringal, magara; kaaya-aya, marikit, pinong kumilos: ang babaing iyon ay talagang maganda at elegante *wanita itu sangat cantik dan anggun*

¹anggur, menganggur *v* walang trabaho, tambay: wala siyang trabaho mula ng magsara ang kanyang kumpanyang pinapasukan *dia menganggur sejak perusahaan tempat dia bekerja ditutup*

pengangguran *n* kawalan ng hanapbuhay, kawalan ng trabaho: ang antas ng kawalan ng trabaho ay tumataas nitong mga nakalipas na taon *angka pengangguran semakin tinggi dalam beberapa tahun terakhir*

²**anggur** *n* **1** ubas: ubas ang paborito kong prutas *anggur adalah buah favoritku*; **2** alak: ang alak ay mayroong alkohol *minuman anggur mengandung alkohol*

angkasa *n* kalangitan, kalawakan: pagsasaliksik ng kalawakan *penjelajahan angkasa*

angkat, angkat kaki₁ *v* umalis, iniwan: umalis siya sa lugar pagkatapos na pagkatapos ng palabas *segera setelah acara berakhir, dia angkat kaki dari tempat itu*

-- **tangan** *v* sumuko: siya ay sumuko na sa kanyang mga gawain *ia sudah angkat tangan dengan pekerjaannya*

angkatan darat *n* hukbong katihan: hukbong katihan ng Indonesia gumawa ng magkasanib na pagsasanay sa ibang mga bansa *angkatan darat indonesia melakukan latihan gabungan dengan negara lain*

angkatan laut *n* hukbong dagat: britanya ay kilala sa kanilang hukbong dagat *inggris terkenal dengan angkatan lautnya*

angkatan udara *n* hukbong panghimpapawid: ang aking kapatid ay nag papalista sa paaralan ng hukbong panghimpapawidd *kakak saya mendaftar sekolah angkatan udara*

pengangkatan *n* tipanan: sa opisina ay may ginaganap na tipanan sa mga opisyaes *di kantor sedang diadakan pengangkatan pejabat*

angker *a* pinagmumultuhan: hindi kami na natili sa hotel na yun dahil ito ay pinamumultuhan *kami tidak menginap di hotel itu karena terasa angker*

angkuh *a* mayabang, hambog, mapagmataas, mapagmalaki: talagang hambog ang pag-uugali ng taong iyon *sikap pria itu sungguh angkuh*

aniaya *n* kawalan ng katarungan: sa sinaunang panahon, maraming hari na mahilig gumawa ng kawalan ng katarungan sa kanilang alipin *pada zaman dulu banyak raja yang suka berbuat aniaya kepada hambanya*

anjung, anjungan tunai mandiri

arus

menganiaya: *v* abusuhin,
pagmalabisan,
paglapastanganan,
pagmalupitan: ang babaing
iyon ay naakusahang nang-
aabuso ng kasambahay *wanita*
itu dituduh menganiaya
pembantu rumah tangganya

anjung, anjungan tunai

mandiri *n* ATM: nanay ay
kumuha ng pera sa ATM *ibu*
mengambil uang di mesin
anjungan tunai mandiri

anjur, anjuran *n* payo: siya
talagang nag bigay pansin sa
payo ng doktor *dia sangat*
memperhatikan anjuran
dokter

antar , antaran *n* inorder: siya
ay dumating ng dala ang mga
bagay na inorder *dia datang*
membawa barang antaran

mengantar *v* samahan:
sinasamahan nya ang kanyang
batang kapatid sa paaralan
araw-araw *dia mengantar*
adik perempuannya ke
sekolah setiap hari

pengantar *n* tagahatid:
tagahatid ng gatas ay maging
pumupunta tuwing linggo ng
umaga *pengantar susu selalu*
datang setiap minggu pagi

antara, perantara *n*

tagapamagitan: kailangan ng
isang tagapamagitan upang
malutas ang hindi
pagkakaunawaan sa pagitan
ng mga nayon *dibutuhkan*
perantara untuk
menyelesaikan pertikaian
antardesa

antariksa *n* espasyo: mga
astronot pumunta sa espasyo
para astronaut pergi ke
antariksa

anting *n* hikaw: niregaluhan ako
ng nanay ko ng hikaw para sa
aking kaarawan *ibu*
memberiku anting sebagai
hadiah ulang tahun

apotek *n* parmasya, botika:
nagtatrabaho sa botika ang
aking ama *ayahku bekerja di*
apotek

arus *n* agos: kung hindi malakas
ang agos ng tubig sa ilog,
lalangoy sila doon *jika arus*
sungai tidak deras, mereka
akan berenang di sana

-- **balik** *n* blackflow:
blackflow ay karaniwang
nangyayari pagkatapos ng
bakasyon *arus balik biasanya*
terjadi setelah liburan
berakhir

-- **lalu lintas** *n* daloy trapiko: kondisyon ng daloy trapiko sa kabisera ay mukhang mabuti *kondisi arus lalu lintas di ibu kota terlihat lancar*

-- **listrik** *n* daloy ng kuryente: ang daloy ng kuryente ay mukla sa positibong pol papunta sa negatibong pol *arus listrik mengalir dari kutub positif ke kutub negatif*

asam 1 *n* maasim: ang kendi na ito ay gawa sa prutas na maasim *permen ini berbahan dasar buah asam*; **2** *a* maasim: ang manggang ito ay napakaasim *mangga ini sangat asam*

asing *a* dayuhan, banyaga, hindi kilala, kakatwa, hindi pangkaraniwan, bago: bago sa aking pandinig ang kanyang mga sinasabi *kata-katanya asing di telingaku*

terasing *v* naiilang, nag-iisa, malayo: nakaramdam siya nang pag-iisa sa klase *dia merasa terasing di kelas*

asyik *a* masaya, nakakatuwa, nakakaaliw: sila ay nagkakasiyahan sa paglalaro ng putbol *mereka asyik bermain sepak bola*

awak, perawakan *n* pangangatawan, bikas, katawan, tikas ng katawan: ang kanyang pangangatawan ay sa isang atleta *perawakannya atletis*

awet *a* nagtatagal, pangmatagalan: ang delatang ito ay nagtatagal *makanan kaleng ini awet*

mengawetkan *v* mapreserba: ang paglalata ay isang paraan ng pagpreserba ng pagkain *pengalengan adalah salah satu cara untuk mengawetkan makanan*

pengawet *n* pang-imbak, pangpreserba: hindi mabuting kumain nang maraming pagkaing mayaman sa pangpreserba *tidak baik terlalu banyak mengonsumsi makanan yang mengandung pengawet*

azan *n* adzan: ang batang iyon ay mahilig makinig sa adzan *anak itu senang mendengar suara azan*

babi *n* baboy: babuyan
peternakan babi

babu *n* kasambahay: siya ay
mayroong isang kasambahay
sa kanilang bahay *ia memiliki*
seorang pembantu di
rumahnya

badai *n* bagyo: ang bagyo ay
sumira ng maraming tahanan
badai telah menghancurkan
banyak rumah

badan *n* katawan: ang madalas
na pageehersisyo ay
magpapanitili ng malusog na
pangangatawan *rutin*
berolahraga membuat badan
sehat

badut *n* payaso: mga bata ay
mahilig sa payaso *anak-anak*
suka dengan badut

bagasi *n* багаhe: siya ay nag-
order ng dagdag багаhe sa
eroplano *ia memesan bagasi*
tambahan di pesawat

bagi *p* para: para sa akin *bagiku*
berbagi *v* magbahagi,
mamigay, magparte: mahilig
mamigay ang kapatid ko *adik*
saya senang berbagi

~ **pengalaman** *v* magbahagi
ng karanasan: nandito kami
upang magbahagi ng aming
mga karanasan *kita berkumpul*
di sini untuk berbagi
pengalaman

membagi-bagikan *v*
mamigay: ang malaking
pamilihan ito ay namimigay
nang libreng kupon sa
kanyang mga mamimili
supermarket ini membagi-
bagikan voucher gratis untuk
pengunjungnya

bahan *n* materyal: siya ay nag
handa na ng materyal para sa
kanyang presentasyon ng
mabuti *ia sudah menyiapkan*
bahan presentasinya dengan
baik

-- **bakar** *n* gasolina: ang
sasakyang ito ay naubusan ng
langis *kendaraan ini*
kehabisan bahan bakar

-- **baku** *n* kagamitang
panangkap, panangkap,
kagamitang hilaw: ang plastik
ay isa sa madaming sankap sa
paggawa ng laruan *salah satu*
bahan baku mainan adalah
plastik

bahas, membahas

bahas, membahas *v* nagtalakay:

pulong sa araw na ito ay nagtalakay ng programa sa trabaho *rapat hari ini membahas program kerja*

pembahasan *n* nagtalakay: sila ay nagtalakay ng isyu sa pulong *mereka melakukan pembahasan masalah dalam rapat*

bahaya *n* panganib: ang mga tao ay alam na nila ang mga panganib ng paninigarilyo *masyarakat sudah tahu bahaya merokok*

berbahaya *v* mapanganib: ang kanser at tipus ay isang matinding sakit na mapanganib *kanker dan tifus merupakan penyakit akut yang berbahaya*

bahkan *p* mas: ang atake niya ay hindi binawasan, mas agresibo *serangannya bukan berkurang, bahkan lebih gencar*

baja *n* baja: ang damit niya ay gawa sa bakal *pakaiannya terbuat dari bahan baja*

bajak *n* peke: siya ay nagbebenta ng peke na moderno na gamit *ia menjual alat bajak modern*

bakar, kebakaran

-- **laut** *n* pirata, tulisang dagat: mayroon pa ring mga pirata sa karagatang ito *di laut ini masih banyak bajak lautnya*

membajak *v* mag-araro: aruruhin ang palayan *membajak sawah*

bajingan *n* tampalasan, pilyo, masamang tao: ninakaw ang pera ko nang talampalasang iyon *bajingan itu mencuri uangku*

baju, baju dalam *n* damit panloob: dahil sa init ang aking kapatid na lalaki ay nagsusuot lang ng damit panloob *karena gerah adik hanya mengenakan baju dalam*

-- **tidur** *n* pandiyama: siya ay nakasuot ng pandyima kapag matutulog *ia menggunakan baju tidur ketika tidur*

bak, bak mandi *n* tangkeng liguan; banyera: ang tangkeng liguan ay tumutulo *bak mandi ini bocor*

bakar, kebakaran *n* apoy: bombero *pemadam kebakaran membakar* **v** 1 sunugin, pagningasin: ang pagsunog ng kagubatan para taniman ay labag sa batas *membuka ladang dengan membakar hutan adalah tindakan melawan hukum;*

bakat

2 ihawin, idarang: mag-ihaw ng isda *membakar ikan*
terbakar *v* nagliliyab, nasunog, nasusunog, nag-aapoy: ang pang-umagang palengke ay nasunog kahapon *pasar pagi terbakar kemarin sore*

bakat *n* talento, kakayanan: hindi talaga sapat ang talento *bakat saja tidak cukup*
-- **alam** *n* natural na talento, angking talento: mahirap madiskubre ang natural na talento *bakat alam susah ditemukan*

balai, balai kota *n* bulwagang-bayan: ang pagtitipon ay ginanap sa bulwagang-bayan ng Jakarta *sidang diadakan di balai kota Jakarta*

balap *n* karera: karera ng baka *balap sapi*
balapan *n* karera: mabangis na karera *balapan liar*

balas, balasan *n* 1 gantimpala: bawat mabuting gawa ay makakakuha ng gantimpala *setiap amal baik akan mendapat balasan*; 2 sagot, tugon: natanggap ko ang iyong kasagutan *balasan pos-el mu sudah aku terima*

bangkit

membalas *v* sumagot, sagutin, tumugon: salamat sa pagsagot mo sa aking liham *terima kasih sudah membalas suratku*

bandara *n* paliparan: sasakyang panghimpapawid na iyon ay agad ng lalapag sa paliparan *pesawat terbang itu akan segera mendarat di bandara*
-- **internasional** *n* pandaigdigang paliparan: pandaigdigang paliparan ng Soekarno-Hatta *Bandara Internasional Soekarno-Hatta*

bangkit *v* 1 tumayo: tumayo siya sa kanyang upuan *ia bangkit dari duduknya*;
2 tumaas, tumindi, sumidhi: hindi niya ipinapaalam ang kanyang tunay na pagkatao sa mga pulis *bangkit amarahnya mendengar ada orang yg menghiananya*; 3 bumalik: bumalik na naman ang kanyang hika *penyakit asmanya bangkit*

bangkrut

pembangkit *n* **1** taga-udyok, nag-uudyok: ang nanay ko ang nag-uudyok sa aking mag-aral *ibuku pembangkit semangat belajarku*; **2** dyeneretor: de koryenteng dyeneretor *pembangkit listrik*
~**tenaga listrik** *n* planta ng elektrisidad: kami ay nagtatayo ng isang planta ng elektrisidad *kami sedang membangun pembangkit tenaga listrik*

bangkrut *v* bagsak ang negosyo: nalugi ang kompanya ng aking ama *perusahaan bapak saya sudah bangkrut*

kebangkrutan *n* pag-lubog: ang kumpanya niya ay nakaranas ng pag-lubog *perusahaannya mengalami kebangkrutan*

bangsal *n* purok, distrito, silid: ang kaniyang kapatid na lalaki ay inilagay sa may hilagang silid ng ospital *adiknya ditempatkan di bangsal utara rumah sakit*

bangsawan *n* aristokrata: siya ay mapagpakumbabang aristokrata *dia seorang bangsawan yang rendah hati*

bantai, membantai

bangun **1** *n* habilog, talinghaba, tighaba: habilog ang hugis ng lamesa *bangun meja itu bulat telur*; **2** *v* estruktura, anyo, katayuan, pagkakayari: estruktura ng lupa *bangun tanah*

membangun *v* **1** bumuo: kailangan natin bumuo ng kaisahang estado *kita harus membangun negara kesatuan kita*; **2** nakakatulong: konstruktibong puna *kritik membangun*

pembangunan *n* pagtatayo: pambansang kaunlaran *pembangunan bangsa*

bank, perbankan *n*
pagbabangko: pandaigdigang pagbabangko *perbankan internasional*

bankir *n* bangkero: isa siyang matagumpay na bangkera noong panahon na iyon *dia adalah bankir yang sukses pada masa itu*

bantah, membantah *v*
makipagtalò: itinatangi niya ang balita ng kanyang pagpapakasal *dia membantah kabar pernikahannya*

bantai, membantai *v* pinatay: mga rebelde pinatay lahat ng lalake sa baryo *para gerilyawan membantai semua laki-laki di desa itu*

bantal

bantal *n* unan: ang kapatid (ko) ay laging gumagamit ng unan kapag natutuloh *adik selalu menggunakan bantal saat tidur*

banting, banting harga *v* mababang presyo: sa loob ng isang linggo kami ay magbibigay ng mababang presyo *selama seminggu kami akan banting harga*

-- **stir** *v* lumiko, mag-iba ng direksyon: maraming mga magsasaka ang nag-iiba ng direksyon para maging ordinaryong manggagawa *banyak petani banting stir menjadi buruh*

-- **tulang** *v* magtrabaho mabuti: nagtrabaho ng mabuti si tatay para suportahan ang aming pag-aaral *ayah kerja banting tulang untuk membiayai kuliah kami*

membanting *v* hahampas: si tatay ay nag hahampas ng pinto kapag galit *ayah membanting pintu saat marah*

banyak, kebanyakan *n* masyadong madami, sobra-sobra, labis-labis: masyadong madami ang asin *kebanyakan garam*

barang

bapak *n* 1 ama: siya ay aking ama *ia bapak saya*; 2 ginoo, mama: Ginoong Pangulo *Bapak Presiden*

-- **tiri** *n* pangalawang ama: ngayon siya ay mayroong pangalawang ama *sekarang dia mempunyai bapak tiri*

kebakapan *a* parang ama: ang kapatid kong lalaki ay parang ama *kakak saya adalah seorang yang kebakapan*

bara, bara api *n* baga: baga na iyon ay dahan-dahan ng namamatay *bara api itu perlahan mulai padam*

membara *v* pabagahin, maglatang; sumunog, masunog, sumilab, pumaso, mapundi, insinerahin, lumingas: nagbabaga pa rin ang bakal *besi itu masih membara*

barak *n* kubo: nakatira sila sa mga kubo sa tabi ng gubat *mereka tinggal di barak-barak di pinggir hutan*

barang *n* kalakal: si nanay ay dumating na may dalang maraming kalakal *ibu datang membawa banyak barang*

-- **antik** *n* antigo: nagtitinda sila ng mga antigo *mereka menjual barang-barang antik*

-- **bawaan** *n* bagahe:
bantayan mo ang iyon bagahe
*perhatikan barang bawaan
Anda*

-- **bekas** *n* segunda-mano,
gamit na, luma: ang mga
segunda-manong kagamitan
ay kadalasang mura *barang
bekas biasanya harganya
murah*

-- **berharga** *n* mahahalagang
kalakal: huwag maglagay ng
mahahalagang kalakal sa
inyong trunk *jangan
menyimpan barang berharga
di dalam bagasi*

-- **bukti** *n* ebidensya: dapat
ay mayroon kang ebidensya o
mga saksi kung may
aakusahan ka na tao *kamu
harus punya barang bukti
atau saksi kalau menuduh
seseorang*

-- **pecah belah** *n* porselana:
si nanay ay nag kokolekta ng
bagay na porselana *ibu
mengoleksi barang pecah
belah*

baring, berbaring *v* humiga,
tumihaya: nakatihaya ang
pusa sa lupa *kucing itu
berbaring di tanah*

membaringkan *v* 1 humilig,
humiga: hihiga muna ako
sandali *saya akan
membaringkan tubuh saya
sejenak*; 2 ihiga, ilapag:
inihiga ni nanay sa kama ang
aking kapatid na sanggol *ibu
membaringkan adik bayi di
kasur*

terbaring *v* humiga: humiga
siya ng walang kalaban-laban
ia terbaring tak berdaya

baris, barisan *n* linya: likod na
linya ng seremonya *barisan
belakang upacara*

-- **berbaris** *v* pumila,
humilera, maglina: kami ay
pumipili sa harap ng bilihan
ng tiket *kami berbaris di
depan loket*

baru, memperbarui *v* pag
pabago: tapos na kami mag
pabago ng pabalat ng aklat
*kami telah memperbarui
sampul buku ini*

barusan *adv* ngayun lang:
nasalubong ko siya ngayon-
ngayun lang *saya bertemu dia
barusan*

basa-basi *n* sabi-sabi lang, sabi
lang, salita lang: ang sinabi
niya ay hanggang salita lang
ucapannya hanya basa-basi

basi *a* panis, sira: napanis ang
keyk *kue itu sudah basi*

bata

bata *n* laryo: pader ng kanyang tahanan ay gumamit ng laryo *dinding rumahnya memakai batu bata*

batal *a* pag-aalis, kinansela, pinawalang-bisa: ang kasunduan ay pinawalang-bisa *perjanjian itu dinyatakan batal*

membatalkan *v* kanselahin, umurong, iurong, bawiin: kinansela nila ang kasunduan na dati na nilang inaprubahan *mereka membatalkan perjanjian yang pernah disetujui bersama*

batang *n* **1** katawan; puno: katawan ng puno ng saging *batang pisang*; **2** bareta: bareta ng sabon *batang sabun*

batas, pembatas buku *n* bookmark: huwag tupiin ang pahina, gamitin ang bookmark *jangan melipat halaman, gunakanlah pembatas buku*

baterai *n* baterya: baterya ng kanyang relo ay ubos na *baterai jam tangannya sudah habis*

batin *n* damdamin: mahirap malaman ang tunay na damdamin ng isang tao *sukar mengetahui (mengukur) batin seseorang*

bingung

batok *n* bao: siya ay uminom ng tubig ng niyog gamit ang bao *ia minum air kelapa memakai wadah batok kelapa*

batu bara *n* karbon: indonesia ay ang bansa na pinakamalaking tagagawa ng karbon *Indonesia merupakan negara penghasil batu bara terbesar*

batuk *n* ubo: may malala siyang ubo *sakit batuknya sangat parah*

bingung *a* nalilito, naguguluhan: naguguluhan ako kung paanong nangyari ito *saya bingung mengapa hal itu bisa terjadi*

kebingungan *n* pagkalito: siya ay nalito sa pagsagot ng tanong na iyon *dia kebingungan untuk menjawab pertanyaan itu*

membingungkan *v*

1 guluhin, tarantahin, lituhin: nalilito ako sa isyung ito *persoalan itu membingungkan saya*; **2** nakakagulo, nakakalito, malabo: ang problemang ito ay masyadong nakakalito *masalah ini sangat membingungkan*

bintang

bintang n 1 sodiyak: ang kanyang sodiyak ay libra *bintangnya libra*; **2** bituin, tala: nagsimulang pumusyaw ang kanyang bituin *bintangnya mulai pudar*; **3** batikan, sikat, tanyag, bantog, kilala: gusto niyang maging isang batikan sa putbol *ia ingin menjadi bintang dalam sepak bola*; **4** pinakamagaling, pinakamabuti: ang sasakyang iyon ang siyang pinakamaganda sa kanyang mga kauri *mobil itu menjadi bintang di kelasnya*
-- **berekor n** kometa: ang kometa ay may maliwanag na ilaw *bintang berekor memiliki sinar yang terang*
membintangi v naglagay ng markang bituin: naglagay siya ng markang bituin sa tabi ng numerong tingin niya ay may problema *ia membintangi nomor-nomor yang dianggap bermasalah*
perbintangan n 1 astronomya: siya ay kumuha ng kurso na astronomya *ia mengambil mata kuliah perbintangan*;

bola

2 astrolohiya: ang dalubhasa sa astrolohiya ay kayang manghula ng kapalaran ng isang tao *ahli perbintangan dapat meramal nasib seseorang*
bisa n kamandag, lason: ang kamandag ng ahas na iyon ay nakamamatay *bisa ular itu sangat mematikan*
berbisa v makamandag: makamandag na ahas *ular berbisa*
bisik n bulong, anas: naririnig ko pa rin ang iyong pagbulong *aku masih dapat mendengar bisikmu*
berbisik v nagbubulungan: sila ay nagbubulungan para walang makarinig *mereka saling berbisik agar tidak terdengar*
bocor v tumatagas, tumutulo: tumutulo ang bote *botol itu bocor*
membocorkan v ipagsabi, ibunyag: ipinagsabi niya ang mga pangalan sa mga mamamahayag *dia membocorkan nama-nama itu kepada pers*
bola n bola: sipain ang bola *menendang bola*

-- **basket** *n* bola ng basketbol: kulay ng bola ng basketbol ay kahel *bola basket itu berwarna oranye*

-- **dunia** *n* globo: regalo ng kaarawan niya ay globo *hadiah ulang tahunnya adalah bola dunia*

-- **lampu** *n* bombilya: ang bombilya na iyon ay makukulay na palamutihan sa puno *bola lampu itu berwarna-warni menghiasi pohon*

-- **mata:** *n* mata ang kanyang mata ay nakatingin lagi sa orasan *bola matanya melirik terus ke arah jam dinding*

-- **sodok:** *n* bilyar ang hilig niya ay maglaro ng bilyar *hobinya adalah bermain bola sodok*

bolu *n* cupkeyk: siya ay mahilih ng cupkeyk *dia sangat suka kue bolu*

bom *n* bomba: nasugatan ang mga sibilyan dahil sa bomba *bom itu melukai beberapa warga sipil*

-- **atom** *n* atomiko na bomba: ang atomiko na bomba ay sumabog sa hirosshima at nagasaki *bom atom meledak di Hiroshima dan Nagasaki*

-- **waktu** *n* oras na bomba: bulaang pangako niya ay naging oras na bomba sa sarili niya *janji palsunya menjadi bom waktu bagi dirinya sendiri*

mengebom *v* bombahin, pasabugin: binomba ng mga eroplano ang lungsod *pesawat-pesawat mengebom kota itu*

pengeboman *n* pambobomba: nasira ang ospital sa pambobomba *rumah sakit itu hancur dalam pengeboman itu*

boneka *n* manyika, manika: nangongolekta siya ng mga manika *dia mengoleksi boneka*

bor, mengebor *v* maghukay, magbutas, magmina: ang kumpanya ay naghuhukay ng langis sa dagat (malayo sa pampang) *perusahaan itu sedang mengebor sumber minyak di lepas pantai*

pengeboran *n* paghuhukay, pagmina, pagbutas: kumpanya na naghuhukay ng langis *perusahaan pengeboran minyak*

boros *a* maaksaya, maluho: maaksayang pamumuhay *gaya hidup boros*

buas *a* mabangis: mabangis na hayop *binatang buas*

buat, berbuat

buat, berbuat *v* gumawa:

kailangan natin gumawa ng isang bagay upang matulungan ang bata *kita harus berbuat sesuatu untuk menolong anak itu*

perbuatan *n* gawa: mabuting gawa *perbuatan baik*

bubuk *n* powder: pulbos na sili *bubuk cabai*

bubur *n* lugaw: lugaw na manok *bubur ayam*

budaya *n* kultura: siya ay nag-aaral ng wika at kultura ng Indonesia *dia sedang belajar bahasa dan budaya Indonesia*

kebudayaan *n* kultura; kultural: isyung pang-kultura *masalah budaya*

budi daya *v* pagsasaka: paglilinang: pagsasaka ng karpa; Akuwakultura *budi daya ikan mas; budi daya perairan*

bukit *n* burol: tuktok ng burol *puncak bukit*

buku, membukukan *v* irekord, isulat, itala: si Ronaldo ay may naitalang 25 goals sa 18 laro *Ronaldo telah membukukan 25 gol dalam 18 pertandingan*

bulat *a* bilog; pabilog: ang kanyang mukha ay pabilog *wajah bulat*

bungkus

bumbu *n* pampalasa: tradisyonal na mga pampalasa *bumbu traditional*

bumi *n* mundo: umiikot ang buwan sa mundo *bumi mengelilingi matahari*

bunda *n* ina: siya ay isang mabuti na ina sa kanyang mga nak *dia adalah seorang bunda yang baik bagi anak-anaknya*

bundar *a* pabilog, bilog: bilog na lamesa *meja bundar*

bundaran *n* rotonda: kumaliwa ka sa unang kanto sa rotonda *ambil belokan kiri pertama di bundaran*

bunga *n* interes: interes sa bangko *bunga bank*

berbunga *v* mamumulaklak: kailan mamumulaklak ang halaman na ito? *kapan tanaman ini berbunga?*

bungkuk, membungkuk *v* yumuko: kami ay yumuyuko sa hari *kami membungkuk ke arah raja*

bungkus *n* pakete, balot: isang pakete ng sigarilyo; balot ng regalo *satu bungkus rokok; bungkus kado*

bungkusan *n* pakete, balutan: isang pakete ng tela *bungkusan kain*

bungsu

membungkus *v* balutin:
binalot niya ng dahon ng
saging ang pagkain *ia*
membungkus makanan
dengan daun pisang

pembungkus *n* balat: pabalat
ng kendi *pembungkus permen*

bungsu *n* bunso: siya ang bunso
sa pamilya *dia anak bungsu di*
keluargaku

buntut *n* buntot: sopas na buntot
ng baka *sop buntut*

membuntuti *v* sundan,
buntutan: kanina pa ako
binubuntutan ng sasakyang
iyon *mobil itu membuntuti aku*

bunuh, bunuh diri *v*
pagpapakamatay,
pagpapatiwakal: ang lalaking
iyon ay nagpapakamatay sa
kulungan *lelaki itu bunuh diri*
di penjara

buru, buru-buru *a*
nagmamadali: nagmamadali
ako *saya sedang buru-buru*

buruh *n* manggagawa: mga
manggagawa sa pabrika *buruh*
pabrik

bus *n* 1 bus: bus na pang-
eskwela *bus sekolah*;
2 bus: araw-araw ako ay
sumasakay ng bus papuntang
paaralan *setiap hari aku naik*
bus ke sekolah

butuh, kebutuhan

busana, berbusana *v* magbihis:
nagbihis siya ng maganda *dia*
berbusana anggun

buta, buta huruf *a* walang
pinag-aralan, mang-mang,
hindi makabasa at makasulat:
maraming mga hindi nakapag-
aral sa nayon *ada banyak*
penduduk yang buta huruf di
desa itu

-- **warna** *a* kulay-bulag: dahil
sa kulay-bulag, siya ya hindi
makapasok sa mataas na
paaralan *karena buta warna,*
dia tidak dapat masuk ke
perguruan tinggi

butik *n* boutique: ang nanay
niya ay may negosyo na
boutique *ibunya memiliki*
usaha butik

butir *n* 1 butil: dalawang itlog
dua butir telur; 2 puntos, bagay,
aytem: ang unang punto *butir*
pertama **butiran** *n* butil: butil ng
buhangin *butiran pasir*

butuh, kebutuhan *n*
pangangailangan: sila ay
namimili ng mga kailangan sa
bahay *mereka sedang belanja*
kebutuhan rumah tangga

cabang *n* sanga, tangkay:
walang gaanong sanga ang
puno *pohon itu tidak memiliki
banyak cabang*

cabut, mencabut *v* alisin,
tanggalin, bunutin, kunin:
bunutin ang saksak *cabut
steker itu*

cacar, cacar air *n* bulutong:
siya ay mayroong bulutong
dia terkena cacar air

cacat *n* 1 kapintasan: depekto
walang kapintasan *tanpa
cacat*; 2 baldado, may
kapansanan: ang
organisyong hindi
pangkalakal ay nagbigay ng
donasyon sa mga may
kapansanan *organisasi
nirlaba itu memberi donasi
kepada para penyandang
cacat*

cacing *n* uod, bulate: sumuot
ang mga bulate sa lupa *cacing
itu membuat liang di dalam
tanah*

cadang, cadangan *n* reserba,
nakatabi, pondo nilalaan,
nakalaan: nakalaang tropa
pasukan cadangan

mencadangkan *v* reserba,
nakalaan: inilaan ko ang pera
para pambayad ng buwis *saya
mencadangkan uang ini untuk
membayar pajak*

cagar, cagar alam *n* kalikasan:
ang kalikasan ay dapat
mapangalagaan *cagar alam
harus dilestarikan*

-- **budaya** *n* kulturang
pamana: lugar na iyon ay
pinasinayan bilang kulturang
pamana *tempat itu diresmikan
menjadi cagar budaya*

cakap, kecakapan *n* lakas ng
loob: kakayanang musikal
kecakapan dalam bermusik

percakapan *n* usapan,
diskusyon, huntahan:
maikling usapan *percakapan
singkat*

cakar, pencakar langit *n*
matataas/ matatayog na gusali:
papapaligiran nang matataas
na gusali ang bayan *kota
dikelilingi oleh pencakar
langit*

cakram *n* disc: ang recording ay
mabibili online o nakalagay sa
disc *rekaman itu tersedia
secara daring atau dalam
bentuk cakram*

cakup, cakupan

cakup, cakupan *n* sakop;
saklaw: maliit na sakop
cakupan kecil

tercakup *v* kasama, kasali:
ang mga isyung iyon ay hindi
kasama sa kanyang
pananaliksik *masalah itu tidak
tercakup dalam penelitiannya*

calon *n* kandidato, inaasahan,
naghahangad: inaasahang
maging guro *calon guru*

mencalonkan *v*
magmungkahi ng kandidato,
ipasok ang pangalan sa
halalan, inomina, hirangin,
humirang: iminungkahi nilang
siya ay maging kandidato
bilang bagong manager
*mereka mencalonkan dia
manajer baru*

camil, camilan *n* meryenda:
kaunting meryenda *camilan
ringan*

campur, campur tangan *n*
1 manghimasok, makialam,
humalo, sumali: ayokong
makialam sa kanilang
buhay *saya tidak mau
campur tangan dalam
urusan mereka;*

canggih

2 panghihimasok, pakikialam,
paghadlang, pagpigil,
interperensiya, intrusyon;
pamamagitan, pakikialam,
pakikihalo: tinanggihan nila
ang pamamagitan ng
gobyerno *mereka menolak
campur tangan pemerintah*

canda *n* biro, pagpapatawa: biro
lang iyon *itu tadi hanya
sebuah canda*

bercanda *v* nagbibiro: ikaw
ay nagbibiro ata *kamu pasti
sedang bercanda*

candi *n* templo: templo ng
Borobudur *candi Borobudur*

candu *n* opyo, droga: ang
kalakalan ng opyo
perdagangan candu

kecanduan *v* **1** pagkagumon:
pagkagumon sa pinagbabawal
na gamot *kecanduan obat-
obatan;*

2 pagkagumon: siya ay
nagumon sa kape *dia
kecanduan kopi*

pecandu *n* taong sugapa,
adik: hayok sa nicotine, adik
sa sigarilyo *pecandu nikotin*

canggih *a* sopistikado:
sopistikadong kompyuter
komputer canggih

canggung

canggung *a* hindi akma, saliwa, nakakahiya: ang mga bagong empleyado ay madalas na alanganin makipag-usap sa telepono *pegawai baru itu sering terdengar canggung ketika menelepon*

cangkir *n* tasa: isang tasa ng tsa *secangkir teh*

cap *n* tatak, pantatak, selyo, tanda, bakas: tatak ng pagsang-ayon *cap persetujuan*

-- **dagang** *n* tatak-pangkalaka: brand ng damit na iyon ay may tatak-pangkalakal ng kompanya niya *merek baju itu sudah cap dagang perusahaannya*

-- **jari** *n* bakas ng daliri: ang larawan na iyon ay gawa sa bakas ng daliri *lukisan itu terbuat dari cap jari*

-- **pos** *n* magdikit: huwag kalimutan magdikit ng tatak-koro sa sulat na iyon *jangan lupa untuk membubuhkan cap pos pada surat itu!*

capai, mencapai *v* makamtan, magtamo, makatapos, makamit: sa wakas ay nakamit na rin niya ang tagumpay *dia akhirnya mencapai kesuksesan*

cara, secara *p* sa: sa nararapat na paraan *secara layak;*

catat, catatan kaki

carter, carteran *n* inarkilang: inarkilang eroplano *pesawat carteran*

mencarter *v* umarkila, umupa, nagbayad: ang samahan ay umarkila nang espesyal na byahe ng eroplano mula Jakarta hanggang Papua *klub itu mencarter pesawat khusus dari Jakarta ke Papua*

cas *n* bayad, singil: ang paghahatid ay walang bayad *pengiriman itu tidak kena cas*

pengecas *n* tsarger: pang-charge ng telepono *pengecas telepon*

cat *n* pintura: nagsisimula nang mabakbak ang pintura *cat itu mulai mengelupas*

mengecat *v* pinturahan, magpintura, magkulay, kulayan: pininturahan nila ng banayad na asul ang dingding *mereka mengecat dinding itu dengan warna biru muda*

catat, catatan kaki *n* talababa: pakitignan ang talababa sa ilalim ng pahina *silakan lihat catatan kaki di bagian bawah halaman*

catatan sipil *n*

pangmamamayang patalaan:
kasala nila ay pinasinayan sa
pamamagitan ng
pangmamamayang patalaan
*pernikahannya sudah
diresmikan bukti dengan
catatan sipil*

mencatat *v* isulat, ilista:
nakalimutan kong isulat ang
numero ng kanyang telepono
*saya lupa mencatat nomor
teleponnya*

catur *n* chess; ahedres: piyesa
ng chess *buah catur*

cedera *n* **1** pinsala, kapansanan,
depekto, sira, sugat: siya ay
ginagamot pa rin sa mga
natamo niyang pinsala sa paa
*dia sedang dirawat karena
cedera pada kedua kakinya;*
2 nasugatan: dalawang tao ang
namatay at sampu ang
nasugatan sa aksidente *dua
orang meninggal dan sepuluh
orang meninggal dalam
tabrakan itu*

mencederai *v* saktan, sirain,
pinsalain: ang isyu ay maaring
makasira ng husto sa
reputasyon ng kompanya *isu
itu dapat mencederai reputasi
perusahaan*

cegah, mencegah *v* iwasan,
pigilan, sawatain, hadlangan:
gumawa ng aksyon ang doktor
upang mapigilan ang pagkalat
ng sakit *dokter bertindak
untuk mencegah penyakit itu
menyebar*

pencegahan *n* pag-iwas: pag-
iwas sa krimen *pencegahan
kejahatan*

cek *n* tseke: wala akong dalang
pera, dahil diyan pwede ba
kitang bayaran ng tseke? *saya
tidak membawa uang kontan,
bisakah saya bayar dengan
cek?*

-- **pelawat** *n* tseke: ikaw ba
ay mayroong tseke? *apa kau
memiliki cek pelawat?*

mengecek *v* siyasin, tignan:
siniyasat ng adwanero ang
aming mga bag *petugas bea
cukai iu mengecek tas kami*
pengecekan *n* pagsisiyasat,
siyasatin, tignan kung tama:
muling pagsisiyasat
pengecekan ulang

cekal *v* ipagbawal; harangin:
isinama siya sa listahan ng
haharangin *daftar cekal; dia
masuk dalam daftar cekal*

pencekalan *n* travel ban: inalis ng gobyerno ang pagbabawal sa kanyang magbyahe *pemerintah membatalkan pencekalan dirinya*

cekik, mencekik *v* sakalin: sinakal niya ang aking leeg *dia mencekik leherku*

tercekik *v* lubog sa utang, abot tenga ang utang: ang kumpanya ay abot tenga sa pagkakautang *perusahaan itu tercekik utang*

cela *n* kapintasan; depekto: walang kapintasan *tanpa cela*
celaan *n* pula, pintas, puna; paghatol, paggagawad ng hatol, paggagawad ng parusa, pagsumpa, pagtuligsa: nakatanggap sila ng pula dahil sa pangyayari *mereka mendapat celaan karena insiden tersebut*

mencela *v* tuligsain, punahin, pintasan, kondena: tinuligsa ng pamahalaan ang mga may sala sa barilan *pemerintah mencela pelaku penembakan itu*

tercela *v* kahiya-hiya: kasuklam-suklam na pag-uugali, hindi tamang pag-uugali *perilaku tercela*

celah *n* puwang, siwang, patlang, pagitan: mayroong maliit na puwang sa pagitan ng kanyang mga ngipin sa harap *ada celah kecil di antara gigi-giginya*

cemberut *a* sumimangot: si Dewi ay palaging sumisimangot kapag hindi niya nakukuha ang mga gusto nya *Dewi selalu cemberut jika keinginannya tidak terpenuhi*

cemerlang *a* mahusay: mahusay na ideya *ide cemerlang*

cendera mata *n* alaala: siya ay maydalang kartelon bilang alaala *dia membawa plakat sebagai cendera mata*

cengeng *a* sentimental: ayaw niya ng mga sentimental at romantikong mga pelikula *dia tidak suka film cengeng*

cepat, mempercepat *v* pabilisin: binilisan niya ang kanyang sasakyan para unahan ang bus *dia mempercepat kendaraannya untuk menyalip bus itu*

secepatnya *adv* sa lalong madaling panahon: darating ako diyan sa lalong madaling panahon *saya akan tiba di sana secepatnya*

cerah *a* maaliwalas: maaliwalas na langit *langit biru yang cerah*

cerai

cerai *v* hiwalay: naghiwalay sila pagkalipas lamang nang tatlong buwang pagsasama bilang mag-asawa *mereka cerai setelah hanya tiga bulan menikah*

bercerai *v* maghiwalay, hiwalay, magkahiwalay: hiwalay ang mga magulang ko *orang tua saya bercerai*

perceraian *n* hiwalayan: Gusto niya ng hiwalayan *dia menginginkan perceraian*

ceramah *n* 1 panayam, diskurso, pananalita, talumpati: Sila ay nakikinig sa panayam tungkol sa kahalagahan ng pakikiramay *mereka sedang mendengarkan ceramah tentang pentingnya kasih sayang*; 2 lektura, panayam, sermon, pagtuturo, pagsasalita: Alam ko ang dapat gawin kaya huwag mo akong turuan tungkol dito *aku tahu apa yang harus aku lakukan, jadi jangan beri aku ceramah tentang hal itu*

ceria *a* masayahin: masayahing ngiti *senyum ceria*

cermat *a* maingat: siya ay napaka maingat gawin ang kanyang trabaho *dia sangat cermat dalam mengerjakan tugasnya*

cerobong

cermin *n* salamin: tinignan niya sa salamin ang kanyang sarili *dia melihat dirinya pada cermin*

becermin *v* manalamin, tumingin sa salamin: nakita niya ang kanyang sarili sa salamin; nanalamin siya *dia becermin pada cermin itu*

mencerminkan *v* sumalamin, magpakita, maglarawan: ang kanyang kasuotan ay sumasalamin sa kanyang personalidad; Ang kanyang kasuotan ay nagpapakita ng kanyang personalidad *pakaiannya mencerminkan kepribadiannya*

cerna, pencernaan *n* pagtunaw, pantunaw: pinangyayarihan ng pagtunaw *tempat pencernaan*

ceroboh *a* pabaya: para sa isang bangkero, siya ay may medyo pabaya sa pera *untuk ukuran seorang bankir dia sangat ceroboh dengan uang*

cerobong *n* asuhan, tsimenea: lumalabas ang usok sa pamamagitan ng tsimenea *asap itu keluar melalui cerobong*

cerpen

cerpen *n* maikling kuwento:
kadalubhasaan niya ay
paggawa ng maikling
kuwento *keahliannya adalah
membuat cerita pendek*

cerutu *n* sigarilyo: nagsindi siya
ng sigarilyo *dia menyalakan
cerutu*

cetak *n* print; limbag: bold na
print *cetak tebal*

cetakan *n* nakalimbag:
nakalimbag na mga libro na
una ay ubos ng ibinenta
*cetakan buku yang pertama
telah habis terjual*

mencetak *v* print: ipiprint ko
ang dokumento para sa'yo
*saya akan mencetak dokumen
itu untukmu*

~ **ulang** *v* muling maglimbag:
sila ay muling naglilimbag ng
aklat dahil ang unang edisyon
ay nabili na *mereka sedang
mencetak ulang buku itu
karena edisi pertamanya
habis terjual*

percetakan *n* limbagan:
lugar ng limbagan ay naubos
sa apoy *tempat percetakan itu
habis terbakar dilalap api*

ciri *n* katangian, kaugalian: ang
dalawang bata ay may ilang
magkaparehong mga
katangian *kedua anak itu
memiliki beberapa ciri yang
sama*

coba, cobaan

-- **khas** *n* tanda, marka,
palatandaan ng kadalisan:
ang pagiging payak ay
palatandaan ng kanyang mga
disenyo *kesederhanaan
adalah ciri khas desain-
desainnya*

cita, bercita-cita *v* asamin:
inasam niyang maging sunod
na pinuno *dia bercita-cita
menjadi pemimpin berikutnya*

cita-cita *n* ambisyon,
pangarap, hangarin: sa aking
palagay, meron kang
ambisyon pero wala kang
abilidad *menurutku, kamu
punya cita-cita, tapi tidak
punya kemampuan*

citra *n* imahe: isa siyang
mabuting politiko na may
malinis na imahe *dia seorang
politisi yang baik dengan citra
yang bersih*

coba, cobaan *n* pagsubok: dapat
tayo ay mag-ani ng kaalaman
sa bawat sakuna at pagsubok
*hendaknya kita bisa memetik
hikmah di setiap musibah dan
cobaan*

percobaan *n* 1 pagsubok,
eksperimento: sila ay
nagsasagawa ng experimento
sa kimika *mereka sedang
melakukan percobaan kimia;*

cocok

2 subok: hindi siya nagtagumpay sa kanyang unang pagsubok *dia gagal pada percobaan pertama*

cocok a 1 katulad, kapareho, akma, sakto: Ang impormasyon niya ay kapareho ng tunay na pangyayari *keterangannya cocok dengan keadaan sebenarnya*; **2** angkop, katutubo, wasto, apropyado, bagay, husto: ang pelikulang ito ay hindi angkop sa mga batang maliliit *film ini tidak cocok untuk anak-anak kecil*; **3** tama; wasto; husto: husto ang lugar na ito para sa atin: *tempat ini sangat cocok untuk kita*; **4** lapat, akma, sukat, bagay, husto, angkop: akma ang kanyang salita sa kanyang gawa *perkataannya cocok dengan perbuatannya*; **5** sumang-ayon, sinang-ayunan: sumang-ayon ako sa kanyang opinyon *saya cocok dengan pendapatnya*

mencocokkan v

1 pagtugmain, suriin, ikumpara sa, patunayan, alamin kung totoo: aalamin ko kung totoo ang direksyon na binigay nila *saya akan mencocokkan alamat yang mereka berikan*;

copet

2 pagtutugma: kami ay magtutugma ng kanilang sagot *kami akan mencocokkan jawaban mereka*;

3 magtutugma: kami ay magtutugma ng mga paraan ng pag-aaral sa kakayahan ng mag-aaral *kami akan mencocokkan metode belajar dengan kemampuan siswa*

¹cokelat n tsokolate: isang bar ng tsokolate; puting tsokolate *sebatang cokelat; cokelat putih*

²cokelat n kulay tsokolate: kamisetang kulay tsokolate *baju cokelat*

contoh, mencontoh v tularan, gayahin, pamarisan, kopyahin: sinubukan niyang gayahin ang kasuotan ng aktres *dia coba mencontoh pakaian aktris itu*

copet n mandurukot: mag-ingat maraming mandurukot! *hati-hati banyak copet!*

kecopetan v na nakawan: kami ay nanakawan sa stasyon *kami kecopetan di stasiun*

mencopet: v mandukot, mandugas May nandukot sa akin sa bus *seseorang mencopet dompet saya di bus*

pencopet n mandurukot: magingat sa mga mandurukot *hati-hati terhadap pencopet*

coret, mencoret

coret, mencoret *v* **1** alisin, burahin, ikesan: kung tingin mong mali ito, ikesan mo *jika menurutmu salah, coret sajalah*; **2** burahin: binura niya ang pangalan ko sa listahan ng mga kalahok *dia mencoret namaku dari daftar peserta*

cowok *n* **1** batang lalaki: batang lalaki *anak cowok*; **2** nobyo, kasintahan, bata: kasintahan ko siya *dia cowokku*

cuci, cuci cetak *v* pagdedebelop at pag-imprensa: hindi ko pa nadebelop at naimprensa ang mga larawan ko noong bakasyon *saya belum mencuci cetak foto liburanku*

-- **gudang** *v* paglilinis ng imbentaryo: ang tindahan na iyon ay magdadaos ng paglilinis ng imbentaryo sa dulo ng taon *toko itu akan mengadakan cuci gudang pada akhir tahun*

-- **otak** *v* ikondisyon ang isip: sinusubukan nilang bilugin ang isip ng mga bata *mereka berusaha mencuci otak anak-anak*

cucian *n* labahin: nilagay niya ang mga labahing damit sa ropero *dia meletakkan cucian kotor di keranjang pakaian*

culik, menculik

pencuci mulut *n* panghimagas: para sa panghimagas, mayroong tsokolateng pudding, cheesecake o prutas *untuk pencuci mulut ada puding cokelat, kue keju, atau buah*

cucu *n* apo: inapo *anak cucu*

cuek *a* walang-pakialam, walang malasakit, walang bahala, hindi nababahala, hindi interesado: paano mo nagagawang magsawalang-bahala sa mga nangyayari *kok kamu bisa sangat cuek dengan apa yang sedang terjadi*

cuka *n* suka: balot ay tipikal na pagkain ng Pilipinas na hinahanda kasama ang suka *Balot makanan khas Filipina biasa disajikan dengan cuka*

-- **belanda** *n* suka suka ay karaniwang ginagamit para sa pagluluto *cuka belanda biasanya digunakan untuk memasak*

culik, menculik *v* dukutin, kidnapin: ang mga kriminal ay dumukot nang ilang bata *para penjahat menculik anak-anak*

penculik *n* magnanakaw: ang mga magnanakaw ay nahuli sa wakas ng mga pulis *para penculik itu akhirnya tertangkap polisi*

cuma

penculikan *n* pagdukot: sila ay inaresto dahil sa pagnanakaw at pagdukot *mereka ditangkap karena perampokan dan penculikan*

cuma *adv* lang: mayroon lang siyang limandaang rupiah *uangnya cuma lima ratus*

cuma-cuma *adv* libre, walang bayad: libreng tiket sa sinehan *free cinema tickets*

percuma *a* walang-silbi, walang kabuluhan, walang kapararakan, walang pupuntahan: walang-silbi ang hingian siya ng tulong *percuma meminta bantuan kepadanya*

curah, curah hujan *n* ulan: malakas na pag-ulan; labis na pag-ulan *curah hujan tinggi*

curam *a* matarik: matarik na lansangan *jalanan yang curam*

curang *a* 1 mapanlinlang: mapanlinlang na pag-uugali *perilaku curang*; 2 pandaraya, onsehan: ang nanalo ay inalisan ng karapatan dahil sa pandaraya *si pemenang telah didiskualifikasikan karena berlaku curang*

cuti

curi, pencuri *n* magnanakaw, mang-uumit: inagaw ng magnanakaw ang kanyang bag na naglalaman ng kanyang pera at mga alahas *pencuri menyambar tasnya yang berisi uang dan perhiasan*

curiga *a* kahina-hinala: ano ang dahilan mo bakit ka biglang kahina-hinala? *apa yang membuatmu tiba-tiba sangat curiga?*

cuti *v* pamamahinga: mayroon pa rin kaming pamamahinga sa taon na ito *kami masih punya cuti tahun ini*

-- **besar** *n* serbisyong bakasyon: siya ay magmumungkahi ng mahabang serbisyong bakasyon sa katapusan ng taon *dia akan mengajukan cuti besar pada akhir tahun*

-- **tahunan** *n* taunang bakasyon: taunang bakasyon ay maaring isumite ng nakatataan na manggagawa *cuti tahunan boleh diajukan oleh pekerja senior*

dadu *n* dais: pagulungin ang dais *melempar dadu*

daftar, daftar hadir *n* listahan ng pagdalo: huwag kalimutan upang punan ang listahan ng pagdalo *jangan lupa untuk mengisi daftar hadir itu!*

-- **pustaka** *n* bibliyograpiya: ang ulat ay dapat lagyan ng bibliyograpiya *laporan itu harus dilengkapi dengan daftar pustaka*

-- **riwayat hidup** *n* talambuhay: siya ay nagpupuno ng form ng kanyang talambuhay *dia sedang mengisi formulir daftar riwayat hidup*

mendaftarkan *v* magparehistro, magpatala: nagparehistro ako sa pamantasang iyon *saya sudah mendaftarkan diri di universitas itu*

pendaftaran *n* pagrehistro, pagpapatala: bayad sa pagpapatala; muling pagpapatala *uang pendaftaran; pendaftaran ulang*

terdaftar *v* registrado: siya ay registrado bilang pansamantalang estudyante *dia terdaftar sebagai mahasiswa paruh waktu*

dagang *n* negosyo; bisnes: tanggapang pang-negosyo *kantor dagang*

berdagang *v* nagnenegosyo, nangangalakal, nakikipagpalitan: ang kumpanya ay maraming taon nang nangangalakal ng langis *perusahaan itu sudah berdagang minyak selama bertahun-tahun*

dagangan *n* bilihan, paninda, kalakal: mataas na kalidad na mga kalakal *dagangan berkualitas tinggi*

pedagang *n* mangangalakal: ang tatay niya ay isang mangangalakal *ayahnya adalah pedagang pasar*

~ **eceran** *n* magtingi: ang kanyang ama ay isang magtitingi *ayahnya adalah seorang pedagang eceran*

daging, daging asap

~ **grosir** *n* mamamakyaw:
ang kanyang ina ay isang
mamamakyaw sa tradisyonal
na merkado *ibunya adalah
seorang pedagang grosir di
pasar tradisional*

~ **kaki lima** *n* tintero sa
kalye: tintero sa kalye ay
ipinagbabawal magbenta sa
lugar na ito *pedagang kaki
lima dilarang berjualan di
area ini*

perdagangan *n* kalakalan,
komersyo, negosyo, trabaho:
pandaigdigang kalakalan;
pambansang kalakalan
*perdagangan internasional;
perdagangan dalam negeri*

daging, daging asap *n* salami:
bilog na tinapay na iyon ay
naglalaman ng salamo *roti
bulat itu berisi daging asas*

-- **babi** *n* karne ng baboy: ang
kainan na iyon ay nagbebenta
ng karne ng baboy *restoran
itu menjual daging babi*

-- **domba** *n* karne ng tupa:
karne ng tupa ay masarap
maging inihaw na karne
*daging domba enak untuk
dijadikan steak*

-- **giling** *n* karne ng giniling:
karne na giniling ay maraming
binibenta sa merkado *daging
giling banyak dijual di pasar
tradisional*

dakwa, terdakwa

-- **kaleng** *n* de-latang karne:
de-latang karne ay umakyat
ang presyo *harga daging
kaleng melonjak naik*

-- **segar** *n* sariwang karne:
sariwang karne ay mahirap
makuha sa merkado *daging
segar sedang langka di pasar*

dahan *n* sanga: sanga ng puno
na iyon ay na bali *dahan
pohon itu patah*

dahsyat *a* makapangwasak:
makapangwasak na lindol,
malaking pagsabog *gempa
dahsyat; ledakan dahsyat*

dahulu *n* noong araw, noong
una, dati, dati-rati: ang bahay
ay dating pag-aari ng kanyang
pamilya *rumah itu dahulu
dimiliki oleh keluarganya*

daki, mendaki *v* umakyat,
pumanhik: umakyat ng
bundok *mendaki gunung*

pendaki *n* mang-aakyat:
mang-aakyat ng bundok
pendaki gunung

dakwa, terdakwa *n* nasasakdal,
inuusig, dinidemanda, nasa
depensa: ang nasa depensa ay
inaakusahan nang
napakaraming krimen, mula
pagnanakaw hanggang
pagpatay *terdakwa dituduh
berbagai kejahatan, dari
pencurian sampai
pembunuhan*

dalam, dalam negeri

dalam, dalam negeri *n*

demestiko: lokal na kumpanya
ng eroplano/paglipad
penerbangan dalam negeri

damai *a* kapayapaan,

katiwasayan, mapayapa,
payapa: usapang
pangkapayapaan; mapayapang
bansa *pembicaraan damai;*
negara yang damai

berdamai *v* mapayapa,
matahimik: sa wakas ay
nagkabati rin sila *mereka*
akhirnya saling berdamai

kedamaian *n* peacefulness:
namumuhay ng payapa at may
katiwasayan *hidup dalam*
kedamaian dan ketenangan

mendamaikan *v* pag-ayusin;
pagkasunduin:
papagkasunduin ang dalawang
panig na nag-aalitan
mendamaikan antara kedua
belah pihak yang terlibat
dalam konflik

damba *a* asamin, magnais,
umasa, manabik, panabikan,
magnasa: siya ang anak na
labis naming inasam *dia*
adalah anak yang kami
damba

dambaan *n* inaasam-asam,
pinapangarap: ang babaing
iyon ay ang pangarap nang
bawat lalaki *gadis itu adalah*
dambaan setiap lelaki

damping

mendambakan *v* umasa,
asamin, magmithi nang labis,
manabik nang labis, magnasa,
mag-imbot: Labis silang
umaasam na magkaroon ng
anak *mereka sangat*
mendambakan kehadiran
seorang anak

dampak *n* epekto: seryosong
epekto *a serious impact*

berdampak *v* makaapekto:
ang pagbaba ng antas ng
pagluluwas ng kalakal ay
nakaapekto sa ekonomiya ng
bansa *jatuhnya nilai ekspor*
berdampak pada
perekonomian negara

dampar *v* sadsad: balyena na
iyon ay na sadsad sa tabing-
dagat *ikan paus itu terdampar*
di tepi pantai

terdampar *v* naiwan, hindi
makaalis, nakasayad,
nakasadsad: sila ay hindi
makaalis sa isla *mereka*
terdampar di pulau itu

damping *a* samahan: samahan
siya sa buong buhay mo
daminglah dia sepanjang
hidupmu!

berdampingan *v* magkatabi,
tabi-tabi, magkakalapat:
manirahan ng sama-sama/
tabi-tabi *hidup berdampingan*

dana

mendampingi *v* samahan:
maari mo ba akong samahan
sa pista ngayong gabi?
*dapatkah Anda mendampingi
saya ke pesta nanti malam?*

pendamping *n* kasama:
kasama sa buhay; kasamang
babae *pendamping* *hidup*;
pendamping perempuan

dana *n* pondo: pondo ng
pensiyon *dana pensiu*n

-- **bantuan** *n* tulong na pondo:
ang japan nagdadagdag sa
kanyang tulong na pondo para
sa mga mahihirap na bansa sa
*Afrika Jepang menambah
dana bantuannya bagi
negara-negara miskin di
Afrika*

-- **talangan** *n* pag-sagot ng
pondo: ang Amerika ay
naglabas ng patakaran ng pag-
sagot ng pondo upang
matugunan ang katamlayan ng
ekonomiya *Amerika
mengeluarkan kebijakan dana
talangan untuk mengatasi
kelesuan perekonomiannya*

mendanai *v* tustusan,
gastosan, pondohan: Hindi
sila pumayag na tustusan ang
aming pagsasaliksik *mereka
menolak mendanai penelitian
kami*

dapat

pendanaan *n* pag-popondo:
tumanggap kami ng pondo ng
bansa para sa proyektong na
yun *kami menerima
pendanaan negara untuk
proyek itu*

dandan, berdandan *v*
magdamit, magbihis:
nakabihis na animo bakero
ang lalaki *lelaki itu berdandan
seperti koboi*

dandanan *n* gayak;
pananamit: tradisyonal na
pananamit *dandanan
tradisional*

~ **rambut** *n* estilo ng buhok:
ang babae na iyon ay pabago-
bago ng estilo ng buhok sa
bawat buwan *wanita itu
mengubah dandanan
rambutnya setiap bulan*

dapat 1 *adv* kaya: kayang
maglakad ng sanggol; Kaya
niyang tumakbo nang mabilis
*bayi itu dapat berjalan; dia
dapat berlari cepat; 2 v* kuha,
tanggap: nakatanggap siya ng
liham mula sa kanyang
matalik na kaibigan kaninang
umaga *dia dapat surat dari
teman karibnya tadi pagi*

mendapat

mendapat *v* **1** magkaroon:
nagkaroon siya ng aksidente
kagabi *dia mendapat*
kecelakaan tadi malam;
2 makuha, matanggap,
tanggapin: nakatanggap ako
ng tawag sa telepono mula sa
iyong ama *saya mendapat*
panggilan telepon dari
ayahmu

mendapati *v* matagpuan:
natagpuan niya ang kanyang
anak na umiiyak sa silid
tulugan *dia mendapati*
anaknyang menangis di kamar

mendapatkan *v* makakuha:
nakatanggap siya ng regalo
mula sa kanyang mga
magulang *dia mendapatkan*
kado dari orang tuanya

pendapat *n* opinyon: hindi
siya nagpahayag ng opinyon
sa usapin *dia tidak*
memberikan pendapat
terhadap masalah itu

pendapatan *n* kita: maliit
ang kinikita; pangunahing kita
pendapatan rendah;
pendapatan utama

terdapat *v* meron, mayroon,
nasa: nasa ikalawang palapag
ang restawran at ang café
restoran dan café terdapat di
lantai dua

dasar

dara *n* kalapati: ang kalapati ay
karaniwang ginagamit na
simbolo ng kapayapaan
burung dara biasa digunakan
sebagai simbol damai

darah, berdarah *v* dumugo,
magdugo: nagdurugo ang
kanyang braso *tangannya*
berdarah

-- **rendah** *n* mababang dugo:
dahil sa kakulangan ng
pagtulog, siya ay nagdurusa
mula sa mababang dugo
karena kurang tidur, pria itu
menderita darah rendah

-- **tinggi** *n* mataas na presyon
ng dugo: kasikipan sa mga
pangunahing lungsod ay
nadagdagan ang panganib ng
mataas na presyon ng dugo
para sa mga motorista
kemacetan di kota-kota besar
telah meningkatkan risiko
penyakit darah tinggi bagi
pengemudi kendaraan

dari *p* taga-, mula sa: siya ay
mula sa France *dia dari*
Prancis

dasar *n* **1** basiko: basikong idea;
basikong agham *ide dasar;*
ilmu dasar; **2** ilalim,
kailaliman, pusod, puwit:
lumubog sa kailaliman ng
dagat ang barko *kapal itu*
tenggelam ke dasar laut

dasi, dasi kupu-kupu

berdasar(-kan) *v* nakabase, batay, nakabatay: ang pelikula ay halaw sa totoong kwento *film itu berdasar pada kisah nyata*

dasi, dasi kupu-kupu *n* bow tie: bawat tagapagsilbi ng hotel ay kinakailangan magsuot ng bow tie *setiap pelayan hotel itu diwajibkan mengenakan dasi kupu-kupu*

datang, mendatang *v* paparating: kakatanggap lang namin ng impormasyon tungkol sa paparating na kongreso *kami baru saja menerima informasi tentang kongres mendatang*

mendatangkan *v* umangkat, humango, magpasok: ang pamahalaan ay mag-aangkat ng mga baka mula sa New Zealand *pemerintah mendatangkan sapi dari Selandia Baru*

datar, dataran *n* patag: ang kapatagan ng baybay dagat *dataran pantai*

dataran rendah *n* kapatagan: karamihan ng mga teritoryo ng russia ay matatagpuan sa kapatagan *sebagian wilayah negara Rusia berada di dataran rendah*

dayung

dataran tinggi *n*

kabundukan: mga prutas at gulay ay karaniwang lumago sa kabundukan *buah dan sayuran biasanya tumbuh subur di dataran tinggi*

mendatar *n* pahiga, pahalang: sipang pahalang *tendangan mendatar*

daun *n* dahon: dahon ng buko *daun kelapa*

daur *n* pagpapaulit-ulit, paulit-ulitin, ikot: pagpapaulit-ulit ng buhay *daur hidup*

-- **ulang, mendaur ulang** *v* gamiting muli: ang bakal, papel at babasagin ay pwedeng gamitin ulit *logam, kertas, dan kaca dapat didaur ulang*

daya *n* kakayahan: kakayahang mamili *daya beli*

berdaya *v* kapangyarihan: wala siyang kapangyarihan sa sitwasyong iyon *dia tidak berdaya dalam situasi itu*

dayung *n* sagwan: kailangan niya ng sagwan para paandarin ang bankga *dia perlu dayung untuk menggerakkan perahu*

mendayung *v* sumagwan: sumagwan siya pabalik sa pampang *ia mendayung perahu itu kembali ke pantai*

debu *n* alikabok: siya ay hindi hiyang sa alikabok *dia alergi terhadap debu rumah*

berdebu *v* maalikabok: napakaalikabok ng lamesa *meja itu sangat berdebu*

dekot, berdekatan *v* malapit: malapit lang ang tirahan ng aming mga kaibigan *teman kami tinggal berdekatan*

demam *a* lagnat: may mataas siyang lagnat *dia terkena demam tinggi*

-- **berdarah** *a* dengue: ang sakit n dengue ay karaniwang tumataas matapos ang tag-ulan *penyakit demam berdarah biasanya meningkat setelah musim hujan*

demi *p* 1 para; sa kapanakanan: ginawa niya ang lahat nang trabaho para sa akin *dia mengerjakan semua pekerjaan itu demi aku*; 2 sa ngalan ng, sa pamamagitan ng: sa ngalan ng Diyos; Sa ngalan ng Panginoon *demi Tuhan*

demikian *pron* samakatuwid, na; gayon, ganyan; kaya: napakamahal ng kamiseta na hindi niya ito nagawang bilihin *baju itu demikian mahal sehingga dia tidak mampu membelinya*

denah *n* pinaplano: ang pinaplano na engrande na gusali na iyon ay na gawa na kahapon *denah bangunan megah itu sudah jadi kemarin*

denda *n* multa, bawat: multa sa pagparada ng sasakyan *denda parkir*

dendam *a* sama ng loob, hinanakit, galit: wala akong ano mang hinanakit *saya tidak punya dendam apa pun*

depan, mengedepankan *v* isulong, ilagay sa harap, unahin: isinusulong nila ang mabuting samahan sa koponan *mereka mengedepankan kebersamaan di dalam tim*

derajat *n* digri: kumukulo ang tubig sa 100 digri sentigrado *air mendidih pada suhu 100 derajat Celsius*

deras *a* 1 mabilis, paspas: mabilis na daloy *arus deras*; 2 malakas: malakas na ulan *hujan deras*

deret *n* hilera, linya, pila: umupo sila sa pinakalikod na hanay *mereka duduk di deret belakang*

berderet *v* hanay-hanay, hile-hilera, pila-pila: nakaupo sa isang hanay ang mga bata *anak-anak itu duduk berderet*

dering

deretan *n* hanay, pila, linya, hilera: ang harapang hanay
deretan depan

dering *n* ring: ring ng telepono
dering telpon

berdering *v* tumunog:
tumunog ay iyong telepono
telponmu berdering

derma *n* donasyon, abuloy, kaloob, regalo, ambag, pagbibigay, tulong: nagbigay ng donasyon ang mga tao para sa mga biktima ng kalamidad
masyarakat memberikan derma untuk membantu korban bencana alam

mendermakan *v* magbigay: nagbigay siya nang sampung milyong rupiah sa kawanggawa
ia mendermakan sepuluh juta rupiah untuk amal

dermaga *n* pantalan, daungan, piyer: nasa pantalan pa ang barko kapal itu masih di
dermaga

deru *n* dagundong, ugong, ungol, ingay, atungal: ingay ng motorsiklo
deru motor

menderu *v* ungal, atungal, ugong, dagundong, ingay: umungal ang motorsiklo
motor menderu

diam

desa *n* baranggay, nayon: lumaki siya sa isang katutubong nayon
dia tumbuh dan berkembang di desa tradisional

pedesaan *n* rural, pambukid: nayon, kabukiran
daerah pedesaan

desas-desus *n* bulung-bulungan, tsismis, usap-usapan, bali-balita, sabi-sabi: narinig ko ang usap-usapan kahapon
saya mendengar desas-desus itu kemarin

detak, berdetak *v* kabog, tibok, pintig, pulso, tiyempo: mabilis ang tibok ng kanyang puso
jantungnya berdetak cepat
-- **jantung** *n* tibok ng puso: sinusuri ng doktor ang tibok ng puso ng pasyente
dokter sedang memeriksa detak jantung si pasien

dewasa *a* matyur: matyur na asal sikap
dewasa

diam *v* 1 manahimik: hiniling niya sa mga bata na tumahimik
dia menyuruh anak-anak itu diam; 2 tahimik, walang kibo, walang ingay: pakiusap, huwag maingay
harap diam

didik, mendidik

diam-diam *adv* pasikreto, dahan-dahan, tahimik: umalis siya sa bahay ng palihim *dia meninggalkan rumah diam-diam*

pendiam *a* tahimik: siya ay isang tahimik na tao *dia orang yang pendiam*

terdiam *v* umid, tahimik, walang imik, manahimik: natahimik kami dahil sa balita *berita itu membuat kami terdiam*

didik, mendidik *v* turuan, imulat, parunungin: ang pambansang ahensya ay nagtuturo sa mga kapos-palad na mga kabataan *badan pemerintah itu mendidik anak-anak kurang mampu*

pendidik *n* edukador: siya ay isang edukador *dia seorang pendidik*

pendidikan *n* edukasyon: libreng edukasyon *pendidikan gratis*

dinding *n* dingding; pader: stiker na pangpader *stiker dinding*

dingin, mendinginkan *v* malamig, lumamig, pinalamig: pinalamig ko ang tsaang sa refrigerator *saya telah mendinginkan teh itu di kulkas*

dokter, dokter gigi

pendingin *n* ref; pridyider; palamigan: palamigan *kotak pendingin*

dini *a* maaga: maagang pagsusulit *pemeriksaan dini*

-- **hari** *n* madaling araw: kami ay aalis ng madaling araw *kami akan berangkat dini hari*

diri, mendirikan *v* magtayo, gumawa, magtinding: ang debeloper ay nagtatayo nang bagong mga gusaling tirahan *pengembang itu sedang mendirikan sebuah kompleks perumahan baru*

terdiri atas *v* naglalaman, binubuo ng: ang grupo ay binubuo nang limang miyembro *kelompok itu terdiri atas lima anggota*

dokter, dokter gigi *n* dentista: pumupunta siya sa dentista dalawang beses isang taon *dia pergi ke dokter gigi dua kali dalam setahun*

-- **hewan** *n* beteryaryo, doktor ng mga hayop: ang beteryaryo ay mula sa naunang klase sa akin *dokter hewan itu kakak kelasku*

-- **jaga** *n* doktor: kailangan mo ng tawagan ang doktor ngayon *kamu harus memanggil dokter jaga sekarang*

- **jiwa** *n* sikayatrista: siya ay makikipagkita sa isang sikayatrista *dia sedang menemui seorang dokter jiwa*
- **kandungan** *n* dalubhasa sa pagpapanaanak: kailangan niyang sumangguni sa isang dalubhasa sa pagpapanaanak *dia perlu berkonsultasi dengan dokter kandungan*
- **keluarga** *n* doktor ng pamilya: siya ay sampung taon nang doktor ng aming pamilya *dia sudah menjadi dokter keluarga kami selama sepuluh tahun*
- **pribadi** *n* sariling doctor: mayroon akong sariling doktor *saya mempunyai dokter pribadi*
- **umum** *n* doktor, manggagamot: nagpunta siya sa isang manggagamot *dia memeriksakan diri ke dokter umum*
- kedokteran** *n* medikal: siya ay nagtuloy sa pag-aaral ng medisina *dia melanjutkan ke sekolah kedokteran*
- dompet** *n* pitaka: palagi siyang may dalang larawan ng kanyang asawa sa pitaka niya *dia membawa foto istrinya di dalam dompetnya*
- donat** *n* donat: kumain ako ng donat *saya makan donat*

- dongeng** *n* kwento, kwentong pambata, kwentong bibit, kwentong kataka-taka, kwentong tungkol sa mga engkantada: ang mga bata ay mahilig makinig sa kwento tungkol sa mga engkantada *anak-anak itu suka mendengarkan dongeng*
- mendongeng** *v* magkuwento: tinuruan ng guro ang mga bata sa pamamagitan ng pagkukwento *guru itu mengajar anak-anak dengan mendongeng*
- dosa** *n* sala, kasalanan: inamin nila ang kanilang mga kasalanan *mereka telah mengakui dosa-dosanya*
- dosen** *n* lektor, lektiyurer: punong lektor *dosen kepala*
- dua** *num* dalawa: dalawang tao *dua orang*
- **belas** *num* labindalawa: labindalawang anak *dua belas anak*
- **puluh** *num* dalawampung: dalawampung kahon *dua puluh kotak*
- duda** *n* biyuda: siya ay isang balo *dia seorang duda*

duduk, menduduki

duduk, menduduki v

1 okopahan, sakupin:

inukopahan ng hukbo ang lungsod *sejumlah pasukan telah menduduki kota itu;*

2 humawak: hinawakan niya ang posisyon ng direktor noong nagtatrabaho ako doon *dia menduduki jabatan direktur ketika saya bekerja di sana*

duga, dugaan n haka-haka, hula, palagay, lambang: ang hula ko ay mananalo siya sa laro *dugaanku dia akan memenangkan pertandingan itu*

menduga v manghula, magsuspetsa, ipalagay, magpalagay, mag-akala: ipinalagay kong isa siyang Frances *saya menduga dia orang Prancis*

terduga v inaasahan, mahuhulaan: inaasahang pagkakagastusan *pengeluaran terduga*

duit n pera; salapi: kailangan niya nang kaunting pera para makabili ng bagong bag *dia perlu duit untuk membeli tas baru*

duka

berduit v mayaman, may kaya: mga mayayaman lang ang inimbitahan sa kasiyahan *hanya orang berduit yang diundang ke acara itu*

duka a kalungkutan, pagdadalamhati: nakaramdam siya nang matinding kalungkutan *dia merasakan duka yang mendalam*

berduka v magdalamhati: sa loob ng maraming taon, siya ay nagdalamhati dahil sa nawawala niyang anak na lalaki *bertahun-tahun ia berduka atas anaknya yang hilang*

dukacita n dalamhati, kalungkutan, pighati, hapis, lumbay, lunos, lungkot, dusa: naiintindihan niya ang aking pagdadalamhati dahil nawalan din siya ng anak *dia memahami dukacitaku karena dia juga pernah kehilangan seorang anak*

berdukacita v magluksa, magdalamhati, malumbay, mamighati, mahapis: siya ay nagluksa pa rin sa pagkamatay ng kanyang anak *dia masih berdukacita atas kematian anaknya*

duku

duku *n* lansones: bumili siya nang dalawang kilong lansones *dia membeli dua kilo duku*

dulu *n* dati: dati siyang maninigarilyo *dia dulu perokok*

dunia *n* mundo, daigdig: gusto kong libutin ang buong mundo *saya ingin berkeliling dunia*

mendunia *a* buong mundo: ang Kuta beach ay naging puntahan ng mga turista mula sa buong mundo *Pantai Kuta telah menjadi tempat wisata yang mendunia*

duta

duri *n* tinik: natusok ng tinik ang kanyang kamay *tangannya tertusuk duri*

duta *n* legado, sugo; kinatawan, embahador: kinatawan ng turismo *duta pariwisata*

-- **besar** *n* ambasadur, kinatawan, sugo: kinatawan ng Indonesia sa Vietnam *duta besar Indonesia untuk Vietnam*

kedutaan *n* embahada: embahada ng Vietnam sa Jakarta *kedutaan Vietnam di Jakarta*

edar, edaran *n* anunsyo,
pahayag, paunawa: namigay
ng anunsyo ang boss
patungkol sa disiplina ng mga
empleyado *pimpinan*
memberikan edaran soal
kedisiplinan pegawai

mengedarkan *v* ikalat,
palaganapin, ilibot: ikinalat
niya ang ang mga pulyeto sa
kanyang mga estudyante *dia*
mengedarkan pamflet ke para
murid

ejek, mengejek *v* mangutya:
dahil kinutya nya ang kanyang
kaibigan, naparusahan siya
karena mengejek temannya,
dia dihukum

emas *n* ginto: 24-karat na ginto
emas 24 karat

keemasan *n* ginintuan:
ginintuang taon *masa*
keemasan

embara, mengembara *v*
napadpad, lumihis, lumiko,
gumala-gala, lumibot:
napadpad siya sa Kalimantan
dia mengembara ke
Kalimantan

pengembara *n* taong gala:
siya ay taong gala *dia seorang*
pengembara

ember *n* balde, timba: dalawang
baldeng tubig *dua ember air*

embun *n* hamog: hamog sa
umaga *embun pagi*

embus, embusan *n* hampas:
hampas ng hangin *embusan*
angin

mengembuskan napas *v*
huminga nang palabas:
huminga siya nang malalim
dia mengembuskan napas
panjang

encer *a* matubig: matubig ang
kape *kopinya encer*

enteng *a* magaan: magaan ang
kanyang bagahe *kopernya*
enteng

erat *a* mahigpit, masikip;
matibay, matatag: mahigpit
niyang hawak-hawak ang
kanyang bag *dia memegang*
tasnya erat

erat-erat *a* mahigpit, nang
mahigpit: mahigpit na itinali
ng bata ang kanyang sapatos
anak itu mengikat tali
sepatunya erat-erat

mempererat *v* patibayin:
gusto niyang patibayin ang
kanyang relasyon sa kanyang
ina *dia ingin mempererat*
hubungannya dengan ibunya

esok

esok *n* bukas: gagawin ko bukas
saya akan mengerjakannya
esok

fakir, fakir miskin *n* poor and miserable: namimigay siya ng mga damit sa mga mahihirap *dia memberikan pakaian kepada fakir miskin*

fasih *a* matatas; bihasa: kaya niyang magsalita ng Ingles nang matatas at mabilis *ia dapat berpidato dl bahasa Inggris dng lancar dan fasih*

firasat *n* kutob: masamang kutob *firasat buruk*

fitnah *n* paninirang-puri: nagkalat siya ng paninirang-puri tungkol sa kanyang kaibigan *dia menyebarkan fitnah tentang temannya*

foto *n* larawan, ritrato: kwadro ng larawan *pigura foto*

gading *n* garing; pangil ng elepante: walang garing ang walang bitak *tak ada gading yang tak retak*

gadis *n* batang babae: ang batang babae na nakasuot ng pulang bestida *gadis berbaju merah*

gaduh *a* ingay: nakarinig ako ng ingay *saya mendengar suara gaduh*

gagap *n* mabulol: nabubulol siya kapag may nakilala siyang mga bago *dia gagap jika bertemu orang yang baru dikenal*

gaji *n* sweldo, sahod: mataas na sahod *gaji tinggi*

gambar, gambar tempel *n* stiker, papel na may dikit: naglalaro siya ng stiker *dia bermain dengan gambar tempel*

gandeng, bergandengan *v* nagtutulungan, nagkakaisa, magkahawak-kamay: sila ay magkahawak-kamay *mereka bergandengan*

ganti, ganti rugi *n* kabayaran: nakakuha ako ng kabayaran *saya menerima ganti rugi*

gantung, gantungan baju *n* hanger, sabitan: mayroon lang dalawang sabitan sa aparador *hanya ada dua gantungan baju di lemari*

garansi *n* garantiya: garantiya sa kotse *garansi mobil*

garda, garda depan *n* pangunang hanay, pinuno, pamunuan: ang kanyang kapatid na lalaki ay may tungkulin sa pangunang hanay *adiknya bertugas di garda depan*

garing *a* malutong: ang mga galyetas ay malutong *kuenya garing*

garis, garis bawah *n* guhit sa ilalim, salungguhit: tinandaan niya ang mga mali sa pamamagitan ng salungguhit *dia menandai kesalahan dengan garis bawah*

penggaris *n* ruler: tatsulok na ruler *penggaris segitiga*

garpu *n* tinidor: maliit na tinidor *garpu kecil*

gaun *n* damit, bestida: bestidang pantulog *gaun malam*

gaung *n* alingawngaw, eko: narinig ko ang alingawngaw *saya mendengar gaungnya*

gawang

gawang *n* goal: goalie *penjaga gawang*

gegar, gegar otak *a* pagkakalog, kongkusyon: mayroon siyang bahayang kongkusyon *dia mengalami gegar otak ringan*

gejala *n* sintomas, palatandaan: sintomas ng sakit *gejala penyakit*

gelandang, gelandangan *n* walang tahanan, walang bahay, walang tirahan, palaboy: tinutulungan niya ang mga walang tirahan *dia membantu para gelandangan*

gelanggang *n* arena: arenang pampalakasan *gelanggang olahraga*

¹**gelar** *n* digri; titulo: akademikong digri *gelar akademik*

²**gelar** *v* ilagay: ilagay lang jan ang karpit *gelar saja karpit itu!*

gelas *n* baso: hinuhugasan ang baso *gelas itu sedang dicuci*

gelembung *n* bula: bula ng sabon *gelembung sabun*

geli (gatal) *a* makati: nangangati ang kamay niya *tangganya terasa gatal*

gelincir, tergelincir *v* dulas: nasugatan ang paa niya dahil nadulas siya *kakinya terluka karena dia tergelincir*

gembala

gelinding, menggelinding *v* gumulong: gumulong ang bola pababa sa kalsada *bola itu menggelinding ke jalan*

gelitik, menggelitik *v* kilitiin: nangingiliti ng tenga ang balita *berita itu menggelitik telinga*

tergelitik *v* intriga: siya ay na intriga sa pamamagitan ng kontrobersyal na pahayag *ia tergelitik dengan pernyataannya yang kontroversial*

gelombang, bergelombang *v* maalon: maalon ang dagat sa panahong ito ng taon *rambutnya bergelombang*

gemar *a* gusto, mahilig, magiliw: gusto niyang naglalaro ng isport *dia gemar berolahraga*

kegemar *n* libangan: libangan niya ang paglalaro ng soccer *kegemarannya adalah bermain sepakbola*

penggemar *n* fan: mga masusugid tagahanga *penggemar berat*

gembala *n* kawan: marami siyang iba't ibang uri ng kawan *dia mempunyai banyak jenis gembala*

menggembala(kan) *v* magpastol: nagpapastol siya ng mga kambing *dia mengembalakan kambing*

gembira, bergembira

gembira, bergembira *v* masaya:
siya ay masaya *dia*
bergembira

kegembiraan *n* kaligayahan,
kasiyahan, kagalakan, tuwa,
lugod: siya ay nakaramdam
nang labis na kaligayahan *dia*
mendapatkan kegembiraan
besar

gembok *n* kandado: kandado ng
bahay *gembok rumah*

gembur *a* malusog: matabang
lupa *tanah gembur*

gemerlap *a* nagniniging,
kumikislap: nagniniging na
bituin *bintang gemerlap*

gemetar *a* nanginginig:
nanginginig siya dahil sa
lamig *dia gemetar karena*
keinginan

gemetaran *a* pagyanig: siya
ay nanginginig *dia gemetaran*

gempar, menggemparkan *v*
kagulat-gulat, kahindik-hindik,
kagila-gilalas: kahindik-
hindik na balita *berita*
menggemparkan

gemulai (tubuh) *a* malambot:
malambot ang kanyang
katawan *tubuhnya gemulai*

gencar *a* masinsinan, masidhi,
totohanan, masikhay: buong
sidhi niyang ikinalat ang
balita *dia gencar*
menyebarkan berita itu

gerak, bergerak

gendang *n* tambol: tambol ng
Javanese *gendang jawa*

gendong, menggendong *v*
buhatin, kargahin, dalhin:
hawak ng babae ang kanyang
anak *perempuan itu sedang*
menggendong anaknya

generasi *n* henerasyon: kabataan
generasi muda

genggam, menggenggam *v*
hawakan, tanganan: hawak ng
nanay ang ang kamay ng
kanyang anak *ibu itu*
menggenggam tangan
anaknya

gengsi *n* prestihiyo, karangalan,
reputasyon, pagkilala: mataas
na karangalan *gengsi tinggi*

bergengsi *v* prestihiyoso:
prestihiyosong titulo *gelar*
bergengsi

genit *a* nang-aakit; haliparot:
siya ay mapang-akit *dia genit*

genting *a* kritikal: kritikal na
sitwasyon *situasi genting*

gerah *a* mainit, maalinsangan:
mainit ang panahon *udara*
terasa gerah

gerak, bergerak *v* kumilos,
gumalaw: kumikilos ang
hangin pakanluran *angin*
bergerak ke barat

gerakan *n* kilusan, pagkilos,
galaw: mabagal na pagkilos
gerakan lambat

gerbang

menggerakkan *v* ilipat,
lumipat, ginalaw: inilipat niya
ang manika *dia*
menggerakkan boneka itu

gerbang *n* tarangkahan, pasukan,
pultahan: tarangkahan ng
paaralan *gerbang sekolah*

gerbong *n* karo, bagon:
sumakay siya sa unahang karo
dia naik di gerbong depan

gergaji *n* lagari: dekadenang
lagari/ chainsaw *gergaji mesin*

menggergaji *v* lagariin:
nilalagari niya ang mga
bumagsak na puno *dia sedang*
menggergaji pohon yg
tumbang

gerhana, gerhana bulan *n*
eklips ng buwan: nakakita ako
ng eklips ng buwan *saya*
melihat gerhana bulan

-- **matahari** *n* eklipse ng
araw: magkakaroon ngayon
ng eklipse ng araw *hari ini*
akan terjadi gerhana
matahari

gerimis *n* ambon: umaambon
ngayong hapon *sore ini*
gerimis

gersang *a* tuyo: tuyong lupa
tanah gersang

gertak, gertak sambal *v* bola,
boladas, kabulastugan,
kunwari: nambobola lang siya
hanya gertak sambal dia

giat, kegiatan

gertakan *n* singhalan,
bantaan, takutin: pananakot
lang niya iyon *itu hanya*
gertakannya

menggertak *v* takutin,
bantaan, bigyan ng babala;
biruin, bolahin: tinakot ng
boss ang mga empleyado
pimpinannya menggertak
para pegawai

gerutu, menggerutu *v* umungol,
magmaktol, bumulung-bulong,
magreklamo, umangal:
nagmaktol ang mga
estudyante *para murid*
menggerutu

geser, menggeser *v* iusog:
inusog niya ang kanyang
upuan *dia menggeser kursinya*

gesit *a* masigla, maliksi, aktibo,
alisto: masigla ang bata *anak*
itu gesit

getar, bergetar *v* mangatal,
manginig, mayanig, sumikdo-
sikdo: nanginginig ang
telepono niya *ponselnya*
bergetar

getaran *n* pangangatal,
panginginig, sikdo, yanig,
kinig, katal, sikdo: malakas
ang nginig ng telepono niya
getaran ponselnya kencang

giat, kegiatan *n* aktibidad:
aktibidad pangkamping
kegiatan berkemah

gigi, geraham

menggiatkan *v* udyokan, palakasin ang loob, magpatapang, magpasigla, bigyan ng pag-asa, himukin, magpaunlad: hinihimok ng guro ang mga estudyante na mag-aral *guru itu menggiatkan para murid untuk belajar*

gigi, gigi geraham *n* bagang: kailangang alisin ang kanyang bagang *gigi gerahamnya harus dicabut*

-- **palsu** *n* pustiso: nalaglag ang pustiso niya *gigi palsunya jatuh*

-- **taring** *n* pangil: matalim ang pangil niya *gigi taringnya tajam*

gigih *a* matigas ang ulo: matigas ang kanyang ulo *dia gigih*

gigil, menggigil *v* manginig: kami ay manginig *kami menggigil*

gila *a* baliw; sira ang ulo: baliw na tagahanga *penggemar gila tergila-gila v* nahuhumaling, nababaliw, nahahaling: siya ay nababaliw sa banda *dia tergila-gila dengan band itu*

giling, gilingan *n* gilingan, pangiling: gilingan ng mani *gilingan kacang*

giwang

menggiling *v* giling, mag-giling, magbayo, magdurog: ginigiling niya ang mga buto *dia sedang menggiling kacang*

gilir, bergilir(an) *v* magpalitan: dapat tayo magpalitan gumamit ng komputer na yun *kita harus bergiliran memakai komputer itu*

giliran *n* pagliko: ngayon ay pagkakataon na natin *sekarang giliran kita*

ginjal *n* bato: nagbigay ng bato *donor ginjal*

giok *n* jade: kuwintas na jade *kalung giok*

giring, menggiring *v* pangunahan: pinapangunahan niya ang mga kambing pabalik sa kulungan *dia sedang menggiring kambing kembali ke kandang*

gitar *n* gitara: de koryenteng gitara *gitar elektrik*

giur, menggiurkan *v* nakakatukso, nakakahalina, katakam-takam, nakakagana: katakam-takam ang pagkain *makanan itu sangat menggiurkan*

tergiur *v* matukso: siya ay natutukso sa inaalok na premyo *dia tergiur dengan hadiah yg ditawarkan*

giwang *n* hikaw: gintong hikaw *giwang emas*

gizi

gizi *n* nutrisyon, pagkain, sustansya: mayaman sa sustansya ang kahel *jeruk memiliki gizi yg tinggi*

goda, godaan *n* tukso: kailangan niyang harapin ang tukso *dia harus menghadapi godaan itu*

menggoda *v* akitin, tuksuhin, iligaw: Tinangka siyang akitin ng kanyang kaibigan *temannya mencoba menggodanya*

tergoda *v* maakit, naakit, inakit, nahalina: siya ay inakit ng kanyang kaibigan *dia tergoda oleh temannya*

goncang, bergoncang *v* nayanig: ang lupa ay nayanig dahil sa lindol *bumi bergoncang karena gempa*

goncangan *n* uga, galaw, yugyog, yanig, tigtig: malakas ang pagyanig *goncangannya sangat kencang*

menggoncang *v* maalog; mayanig: niyanig ng balita ang kanyang kaluluwa *berita itu menggoncang jiwanya*

gondrong *a* magulo: magulo ang buhok niya *rambutnya gondrong*

gong *n* gong: ang Javanese gamelan ay may isang malaking gong *gamelan jawa memiliki sebuah gong besar*

gotong, gotong royong

goreng *v* magprito: ang nanay ay magprito ng isda para sa hapunan ngayong araw *ibu menggoreng ikan hari ini untuk makan malam*

gorengan *n* pinirito: mahilig siyang kumain ng sinangag *dia suka memakan gorengan*

menggoreng *v* magprito: siya ay nagpiprito ng tokwa *dia sedang menggoreng tahu*

penggorengan *n* kawali: napakalaki ng kawali *penggorengan itu terlalu besar*

gores, goresan *n* gasgas, bakas: gasgas sa pader *goresan dinding*

menggores *v* gasgasin, kamutin: nagasgas ng kanyang bisikleta ang dingding *sepedanya menggores dinding*

gosong *a* sunog: nasunog ang kanin *nasinya gosong*

gotong, gotong royong *n* pagtutulungan: mabilis na matatapos ang trabaho sa pamamagitan ng pagtutulungan *pekerjaan akan cepat selesai dengan gotong royong*

goyah

goyah *a* walang tatag, madaling mabago, pabagu-bago, mahina, mabuway; hindi palagian, hindi pirmihan: hindi matatag ang poste *tiang itu goyah*

goyang, bergoyang *v* gumalaw, umugoy, umindayog: ang kanyang katawan ay umiindayog sa saliw ng musika *badannya bergoyang mengikuti irama musik*

gratis *a* libre, walang bayad: libre ang pagkain *makanan itu gratis*

grogi *a* nerbiyoso: siya ay ninerbyos bago ang pagtatanghal *dia grogi sebelum tampil*

gudang *n* bodega: dapat naming linisin ang bodega *kami harus membersihkan gudang*

gugat, menggugat *v* idemanda, kasuhan: idinemanda niya ang kanyang kumpanya *dia menggugat perusahaannya*

penggugat *n* nagsasakdal: sa korte, siya ang nagsasakdal *dalam pengadilan itu, dia seorang penggugat*

tergugat *n* nasasakdal, inuusig: sa korte, ang kompanya niya ang nasasakdal *dalam pengadilan itu, perusahaannya adalah pihak tergugat*

guling, berguling-guling

gugur, berguguran *v* mahulog, malaglag, malagas: nalagas ang mga dahon *daun berguguran*

keguguran *n* agas, kunan, pagkalaglag ng pinagbubuntis: kamakailan lang ng siya ay makunan *dia baru saja mengalami keguguran*

menggugurkan *v* magpalaglag, magpaagas: tumanggi siyang magpalaglag *dia menolak menggugurkan kandungannya*

gula, gula batu *n* kubiko ng asukal: mas masarap inumin ang tsaa na may kubiko ng asukal *teh lebih nikmat diminum dengan gula batu*

-- **merah** *n* brown sugar: mas gusto niyang magdagdag ng asukal na pula sa kanyang kape *dia lebih suka menambahkan gula merah ke kopinya*

guling, berguling-guling *v* gumulong, gumulong-gulong: gusto ng batang gumulong-gulong sa damuhan *anak itu suka berguling-guling di rumput*

menggulingkan *v* pagulungin: pinapagulong ng bata ang kanyang bola sa parke *anak itu menggulingkan bolanya di taman*

terguling *v* bumaligtad,
tumaob: tumaob ang trak sa
daang-bayan *truk itu terguling
di jalan raya*

guna *n* ginagamit: ang kawayan
ay madalas ginagamit upang
gumawa ng kubo *bambo
biasanya digunakan untuk
membuat gubuk*

berguna *v* nakakatulong,
kagamit-gamit, kapaki-
pakinabang: kagamit-gamit
ang bagay na iyon *barang itu
sangat berguna*

menggunakan *v* paggamit,
gamitin: ginagamit ko ang
computer sa trabaho *saya
menggunakan komputer itu
untuk bekerja*

guna-guna *n* kulam: siya ay
tinalaban ng kulam *dia
terkena guna-guna*

gunjing, bergunjing *v*
magtsismisan, magsatsatan:
mahilig silang magtsismisan
sa opisina *mereka sering
bergunjing di kantor*

gunjingan *n* tsismis, sitsit,
satsat: tsismis lang at hindi
totoo ang mga ito *gunjingan
mereka tidak benar*

gunting *n* gunting: kailangan
niya ang gunting *dia perlu
gunting itu*

menggunting *v* gupitin:
ginugupit niya ang tela *dia
sedang menggunting bahan
baju itu*

guntur *n* kulog: napakaraming
kulog ngayong araw *hari ini
sedang banyak guntur*

gurau, bergurau *v* magbiro,
magpatawa: mahilig siyang
magbiro *dia senang bergurau*

gurauan *n* biro, siste:
nakakatawa talaga ang
kanyang pagbibiro
gurauannya sangat lucu

gurih *a* katakam-takam,
nakakagana: napakasarap ng
pagkain *makanan itu sangat
gurih*

gurita *n* pugita: nagtitinda ng
pugita ang mga tao sa
palengke *orang-orang
menjual gurita di pasar
tradisional*

gurun *n* disyerto, ilang: ito ang
unang pagkakataon na
dumaan siya sa disyerto *baru
kali ini dia melewati gurun*

gusi *n* gilagid: namamgang
gilagid *gusi bengkak*

gusur

gusur, menggusur (rumah) v
maggiba, wasakin,
buwagin,iguho, ilugso, iwalat,
lansagin, gibain: giniba ng
lokal na pamahalaan ang mga
bahay sa lugar na iyon
pemerintah daerah

*menggusur rumah-rumah di
kawasan itu*

tergusur v nabuwag, giniba,
nalansag, napugnaw, natupok,
nalipol: giniba ang tindahan sa
may kalsada *toko di jalan itu*
tergusur

habis, kehabisan *v* maubusan:
naubusan siya ng lakas *dia*
kehabisan tenaga

menghabisi *v* talunin: tinalo
niya ang kanyang kalaban *dia*
menghabisi lawannya

hadap, berhadapan (dng) *v*
nakaharap, magharap, harapan:
umupo ako sa harapan niya
saya duduk berhadapan
dengannya

menghadap *v*
magharap/magkakarap,
magkasalubong, magtagpo:
ang hotel ay nakaharap sa
dagat *hotel itu menghadap ke*
laut

menghadapi *v* harapin:
kailangan niyang harapin ang
problema *dia harus*
menghadapi masalah itu

hadiah *n* regalo, handog, bigay,
gawad, kaloob, alay,
donasyon, gantimpala: ang
kwintas ay regalo mula sa
aking nanay *kalung itu hadiah*
dari ibuku

berhadiah *v* premyo: isang
quiz na may premyong limang
milyong Rupiah *kuis*
berhadiah uang tunai lima
juta rupiah

menghadiahkan *v* ihandog,
maghandog, parangalan,
bigyan ng pabuya, regaluhan,
bigyan ng
gantimpala/gantimpalaan:
naghandog nang konting pera
ang organisasyon sa mga
mahihirap *organisasi itu*
menghadiahkan sejumlah
uang kepada fakir miskin

hadirin *n* madla, tagapanood,
tagapakinig: maraming
manonood ang dumalo sa
okasyon *banyak hadirin yg*
datang ke acara tersebut

hafal *v* **1** namemorya, alam na
alam, naisapuso: naisapuso
niya ang mga letra ng awit *dia*
hafal lirik lagu itu; **2** isaulo,
kilalaning maigi, alamin ng
maigi: kilalang-kilala ko ang
pagkatao niya *saya hafal*
sifatnya

hafalan *n* pagsagot sa tanong,
pagbigkas, pagsasalaysay:
pagbigkas ng Koran *hafalan*
Alquran

menghafal *v* kabisaduhin,
tandaan, imemorya: sinabihan
niya ako na kabisaduhin ko
ang numero ng kanyang
telepono *dia memintaku untuk*
menghafal nomor teleponnya

haid

haid *n* regla: panahon ng regla
masa haid

hajar, menghajar *v* bugbugin:
ayon sa kanya, bingugbog
daw siya sa kulungan *dia*
berkata bahwa para penjaga
telah menghajarnya dalam
penjara

hajat *n* 1 pangangailangan: ang
isyung ito ay may kinalaman
sa mga pangangailan sa buhay
ng maraming tao *masalah ini*
berhubungan dengan hajat
hidup orang banyak;

2 pagdiriwang: naging mas
masaya ang pagdiriwang dahil
sa mga paputok *petasan*
membuat hajat itu semakin
meriah;

3 dumi: sino ang nagtapon ng
dumi sa hardin? *siapa yang*
membuang hajat di kebun?

¹**hak** *n* takong: ang sapatos na
may mataas na takong *sepatu*
dengan hak tinggi

²**hak** *n* 1 tama, wasto: nagawa
nilang suriin kung alin ang
tama at mali *mereka telah*
dapat menilai mana yang hak
dan mana yang batil; 2
karapatan: kaailangan mong
ipagtanggol ang iyong
karapatan *kamu harus*
membela hak-hakmu

halaman

berhak *v* may karapatan:
may karapatan siyang
magbago ng isip *dia berhak*
untuk mengubah pikirannya

hakikat *n* diwa; kalikasan,
katangian: ang diwa ng buhay
hakikat kehidupan

hakim *n* hukom, tagahatol,
tagapasya, huwes: itinigil ng
hukom ang pagdinig sa kaso
hanggang sa susunod na
Martes *hakim menunda*
sidang hingga Selasa depan

menghakimi *v*
mapatunayang may sala,
hatulan, sentensyahan,
parusahan: pinarusahan ng
mga tao sa barangay ang mga
mandurukot *warga kampung*
menghakimi sendiri pencopet
itu

hal *n* kaso: hindi ako
karaniwang sumasang-ayon
pero gagawa ako ng
kataliwasan sa kasong ito *saya*
biasanya tidak akan setuju,
tetapi saya akan membuat
pengecualian dalam hal ini

halaman *n* bakuran: naglalaro
ang mga bata sa bakuran
anak-anak sedang bermain di
halaman

halang, berhalangan

halang, berhalangan *v* wala, liban, hindi nakarating: kung hindi kami makakarating, ipapaalam namin sa inyo *jika berhalangan, kami akan memberi kabar*

menghalangi *v* harangan, barahan, hadlangan, pigilan, abalihin: nakaharang ang trak sa kalsada *truk itu menghalangi jalan*

terhalang *v* maharangan, mabarahan: naharangan nang matangkad na lalaki sa harapan ko ang aking paningin *pandanganku terhalang oleh pria tinggi di depanku*

haluan *n* daan; direksyon, tahakin; paglagay sa lugar: biglang nag-iba ng direksyon ang eroplano *tiba-tiba pesawat terbang itu mengubah haluan*

halus *a* 1 pino: pinong asin *garam halus*; 2 hindi nakikita, espiritu: multo *makhluk halus*

kehalusan *n* kahinahunan: mahinahong ugali *kehalusan sikap*

hamba, hamba sahaya *n* alipin: ang alipin na iyon ay hindi pinayagan dumalo sa pista ng kahariaan *hamba sahaya itu tidak diperkenankan mengikuti pesta kerajaan*

hambur, berhamburan

hambar *a* matabang, walang-lasa: matabang ang sopas *sup ini rasanya hambar*

hambat, hambatan *n* sagabal, balakid, abala, hakdawin, harang, inkombenyensiya, hadlang, istorbo: natapos nila ang trabaho nang walang abala *mereka menyelesaikan tugas tanpa hambatan*

menghambat *v* pigilan, hadlangan, abalihin: hinadlangan ng masamang panahon ang pagsagip *cuaca buruk menghambat operasi penyelamatan*

penghambat *n* sagabal, balakid, harang: pangunahing balakid *penghambat utama*

terhambat *v* pinigilan, hinarang, hinadlangan, inabala: hinadlangan ang imbestigasyon ng pagkawala ng lahat ng dokumento sa kaso *penyelidikan terhambat oleh hilangnya semua dokumentasi kasus ini*

hambur, berhamburan *v* 1 nakakalat: dinampot niya ang mga nakakalat na mga laruan *ia mengambil mainan yang berhamburan*;

hampir, hampir-hampir

2 mag kahiwa-hiwalay: nung dumating ang pulis, ang mga masasamang loob ay tumakbo ng mag kahiwa-hiwalay *ketika polisi datang, para penjahat itu lari berhamburan*

menghamburkan *v* **1**

magsaboy: ang paghahardin ay nagsisimula sa paghahasik ng buto *berkebun dimulai dengan menghamburkan benih;*

2 aksayahin: nilustay niya ang pamana ng kanyang mga magulang *ia telah menghamburkan harta warisan orang tuanya*

hampir, hampir-hampir *adv*

halos, muntik na, kamuntik na, malapit na: muntik na nila itong makalimutang gawin *mereka hampir-hampir lupa melakukannya*

menghampiri *v* lumapit, nilapitan: tahimik ko silang nilapitan *saya menghampiri mereka diam-diam*

hancur *a* durog; basag; bagbag; sira, wasak: ang salamin ng kotse ay nagkabasag-basag sa maliliit na piraso *kaca mobil itu hancur berantakan*

hangat

kehancuran *n* pagbagsak, pagkalagapak, pagkawasak, pagkapahamak: ang kaharian ay nawawasak *kerajaan ini jatuh ke dalam kehancuran*

menghancurkan₂ *v* wasakin, gibain, sirain, buwagin, lipulin, pinsalain: ang pinsala ay sumira sa kanyang pangarap *cedera menghancurkan mimpinya*

handuk *n* tuwalya: tuwalyang pnaligo *handuk mandi*

hangat *a* **1** mainit: tunawin ang asin sa mainit na tubig *larutkan garam dalam air hangat;* **2** pinakahuli: nakita mo na ba ang bagong isyu ng magasi na Vogue? *sudah lihat isu hangat di majalah Vogue?*

kehangatan *n* init: init ng pagmamahal ng ina *kehangatan seorang ibu*

menghangatkan *v* uminit, mag-init, mainitan: nagkumot siya ng makapal upang mainitan ang kanyang katawan *ia memakai selimut tebal untuk menghangatkan tubuhnya*

penghangat *n* pampainit, pang-init, initan: initan ng kanin *penghangat nasi*

hanggar

hanggar *n* hangar: nasa hangar pa ang eroplano *pesawat itu masih di hanggar*

hangus *v* nasunog: nasunog ang kanyang bahay *rumahnya hangus*

menghanguskan *v* sunugin, pasuin, silaban, tupukin: natupok ng apoy ang ilang bahay *api menghanguskan beberapa rumah*

hantam, menghantam *v* tumama, tinaman: nakatama ng trak ang sasakyan *mobil itu menghantam truk*

hantu *n* multo: batang multo *hantu anak kecil*

berhantu *v* pinagmumultuhan: ang bahay na pinagmumultuhan *rumah berhantu*

menghantui *v* sumagi sa ala-ala, dumalaw lagi, sumaging lagi: ang bagay na iyon ay sumasagi lagi sa kanyang isip *makhluk itu menghantuinya*

hanyut *v* matangay, maanod, madala ng agos: may ilang mga bahay ang tinangay ng baha *beberapa rumah hanyut karena banjir*

menghanyutkan *v* maanod: inanod ng baha ang mga bahay ng mga tao *banjir menghanyutkan rumah-rumah penduduk desa*

harap

hapus, menghapus *v* alisin, tanggalin, burahin, linisin: sa kasamaan g-palad ayna nabura niya ang mensahe *sayang sekali dia telah menghapus pesan itu*

penghapus *n* pambura: nakalimutan niyang magdala ng pambura noong may pagsusulit *dia lupa membawa penghapus saat ujian*

terhapus *a* napunasan, nabura, nakaltas, naalis: madaling nabura ang marka *tanda itu dengan mudah terhapus*

harap *v* kung ipapahintulot ninyo, pakiusap, paki-: Pakiusap, konting tiis lang sa paghahintay *harap sabar menunggu*

berharap *v* umaasa: umaasa akong makakahanap ng tranabo sa susunod na dalawang linggo *saya berharap mendapatkan pekerjaan dalam dua minggu ke depan*

harapan *n* pag-asa, inaasahan: may pag-asa pang manalo ang kanilang koponan *tim mereka masih memiliki harapan untuk menang*

hardik, menghardik

harap-harap cemas *a* balisa:
kami ay nag hihintay ng
desisyon na balisa *kami*
menunggu keputusan itu
dengan harap-harap cemas

hardik, menghardik *v*
pagsabihan, bulyawan,
pagalitan, pagsalitaan:
patawarin mo ako hindi ko
sinasadyang sigawan ka ng
ganun *maaf, aku tidak*
bermaksud untuk
menghardikmu seperti itu

harga, berharga *a* mamahalin,
may halaga, importante,
tinatangi: iyon ay
napakahalagang karanasan *itu*
adalah pengalaman yang
sangat berharga

-- **diri** *n* pahalagahan ang
sarili: kailangan mong
pahalagahan ang iyong sarili
kamu harus menjaga harga
dirimu

-- **miring** *n* mababang presyo:
ang tindahang iyon ay
nagbebenta ng mga
mumurahing gamit *toko itu*
menjual barang dengan harga
miring

-- **pas** *n* presyong tapat: ang
telang iyon ay binenta sa
presyong tapat *kain itu dijual*
dengan harga pas

hari, hari jadi

-- **pasar** *n* presyo sa merkado:
ang presyo ng bilihin sa
baratilyo ay mas mura kesa sa
presyo sa pamilihan *harga*
barang di bazar itu lebih
murah daripada harga pasar

menghargai *v* pahalagahan:
pinahahalagahan ko ang
tulong mo *aku sangat*
menghargai bantuanmu

penghargaan *n*
pagpapahalaga, paghanga,
pagkalugod, pagpaparantal:
hindi siya masyadong
nagbigay ng pagpapahalaga
para sa klasikong musika *dia*
kurang memberikan
penghargaan terhadap musik
klasik

hari, hari jadi *n* anibersaryo:
anibersaryong kasal *hari jadi*
pernikahan

-- **kerja** *n* araw ng trabaho,
karaniwang araw: kailangang
matapos ang trabaho sa loob
ng limang araw ng trabaho
pekerjaan ini harus
diselesaikan dalam waktu
lima hari kerja

-- **libur** *n* walang pasok,
bakasyon: bukas ang aking
bakasyon *besok adalah hari*
liburku

harta

-- **raya** *n* piyesta: ang Pasko ay ang pyesta ng mga Kristiyano *Natal adalah hari raya umat Kristen*

-- **ulang tahun** *n* kaarawan: kahapon ay aking kaarawan *kemarin adalah hari ulang tahunku*

seharian *adv* maghapon, buong araw: maghapon kong ginawa ang aking gawaing-bahay *saya seharian mengerjakan pekerjaan rumah*

sehari-hari *adv* araw-araw: bumili siya nang simpleng computerpara sa pang araw-araw na gamit *dia membeli komputer sederhana untuk keperluan sehari-hari*

harta *n* kayamanan: ang pamilya ay kayamanan *keluarga adalah harta yang tak ternilai*

-- **karun** *n* kayamanan, tagongkayamanan: maraming balibalita tungkol sa mga tagong-yaman sa barangay na iyon *ada banyak rumor mengenai harta karun terpendam di desa itu*

hasil, hasil bumi

-- **pusaka** *n* mana't manang gamit, gamit na pinagnunuan: ang kwintas na iyan ay mana't manang gamit *kalung itu adalah harta pusaka keluarganya*

haru, terharu *a* naapektuhan (ang damdamin) nabagbag ang damdamin, nasaling ang damdamin: nabagbag ang kanyang damdamin sa mainit nilang pagtanggap *dia terharu oleh sambutan hangat mereka*

harum *a* mahalimuyak: mabangong mga bulaklak *bunga-bunga yang harum*

hasil, hasil bumi *n* produktong agrikultura: ang tsaay isa sa mga pinakamaiging produktong agrikultura ng Indonesia *teh adalah salah satu hasil bumi terbaik Indonesia*

keberhasilan *n* tagumpay: ang kumpyansa ang susi sa tagumpay *kepercayaan diri adalah kunci keberhasilan*

menghasilkan *v* 1 lumikha, gumawa, magbigay: ang mga turbina ng hangin ay ginagamit upang makalikha ng kuryente *turbin angin itu digunakan untuk menghasilkan listrik;*

hasut, menghasut

2 umani, mamunga/magbunga, magbigay: umani ang bukid nang magandang pananim *lahan itu menghasilkan tanaman yang bagus*

penghasilan *n* kita: sapat lang ang kinikita niya para sa pagkain *penghasilannya hanya cukup untuk makan*

hasut, menghasut *v* mang-udyok; mambuyo: inudyukan niya ang mga mamamayan na manggulo sa gobyerno *dia menghasut warga untuk bertindak anarki*

penghasut *n* nagpasimuno, nagpapasimula: siya ay nabansagang pasimuno *dia dicap sebagai penghasut*

hati *n* atay; puso: atay ng manok *hati ayam*

hawa, hawa nafsu *n* libog: hindi niya kayang pigilan ang kanyang libog *ia tidak dapat menahan hawa nafsunya*

hayat *n* buhay: habang-buhay na edukasyon *pendidikan sepanjang hayat*

menghayati *v* unawain, intindihin: kailangan maunawaan nating lahat at isagawa ang Pancasila *kita semua harus menghayati dan mengamalkan Pancasila*

hebat *a* dakila: isang dakilang ideya *ide yang hebat*

hening

kehebatan *n* kadakilaan: hindi niya nakilala ang kadakilaan ng manlalaro *dia tidak mengakui kehebatan pemain itu*

hela, menghela napas *v* huminga ng malalim: sinabihan ako ng doktor na huminga nang malalim *dokter menyuruh saya untuk menghela napas dalam-dalam*

hemat *a* matipid, masinop: sila ay matipid na mamimili *mereka pembeli yang hemat*

menghemat *v* magtipid: maraming kumpanya ang nagtitipid sa pamamagitan ng pagkuha ng mga bagong staff *banyak perusahaan berusaha untuk menghemat dengan cara tidak merekrut staf baru*

hendak, berkehendak *v* naisin: ninanais niyang maging guro *ia berkehendak menjadi guru*

kehendak *n* habilin: kalooban iyon ng Diyos *itu adalah kehendak Tuhan*

hening *a* tahimik, walang kibo, walang imik: tahimik na tahimik ang bahay *rumah itu sangat hening*

henti, berhenti

keheningan *n* katahimikan, kapayapaan, kapanatagan: ang katahimikan ay nakatulong sa akin para makatutok sa trabaho *keheningan ini membuatku dapat berkonsentrasi bekerja*

henti, berhenti *v* 1 tapusin, putulin, wakasan, ihinto, tigilan: ang programa sa radyo ay natatapos nang alas dose ng hating gabi *siaran radio itu berhenti pada pukul dua belas malam*; 2 magbitiw, umalis, umurong: nagbitiw siya bilang direktor *dia berhenti sebagai direktur*

heran *a* nagulat, namangha: gulat na gulat ako dahil sa labis na pag-babago ng kanyang ugali *saya merasa heran mengapa tingkah lakunya begitu berubah*

mengherankan *a* nakakasorpresa, nakakamangha: hindi nakakamangha ang balitang iyan para sa akin *itu bukan berita yang mengherankan buatku*

hias, berhias diri *v* magpaganda: nagpaganda siya bago siya pumasok sa trabaho *dia berhias diri sebelum pergi bekerja*

hidang, hidangan

hiasan *n* dekorasyon, ornamento, palamuti, panggayak, adorno: mga palamuti sa dingding *hiasan dinding*

menghiasi *v* palamutian, gayakan, dekorasyunan: ang kanyang mga dinesenyong gawa sa watercolor ay ginamit na palamuti sa madaming klase ng aklat *desain cat airnya menghiasi berbagai buku*

perhiasan *n* alahas: kahon ng alahas *kotak perhiasan*

hibur, penghibur *n*

tagapaglibang: may ilang tumatawag sa kanya na pinakadakilang tagapaglibang ng ika-21 siglo *beberapa orang menyebutnya penghibur terbesar abad XXI*

hidang, hidangan *n* putahe, pagkain: pagkain para sa hindi kumakain ng karne *hidangan vegetarian*

menghidangkan *v* ihain, ihanda, isilbi, ibigay, ipalabas: handa na ang punong tagapagluto na ihain ang sopas *koki sudah siap untuk menghidangkan sup itu*

hidung

hidung *n* ilong: dahil sa isang aksidente, kinailangang operahan ang ilong niya *karena kecelakaan, hidungnya harus dioperasi*

-- **belang** *n* babaero, palikero: siya ay kilala na isang palikero *dia dikenal sebagai seorang hidung belang*

hidup *v* **1** mabuhay, buhay
lilang tao lang ang kayang mabuhay nang higit sa isang linggo na walang tubig *hanya sedikit orang yang dapat hidup tanpa air selama lebih dari seminggu*; **2** bukas: nakatulog na siya subalit ang ilaw sa tabi niya bukas pa rin *dia sudah tertidur, tetapi lampu di sampingnya masih saja hidup*

hijau, kehijau-hijauan *adv*
luntian: maberdeng asul na mga mata *mata biru kehijau-hijauan*

menghijau *a* nagkukulay luntian/berde, bumiberde: nagsimula nang magkulay luntian ang mga dahon *daun-daun itu mulai menghijau*

hilang *v* maglaho; mawala: natagpuan ang isang babaeng nawala sampung taon ang nakalipas *seorang perempuan yang hilang sepuluh tahun lalu akhirnya ditemukan*

hina

kehilangan **1** *v* mawalan: nawala ko ang pitaka ko *aku kehilangan dompetku*; **2** *n* pagkawala, kawalan, kalugihan, pagkalugi, pagkatalo, kabawasan, lagas: ang pagkawala ng kanyang anak ay pumighati sa kanya *kehilangan anaknya membuat wanita itu depresi*

menghilang *v* mawala, maglaho: siya ay naglaho ng walang bakas *dia menghilang tanpa jejak*

menghilangkan *v* alisin, mag-alis, tanggalin, magtanggap: ang pagkaing ito ay makakatulong sa pag-alis ng mga lason sa katawan *diet ini bermanfaat untuk menghilangkan racun dari tubuh*

hina *a* Kasuklam-suklam, kahiya-hiya: Kasuklam-suklam ang kanyang ugali *perbuatannya sangat hina*

hindar, menghindar

hindar, menghindar(i) v

iwasan, umiwas, umilag, mangilag, tumabi, suminsay, layuan, lihisian, lumayo, lumihis: kinailangan ng mga piloto na gumawa nang dagliang aksyon upang maiwasan ang aksidente *pilot harus mengambil tindakan darurat untuk menghindar dari kecelakaan*

hingga p hanggang: maari kaming magturo ng Ingles hanggang advans na antas *di sini kami bisa mengajarkan bahasa Inggris hingga tingkat lanjut*

terhingga a kawalang-hanggan, walang katapusan: walang hangganang bilang *bilang tak terhingga*

hinggap v dumapo: dumapo ang kalapati sa tarangkahan *seekor burung dara hinggap di gerbang itu*

hirup, menghirup v lumanghap: kami ay nag bakasyon sa mga nayon upang lumanghap ng sariwang hangin *kami berlibur ke pedesaan untuk menghirup udara segar*

huni, hunian

hubung, menghubungi v

mahanap, mahagilap, makontak, makausap: kahapon ko pa siya hindi mahagilap *aku tidak dapat menghubunginya sejak kemarin*

hukum, hukuman gantung n pagbigti: ang pagbitay ay ipinapatupad sa ilang mga bansa *hukuman gantung berlaku di beberapa negara*

hukuman mati n parusang kamatayan, bitay: nahatulan ang mamatay-tao ng bitay *pembunuh itu dituntut hukuman mati*

hukuman penjara n pagkabilanggo, pagkakulong: habang-buhay na pagkabilanggo *hukuman penjara seumur hidup*

menghukum v parusahan, papagdusahin, disiplinahin, kastiguhin, pagbuhatan; sentensiyahan, humuwisyo, hatulan: pinarusahan ng guro ang mga bata dahil sa pag-aaway *guru itu menghukum murid-muridnya karena berkelahi*

huni, hunian n bahay: komportableng bahay *hunian nyaman*

huruf

menghuni *v* tirahan, bahayan, panahanan, okopahan: kamakailan lang sila tumira sa bahay na iyon *mereka belum lama menghuni rumah itu*

penghuni *n* residente; nakatira: okupante sa apartment *penghuni apartemen*

huruf *n* sulat: alpabetong Latin *huruf Latin*

-- **balok** *n* malaki na titik: ang paaralan ay nag oobliga sa bawat inaasahang mag-aaral upang punan ang form sa pagrehistro gamit ang malaki na titik *sekolah itu mewajibkan setiap calon siswanya untuk mengisi formulir pendaftaran dengan huruf balok*

hutan, hutan rimba

-- **kapital** *n* malaking titik: pamagat ng aklat ay karaniwang gamitin ang malaking titik *judul buku biasanya menggunakan huruf kapital*

-- **kecil** *n* maliit na titik: maliliit na titik ay karaniwang ginagamit sa isang pangungusap pagkatapos ng malalaki na titik *huruf kecil biasanya digunakan dalam kalimat setelah huruf besar*

hutan, hutan rimba *n* gubat, kagubatan: maraming mga ligaw na hayop sa kagubatan *banyak hewan liar di hutan rimba*

ibu, ibu jari *n* hinlalaki:
 napinsala ang kanyang
 hinlalaki *ibu jarinya terluka*
-- kota *n* kabisera: Jakarta
 ang kabisera ng Indonesia
Jakarta adalah ibu kota
Indonesia

ijazah *n* diploma: diploma ng
 batsilyer *ijazah sarjana*

ikal *a* kulot: kulot ang kanyang
 buhok *rambutnya ikal*

ikan, ikan air tawar *n* sariwa:
 palaisdaan *peternakan ikan*
air tawar
-- asin *n* daing, tuyo: gusto
 ko ng daing sa pananghalian
aku ingin ikan asin untuk
makan siang
-- laut *n* isdang tubig-alat:
 siya ay hindi hiyang sa isdang
 alat *dia alergi ikan laut*

ikat, ikat pinggang *n* sinturon,
 bigkis: bigkasan mo ang iyong
 balakang! *kencangkan ikat*
pinggangmu!

terikat *a* nakagapos, nakatali:
 siya ay nakatali sa mga
 patakaran ng kaniyang
 kumpanya *dia terikat oleh*
aturan perusahaannya

ikut *v* sama; samahan: maaari
 ba akong sumama sa inyo?
bolehkah aku ikut denganmu?

ilmu *n* kaalaman, alam,
 karunungan, malay, muang:
 wala akong alam sa
 pananalapi *aku tidak memiliki*
ilmu dalam keuangan

ilmuwan *n* siyentipiko:
 isang sikat na siyentipiko
ilmuwan terkenal

imbangan *n* gantimpala: hindi
 siya nanghihingi ng
 gantimpala *dia tidak pernah*
meminta imbalan

imbang, berimbang *a* pantay,
 pareho, tumbas: hindi
 maganda ang laban dahil hindi
 pantay ang kakayahan ng
 dalawang koponan
pertandingan tidak berjalan
lancar karena kedua
kesebelasan itu tidak
berimbang kekuatannya

impi, impian *n* panaginip,
 pangarap, hangarin, ibig:
 pangarap niya ang maging
 kampeon sa chess sa buong
 daigdig *impiannya menjadi*
juara dunia catur

mengimpikan *v* panaginipan:
 iisang bagay ang
 napapanaginipan ko nitong
 (nakalipas) na tatlong araw
aku mengimpikan hal yang
sama selama tiga hari ini

inap

inap, menginap *v* magpalipas ng gabi: dahil walang kamag-anak sa Jakarta, ang aking kaibigan ay nagpalipas ng gabi sa bahay ko *karena tidak memiliki kerabat di Jakarta, temanku itu menginap di rumahku*

penginapan *n* lodge: mumurahing bahay-paupahan *penginapan murah*

incar, incaran *n* target; pakay: pangunahing target *incaran utama*

ingat, mengingat *v* tandaan: kailangan natin tandaan ang kapakanan ng ating tinubuang bayan *kita harus selalu mengingat kepentingan nusa bangsa*

ingin, ingin tahu *a* mausisa, matanong: nais kong malaman kung saan ang kanyang bahay *aku ingin tahu di mana rumahnya*

keingintahuan *n* kuryosidad: ang mga bata ay may mataas na kuryosidad *anak kecil memiliki tingkat keingintahuan yang tinggi*

intim

ingkar, mengingkari *v* itanggi: tinatangka niyang ipagtanggol ang kanyang sarili sa pamamagitan ng pagtangga sa lahat ng kaso laban sa kanya *ia berusaha membela diri dengan mengingkari tuduhan yang diberikan kepadanya*

injak, menginjak *v* tumapak, tapakan: natapakan ng lalaking iyon ng hindi sinasadya ang aking paa *orang itu tak sengaja menginjak kakiku*

terinjak-injak *a* nainsulto, inalipusta: nainsulto ako sa paraan nang pagtrato nila sa akin *aku merasa terinjak-injak atas perlakuan mereka*

injil *n* ebanghelyo: ebanghelyo ay isang kasulatan ng relihiyong kristiyano *injil merupakan kitab suci agama Kristen*

intai, mengintai *v* pagmamatyag, pagmamanman: nakakita ako ng lalaking nagmamanman sa aming bahay *aku melihat seorang pria mengintai rumah kami*

inti, inti sari *n* esensya: ano ang esensya ng kwento na yun? *apa inti sari cerita itu?*

intim *a* malapit, matalik: mukha silang malapit sa isa't isa *mereka terlihat sangat intim*

iri

iri *a* magselos: huwag mainggit sa tagumpay ng ibang tao
jangan iri dengan keberhasilan orang lain

iring, mengiringi *v* samahan: lagi niyang sinasamahan ang kanyang boss kahit saan *dia selalu mengiringi atasannya ke manapun*

iris, mengiris *v* pagpirapirasuhin, hatiin, hiwain: makapal masyado ang pagkakaahiwa ko ng karne *aku mengiris daging terlalu tebal*

irit *a* matipid: huwag maging masyadong matipid *jangan terlalu irit*

isap, mengisap *v* pagsuso, paghitit, langhapin, amoyin: siya ay umubo nang umubo pagkatapos niyang makalanghap ng usok ng sigarilyo *dia terbatuk setelah mengisap asap rokok*

isi *n* nilalaman: hindi ko maintindihan ang nilalaman ng librong iyan *aku tidak memahami isi buku itu*

berisi *a* maglaman: walang alkohol ang inumin na iyan *minuman itu tidak mengandung alkohol*

iya

mengisi *v* napuno: kapag siya ay dumating, ang pabango agad napuno ang kuwarto *saat dia tiba, bau harum dengan segera mengisi ruangan*

istimewa *a* espesyal; natatangi: natatanging pagganap *penampilan istimewa*

mengistimewakan *v* magbigay ng pribilehiyo: huwag magbigay ng pribilehiyo sa iisang bata lang *jangan mengistimewakan hanya satu orang anak*

istirahat, beristirahat *v* magpahinga: kailangan niyang magbigay ng oras sa bahay *dia perlu beristirahat di rumah*

peristirahatan *n* pahingahan: kami ay naghahanap ng tahimik na pahingahan *kami mencari peristirahatan yang sunyi*

istri asawa: ang asawa mo ay napakaganda and mabuting puso *istrimu sangat cantik dan baik hati*

isyarat *n* senyas, senyal: wikang senyas *bahasa isyarat*

itu *pron* iyan, iyon: ang gitarang iyan ay napakamahal *gitar itu sangat mahal*

iya *adv* oo: bago mo ba ito? Oo, sa akin yan *"Apa tas ini milikmu?" "Iya "*

izin

izin *n* permit: permit sa
pagtatrabaho *izin kerja*

mengizinkan *n* payagan,
bigyan ng permiso,
pahintulutan, loobin: hindi
pinayagan ng mga pulis ang
mga sasakyan na pumasok sa
lugar *polisi tidak mengizinkan
mobil memasuki daerah itu*

jabat, pejabat *n* opisyal na memo: isang mahalagang opisyal *pejabat penting*

pejabat negara *n* opisyal na estado: ang ilang mga opisyal ng estado ay dumalo sa seremonya ng kalayaan sa palasyo *beberapa pejabat negara menghadiri upacara kemerdekaan di istana*

jadi, menjadi *v* maging: siya ay nahalal para maging pangalawang pangulo *ia diangkat menjadi wakil presiden*

terjadi *v* mangyari, maganap: napakabilis ng mga pangyayari *semua terjadi begitu cepat*

jadwal *n* iskedyul, talakdaan, talaan, palatuntunan: puno ang aking talakdaan ngayong linggong ito *jadwalku padat minggu ini*

-- **acara** *n* palatuntunan ng programa: palatuntunan ng programa sa telebisyon *jadwal acara television*

jaga, menjaga *v* alagaan, asikuhin, bantayan: kailangan kong bantayan ang kapatid ko ngayong Sabado at Linggo *aku harus menjaga adikku akhir pekan ini*

penjaga *n* bantay, guwardiya, tanod: nag-alaga sila ng aso para maging tagabantay ng kanilang bahay *mereka memelihara anjing sebagai penjaga rumah mereka*

jagung *n* mais: binusang mais *jagung berondong*

jahat *a* kasamaan, kabuktutan: ang lalaking iyon ay may masamang kalooban Gustong-gusto niyang mang-inis ng kapwa *orang itu jahat hatinya, suka sekali menghina orang yang tidak mampu*

kejahatan *n* krimen: ang antas ng krimen ay tumaas kamakailan *angka kejahatan meningkat akhir-akhir ini*

penjahat *n* kriminal, salarin, masasamang-loob: maraming mga kriminal sa lugar *banyak penjahat di daerah itu*

~ **perang** *n* kriminal ng digmaan: ang mga kriminal ng digmaan ay lilitisin sa pandaigdigang hukuman *penjahat perang akan disidang di pengadilan internasional*

jahe

jahe *n* luya: ang luya ay
pwedeng gamiting panlunas
*jahe dapat digunakan sebagai
obat*

jahit, menjahit *v* magtahi: siya
ag tumatahi ng kanyang
sariling damit *dia menjahit
bajunya sendiri*

jajah, jajahan *n* kolonya:
dating kolonya *bekas jajahan*

menjajah *v* kolonisahan:
dating sinakop ng Netherlands
ang Indonesia *Belanda pernah
menjajah Indonesia*

jajak, jajak pendapat *n*
botohan, eleksyon, halalan:
nagdaos ng botohan ang mga
mamamahayag patungkol sa
darating na pangkalahatang
eleksyon *media mengadakan
jajak pendapat tentang pemilu
mendatang*

jajan, jajanan *n* meryenda,
menindal: kadalasan ay
nagmeryenda ako kapag
gabi *aku biasa makan jajanan
pada malam hari*

jajanan pasar *n* katutubong
meryenda, tradisyonal na
kakanin: sa pang-gabing
pamilihan ay maraming mga
katutubong meryenda na
binibenta *di pasar malam
banyak jajanan pasar dijual*

jala

jajar, berjajar *v* nakalinya,
nakapila, nakahilera: ang mga
tao ay luminya sa gilid ng
kalasada na daraanan ng
parada *penduduk berdiri
berjajar sepanjang jalan
yang dilalui pawai*

sejajar *a* **1** magkahanay,
magkahilera, magkatapat:
magkahanay na linya *garis
sejajar*; **2** magkapantay:
magkapantay ang kanilang
katungkulan *kedudukan
mereka sejajar*

jaksa *n* tagausig, piskal: ang
taga-usig na iyon laging
mukhang matapang tuwing
may paglilitis *jaksa itu selalu
tampak tangguh saat sidang*

kejaksaan *n* tagausig:
tagausig ay isang ahensiya ng
pamahalaan na magsagawa ng
isang kaso laban sa mga
mamamayan na lumabag sa
batas *kejaksaan adalah
lembaga pemerintah yang
melakukan tuntutan kepada
warga yang melanggar hukum*

jakun *n* gulunggulungan:
karaniwan ng mga lalake ay
mayroong gulunggulungan
setiap *pria biasanya memiliki
jakun*

jala *n* lambat; net: lambat *jala
ikan*

jalan

- jalan** *n* kalsada; kalye: may lalaking nakatayo sa gilid ng kalsada *seorang pria berdiri di pinggir jalan*
- **bebas hambatan** *n*
haywey: mag-ingat kapag nagmamaneho sa haywey *berhati-hatilah berkendara di jalan bebas hambatan*
- **belakang** *n* ilegal na paraan: nakapasok siya sa unibersidad sa ilegal na paraan *dia diterima di perguruan tinggi itu melalui jalan belakang*
- **buntu** *n* pagkakabukuhan: kami ay dapat bumalik ng direksyon dahil nakita namin ang daang pagkakabukuhan *kami harus berbalik arah karena menemui jalan buntu; kami tidak akan menyerah meski menghadapi jalan buntu*
- **keluar** *n* labasan: hindi ko makita ang labasan sa kalituhang ito *aku tidak bisa menemukan jalan keluar dari labirin ini*
- **layang** *n* flyover, tulay: biglang huminto ang sasakyan sa ibabaw ng tulay/ flyover *mobilku mendadak berhenti di jalan layang*

menjalani

- **pikiran** *n* isip, pag-iisip: hindi ko maiintindihan ang kanyang pag-iisip *aku tidak memahami jalan pikirannya*
- **pintas** *n* daang tuwiran: kumuha kami ng daang tuwiran papuntang eskwelahan *kami mengambil jalan pintas menuju sekolah*
- **raya** *n* daang-bayan, haywey, lansangang-bayan: may nangyaring aksidente sa daang-bayan *ada kecelakaan terjadi di jalan raya*
- **tol** *n* tol sa haywey: mabilis ang pagpapatakbo niya ng sasakyan sa tollway *dia mengemudikan mobil dengan kencang di jalan tol*
- berjalan** *v* maglakad: naglakad siya nang dalawang oras *dia berjalan kaki selama dua jam*
- jalan** *n* lansangan, kalye, kalsada: mga batang lansangan *anak jalanan*
- menjalani** *v* pagdaanan, dumaan: dinaanan nila ang panahon ng pagsubok *mereka telah menjalani masa percobaan*

menjalankan *v* isagawa;
tapusin: ang bawat empleyodo
ay dapat tapusin ang kanya-
kanyang tungkulin *tiap*
karyawan harus menjalankan
tugas masing-masing

perjalanan *n* biyahe:
nagkaroon siya ng aksidente
sa kanyang biyahe sa Jakarta
ia mendapat kecelakaan
dalam perjalanan ke Jakarta

sejalan *a* magkasang-ayon,
magkapareho, magkatugma:
laging magkapareho ang
takbo ng kanilang isip
pemikiran mereka selalu
sejalan

jalur *n* pila: mabilis na daan
jalur cepat

jam, jam dinding *n* orasan sa
dingding: ang orasan sa
dingding na iyon ay hindi
gumagana *jam dinding itu*
mati

-- **tangan** *n* relo:
nakatanggap ako nang bagong
relo mula sa aking mga
magulang *aku memperoleh*
jam baru dari orang tua

¹**jamak** *a* marami, maramihan:
salitang pangmaramihan *kata*
jamak

²**jamak** *a* maramihan, karaniwan,
ordinaryo: karaniwang bagay
iyon *itu adalah hal yang*
jamak

jambak, menjambak *v*
sabunutan, bunutan:
sinabunutan niya ako *dia*
menjambak rambutku

jambang, jambangan *n* paso:
plorela *jambangan bunga*

jamin *v* garantyan, mangako,
managot, panagutan:
ginagarantyan ko na pwede
siyang pagkatiwalaan *aku*
jamin dia dapat dipercaya

jaminan *n* garantiya,
panggarantiya: nilagay niya
ang kanyang bahay bilang
garantiya sa isang utang *dia*
menggunakan rumahnya
sebagai jaminan untuk
pinjaman

menjamin *v*
siguraduhin/siguruhin;
garantyan: may tungkulin
ang pamahalaan na bigyang
seguridad ang buhay ay ari-
arian ng mga mamamayan
pemerintah berkewajiban
menjamin keselamatan jiwa
dan harta benda warga
negara

jamu *n* damo, lubigan, damong-
gamot: mahilig siya sa mga
damong-gamot *dia senang*
minum jamu

jamur

menjamu *v* mang-aliw, umistima, umaliw, humarap, istimahin, libangin: kami ay mag-iistima ng mga bisita mula sa Malyasia *kami akan menjamu para tamu dari Malaysia*

jamur *n* kabuti: kabuti ay karamihan ginagamit bilang sangkap sa pagluluto *jamur banyak dimanfaatkan sebagai bahan untuk memasak*

janda *n* byuda; hiwalay, deborsyado: ang babaing iyon ay isang balo *wanita itu seorang janda*

jangan *adv* huwag: huwag magsinungaling *jangan bohong*

janggal *a* kakaiba, kakatwa, hindi karaniwan: iyan ay kakatwang sabihin *itu adalah hal yang janggal untuk diucapkan*

janggut *n* balbas: pinutol niya ang kanyang balbas *dia memangkas janggutnya*

jangkar *n* angkla: angkla ng isang barko *jangkar kapal*

jangkung

jangkau, menjangkau *n* abutin: sa wakas, sa kanyang pagpupursige ay naabot niya ang aklat na nakapatong sa gitna ng lamesa *dengan susah payah akhirnya dia dapat menjangkau buku yang terletak di tengah meja itu*

terjangkau *a* abot-kayang presyo; abot-kayang halaga: ang presyo ng mamahaling bahay ay hindi abot-kaya nang isang ordinaryong manggagawa *harga rumah mewah belum terjangkau oleh pegawai biasa*

jangkit, berjangkit *a* nakakahawa: isang nakakahawang sakit *penyakit berjangkit*

menjangkiti *v* manghawa, hawaan, makalalin: ang herpes ay maaari ring makalalin ng mga bata *herpes dapat juga menjangkiti anak-anak*

terjangkiti *a* impeksyon, nahawa: maraming sanggol ang nahawa sa trangkaso *banyak bayi terjangkiti virus flu*

jangkung *a* matangkad, mataas: ang batang lalaking iyon ay napakatangkad *anak laki-laki itu sangat tinggi*

janji, berjanji

janji, berjanji *v* mangako:
nangako siyang babayaran
niya lahat ng utang ng
kanyang kapatid sa katapusan
ng buwan *ia berjanji hendak
melunasi utang adiknya pada
akhir bulan ini*

perjanjian *n* kasunduan:
nilagdaan nang dalawang
bansa ang kasunduan *kedua
negara menandatangani
perjanjian*

jantung *n* puso: pumalya ang
puso *gagal jantung*

jarah, menjarah *v* dambungin,
pagnakawan: ninakawan ng
mga mandurukot ang tindahan
ng alahas *perampok menjarah
toko perhiasan itu*

penjarahan *n* pandarambong,
pagnanakaw, panloloob: ang
pagnanakaw ay nangyari
kagabi *penjarahan itu
berlangsung saat tengah
malam*

jarak, berjarak *v* manatili sa
layo ng: ang mga manonood
ay dapat manatili sa layo ng
kalahating metro mula sa
entablado *penonton sekurang-
kurangnya harus berjarak
setengah meter dari panggung*

jari

jarang *adv* bihira, madalang,
manaka-naka: bihira ko
siyang makita simula noong
graduation *aku jarang
bertemu dengannya sejak
kelulusan*

jari *n* daliri: mayroon siyang
napakaliit na mga daliri *dia
memiliki jari-jari yang sangat
mungil*

-- **kelingking** *n* kalingkingan:
kalingkingan ng bata na iyon
ay naipit sa pinto *jari
kelingking anak itu terjepit
pintu*

-- **manis** *n* palasingsingan:
ang lalake na iyon ay
naglagay ng singsing sa
palasingsingan ng babae na
kanyang komprometido *pria
itu memasang cincin di
jari manis wanita yang
dilatarnya*

-- **telunjuk** *n* hintuturo: ang
lalaki na iyon ay itinaas ang
kanyang hintuturo bago nag
tanong *laki itu mengangkat
jari telunjuknya sebelum
bertanya*

-- **tengah** *n* hinlalato: pag-
turo ng hinlalato ay itinuturing
walang galang na aksyon sa
maraming lugar
*mengacungkan jari tengah
dianggap tindakan tidak
sopan di banyak tempat*

jaring

jaring *n* lambat, kulambo; sapot, bahay-alalawa: mga sapot ng gagamba *jaring laba-laba*

jaringan *n* network: network ng kompyuter *jaringan komputer*

jarum, jarum jahit *n* karayom ng pantahi: karayom ng pantahi ay nasira dahil ang tela ay masyadong makapal *jarum jahit itu patah karena bahan kain itu terlalu tebal*

jas *n* jaket: naiwan niya ang kanyang jaket sa opisina *dia meninggalkan jasanya di kantor*

-- **hujan** kapote: ang bata ay may suot na kapote upang maiwasan mabasa ng ulan ang kanyang katawan *anak itu mengenakan jas hujan untuk menghindari air hujan membasahi tubuhnya*

jasa, berjasa *v* mag-ambag: masyadong malaki ang naiambag niya sa kanyang bansa *dia berjasa besar terhadap negaranya*

jasad *n* katawan: may natagpuang katawan ang isang lola malapit sa kanyang bahay *jasad seorang nenek ditemukan di dekat rumahnya*

jatuh, berjatuhan

jatah *n* kota, takda, nakalaang bahagi, rasyon: ang takdang-dami ng kalahok sa seminar ay limitado *jatah peserta seminar itu terbatas*

jati *n* teka: kahoy ng teka/ tekang kahoy *kayu jati*
-- **diri** *n* pagkatao, pagkakakilanlan: hindi malinaw ang pagkakakilanlan sa babae *jati diri wanita itu tidak jelas*

jatuh, berjatuhan *v* malaglag: nalaglag ang mga mangga dahil sa malakas na hangin *buah mangga itu berjatuhan karena angin kencang*

-- **bangun** *n* taas-baba: tagumpay at kabiguan ng buhay *jatuh bangun kehidupan*

-- **cinta** *v* umibig: umibig ako sa unang pagkikita *aku jatuh cinta pada pandangan pertama*

-- **tempo** *v* inaasahan: takdang araw ng pagbabayad ng utang *jatuh tempo pembayaran utang*

terjatuh *v* mahulog, bumagsak: ang batang iyon ay nalaglag sa ilog *anak itu terjatuh ke dalam sungai*

jauh

jauh *a* higit na, hindi hamak:
ang batang lalaking iyon ay
hindi hamak na mas malaki
kesa sa kanyang kuya *anak itu
jauh lebih besar daripada
kakaknya*

berjauhan *v* magkalayo:
magkalayo ang bahay nila
rumah mereka berjauhan

menjauhi umiwas: dapat
tayong umiwas mula sa lahat
na ipinagbabawal ng Diyos
*kita wajib menjauhi semua
yang dilarang Tuhan*

menjauhkan *v* maglayo,
maghiwalay: ang kanyang
kasinungalingan ang naglayo
sa kanilang relasyon
*ketidakjujurannya telah
menjauhkan hubungan
mereka*

jawat, sejawat *n* kasamahan:
kasamahan ko siya noong ako
ay nagtatrabaho bilang
mananaliksik *dia sejawatku
sewaktu aku bekerja sebagai
peneliti*

jaya *a* matagumpay:
matagumpay na bansa *bangsa
yang jaya*

jebak, jebakan *n* bitag;
patibong: patibong sa daga
jebakan tikus

jebol

menjebak *v* patibungan,
siluin, mabitag, magpatibong,
mag-umang, mahuli sa bitag o
patibong, hulihin: nagplano
sila na siluin ang magnanakaw
*mereka membuat rencana
untuk menjebak pencuri*

terjebak *v* nakulong, natigil,
naipit: ang kanyang sasakyan
ay naipit sa trapik *mobilnya
terjebak kemacetan*

jeblos, menjebloskan *v* itapon,
batuhin, balabag, hagis, pukol,
tilapon: itinapon ng mga pulis
sa kulungan ang kurakot *polisi
menjebloskan seorang
koruptor ke dalam penjara*

jebol *a* bumagsak, masira,
mabutas, matibag, gumuho,
bumigay, magiba, nalabag:
nagiba ang pader; ang sistema
ng seguridad ng kumpanya ay
nalabag *dinding itu jebol;
sistem keamanan perusahaan
itu jebol*

jebolan *n* alumnus: siya ay
nagtapos sa unibersidad na
iyon *dia jebolan perguruan
tinggi itu*

menjebol *v* tibagin, sirain,
bagbagain: nagawa nilang
tibagin ang depensa ng
kaaway *mereka berhasil
menjebol pertahanan lawan*

jejak

~ **gawang** v makapuntos:
hindi sila nakapuntos sa laban
sa kabilang koponan sa unang
kalahati ng laro *mereka belum
menjebol gawang lawan pada
babak pertama*

jejak *n* 1 bakas/bakat ng paa;
yabag, yabag ng mga paa,
apak, yapak: may mga bakas
ng paa sa lupa *ada jejak kaki
di tanah*; 2 rekord: tinangka
niyang pagtakpan ang
kanyang rekord sa krimen *ia
berusaha menghilangkan
rekam jejak kejahatannya*

jejaka *n* binata, soltero: may
limang binata sa silid na iyon
*ada lima jejaka dalam
ruangan itu*

jejer, berjejer v pumila,
humilera, luminya: nakahilera
ang mga puno ng pino sa gilid
ng kalsada *pohon cemara
berjejer sepanjang tepi jalan
raya*

jelajah, menjelajah v galugarin,
siyasatin, saliksikin:
ginalugad ko ang isla ng
Sumatra kasama ang aking
mga kaibigan *aku menjelajah
Pulau Sumatra bersama
teman-temanku*

jelek, kejelekan

menjelajahi v tuklasin,
siyasatin; maglibot,
maglakbay: nilibot nila ang
Papua sa loob nang anim na
buwan *mereka sudah
menjelajahi Papua selama
enam bulan*

penjelajah *n* manlalakbay:
manlalakbay ng oras
penjelajah waktu

penjelajahan *n* pagsaliksik:
pagtuklas sa kalikasan
penjelajahan alam

jelang, menjelang *adv*
paparating, papalapit, bago
mag: tumaas ang mga presyo
ng bilihin habang papalapit
ang pagtatapos ng taon *harga
naik menjelang akhir tahun*

jelas, memperjelas v linawin,
liwanagin, ipaliwanag,
ipatalos: kailangan kong
linawin ang sitwasyon sa
kanila *aku harus memperjelas
situasi itu pada mereka*

jelek, kejelekan *n* kapangitan,
kasamaan ng anyo: ang
kapangitan nang isang tao ay
lilitaw din balang-araw
*kejelekan hati seseorang
suatu saat akan terungkap*

menjelekkkan v manira:
huwag manira ng kapwa
*jangan menjelekkkan orang
lain*

jeli

jeli *a* magpagmasid: siya ay masyadong mapagmasid *dia sangat jeli*

kejelian *n* pag-iingat: ang pagkamaingat ay tunay na kailangan sa trabahong iton *kejelian sangat dibutuhkan dalam pekerjaan ini*

jelma, jelmaan *n*

pagkakatawang-tao: naniniwala sila na ang bata ay ang pagkakatawang-tao ng Diyos *mereka percaya anak itu adalah jelmaan dewa*

menjelma *v* magbago; magbagong-anyo: tila nagbago siya na parang ibang tao *dia seolah menjelma menjadi orang yang berbeda*

penjelmaan *n* kumakatawan: siya ang katauhan ng isang matagumpay na poitiko *dia adalah penjelmaan seorang politikus sukses*

jembatan, jembatan gantung *n* nakabitin na tulay: ang nakabitin na tulay ay layunin na binuo para sa mga pasyalan ng turista *jembatan gantung itu sengaja dibangun untuk atraksi wisata*

jendela

jemput, menjemput *v* kunin, sunduin: kailangan kong sunduin ang anak ko nang ala-una nang hapon *aku harus menjemput anak perempuanku pukul 1 siang*

jemu *a* nababagot, naiinip, pagod, sawa: naiinip akong makinig sa kanyang talumpati *aku jemu mendengar pidatonya*

menjemukan *a* mayamot, mainip: nakakainip masyado ang pelikula *film itu sangat menjemukan*

jenak, sejenak *adv* sandali, saglit: magpahinga muna tayo sandali *mari kita istirahat sejenak*

jenaka *a* nakakatawa, palabiro: gusto ko ang palabirong lalaki *aku menyukai pria yang jenaka*

jenazah *n* bang-kay: kami ay naghihintay para sa eroplano na nagdala ng bangkay ng aming ina *kami menanti kedatangan pesawat yang membawa jenazah ibu kami*

jendela *n* bintana, durungawan: sigurado akong naisara ko ang bintana *aku yakin telah menutup jendela*

jenggot

berjendela *v* may bintana:
ang silid na iyon ay walang
bintana *kamar itu tidak
berjendela*

jenggot *n* balbas: humahaba na
ang kanyang balbas
jenggotnya semakin panjang

berjenggot *v* balbas: sino
ang lalaking may balbas na
iyon? *siapa pria berjenggot
itu?*

jenis, jenis kelamin *n* kasarian:
ano ang kasarian ng sanggol
ninyo? *apa jenis kelamin bayi
kalian?*

sejenis *n* uri ng, klase ng:
ang hayop na ito ay isang uri
ng reptilya *hewan ini adalah
sejenis reptil*

jenjang *n* antas, baitang, yugto:
may iba't ibang antas sa
kursong iyon *ada berbagai
jenjang dalam kursus itu*
-- **pendidikan** *n* antas ng
edukasyon: antas ng
edukasyon sa mga malalaking
lungsod ay karaniwang mas
mataas kaysa sa mas maliit na
bayan *jenjang pendidikan
penduduk di kota-kota besar
biasanya lebih tinggi
dibandingakn di kota-kota
kecil*

berjenjang *a* may antas;
baitang: karir na may iba't
ibang antas *karier berjenjang*

jerat

jenuh *a* lunod, puspos:
nalulunod ako sa trabaho sa
kumpanyang iyon *aku jenuh
bekerja di perusahaan itu*

jepit, jepit rambut *n* ipit sa
buhok: pinsan ko na babae ay
mahilig magsuot ng ipit sa
buhok *saudara perempuan
saya senang mengenakan*

menjepit *v* inipit: inipit niya
ang kanyang buhok gamit
pangipit ng buhok *dia
menjepit rambutnya dengan
jepit rambut*

penjepit *n* salansan: sila ay
kumuha ng keyk sa mesa sa
pamamagitan ng paggamit ng
salansan *mereka mengambil
kue di meja dengan
menggunakan penjepit*

jerami *n* dayami: kubo na iyon
ay gawa sa dayami *gubuk itu
terbuat dari jerami*

jerat *n* bitag: bitag na hayop
jerat binatang

menjerat *v* mahuli: ang
magsasaka ay gumamit ng
bitag gamit ang kawayan para
mahuli ang daga *petani
menjerat tikus dengan
perangkap bambu*

terjerat *v* naipit: ang usa ay
naipit sa kahoy *rusa itu
terjerat di semak-semak*

jerawat

jerawat *n* tagihawat: ang mukha niya ay puno ng tagihawat
wajahnya penuh dengan jerawat

jernih *a* malinaw: telebisyon na iyon ay malinaw ang screen
televisi itu jernih layarnya

jeruji *n* rehas: rehas na bakal
jeruji besi

jeruk *n* dalandan: dalandan ay naglalaman ng bitamina C
jeruk mengandung vitamin C

-- **nipis** *n* kalamansi: ang katas ng kalamansi ay mabuti sa kalusugan
air jeruk nipis baik untuk kesehatan

jerumus, menjerumuskan *v* nagluklok: siya ay nagluklok ng kanyang kaibigan upang maging manggagamit ng droga
dia telah menjerumuskan temannya untuk menjadi pengguna narkoba

jewer, menjewer *v* lumabnot: nanay ay lumabnot ng tenga ng kanyang anak kapag galawgaw
ibu menjewer kuping anaknya yang nakal

jidat *n* noo: ang noo niya ay namamaga pagkatapos tamaan ng kahoy na pinto na iyon
dahinya bengkak setelah terbentur pintu kayu itu

jinak

jijik *a* nandidiri: ako ay nandidiri sa kanyang ugali
saya jijik dengan perilakunya

menjijikkan *a* nakakadiri: pag-uugali niya ay nakakadiri
perilakunya menjijikkan

jikalau *p* kung hindi: kung hindi umulan, ako ay pupunta sa inyong bahay
jikalau hujan tidak turun, saya akan datang ke rumah Anda

jilat, menjilat *v* dilaan: dinilaan ng bata ang kanyang sorbetes na na lusaw sa kanyang kamay
anak itu menjilat es krim yang menetes di tangannya

penjilat *n* taong sipsip: huwag makipagkaibigan sa taong sipsip
jangan berteman dengan seorang penjilat

jilid *n* bolyum: ang unang bolyum ng aklat na ito ay masaya na basahin
jilid pertama buku ini sangat menyenangkan untuk dibaca

jinak *a* alaga: alagang aso
anjing jinak

menjinakkan *v* mag paamo: siya ay nag tagumpay mag paamo ng mabangis na hayop
dia berhasil menjinakkan binatang buas itu

jiplak, menjiplak

jiplak, menjiplak *v* mamlahiyo:

tayo ay hindi
pinahihintulutang mag-
mamlahiyo ng sulat ng iba
*kita tidak diperbolehkan
menjiplak tulisan orang lain*

penjiplak *n* mandaraya: ang
mandaraya na iyon ay sa
wakas dadalhin na sa
hukuman *penjiplak itu
akhirnya dituntut ke
pengadilan*

jiitu *a* asintado: mamamaril na
asintado *tembakan jitu*

jiwa, jiwa raga *n* katawan at
diwa: ako ay nag mamahal
sayo ng buong katawan at
diwa *aku mencintai kamu jiwa
raga*

menjiwai *v* bigay-buhay: ang
mang-aawit na iyon ay nag
bigay-buhay sa awit na
kinakanta niya *penyanyi itu
sangat menjiwai lagu yang
dibawakannya*

jodoh *n* kabiyak: ang lalaking
iyon ay nakatagpo na ng
kanyang kabiyak *lelaki itu
sudah menemukan jodohnya*

berjodoh *v* nakalaan: kung
nakalaan, gusto ko siyang
gawing aking asawa
*seandainya berjodoh, saya
ingin menjadikannya menjadi
istriku*

jongkok

menjodohkan *v* tinutugma:

tinutugma nila ang babaeng
iyon sa lalaking mas
nakakatanda sa kanya *mereka
menjodohkan wanita itu
dengan lelaki yang lebih tua*

joget, berjoget *v* sumayaw: ang
kumpanya na iyon ay
humihiling sa empleyado nito
upang sumayaw ng limang
minuto bago simulan ang
trabaho *perusahaan itu
meminta setiap karyawannya
berjoget selama 5 menit
sebelum memulai pekerjaan*

joli, sejoli *n* bagay: sila ay isang
pares ng bagay *mereka adalah
sepasang sejoli yang serasi*

jomlo *n* binata: ang lalaki iyon
ay matagal ng binata *lelaki itu
sudah lama menjadi jomlo*

jompo *a* matanda: ang batang
iyon ay tumulong sa
matandang babae upang
makatawid sa kalsada *anak itu
membantu wanita jompo itu
menyebrang jalan*

jongkok *v* naglupasay: ang mga
sundalo ay naglupasay sa
harap ng hari *para prajurit itu
jongkok di depan rajanya*

berjongkok *v* nakayukyok:
ang mga sundalo ay
nakayukyok sumasamba sa
hari *para prajurit itu*
berjongkok menyembah
rajanya

jorok *a* burara: sa
pangkalahatan ang mga babae
ay hindi gusto sa mga burara
na lalake *kaum wanita*
umumnya tidak menyukai
lelaki jorok

jual, berjualan *v* nagbebenta:
ang lalaking iyon ay
nagbebenta ng laruan na para
sa mga bata sa harap ng
paaralan *pria itu berjualan*
mainan anak-anak di depan
sekolah

-- **beli** *v* pagbebenta at
pagbibili: ipinagbabawal ng
pamahalaan ang pagbebenta at
pagbibili ng bihirang hayop
pemerintah melarang jual beli
binatang langka

penjual *n* nagbebenta: ang
merkado ay lugar kung saan
nagkikita ang bumibili at
nagbebenta *pasar merupakan*
tempat bertemunya penjual
dan pembeli

penjualan *n* mga benta: mga
benta ng produkto sa dulo ng
taon ay karaniwang tumataas
penjualan produk pada akhir
tahun biasanya meningkat

terjual *v* mabebenta:
antigong sasakyan na iyon ay
sa wakas mabebenta na *mobil*
antik itu akhirnya terjual

juang, memperjuangkan *v*
pakikipaglaban: ang mga
manggagawa ay hindi
kailanman sumuko sa
pakikipaglaban sa kanilang
karapatan *kaum buruh tidak*
pernah putus asa
memperjuangkan hak-hak
mereka

juara *n* kampeon: ang Leicester
City ay nag tagumpay maging
kampeon sa liga Ingles
ngayong panahon *Leicester*
City berhasil menjadi juara
Liga Inggris musim ini

kejuaraan *n* kampeonato:
ang indonesia ay magiging
punong-abala sa kampeonato
ng badminton sa antas ng asia
Indonesia akan
menyelenggarakan kejuaraan
bulu tangkis tingkat Asia

menjuarai *v* nanalo: ang
batang iyon ay nanalo sa
paligsahan ng malayong
mananakbo sa taon na ito
anak itu menjuarai lomba lari
jarak jauh tahun ini

jubah *n* bata: bata de banyo
jubah mandi

- judi** *n* pagsusugal: ang pagsusugal ay nakakasria ng moral sa lipunan *judi itu merusak moral masyarakat*
- berjudi** *v* nag susugal: siya ay nag susugal gabi-gabi *dia berjudi setiap malam*
- pejudi** *n* manunugal: ang manunugal ay sa wakas naaresto ng pulisya *pejudi itu akhirnya ditangkap polisi*
- perjudian** *n* pagsusugal: ipinagbabawal ng pamahalaan ang pagsusugal dahil ito ay ilegal *pemerintah melarang perjudian karena itu ilegal*
- judul** *n* pamagat: pamagat ng libro *judul buku*
- berjudul** *v* may pamagat: ang aklat na iyon ay may pamagat na "The Patriot" *buku itu berjudul "The Patriot"*
- jujur** *n* tapat: tapat at kasipagan ay ang susi sa tagumpay ng isang tao *jujur dan kerja keras adalah kunci sukses seseorang*
- kejujuran** *n* katapatan: mula noong bata pa kami ay tinuturuan ng katapatan *sejak kecil kami diajari kejujuran*
- Juli** *n* hulyo: ang aking unang anak ay ipinanganak noong buwan ng hulyo *anak pertama saya dilahirkan pada bulan Juli*

- jumlah, sejumlah** *n* ilang mga: ilang mga batang mag-aaral ang pumasok sa lab sa umaga na ito *sejumlah anak sekolah memasuki ruang laboratorium pagi ini*
- jumpa, berjumpa** *v* makipagkita: ang babae na iyon ay tumanggi na makipagkita sa kanyang dating asawa sa korte *wanita itu menolak untuk berjumpa dengan mantan suaminya di pengadilan*
- **pers** *n* pagpupulong: pagkatapos ng manalo sa karera, ang magkakarera na iyon ay may pagpupulong *setelah menjuarai balapan, pebalap itu mengadakan jumpa pers*
- menjumpai** *v* nakipagkita: ang mga tagahanga ay nakipagkita sa idolo nila na artista sa hardin *para penggemar menjumpai artis idolanya di taman itu*
- Juni** *n* hunyo: ang tag-init minsan nagsisimula sa buwan ng hunyo *musim panas biasanya dimulai pada bulan Juni*
- jurang** *n* bangin: ang sasakyan na iyon ay nahulog sa bangin *mobil itu terjun ke jurang*

juri

juri *n* hurado: ako ay naging hurado sa paligsahan ng katalinuhan *saya menjadi juri di sebuah perlombaan cerdas cermat*

jurus *n* sandigan: sa wakas ang mandirigma ay naglabas ng pangunang sandigan *akhirnya petarung itu mengeluarkan jurus andalannya*

jutawan

juta, berjuta-juta *num* milyun-milyong: milyun-milyong mga mamamayan ng Brasil ay bumababa sa lansangan upang makilahok sa pagdiriwang ng kultura *jutaan warga Brazil turun ke jalan mengikuti festival budaya tahunan*

jutawan *n* milyonaryo: gustong maging milyonaryo ng batang iyon *anak itu bercita-cita menjadi seorang jutawan*

kalut, kekalutan *n* kaguluhan: ang demonstrasyon ng mga estudyante ang naglalagay sa lungsod na ito sa estado ng kaguluhan *demonstrasi yang dilakukan mahasiswa membuat kota ini dalam keadaan kemelut*

kamar, kamar kecil *n* banyo, kubeta, kasilyas, palikuran: pupunta muna ko sandali sa banyo *saya akan pergi ke kamar kecil sebentar*

-- **mandi** *n* banyo: araw-araw kinukuskos ni nanay ang sahig ng banyo *ibu menyikat lantai kamar mandi setiap hari*

-- **pengantin** *n* silid tulugan ng babaing ikakasal: puno ng palamuting bulaklak ang silid tulugan ng babaing ikakasal *kamar pengantin itu dihiasi dengan berbagai macam bunga*

kambing *n* kambing: hindi ipagbibili ang mga kambing kahit pa may alok sa mataas na presyo *kambing itu tidak akan dijual meskipun ditawarkan dengan harga mahal*

kambuh *v* bumalik: halos isang linggo siyang hindi dumating, waring ang kanyang sakit ay bumalik *sudah hampir seminggu ia tidak datang, rupanya penyakitnya kambuh lagi*

kamera *n* kamera: kamera na digital *kamera digital*

kampanye *n* kampanya: kampanya ng pampanguluhan halalan *kampanye pemilihan presiden*

kampung *n* bayan: kailangan natin bumaba sa lambak upang makarating sa bayan *kita harus menuruni lembah agar bisa sampai di kampung itu*

-- **halaman** *n* lupang tinubuan: masaya akong nkabalik muli sa aking bayang sinilangan *senangnya berada di kampung halaman kembali*

kamus *n* diksiyunaryo, talatinigan, leksikon: kailangan ko ng diksyonaryo para maisalin ko ang pangungusap na ito *aku perlu kamus untuk menerjemahkan kalimat ini*

kancing

kancing *n* butones: ang mga butones ay aksesorya sa damit
kancing merupakan aksesoris dari pakaian

kanda *n* kapatid na lalaki/babae: kapatid ko, sasamahan mo ba ako? *kanda, maukah kau menemaniku?*

kandang *n* kuwadra/kwadra, silungan ng hayop: ang kabayo ay may napakalaking kuwadra *kuda itu mempunyai kandang yang sangat besar*

kangkung *n* kangkong: bumili ng kangkong si nanay sa palengke *ibu membeli kangkung di pasar*

kantin *n* kainan, karinderia, kapiterya, kantina: nananghalian sila sa kantina ng paaralan *mereka makan siang di kantin sekolah*

kantong *n* pitaka, lukbutan, bag: ilagay sa bag ang basura bago itapon *sampah dimasukkan ke dalam kantong sebelum dibuang*

kantor *n* opisina: pos opis *kantor pos*

-- **pos** *n* pos opis; tanggapan ng koreo: inutusan ako ng tatay kong bumili ng selsyo sa pos opis *ayah menyuruhku untuk membeli perangko di kantor pos*

kapal, kapal api

kapak *n* 1 palakol: ang palakol na bakal ay matalim at mapanganib *kapak besi itu sangat tajam dan berbahaya;* 2 palakol: gumamit ng palakol ang magsasaka sa pagsibak ng kahoy *petani membelah kayu menggunakan kapak*

kapal, kapal api *n* bapor, buke, sasakyang-dagat: ang bapor ay nagwawagayway ng kanyang watawat *kapal api itu berlayar di samudera Pasifik*

-- **layar** *n* paraw, sibiran, bangkang may layag, binta: ang paraw ay isang barkong pinapaandar ng layag na gumagamit ng puwersa ng hangin *kapal layar adalah kapal yang digerakkan dengan menggunakan layar yang memanfaatkan tenaga angin sebagai pendorongnya*

-- **perang** *n* barkong pandigma: ipinagmamayabang ng mga makapangyarihang mga bansa ang ilan sa kanilang mga barkong pandigma *negara adikuasa mencoba memamerkan beberapa kapal perangnya*

kapang

-- **pesiar** *n* yate: nagtatrabaho sa isang yate ay isang maaasahan na trabaho *bekerja di kapal pesiar merupakan pekerjaan yang menjanjikan*

-- **selam** *n* submarino: ang submarino ay sasakyang pandagat na kumikilos sa ilalim ng tubig at karaniwang ginagamit pandigma *kapal selam itu berwarna biru tua*

kapang *pron* kailan: kailan siya aalis? *kapang dia akan pergi?*

kapang-kapang *n* kapag, tuwing: nanginginig ang puso ko kapag naiisip ko iyon *kapang-kapang saya akan menemui anda*

kapur *n* tisa; chalk: ang tisa ay karaniwang ginagamit sa pagsusulat sa pisara *kapur digunakan untuk menulis di papan tulis*

karang *n* koral: ang koral ay maari nating matagpuan sa baybayin *karang dapat kita jumpai di pantai*

karcis *n* tiket: ang mga manonood ay kailangan ng tiket para mapanood ang palabas *penonton memerlukan karcis untuk menonton pertunjukan*

kasap

kartu, kartu kredit *n* kredit kard: kredit kard ay madalas gamitin sa pamimili *kartu kredit biasanya digunakan untuk berbelanja*

-- **nama** *n* kard ng pangalan: tanggapin mo ang aking kard ng pangalan bilang sinyales ng ating pagkakilala *terimalah kartu nama saya sebagai tanda perkenalan kita*

-- **pos** *n* poskard: pinadalhan ako ng poskard ng kaibigan ko mula sa Netherlands *temanku mengirimkan kartu pos dari Belanda*

karunia *n* regalo: tindahan ng regalo *toko hadiah*

karya *n* trabaho; malikhaing trabaho: malikhaing trabaho *karya kreatif*

-- **sastra** *n* panitikan, literatura makabagong panitikan *karya sastra modern*

karyawan *n* empleyado, manggagawa: may ilang mga manggagawa ang nagdaos ng kilos protesta *beberapa karyawan melakukan aksi demonstrasi*

kasap *n* pera, salapi: nauubos na ang aming pera *uang kas kami mulai berkurang*

kasap *a* matigas: magaspang na balat *kulitnya sangat kasar*

kasur *n* kama, higaan, katre,
papag: kamang tulugan *kasur*
tidur

kasus *n* kaso, problema: kasong
pagpatay *kasus pembunuhan*

kayu *n* kahoy: upuan na iyon ay
gawa sa kahoy *kursi itu*
terbuat dari kayu

kebun *n* hardin: mga bata
mahilig mag laro sa hardin
anak-anak gemar bermain di
kebun

kecil *a* maliit: bahay na maliit
rumah kecil

kedelai *n* toyo: ang tokwa ay
gawa sa toyo *tahu terbuat*
dari kedelai

kelapa *n* niyog: ang niyog ay
bumabagsak sa gilid ng
baybayin *buah kelapa*
berjatuhan di pinggir pantai

kelelawar *n* paniki: oras ng
pagtulog niya ay baliktad
parang paniki *jam tidurnya*
terbalik seperti kelelawar

kelinci *n* kuneho: ang kuneho na
iyon ay may putting balahibo
kelinci itu berbulu putih

kencan *n* tipanan: unang tipanan
kencan pertama

kerah *n* kwelyo: inayos niya ang
kwelyo ng kanyang damit
bago siya kinunan ng larawan
dia merapikan kerah bajunya
sebelum difoto

kerang *n* kabibi: ang mga
mangingisda ay nagbebenta
ng huli nilang kabibi sa
daungan *para nelayan*
menjual kerang hasil
tangkapan mereka di
pelabuhan

keranjang *n* basket: basket ng
basurahan *keranjang sampah*

kerbau *n* kalabaw: ang
magsasaka ay nag-aararo sa
bukid gamit ang kalabaw
Petani membajak sawah
dengan kerbau

kering *a* tuyo: tuyong lupa
tanah kering

keringat *n* pawis: siya ay nag
punas ng pawis sa kanyang
mukha *ia mengusap keringat*
di wajahnya

berkeringat *v* pinawisan:
ang batang iyon ay tumatakbo
hanggang pinawisan *anak itu*
berlari hingga berkeringat

kerja, bekerja *v* magtrabaho:
tayo na magtrabaho *mari*
bekerja

mengerjakan *v* ginagawa:
ano ang ginagawa mo? *kamu*
sedang mengerjakan apa?

kertas *n* papel: kailangan natin
ng papel at panulat upang
magsulat *kita perlu kertas dan*
pena untuk menulis

kesan

kesan *n* impresyon: ang lider na iyon ay may isang mabuting impresyon sa mga mata ng kanyang mga tauhan *pimpinan itu memiliki kesan yang baik di mata anak buahnya*

ketela *n* kamoteng kahoy: kamoteng kahoy ay naglalaman ng maraming karbohidrat *ketela banyak mengandung karbohidrat*

ketika *p* nung: nakita ko siya nung naglalakad sa bangketa *saya melihatnya ketika dia sedang berjalan di trotoar*

ketombe *n* balakubak: siya ay bumili ng siyampu upang mawala ang balakubak sa kanyang ulo *dia membeli sampo untuk menghilangkan ketombe di kepalanya*

khas *a* karaniwang: karaniwang pagkain *makanan khas*

khawatir *a* nag-aalala: kami ay nag-aalala na baka hindi pumasa sa pagsusulit *kami khawatir tidak lulus ujian*

kilat *n* kidlat: ang kidlat ay humampas sa bahay *kilat menyambar rumah itu*

kopi

kimia *n* kimika: kimika ay lubhang kapaki-pakinabang para sa pagbu- ng teknolohiya *kimia sangat berguna bagi pengembangan teknologi*

kini *n* ngayon: ngayon lahat ng tao ay gumagamit ng cellphone *kini setiap orang menggunakan telepon genggam*

kipas *n* bentilador: ang bentilador na iyon ay napakaganda *kipas itu sangat cantik*

kirim, kiriman *n* pagsumite: serbisyong pagsumite *layanan kiriman*

kita *n* kami/natin/tayo: kami ay pupunta sa partido ngayong gabi *kita akan pergi ke pesta malam ini*

kitab *n* aklat: bawat relihiyon nagtuturo sa mga tao na magbasa ng aklat *setiap agama mengajarkan umatnya untuk membaca kitab*

kokoh *a* matibay: matibay na gusali *bangunan kokoh*

koper *n* maleta: ang maleta na iyon ay naglalaman ng damit *koper itu berisi baju*

¹**kopi** *n* kape: gusto naming uminom ng kape *kami suka meminum kopi*

²**kopi** *n* kopya: kopya *foto kopi*

korban

korban *n* biktima: biktima ng pagpatay *korban pembunuhan*

berkorban *v* nagsakripisyo: ang ating bayani ay handang magsakripisyo ng buhay nila para sa ating bansa *pahlawan kita bersedia mengorbankan nyawa untuk kemerdekaan bangsa*

kosakata *n* bokabularyo: ang diksyunaryo ay naglalaman ng isang koleksyon ng bokabularyo *kamus berisi kumpulan kosakata*

kosong *a* walang tao: bahay na walang tao *rumah kosong*

kota *n* lungsod: malaking lungsod *kota besar*

kritik; mengkritik *v* mamintas: ang mga aktibista ay laging namimintas ng kaalaman ng gobyerno *aktivis itu sering mengkritik kebijakan pemerintah*

kuasa, menguasai *v* nangibabaw: ang china ay nangibabaw sa pandaigdigang kalakalan *China menguasai perdagangan global*

penguasa *n* pinuno: pinuno ng kaharian *penguasa kerajaan*

kubah *n* simboryo: simboryo ng mosk ay napaka-ganda tignan *kubah masjid itu terlihat sangat indah*

kuda

kubik *n* kubiko: kailangan namin ng tatlong talampakang kubiko ng tubig upang punan ang pool *kami memerlukan tiga kubik air untuk mengisi kolam itu*

kubis *n* repolyo: ang repolyo ay tinanim sa kabukiran *kubis ditanam di ladang*

kubur, kuburan *n* sementeryo: ang sementeryo na iyon ay mukhang nakakatakot *kuburan itu tampak menyeramkan*

menguburkan *v* nilibing: nilibing niya ang hayop n aiyon sa gitna ng gubat *dia mengubur binatang itu di tengah hutan*

kubus *n* kubo: siya ay tumiklop ng papel na naging isang kubo *dia melipat kertas menjadi sebuah kubus*

kucil, mengucilkan *v* nagpatalsik: diktador na pamahalaan na iyon ay nagpatalsik ng mga aktibista sa isang maliit na isla *pemerintah otoriter itu mengucilkan para aktivis di sebuah pulau kecil*

kuda *n* kabayo: sila ay nanonood ng karera ng kabayo *mereka sedang menonton balapan kuda*

kue

kuda-kuda *n* mga kabayo:
ang mga mandirigma kinuha
ang mga kabayo bago
umatake sa kanyang mga
kaaway *petarung itu*
mengambil kuda-kuda
sebelum menyerang lawannya

kue *n* keyk: kesong keyk *kue*
keju

kuku *n* pag-aalaga: pag-aalaga
ng kuko *perawatan kuku*

kukuh *a* walang lubay: siya ay
walang lubay sa kanyang
reputasyon *dia kukuh dengan*
pendiriannya

memperkukuh *v* palakasin:
ang pamahalaan ay
sinusubukan upang palakasin
ang pambansang seguridad
pemerintah berusaha
memperkukuh keamanan
nasional

pengukuhan *n* inagurasyon:
sa susunod na linggo kami ay
dadalo sa inagurasyon ng
propesor na iyon *minggu*
depan kami akan hadir dalam
acara pengukuhan profesor
itu

kukus *n* nilaga: nilaga na gulay
sayuran kukus

mengukus *v* nag-pasingaw:
si nanay ay nag-pasingaw ng
pagkain sa kusina *ibu*
mengukus makanan di dapur

kumpul, berkumpul

kuliah *n* kolehiyo: ang batang
iyon ay madalang pumasok sa
kolehiyo *anak itu jarang*
mengikuti kuliah

kumal *a* lukot: amg mangikil na
iyon ay nakasuot ng lukot na
damit *gelandangan itu*
mengenakan baju kumal

kuman *n* mikrobiyo: siya ang
nagliliinis ng mikrobiyo na
dumikit sa kamay *dia*
membersihkan kuman yang
menempel di tangan

kumbang *n* saligubang: ang
salagubang na iyon ay nag-
huthot ng nektar ng bulaklak
kumbang itu sedang
menghisap sari bunga

kumis *n* bigote: inayaos niya
ang makapal niyang bigote
dia merapikan kumisnya yang
tebal

kumpul, berkumpul *n*
nagtitipon: kami ay nagtitipon
sa bakuran tuwing umaga
kami berkumpul di halaman
setiap pagi hari

mengumpulkan *v* na-
ngongolekta: ang kahera na
iyon ay na-ngongolekta ng
bayarin ng kanyang mga benta
kasir itu mengumpulkan bon
penjualannya

perkumpulan *n* samahan:
samahan ng kabataan
perkumpulan remaja

kumuh

kumuh *a* marumi: bayan na marumi *perkampungan kumuh*

kunang-kunang *n* alitaptap: ang alitaptap ay kumikislap sa kadiliman *kunang-kunang berkelap-kelip di kegelapan*

kuning *n* dilaw: ang isda na iyon ay kulay dilaw *ikan itu berwarna kuning*

-- **telur** *n* pula ng itlog: ako ay mahilig kumain ng pula ng itlog para sa umagahan *saya suka makan kuning telur untuk sarapan*

kekuningan *a* nagiging dilaw: dahil matagal na, ang putting kamiseta niya nagiging dilaw *karena sudah lama, baju putihnya menjadi kekuning-kuningan*

kuno *a* sinaunang: sinaunang gusali *bangunan kuno*

kunyah, mengunyah *v* nguyain: nguyain mo muna ang pagkain mo bago mo lunokin *kunyah dulu makananmu sebelum ditelan*

kunyit *n* luyang dilaw: luyang dilaw ay karaniwang ginagamit para sa erbal na gamot *kunyit biasanya digunakan untuk obat-obatan herbal*

kurma

kupas, mengupas *v* binalatan: binalatan niya ang mansanas na iyon bago niya kainin *dia mengupas buah apel itu sebelum dimakan*

kupu-kupu *n* paruparo: mga paruparo ay lumilipad sa hardin *kupu-kupu berterbangan di taman*

kura-kura *n* pagong: pagong *kura-kura*

kurang, kurang ajar *a* walang modo: batang walang modo *anak kurang ajar*

-- **gizi** *a* kulang sa: nutrisyon ang pamahalaan ay sinusubukan sa bawat taon upang mabawasan ang bilang ng mga bata na kulang sa nutrisyon *pemerintah setiap tahun berusaha mengurangi jumlah anak kurang gizi*

kurus; menguras *v* inalis: inalis niya ang tubog sa lawa hanggang tumuyo *dia menguras kolam itu hingga kering*

kurma *n* datilero: ang datilero ay karaniwang kinakain sa buwan ng Ramadan *kurma biasanya dikonsumsi pada bulan Ramadan*

kursi, kursi goyang

kursi, kursi goyang *n* upuan na tumba-tumba: ang tao na iyon ay masaya na umupo sa uopuan na tumba-tumba *orang tua itu senang duduk di kursi goyang*

kursus *n* kurso: banyangang wika na kurso *kursus bahasa asing*

kurung, kurungan *n* kulungan: kulungan ng hayop na iyon ay gawa sa bakal *kurungan binatang itu terbuat dari baja*
terkurung *v* nabilanggo: ang batang iyon ay na bilanggo sa bahay niya *anak itu terkurung di rumahnya*

kurus *a* mapayat: babaeng mapayat *gadis kurus*

kusir *n* kutsero: ang kutsero na iyon ay dinala ang kanyang kariton ng malakas *kusir itu membawa gerobaknya dengan kencang*

kutuk, kutukan

kutip, kutipan *n* sipi: sipi sa isang aklat *kutipan dalam sebuah buku*

mengutip *v* bumanggit: sa kanyang sanaysay, siya ay bumanggit ng maraming teoriya mula sa libro *dalam tesisnya, ia banyak mengutip teori dari buku*

kutu *n* kuto: ang kuto ay nanganganak sa upuan na luma na *kutu beranak-pinak di kursi yang sudah lapuk*

-- **buku** *n* taong palabasa: siya ay taong palabasa *dia adalah seorang kutu buku*

kutub *n* polong: polong hilaga *kutub utara*

kutuk, kutukan *n* sumpa: kwento ng mga tao ay nagsasaysay sa isang ina na nag sumpa sa kanyang anak *cerita rakyat itu mengisahkan kutukan seorang Ibu kepada anaknya*

laba *n* tubo: ang isang kuntador ay dapat na mabuti sa pagkalkula ng tubo at pagkawala ng kumpanya *seorang akuntan harus pandai menghitung laba dan rugi perusahaannya*

-- **bersih** *n* malinis na kita: malinis na kita ng kumpanya na iyon ay nadagdagan bawat taon *laba bersih perusahaan itu meningkat setiap tahun*

-- **kotor** *n* kabuuang kita: ang mga komisyonado ng kumpanya ay tinatalakay ay kabuuang kita sa taon na ito *dewan komisaris perusahaan itu sedang mendiskusikan laba kotor tahun ini*

laba-laba *n* gagamba: ang gagamba na iyon ay gumawa ng napaka-ganda na bahay gagamba *lala-laba itu membuat jaring yang sangat indah*

labil *a* hindi matatag: ekonomiya ng bansa sa kasalukuyan ay hindi matatag *perekonomian negara saat ini sedang labil*

labu *n* kalabasa: kalabasa na hinog na ay kulay kahel *labu yang sudah matang berwarna oranye*

-- **siam** *n* sayote: sayote ay karaniwang ginagamit sa mga gulay *labu siam biasanya dipakai dalam sayuran*

labuh, berlabuh *v* dumaong: nakadaong ang barko sa look *kapal itu berlabuh di pantai*

lacak, melacak *v* sinusubaybayan: ang pulis ay sinusubaybayan ang kinaroroonan ng mamamatay tao *polisi itu sedang melacak keberadaan tersangka pelaku pembunuhan*

pelacak *n* pagsubaybay: elektronikong pagsubaybay *pelacak otomatis*

laci *n* kahon, kalsunsilyo, dibuhista, dibuhante; pugad-kalapati, pitak: pinakataas na kahon *laci atas*

lacur, pelacur *n* bayaran: bayaran sa daan *pelacur jalanan*

ladang

pelacuran *n* prostitusyon: ang mga mamamayan ay tumututol sa prostitusyon sa bayan na iyon *para penduduk menentang pelacuran di desa itu*

ladang *n* 1 taniman: siya ay nagtatrabaho sa taniman araw-araw *dia bekerja di ladang setiap hari;*

2 pinanggagalingan, pinagmumulan: pinagkukuhanan ng kita *ladang pendapatan*

-- **emas** *n* minahan ng ginto: ang Papua ay ang pinakalaking minahan ng ginto sa buong mundo *Papua adalah ladang emas terbesar di dunia*

-- **minyak** *n* patlang ng langis: pinakamalaking patlang ng lagis sa mundo ay nasa Saudi Arabia *ladang minyak terbesar di dunia berada di Arab Saudi*

-- **padi** *n* palayan: siya ay nagtatrabaho sa palayan *dia bekerja di ladang padi*

lafal *n* 1 pagbigkas: ang tamang pagbigkas ng Indonesian *guru itu mengajari lafal bahasa Inggris yg benar kepada muridnya;* 2 pagbigkas, punto: puntong Javanese *lafal orang Jawa*

lagi

melafalkan *v* bigkasin: ang batang yun ay marunong ng bigkasin ang kanyang pangalan *anak kecil itu sudah mampu melafalkan namanya sendiri*

laga *n* labanan: sabong *laga ayam*

berlaga *v* makikipagtagisan: siya ay makikipagtagisan sa boksing ngayong gabi *dia akan berlaga di ring tinju nanti malam*

lagak, berlagak *v* magpanggap, magkunwari, umarte: magkunwari na walang nangyari *pencopet itu berlagak seperti tidak terjadi apa-apa*

lagi *p* 1 iba; 2 at, at saka: siya ay masipag at mautak *dia rajin lagi pandai*

-- **pula** *adv* at saka: siya ay tunay na matalino at saka maganda *dia memang pintar lagi pula cantik*

lagi-lagi *adv* minsan pa, ulitin, na naman: nawala na naman niya ang kanyang bisekleta *lagi-lagi sepedanya hilang*

selagi *adv* hanggang: hangga't may oras pa *selagi masih ada waktu*

lagu

lagu *n* kumilos: kumilos siya na parang alam niya lahat ang tungkol dito *lagunya seperti orang yang tahu semuanya*

lahan *n* lupa, lupain, sakahan, bukirin: ang gusali ay nakatayo sa gitna ng isang ektaryang lupa *gedung itu berdiri di atas lahan seluas satu hektar*

-- **basah** *n* basang lupa: ang gulay ay karaniwang ,mas madalng palaguin sa basang lupa *sayuran biasanya mudah tumbuh di lahan basah*

-- **parkir** *n* paradahan: ang gusali na iyon ay mayroong malaking paradahan *gedung itu memiliki lahan parkir yang luas*

lahap *a* matakaw: ang pulubi na iyon ay kumain ng kanyang kanin ng matakaw *pengemis itu memakan nasinya dengan lahap*

melahap *v* **1** inubos: ang taong yun ay inubos nya ang pagkain sa mesa *Orang itu melahap semua hidangan yang ada di meja*; **2** lamunin: ang mga gusaling apartment ay nilamon ng apoy *api besar melahan bangunan apartemen itu dengan cepat*

lain

lahar *n* lava: lava ng bulkan na iyon ay ang sumira ng bayan *lahar gunung berapi telah memusnahkan desa itu*

lahir *v* **1** isilang, ipanganak: Ipinanganak ako noong 1980 *saya lahir pada tahun 1980*; **2** matatag, mapagtibay mapalakas, maging: ang partido pulitikal ay itinatag ng kilusang lumalaban sa pang-aalipin *partai politik itu lahir atas dasar gerakan anti-perbudakan*

lain *a* iba, pa, kung hindi: ibang tao *lain orang*

berlainan *v* iba, kakaiba, hindi katulad, hindi kapareho: iba't ibang lugar na tirahan *berlainan tempat tinggal*

kelainan *n* diperensya, karamdaman, sakit, kakulangan: diperensya sa pag-iisip *kelainan mental*
melainkan *p* pero; maliban, bukod: wala akong magawa maliban sa patuloy na maghintay *saya tidak dapat melakukan apa-apa melainkan tetap menunggu Saudara*

lajang

lajang *n* binata/dalaga:

nagdisisyon siyang isuko ang kanyang buhay binata at mag asawa *dia memutuskan mengakhiri masa lajang dan menikah*

melajang *v* walang asawa:

ang lalaking iyon ay matagal ng walang asawa *lalaki itu sudah lama melajang*

laju *a* mabilis, matulin,

humaharurot: napakabilis tumakbo ng kotse *jalan mobil itu sangat laju*

melaju *v* nagmamaneho: ang sasakyan na iyon ay

nagmamaneho ng mataas na bilis *mobil itu melaju dengan kecepatan tinggi*

lajur *n* daanan: mga matataas na

bilis ng sasakyan ay iminungkahing tumakbo sa mabilis na daanan *kendaraan berkecepatan tinggi disarankan berjalan di lajur cepat*

laki-laki *n* lalake: banyo ng

lalake *toilet laki-laki*

laksana *p* mukha: mukha siyang

isang bayani para sa akin *dia laksana pahlawan bagiku*

pelaksana *n* tagagawa: ang

tagagawa ng aktibidad na ito ay mga opisyal *pelaksana kegiatan itu adalah para pejabat*

laku, berlaku

pelaksanaan *n* pagpapatupad:

inaasahan ng lupinan ang pagpapatupad ng parusang bitay para sa nagbebenta ng bawal na gamot ay maisakatuparan *masyarakat mengharapkan pelaksanaan hukuman gantung bagi pengedar narkotika segera terwujud*

laku, berlaku *v* **1** mag-aapply:

regulasyon na ito ay mag-aapply sa lahat ng tao *peraturan ini berlaku bagi semua orang*; **2** may bisa, balido: ang tiket na ito ay wala nang bisa *karcis ini sudah tidak berlaku lagi*;

3 naguugali: ang lalaking iyon ay naguugali ng marahas sa kanyang asawa *pria itu berlaku kasar kepada istrinya*

melakukan *v* gumawa:

bawat relihiyon nagtuturo sa mga tao na gumawa ng mabuting gawain *setiap agama mengajarkan umatnya untuk melakukan perbuatan baik*

memberlakukan *v* igiit,

ipilit, iutos; ipatupad, ipataw: nagpataw ng buwis ang gobyerno sa mga inaangkat na kalakal *pemerintah memberlakukan pajak untuk semua barang impor*

perlakuan *n* pagtrato

lalai *a* **1** magpabaya: ang isang bantay ay hindi dapat magpabaya mangasiwa sa seguridad ng gusali *seorang penjaga tidak boleh lalai mengawasi keamanan gedungnya*; **2** makalimutan; mabigo: mabigong magbayad ng mga utang *lalai membayar utang*

melalaikan *v* bale-walain: hindi niya kinakaligtaan ang kanyang tungkulin *dia tidak pernah melalaikan tugasnya*

lalang *n* sukli, kapalit, barya: pagbibigay ng sukli *tanam padi tumbuh lalang*

lalap, melalap *v* bumalot: tinupok ng apoy ang maraming mga bahay na yari sa kahoy *api itu melalap habis rumah-rumah kayu*

lalat *n* langaw: ang langaw ay mahilig lumago sa maruming paligid *lalat sering tumbuh di sekitar lingkungan yang kotor*

lalu *p* **1** pagkatapos: ang lalaking iyon ay kumain ng marami at pagkatapos ay matulog *pria itu makan banyak lalu tertidur*; **2** huli, nakaraan, nakalipas, natapos: nakaraang taon; nakalipas na taon *tahun lalu*

-- **lalang** *v* dumadaan: mga dumadaan; mga naglalakad *banyak orang lalu lalang di dekat taman kota*

keterlaluan *a* mapangahas, sobra, wala sa katuwiran, hindi makatuwiran: ang kanyang ikini kilos ay talagang wala na sa katuwiran *tingkah lakunya benar-benar keterlaluan*

terlalu *adv* labis, napaka-, lubhang: masyadong madami *terlalu banyak*

lama *a* **1** luma, wala na sa uso: lumang kwento *cerita lama*; **2** tagal: gaano ka na ka-tagal tumira sa jakarta? *berapa lama Anda tinggal di Jakarta?*

berlama-lama *v* magtagal: hindi kami maaring magtagal sa lugar na ito *kami tidak dapat berlama-lama di tempat ini*

kelamaan *a* masyadong matagal para maghintay siya *dia sudah kelamaan menunggu*

lamar, lamaran

lama-kelamaan *a* sa wakas, sa katapusan, sa huli, di kalaunan: nagkakilala sila at di kalaunan ay naging magkaibigan *lama-kelamaan* *Anda akan mengenal orang itu*

selama *n* **1** sa loob ng: siya ay naghintay sa loob ng dalawang oras *dia sudah menunggu selama dua jam*; **2** hanggang: ako ay tutulong hanggang kailangan mo ako *saya akan tetap membantu selama Anda membutuhkan selama(-lamanya)* *adv* walang katapusan, walang hanggan: mamahalin kita ng walang hanggan *aku akan selalu mencintaimu selama-lamanya*

lamar, lamaran *n* **1** alok: ang babae na iyon ay tumanggi sa alok ng kanyang kasintahan *wanita itu menolak lamaran kekasihnya*; **2** aplikasyon: aplikasyon para sa paghahanap ng trabaho *formulir lamaran kerja*
melamar *v* **1** nagmungkahi: sa wakas ang lalaking iyon ay nagmungkahi sa babaing mahal niya *Pria itu akhirnya melamar wanita yang dicintainya*;

lambang

2 magprisinta, magsumite, mag-aplay: mag-aplay ng trabaho *melamar pekerjaan*
pelamar *n* aplikante: aplikante sa trabaho *pelamar kerja*

~ **kerja** *n* aplikanteng ng trabaho: mga aplikante ng trabaho ay nakapilang nakaupo para sa interbyu *pelamar kerja itu duduk antri untuk wawancara*

lambai, lambaian *n* kaway:

hindi ko siya makakalimutan na kumakaway *lambaian tangannya tak akan kulupa*

melambai(-lambai) *v* kumaway, wumagayway, pumagaspas; umuga, umugoy, umindayog: ang watawat ay wumawagayway sa hangin *bendera itu melambai-lambai ditiup angin*

melambaikan *v* kaway, kumaway: kumaway siya mula sa tren *dia melambaikan tangannya dari dalam kereta api*

lamban *a* mabagal: napakabagal niyang kumilos *pergerakannya sangat lamban*

lambang *n* simbolo, senyal, tanda: ang kulay pula ay simbolo ng katapangan *merah lambang keberanian*

lampau

melambangkan *v* 1

sumagisag; kumatawan:
sumasagisag ang singsing sa
walang hanggang
pagmamahal *cincin*
melambangkan cinta yang
abadi; 2 sumenyas, sumenyal,
magbigay ng tanda, magbigay
ng babala, humudyat: ang
pagtango niya ay senyal ng
kanyang pagsang-ayon
anggukan kepala
melambangkan dia setuju

lampau *v* nakaraan, nakalipas:
ang kasalukuyan at ang
nakaraan *kini dan masa*
lampau

melampaui *v* lampasan,
higitan, daigin: lampasan ang
takdang bilis *melampaui batas*
kecepatan

~ **batas** *v* sumusobra na sa
limitasyon: ang kagagawan
niya ay sumosobra na sa
limitasyon *tindakannya*
sangat melampaui batas

terlampau *adv* masyado:
siya ay masyadong malakas
para kalabanin *dia terlampau*
kuat untuk dilawan

lancar

lampung, pelampung *n* boya:

ang tagasagip sa dagat na iyon
ay inihagis ang boya sa mga
taong nadala ng agos
penyelamat pantai itu
melemparkan pelampung ke
orang-orang yang terserat
arus

lamun, lamunan *n* mangarap
nang gising, pangangarap:
siya ay may magandang
pangarap tungkolsa isang
bakasyon *dia mempunyai*
lamunan yang indah tentang
liburannya

melamun *v* managinip ng
gising, mangarap,
magpantasya: siya ay isang
tahimik na batang mahilig
mangarap sa kanyang silid *dia*
gadis pendiam yang suka
melamun di kamar

lancang *a* lapastangan: tunay na
lapastangan ang taong iyon
lancang benar orang itu

lancar *a* 1 mahusay, matatas,
magaling: siya ay matatas
mag-Ingles; siya ay matataa
magsalita ng Ingles *dia lancar*
berbahasa Inggris;

2 mapabuti: maayos na
paglalakbay *lancar dalam*
perjalanan

lancong, melancong

kelancaran *n* kabihasaan, katatasan: ang kabihasaan sa English ay kinakailangan sa trabahong ito *polisi itu mengatur lalu lintas demi kelancaran arus kendaran*

memperlancar *v* pagbutihin, pag-igihin: kailangan kong pagbutihin ang aking English *saya perlu memperlancar kemampuan mengemudi saya*

lancong, melancong *v* magbyahe, maglakbay: gusto kong maglakbay sa ibang mga bansa *saya gemar melancong ke luar negeri*

pelancong *n* biyahero: milyun-milyong mga biyahero ang bumibisita sa isla ng Bali sa katapusan ng taon *jutaan pelancong mengunjungi pulau Bali di akhir tahun*

landai *a* nakadalusdos: ang talampas ay nakadalusdos *tebing itu landai*

landak *n* landak: parkupino *landak*

landas, berlandaskan *v* base sa: base sa Pancasila *negara Indonesia berlandaskan Pancasila*

landasan *n* pundasyon, saligan: saligan ng isang bansa *landasan negara*

langgeng

melandasi *v* batayan, basehan, saligan: ang mga ideyang ito ang batayan nang karamihan sa kanyang mga obra *pemikiran-pemikiran inilah yang banyak melandasi pekerjaannya*

langgan, berlangganan *v* suki: ang nanay ko ay suki ng pahayagan ng babae *ibuku berlangganan majalah wanita*

pelanggan *n* kliyente: serbisyong pangkustomer *pelayan pelanggan*

langgar, melanggar *v* lumabag: ang kumpanya ay gumawa ng aksiyon laban sa mga empleyado na lumabag sa patakaran *perusahaan akan menindak pekerja yang melanggar peraturan*

pelanggaran *n* paglabag: paglabag sa karapatang pantao *pelanggaran hak asasi manusia*

langgeng *a* walang-hanggan: umaasa kami sa walang-hanggan pagsasama bilang mag-asawa *kami harap pernikahannya langgeng*

langit, lamgit-langit

melanggengkan *v* panatiliin: ang mag-asawa na iyon ay nagbalak na panatiliin ang kanilang kasal hanggang sa pagtanda *pasangan itu berniat melanggengkan pernikahnya sampai tua*

langit, langit-langit *n* **1** kisame: kisame ng gusali na iyon ay lubos na maganda *langit-langit gedung itu sangat indah;*

2 ngala ngala: matigas na ngala-ngala *langit-langit mulut saya terasa perih*

selangit *n* napakamahal, napakataas, labis na labis, malabis: napakataas ng presyo ng mga bilihin *harga barang itu mahalnya selangit*

langka *a* **1** kakaunti, iilan, bihira: bihirang mga hayop *binatang langka;* **2** kakaunti, kulang: kumonti ang pera pagkatapos ng digmaan *uang menjadi barang langka setelah perang*

kelangkaan *n* kakulangan: kakulangan ng gasolina langis *kelangkaan bahan bakar minyak*

langkah *n* hakbang: unang hakbang *langkah pertama*

langsing *a* maliit: bawat babae ay nagnanais ng isang maliit na katawan *setiap wanita menginginkan tubuh yang langsing*

langsung

langsung *adv* direkta: direktang pangungusap *kalimat langsung*

berlangsung *v* **1** maganap, mangyari, matuloy: umaasa ako na ang selebrasyon ay magaganap nang maayos *saya berharap pesta itu berjalan lancar;* **2** magtagal, manaig, maghari, mamahala: nagtagal nang dalawang araw ang labanan sa dagat *pertempuran laut itu berlangsung selama dua hari;* **3** mangyari, maganap: ang laban ng putbol ay magaganap sa araw *pertandingan sepak bola itu akan berlangsung sore nanti*

melangsungkan *v* **1** direktang: ang mga lider nagdirektang pulong hanggang hating gabi *para pimpinan itu melangsungkan rapat hingga tengah malam;* **2** magsagawa: magsagawa ng hajj *melangsungkan ibadah haji*

~ **pernikahan** *v* magpakasal, makipag-isang dibdib, mag-asawa: ikakasal sila sa Mayo *mereka melangsungkan pernikahan pada bulan Mei*

lanjur, terlanjur

lanjur, telanjur *v* naka-gulang:
ang boksingero na iyon ay
naka-gulang na lumanok sa
olimpiyad *petinju itu sudah
telanjur tua untuk mengikuti
Olimpiade*

lanjut *a* pa, iba pa: wala ng iba
pang balita *tidak ada kabar
lebih lanjut*

-- **usia** *a* matanda,
nakakatanda, may edad:
tirahan para sa mga matatanda
*perumahan untuk orang lanjut
usia*

lanjutan *n* mataas: mataas na
lebel *tingkat lanjutan*

melanjutkan *v* **1** magpatuloy:
nagdesidido siyang huwag
nang ituloy ang pagpapaganda
*dia memutuskan untuk tidak
melanjutkan perawatan
kecantikannya; 2* ipagpatuloy:
wala siyang ibang pagpipilian
kung hindi ituloy ang legal na
aksyon *dia tidak punya
pilihan kecuali melanjutkan
proses hukum*

selanjutnya *adv* **1** pa: tayo'y
humakbang papalayo *mari
kita ambil langkah
selanjutnya; 2* karagdagan:
para sa karagdagan
impormasyon, tumawag sa
numerong ito *untuk informasi
selanjutnya, hubungi nomor
ini*

lapang

lansir, melansir *v* ilunsad,
ilabas: ilunsad ang balita
melansir berita

lantai *n* **1** sahiq, lapag: sa sahiq
natutulog ang pusa *kucing itu
tidur di lantai; 2* palapag: ang
gusaling ng opisina ay
sampung palapag ang taas
*kantor itu tingginya sepuluh
lantai*

lantang *a* malakas: ang boses
niya ay napaka malakas
suaranya sangat lantang

pelantang *n* mikropono:
ginamit niya ang mikropono
upang magbigay ng anunsyo
*dia menggunakan pelantang
untuk memberikan
pengumuman*

lapang *a* maluwap: ang mga
bata ay naglalao ng bola sa
maluwag na lupa *anak-anak
bermain bola di tanah lapang*

-- **dada** *n* buong puso: lahat
ng desisyob ay kailangan
nating tanggapin ng buong
puso *semua keputusan harus
kita terima dengan lapang
dada*

lapangan kerja *n* bagong
trabaho: ang opisina ay nag
bukas ng mga bagong trabaho
*kantor itu membuka lapangan
kerja baru*

lapar

lapangan terbang *n*

paliparan: ang eroplano ay lumapag sa paliparan *pesawat itu mendarat di lapangan terbang*

melapangkan *v* nagpalaki: ang payo na iyon ay nagpalaki ng aming mga puso *nasihat itu sangat melapangkan hati kami*

lapar *a* gutom: guton na hayop *binatang lapar*

kelaparan *n* gutom: ang pulubi na iyon ay sobrang gutom *pengemis itu sangat kelaparan*

lapis, lapisan *n* layer: layer ng lupa ay naglalaman ng mataas na mineral *lapisan tanah itu mengandung mineral yang tinggi*

lapor *v* ulat: bawat bisita na dumating ay kinakailangan mag ulat gwardya ng gusali *setiap tamu yang datang diwajibkan melapor ke petugas keamanan gedung itu*

-- **keluar** *v* check out: mga bandang alas dose ako ay nag check out sa hotel na iyon *sekitar pukul 12.00, saya lapor keluar dari hotel itu*

laporan *n* pahayag: pahayag ng pananalapi *laporan keuangan*

larat, melarat

~ **cuaca** *n* ulat panahon: ulat panahon ngayon ay maulap *laporan cuaca hari ini berawan*

~ **tahunan** *n* taunang ulat: bawat kompanya ay kinakailangan gumawa ng taunan na ulat *setiap perusahaan diwajibkan membuat laporan tahunan*

lapuk *a* nabubulok: ang kahoy na iyon sa nabubulok na *kayu itu sudah lapuk*

pelapukan *n* pagbabago dulot ng panahon: ang bubong ng bahay na yun ay may pagbabago dulot ng panahon *atap rumah itu mengalami pelapukan*

laras, laras senjata *n* isang baril: hukbo ay nagpila na may hawak ng isang baril *tentara sedang berbaris sambil mengacungkan laras senjata*

selaras *n* isinahimig: boses ng mang-aawit ay isinahimig sa musika nanilalaro *suara penyanyi itu selaras dengan musik yang dimainkan*

larat, melarat *a* mahirap: ang buhay niya ay lubos na mahirap *hidupnya sangat melarat*

lari, lari cepat

lari, lari cepat *n* mananakbo:
ang batang iyon ay kampion
sa paligsahan ng mananakbo
*anak itu juara lomba lari
cepat*

-- **gawang** *n* hurdling:
kalahok sa hurdling ay
sampung tao *peserta lari
gawang ada 10 orang*

melarikan diri *v* tumakas:
ang magnanakaw na iyon ay
tumakas mula sa mga pulis
*pencuri itu melarikan diri dari
kejaran polisi*

pelari *n* mananakbo: siya ay
pinakamabilis na mananakbo
sa kanyang paaralan *dia
adalah pelari tercepat di
sekolahnya*

laris *a* mabenta: paninda na
mabenta sa lungsod na ito ay
pagkasin sa fast food
*dagangan yang paling laris di
kota ini adalah makanan
cepat saji*

-- **manis** *a* naibenta: paninda
niya ay naibenta sa mga
mamimili na pumupunta
*dagangannya laris manis
dibeli penguinjung*

larut *a* malalim: ang gabi ay
malalim na *hari sudah larut
malam*

latih, berlatih

berlarut-larut *adv* pabigat
ng pabigat: huwag hayaan ang
problema ay pabigat ng
pabigat *jangan membiarkan
masalah sampai berlarut-
larut*

larutan *n* solusyon: sa loob
ng inumin ay naglalaman ng
solusyon na asukal *di dalam
minuman itu terdapat larutan
gula*

melarutkan *v* magtunaw: an
tubig ay kayang magtunaw ng
asukal *air dapat melarutkan
gula*

las, mengelas *v* nag-hinang: siya
ay nag-hinang ng bakal na
kinakalawang na *dia sedang
mengelas besi yang sudah
berkarat*

laskar *n* hukbo: hukboi ng mga
tagapagtanggol ng
katotohanan *laskar pembela
kebenaran*

latar, melatari *v* pumailalim:
kulay asul ay pumailalim sa
larawan na iyon *warna biru
melatari foto itu*

latih, berlatih *v* nag ensayo: ang
kapatid (ko) ay nag ensayo ng
tenis *adik sedang berlatih
tenis*

latihan *n* pagsasanay: lugar
ng pagsasanay *tempat latihan*

lauk, lauk pauk

melatih *v* nag-sasanay: siya ay nag-sasanay ng kanyang anak ng karate *ia melatih anaknya bela diri*

pelatih *n* tagapagsanay: si tatay ay isang tagapagsanay ng putbol *ayah adalah seorang pelatih sepakbola*

pelatihan *n* pagsasanay: ang mga maybahay ay sinusundan ang pagsasanay ng pagluluto *para ibu rumah tangga sedang mengikuti pelatihan memasak*

terlatih *a* bihasa: siya ay isang kawal na bihasa *dia adalah seorang prajurit yang terlatih*

lauk, lauk-pauk *n* ulam: sa hapag kainan ay mayroon ng ulam *di meja makan itu sudah tersedia lauk-pauk*

laut, laut lepas *n* malawak na karagatan: ang repinerya ng langis ay nasa malawak na karagatan *kilang minyak itu terdapat di laut lepas*

lautan *n* karagatan: ang barko na iyon ay naglayag sa karagatan para sa isang buong anim na buwan *kapal itu mengarungi lautan selama 6 bulan penuh*

pelaut *n* marino: siya ay isang marino *dia adalah seorang pelaut*

lawat, lawatan

lawak, lawakan *n* katatawanan: ang aklat ay naglalaman ng tungkol sa katatawanan na nakakatawa *buku itu berisi lawakan yang sangat lucu*

melawak *v* nag papatawa: siya ay laging nag papatawa upang mapasaya ang nalulungkot niyang kaibigan *dia selalu melawak untuk menghibur temannya yang sedang bersedih*

pelawak *n* komedyante: siya ay isang komedyante *dia adalah seorang pelawak*

lawan, melawan *v* lumaban: ang isng anak hindi maaring lumaban sa magulang *seorang anak tidak boleh melawan orang tua*

perlawanan *n* nakipaglaban: siya ay nakipaglaban sa kanyang kaaway *dia melakukan perlawanan pada musuhnya*

lawat, lawatan *n* pagbibisita: ang presidente ay gumagawa ng pagbibisita sa kalapit na bansa *presiden melakukan lawatan ke negara tetangga*
melawat *v* bumisita: siya ay bumisita sa kaibigan niyang may sakit *dia melawat temannya yang sakit*

layak

pelawat *n* bisita: ang ospital na iyon ay may limitasyon sa bilang ng bisita sa gabi *rumah sakit itu membatasi jumlah pelawat pada malam hari*

layak *a* may kaya: siya ay may kaya ng maging lider *dia sudah layak menjadi seorang pemimpin*

selayaknya *adv* dapat: bawat asawang babae ay dapat igalang ang kanyang asawa *setiap istri sudah selayaknya menghormati suaminya*

layan, pelayan *n* tagapagsilbi: ang tagapagsilbi ng tindahan na iyon ay napaka maliksi *pelayan toko itu sangat cekatan*

layang, layang-layang *n* saranggola: ang kapatid (ko) ay nag lalaro ng saranggola sa hardin ng bahay *adik sedang bermain layang-layang di halaman rumah*

melayang-layang *v* palutang-lutang: ang plastik na iyon ay palutang-lutang inatake ng hangin *plastik itu melayang-layang diterjang angin*

lebam

selayang pandang *n* pangkalahatang-ideya: sila ay gumawa ng pangkalahatang-ideya tungkol sa kapanganakan ng sikat na lungsod *mereka membuat selayang pandang tentang kelahiran kota yang terkenal itu*

layar, pelayaran *n* maglalayag: siya ay nagtatrabaho bilang maglalayag *dia bekerja di bidang pelayaran*

layu *a* malalanta: ang bulaklak na iyon ay malalanta dahil hindi tinutubigan *bunga itu layu karena tidak disiram*

lazim *a* karaniwan: ang kanyang mga aksyon ay hindi karaniwan upang gawin *perbuatannya tidak lazim untuk dilakukan*

lebah *n* pukyutan: ang pukyutan ay gumagawa ng pulot *lebah menghasilkan madu*

-- **madu** *n* pulot pukyutan: pulot pukyutan ay tumusok sa kanyang mga kamay *lebah madu itu menyengat tangannya*

lebam *a* lamog: ang kanyang mukha ay lamog dahil sa aksidente *mukanya lebam karena kecelakaan tersebut*

lebat

lebat *a* makupal: gubat na iyon ay makupal *hutan itu sangat lebat*

lebih, berlebihan *a* labis: huwag kumain ng labis *jangan makan terlalu berlebihan*

-- **kurang** *adv* humigit-kumulang: ang lawak ng lugar na iyon ay humigit-kumulang isang ektarya *luas daerah itu lebih kurang satu hektar*

berlebih-lebihan *adv* labis-labis: huwag labis-labis na paggastos ng pera *jangan berlebih-lebihan menghabiskan uang*

melebih-lebihkan *v* nagpalabis: siya ay nagpalabis ng kasabihan ng kanyang kaibigan *dia melebih-lebihkan perkataan temannya*

leceh, melecehkan *v* mapanlait: ang ugali niya ay tinuturing mapanlait sa kababaihan *sikapnya dianggap melecehkan kaum wanita*

lecek *a* gusot: sinubukan niyang ayusin ang gusot na papel *ia mencoba merapikan kertas lecek itu*

lecet *a* paltos: ang paa niya ay may paltos dahil sa bagong sapatos *kakinya lecet karena sepatu baru*

lelang

ledak, ledakan *n* 1 pagsabog: ang pagsabog na iyon ay naganap ng kinaumagahan *ledakan itu terjadi dini hari;*
2 sumabog: ang bomba ay sumabog sa sentro ng lungsod *bom itu meledak di tengah kota*

lega *a* maginhawa: ang kuwarto niya ay napaka maginhawa *kamarnya sangat lega*

melegakan *v* malaking kaluwagan: ang kanyang desisyon ay nag bigay ng malaking kaluwagan sa puso ng kanyang magulang *keputusannya telah melegakan hati orang tuanya*

lekas *adv* mabilis: ang babae na iyon ay binangon siya upang mabilis gisingin *wanita itu membangunkannya supaya lekas bangun*

lekat, melekat *v* nagdikit: siya ay nagdikit ng selyo sa sobre *dia melekatkan perangko itu pada amplop*

lelaki *n* lalake: ang lalakeng iyon ay napakakisig at guwapo *lelaki itu sangat gagah dan tampan*

lelang *n* auction: ang lumang bahay na iyon ay nasa auction *rumah tua itu dilelang*

melelang *v* subasta: siya ay mahilig sumali sa subasta ng mga lumang bagay *dia senang mengikuti lelang barang antik*

pelelangan *n* auction: auction ng marangya na bahay na iyon ay gaganapin sa susunod na linggo *pelelangan rumah mewah itu akan diadakan minggu depan*

lelap *v* mahimbing: siya ay nakatulog ng mahimbing sa upuan *dia tertidur lelap di kursi*

terlelap *v* mahimlay: ang araw ay mataas na ngunit siya ay mahimlay pa din sa pagkatulog *matahari sudah tinggi tapi dia masih terlelap tidur*

leleh, meleleh *v* tumunaw: ang sorbetes niya ay tumunaw nang tinamaan ng sinag ng araw *es krimnya meleleh terkena sinar matahari*

melelehan *v* nagtutunaw: siya ay nagtutunaw ng tsokolate *dia sedang melelehan coklat batangan*

leluasa *a* malaya: siya ay mas malaya mag kwento sa saykayatra *dia lebih leluasa untuk bercerita pada psikiater*

lelucon *n* biro: mga biro niya ay napaka nakakatawa *leluconnya sangat lucu*

leluhur *n* ninuno: kailangan natin igo ang ating mga ninuno *kita harus menghormati leluhur kita*

lem *n* kola: ang kola na iyon ay nakalakip sa anumang bagay *lem itu merekat kuat pada benda apa pun*

lemah, kelemahan *n* kahinaan: bawat tao ay mayroong kakulangan at *setiap orang memiliki kekurangan dan kelebihan*

-- **lembut** *a* magiliw: pagbigkas niya ay lubhang magiliw *tutur katanya sangat lemah lembut*

-- **syahwat** *a* orgasm: siya ay hindi magkakaroon ng lahi dahil mahina ang kanyang orgasm *dia tidak bisa memiliki keturunan karena lemah syahwat*

melemahkan *v* pahinain: siya ay nag tagumpay pahinain ang kanyang kalaban *dia berhasil melemahkan lawannya*

lemak *n* taba: labis na taba ay hindi mabuti para sa ating katawan *kelebihan lemak tidak baik bagi tubuh kita*

-- **hewani** *n* taba ng hayop: ang langis na iyon ay gawa mula sa taba ng hayop *minyak itu terbuat dari lemak hewani*

lemari, lemari es

-- **nabati** *n* halaman taba:
halaman taba ay karaniwang
ginagamit para sa mga
kosmetiko *lemak nabati*
biasanya digunakan untuk
alat kecantikan

berlemak *v* mataba: karne
na iyon ay napaka mataba
daging itu sangat berlemak

lemari, lemari es *n* ref: siya ay
nagtago ng kanyang pagkain
sa ref *ia menyimpan*
makannya di lemari es

lembaga *n* ahensya: ahensya ng
pamahalaan *lembaga*
pemerintah

lembah *n* lambak: lambak na
iyon ay napaka ganda
bisitahin *lembah itu sangat*
indah untuk dikunjungi

lembap *a* malagihay: ang
kuwartong ito ay malagihay
kaya madaling magkaroon ng
amag *ruangan itu sangat*
lembap sehingga mudah
berjamur

pelembap *n* pambabasa: siya
ay laging gumagamit ng
pambabasa sa mukha *dia*
selalu menggunakan
pelembap wajah

lembar *n* talaan: talaan ng
trabaho *lembar kerja*

lembut, kelembutan

lembek *a* malambot: ang saging
na iyon ay masyadong
malambot na para iluto *pisang*
itu terlalu lembek untuk
dimasak

lembu *n* baka: karne ng baka ay
napaka sarap kainin *daging*
lembu sangat enak untuk
dimakan

lembur *n* obertym: siya ay
nagtatrabaho ng oberym *dia*
bekerja lembur

lembut, kelembutan *n*
kalambutan: ang kalambutan
ng babae na iyon ay tinunaw
na angkanyang puso
kelembutan wanita itu telah
meluluhkan hatinya

melembutkan *v* palambot:
siya ay nag palambot ng
kanyang katad na bag gamit
ang espesyal na likido *dia*
melembutkan tas kulitnya
dengan cairan khusus

pelembut *n* pampalambot:
pampalambot ng damit na
iyon ay gumagawa ng damit
maging malambot dam
mabango *pelembut pakaian*
itu membuat pakaian menjadi
lembut dan wangi

lempar, lempar lembing

lestari

lempar, lempar lembing *n*
javelin: kumpetisyon ng javelin ay ginaganap sa kanilang bayan *lomba lempar lembing sedang diadakan di kotanya*

lemparan *n* paghagis: paghagis niya ay eksakto sa target *lemparannya tepat mengenai sasaran*

lengkap *a* buo/kompleto: buo/kompleto na hukbo *pasukan lengkap*

melengkapi *v* nag kompleto: siya ay nag kompleto ng kanyang armas para sa digmaan gamit ang mga kasalukuyang armas *dia melengkapi peralatan perangnya dengan senjata mutakhir*

perlengkapan *n* kagamitan: kagamitan ng opisina *perlengkapan kantor*

lengkung, melengkung *v*
baluktot: siya ay nag baluktot ng bakal na iyon gamit ang kanyang dalawang kamay na malakas *dia melengkungkan besi itu dengan kedua tangannya yang kuat*

lentik *a* kulot: ang kanyang pilik mata ay napaka kulot *bulu matanya sangat lentik*

lentur *a* malambot: ang katawan niya ay napaka malambot gumalaw *badannya sangat lentur digerakkan*

kelenturan *n* kalambutan: bawat mananayaw na balet ay dapat mayroong mataas na kalambutan ng katawan *setiap penari balet harus memiliki kelenturan tubuh yang tinggi*

lenyap *a* nawala: ang hamog na ulap ay nawala na sa tanawin *kabut itu telah lenyap pandangan*

lepas, lepas tangan *v* taas kamay: siya ay taas kamay sa kanyang resposibilidad *dia lepas tangan dari tanggung jawabnya*

lereng *n* gulod, libis: gulod ng bundok ng Merapi *lereng gunung Merapi*

les *n* kurso: kumuha ako ng kursong wikang Indonesian sa loob ng anim na buwan sa embahada ng Indonesia *saya mengambil les bahasa Indonesia selama enam bulan di KBRI*

lestari walang hanggan: buhosan ang mga bulaklak sa hardin upang manatili na maganda at walang hanggan *siram bunga-bunga di taman itu supaya tetap indah dan lestari!*

letak

pelestarian *n* pagpapatuloy: ang paggamit sa kagubatan ay dapat na may kaakibat na kasiguruhan sa pagpapatuloy ng kalikasan *pengelolaan hutan harus diikuti dengan pelestarian alam*

letak *n* posisyon, lugar, sityo, tayo, kinalalagyan: kinalalagyan ng opisina ng immigration *letak kantor imigrasi*

letih *a* pagod, hapo, pata: hindi sila makapag-isip nang mabuti dahil sa pulong dahil sa kanilang kapaguran *mereka tidak dapat berkonsentrasi dalam rapat itu karena lelah*

letus, letusan (gunung) *n* pagputok, pagsabog: naging mas mapanganib ang pagputok ng bulkan kaya nagsimulang lumikas ang mga tao sa ligtas na lugar *letusan gunung berapi semakin membahayakan sehingga warga mulai diungsikan ke tempat yang lebih aman*

meletus (gunung) *v* sumabog, pumutok: ang pagputok ng Tambora noong 1815 ay ang pinakamalakas na pagputok ng bulkan na naitala sa kasaysayan

liar

letusan gunung Tambora tahun 1815 tercatat sebagai letusan terbesar dalam sejarah

lezat *a* masarap, malinamnam, malasa, katakam-takam: masarap ang pagkain sa restawran na iyon *makanan di restoran itu sangat enak*

pelezat *n* pampalasa, panimpla: ang tubo ay pwedeng gamiting natural na pampalasa sa pagkain *gula dapat digunakan sebagai pelezat alami dalam masakan*

liang *n* lungga: nakakita ng lungga ng kuneho ang mga bata sa hardin *anak-anak menemukan sebuah liang kelinci di kebun itu*

liar *a* **1** ligaw: sa Taman Safari, Indonesia, ang mga turista ay makakakita ng libu-libong ligaw na hayop na nasa natural nilang tirahan *di Taman Safari, Indonesia, wisatawan dapat melihat ribuan satwa liar hidup di habitat alami mereka;*

2 mabangis: hayop na mabangis *binatang liar*

libat, keterlibatan

libat, keterlibatan *n* kinalaman, kinasangkutan, papel, baon: ang pagkakasangkot ng isang kilalang tao sa kaso ng panunuhol ay patuloy pa ring iniimbistigahan *keterlibatan seorang artis dalam perkara suap itu masih dalam penyelidikan*

terlibat *v* makisali, makiisa, makisawsaw, makibahagi: daan-daang tao ang nakisali sa pagtitipon para mangalap ng pondo *ratusan orang terlibat dalam acara penggalangan dana itu*

libur *v* bakasyon: nakakuha kami ng dalawang araw ng bakasyon bawat buwan *kami mendapat dua kali libur dalam sebulan*

berlibur *v* magbakasyon: noong isang taon, nagbakasyon ako sa ibang bansa kasama ang aking mga kaibigan *tahun lalu saya berlibur ke luar negeri bersama teman-teman*

liburan *n* bakasyon: mahabang bakasyon *libur panjang*

licik *a* tuso; switik; paimbabaw; sinungaling: tusong diskarte ng pagmemerkado *strategi pemasaran yang licik*

lihat, kelihatannya

lidah, lidah buaya *n* aloevera: ang pag-inom ng katas ng aloe vera ay maganda sa pagpapanatili ng ganda ng balat *konsumsi jus lidah buaya sangat bagus untuk memelihara kecantikan kulit*

lidi *n* patpat, tingting: walis tingting *sapu lidi*

lihat, kelihatannya *v* wari, animo, parang, anaki: parang ang problemang ito ay lalong gumugulo *kelihatannya masalah ini semakin rumit*

melihat-lihat *v* tuminginting, luminga-linga: lumabas ako para tignan ang sitwasyon malapit sa pinangyarihan ng krimen *saya keluar untuk melihat-lihat situasi di dekat tempat kejadian perkara*

terlihat *a* nakikita, natatanaw, tanaw, malinaw, maliwanag, kita, lantad sa paningin, litaw: ang nakikitang hindi magandang epekto ng gamot na ito ay pangangati at pamamantal ng balat *efek samping yang terlihat dari pemakaian obat ini adalah ruam kulit*

liku

liku *n* lumiko, pumihit,
bumaling: madaming paliko-
liko ang daan papunta sa lugar
*jalan untuk mencapai lokasi
itu banyak likunya*

berliku-liku *a* paikot-ikot,
paliko-liko: paliko-likong
kalsada *jalan berliku-liku*

lilin *n* kandila: nagsindi ng
kandila ang mga bisita para
alalahanin ang mga biktima
*pengunjung menyalakan lilin
untuk mengenang para
korban*

lilit, lilitan *n* baluktutin, pilipitin,
ipulupot, rolyo, likaw, ikid:
pakialis nga ang
pagkakapulupot ng lubid *coba
longgarkan lilitan tali itu*

melilitkan *v* ipulupot, ilikaw,
ikirin: mahigpit na
pinupuluputan ng ahas ang
kanyang nahuling biktima
*ular melilit mangsanya
dengan kuat*

terlilit *v* magkabuhol,
magkapulupot: ang paa ng
hayop na iyon ay napuluputan
ng ugat ng puno *kaki binatang
itu terlilit akar pohon*

limbah *n* basura, dumi, tira: ang
mga ilog ay nadumhan ng
mga basura mula sa mga
pagbrika *sungai-sungai
tercemar oleh limbah industri*

lingkar

lincah *a* maliksi: napakaliksi ng
batang babae *anak perempuan
itu sangat lincah*

lindung, berlindung *v* mag-
ampon, umapon, sumilong:
kung mayroong lindol,
sumilong kayo sa lamesa *jika
terjadi gempa, berlindunglah
di bawah meja*

pelindung *n* panangga:
panangga sa araw *pelindung
sinar matahari*

perlindungan *n* taguan,
kublihan, silungan, kanlungan:
ang mga nanganganlong ay
humihingi ng proteksyon
mula sa pamahalaang lokal
*para pengungsi mencari
perlindungan kepada pemda
setempat*

lingkar *n* ligid; sirkumperensya:
sirkumperensya ng mundo
lingkar bumi

lingkaran *n* bilog: tayo'y
magtipon sa isang bilog *ayo
berkumpul dalam lingkaran!*

~ **setan** *n* walang katapusang
problema: ang mga umuunlad
na mga bansa ay kinakaharap
pa rin ang isyu nang walang
katapusang problema ng
kahirapan *negara-negara
berkembang masih
menghadapi isu lingkaran
setan kemiskinan*

lingkung, lingkungan

melingkar *a* pabilog, paikot:
napapaikutan nang ginintuang
kwintas ang kanyang leeg
*kalung emas melingkari
lehernya*

lingkung, lingkungan *n*

kapaligiran: may paghihirap
siya sa pag-ayon ng kanyang
sarili sa kanyang bagong
kapaligiran *Ia sulit
beradaptasi dengan
lingkungan yang baru*

lingkungan hidup *n*

kapaligiran: pangangalaga
kapaligiran *pelestarian
lingkungan hidup*

melingkupi *v* takpan,
pagtakpan, sakloban,
saklawan, sakupan: saklaw ng
ayuda ng gobyerno ang pondo
para sa kalusugan at
edukasyon *bantuan yang
diserahkan pemerintah
melingkupi biaya kesehatan
dan pendidikan*

lintas, lintas alam *n* labas ng

bansa: upang patatagin ang
pagkakaisa ng koponan, ang
pamunuan ay magsasagawa
ng isang aktibid sa labas ng
bansa *untuk membangun
solidaritas tim, pihak
manajemen akan mengadakan
kegiatan lintas alam*

lipat

-- **batas** *n* border pass: pang-
kulturang gitnang-hangganang
lintas batas budaya

selintas *adv* isang iglap: sa
isang iglap, nakakita siya ng
anino sa likod ng pinto
*selintas ia melihat bayangan
seseorang di balik pintu*

terlintas *v* maalala, magunita,
maisip: naalala ko na naman
ang pangyayarin iyon *insiden
itu kembali terlintas di
pikiranaku*

lipat *v* magtupi: itupi mo ang
iyong mga damit at itago sa
aparador *lipatlah bajumu dan
simpan di dalam lemari*

berlipat-lipat *a* folds:
maraming pinagkakakitaan

berlipat ganda *a* sari-sari:
sari-saring pananim *panen
yang berlipat ganda*

lipatan *n* tupi: lupi sa tiyan
lipatan perut

melipat *v* magtupi: tinupi
niya ang sulat ng may
pakikiramay *Iia melipat surat
itu dengan perasaan haru*

berlipat ganda *a* sari-sari:
sari-saring pananim *panen
yang berlipat ganda*

liput, liputan

liput, liputan *n* sakop, saklaw:
saklaw ng media *liputan*
media

meliputi *v* saklawin, sakupin:
isali Kasali sa pag-uusapan sa
pulong ngayong araw ang
diskusyon tungkol sa plano ng
pagpapalawak ng negosyo
agenda rapat hari ini meliputi
pembahasan rencana
pengembangan bisnis

lirik, lirikan *n* sulyap, tingin

melirik *v* sulyap, sumulyap:
sinulyapan ko ang mensaheng
dumating sa aking telepono
saya melirik pesan masuk di
ponsel saya

listrik *n* kuryente: pinapabagsak
nang natural na kalamidad ang
lungsod na yun na nawalan ng
kuryente at naputulan
komunikasyon *bencana alam*
membuat kota itu lumpuh
tanpa listrik dan jaringan
komunikasi

logam *n* metal, bakal: yari sa
bakal *kerajinan logam*

-- **mulia** *n* ginto
pamumuhunan sa ginto
investasi logam mulia

longgar

logat *n* dayalekto: magsalita sa
dialektong Australian English
berbicara dalam dialek
Inggris Australia

lolos *v* makatakas, makaalpas:
takasan ang kamatayan *lolos*
dari maut

meloloskan *v* pinalabas,
pinadaan, pinakawalan,
pinalaya, pinatakas: sinisi ang
opisina ng imigrasyon dahil
pinakawalan nila ang isang
pinaghihinalaang druglord sa
pagsisiyasat na pangseguridad
pihak imigrasi dikecam
karena meloloskan seorang
terduga pengedar narkotika
dari pengecekan keamanan

~ **diri** *v* makatakas:
nagtagumpay ang kriminal na
iyon na makatakas mula sa
paghabol ng mga pulis
penjahat itu berhasil
meloloskan diri dari kejaran
polisi

longgar *a* maluwang, maluwag:
ang kamisetang ito ay
bahagyang maluwang *kaus ini*
sedikit longgar

kelonggaran *n* kaluwagan,
kaluwangan: ang kamisetang
ito ay bahagyang maluwang
kaus ini sedikit kelonggaran

longsor

longsor *v* **1** gumuho, maagnas, makain: ang ilang linggong malakas na ulan ay nagpaguho sa burol sa likod ng aking bahay *hujan deras selama berminggu-minggu menyebabkan bukit di belakang rumahku longsor;*

2 pagguho: ang pangunahing lansangan papasok ng bayan ay isinara nang ilang araw dahil sa pagguho *jalan utama menuju kota itu ditutup selama dua hari karena longsor*

lonjak, lonjakan *n* pagtaas, pagakyat, pagtalon: ang pag-akyat ng bilang ng paggamit ng social media nitong mga nakaraang ilang taon ay makahulugan *lonjakan angka penggunaan media sosial beberapa tahun terakhir ini sangat signifikan*

melonjak *v* tumaas; umakyat: sa araw ng pista ng Idul Fitri (ng mga Muslim), ang presyo ng mga pangunahing bilihan sa ilang lugar sa Indonesiya ay tumataas *menjelang hari raya Idul Fitri, harga kebutuhan pokok di beberapa daerah di Indonesia melonjak*

loreng *a* guhit-guhitan: unipormeng guhit-guhitan *seragam loreng*

luas, memperluas

lorong *n* pagitan, eskinita, makipot na daan, landas: ang mga pagkaing walang halong artipisyal na kemikal ay nasa ikalimang pasilyo *produk makanan organik ada di lorong lima*

luap, luapan *n* umaapaw: nag-uumapaw na galit *luapan kemarahan*

meluap *v* umapaw, umawas: umapaw ang ilog at sinira ang palayan ng mga taga nayon *air sungai meluap dan merusak persawahan penduduk*

luar, luar dalam *n* loob at labas: naiintindihan ko siya, ang loob at labas ng kanyang pagkatao *saya sangat memahami dirinya luar dalam*

-- **ruang** *n* panlabas, labas, para sa labas: panlabas na laro *olahraga luar ruang*

luas, memperluas *v* palawakin: palawakin ang negosyo *memperluas usaha*

perluasan *n* paglaki, paglawak: ang proyektong pagpapalawak ng pangunahing kalsada ay nagkakahalaga ng 10 trilyong rupiah *proyek perluasan jalan tol memakan biaya 10 triliun rupiah*

lubang

lubang *n* butas: butas ng susian
lubang kunci

berlubang *a* butas-butras:
butas-butras ang basket
keranjang itu berlubang

melubangi *v* butasan: para
hindi mabulok ang gulay,
dapat mong butasan ang
plastik na pambalot *agar*
sayuran yang disimpan tidak
cepat busuk, Anda harus
melubangi sedikit plastik
pembungkus sayuran

lubuk *n* bukal, sibol: may ilang
maliliit na isda ang nabubuhay
sa bukal *ikan-ikan kecil hidup*
di dalam lubuk itu

-- **hati** *n* kaibuturan ng puso:
katapatan mula sa kaibuturan
ng puso *keikhlasan dari lubuk*
hati

lucu, melucu *v* magbiro: nagbiro
siya para mawala ang tensyon
sa silid *ia melucu untuk*
mencairkan ketegangan di
ruangan itu

lucut, melucuti (pakaian) *v*
mag-alis, magtanggap,
maghubad, talupan, hubaran

lukis, lukisan

melucuti (senjata) *v* alisan
ng armas, samsamin ang
sandata: ang tropang iyon ay
may tungkuling samsamin ang
armas ng mga rebelde at
palayain ang mga dinukot
pasukan itu bertugas melucuti
senjata pemberontak dan
membebaskan para sandera

lugas *a* diretso, maiksi, maikli,
daglian: ang maikling
talumpati noong tumatakbong
presidente ay nagustuhan ng
mga manonood *pidato lugas*
calon presiden itu sangat
diapresiasi oleh para pemirsa

lugu *a* inosente, walang muwang,
walang malay, payak, simple:
kilala ang mga kabataan na
may payak na pag-iisip
remaja dikenal memiliki cara
berpikir yang lugu

luhur *a* marangal, dakila:
dakilang hangarin *tujuan yang*
luhur

lukis, lukisan *n* larawan:
larawang abstrak *lukisan*
abstrak

melukis nagpinta: kami ay
nagpinta ng kalikasan sa
bukid *kami melukis*
pemandangan alam pedesaan

pelukis *n* pintor: pintor na
gumagamit ng water color
pelukis cat air

luluh

luluh *adj* durog: matapos ang mahabang pagtatalo, sa huli ay nadurog siya *setelah berdebat cukup panjang, akhirnya ia luluh juga*

meluluhkan *v* antig: kailangan mong subukan ng mas mahirap upang ma antig ang puso ng iyong amo *Anda harus berusaha lebih keras untuk meluluhkan hati bos*

lulus *v* pumasa; makatapos: sa taong ito, mahigit 90% ng estudyante sa hayskul ang nakapasa sa pambansang pagsusulit *tahun ini, lebih dari 90% murid sekolah menengah atas lulus ujian nasional*

lulusan *n* gradweyt: pinakamagaling na nagtapos *lulusan terbaik*

meluluskan *v* ipasa: simula noong nakaraang taon, ang paaralang iyan ay nakapagpasa na nang mahigit 100 na magagaling na mga mag-aaral *sejak tahun lalu, sekolah itu telah meluluskan lebih dari 100 siswa berprestasi*

lumas, pelumas *n* lubricant: lubricant ng kotse *pelumas mobil*

lumut

lumpuh *a* lumpo, paralitiko, naparalisa, imbalido, hindi makagalaw: pakiramdam niya ay hindi na makagalaw ang kanyang kanang kamay pagkatapos makagat ng ahas *ia merasa lengan kanannya lumpuh setelah digigit ular*

melumpuhkan *v* paralisahin, pahintuin, hindi pakilusin: natigil ang ilang pampublikong kagamitan dahil sa pambobomba *serangan bom melumpuhkan beberapa fasilitas umum*

lumpur *n* putik: natuyong putik *lumpur kering*

berlumpur *a* maputik: maputik na kalsada *jalan berlumpur*

lumrah *a* ordinaryo: ang pagkain gamit ang kamay ay ordinaryo sa mga Indonesiyong tao *makan menggunakan tangan lumrah bagi masyarakat Indonesia*

lumur, berlumuran *v* natilamsikan, natalisikan, nasabuyan: natalisikan ng putik ang amerikana *jas itu berlumuran lumpur*

lumut *n* lumot: tumutubo ang lumot sa mabasa-basang pader *lumut tumbuh di dinding yang lembab*

lunas

berlumut *a* malumot:
malumot na lupa *tanah*
berlumut

lunas *a* nabayaran: ang kanyang
utang ay nabayaran
pagkatapos niyang ipagbili
ang kanyang sasakyan
hutangnya lunas setelah ia
menjual mobilnya

lunta, terlunta-lunta *a* kaawa-
awa: pinulot namin ang
kaawa-awang pusa sa kalye
kami memungut kucing yang
terlunta-lunta itu dari jalanan

luntur *v* kupas, mangupas:
maging maingat Ang telang
ito ay mangungupas kung
lalabahan mo *hati-hati, kain*
ini akan luntur bila dicuci!

lupa *v* kalimutan, limutin:
humihingi ako ng paumanhin
dahil hindi ko nadala ang
hinihingi mong
dokumento/papeles *maaf,*
saya lupa membawa berkas
yang anda minta

-- **daratan** *a* nahihibang:
nahihibang siya dahil
pakiramdam niya'y may
posisyon siya sa opisina *ia*
menjadi lupa daratan karena
merasa memiliki jabatan di
kantor

lutut, berlutut

-- **diri** *a* nahihibang:
nahihibang siya dahil
pakiramdam niya'y may
posisyon siya sa opisina *ia*
menjadi lupa diri karena
merasa memiliki jabatan di
kantor

melupakan *v* kalimutan,
kaligtaan, iwaglit sa isip:
kailangan ko nang isang
buwan para makalimutan ang
nakakahiyang sandaling iyon
saya butuh waktu berbulan-
bulan untuk melupakan
kejadian memalukan itu

pelupa *a* makakalimutin,
malilimutin: kahit bata pa siya,
talagang makakalimutin na
ang nanay ko *meski masih*
muda, ibu saya benar-benar
pelupa

lusa *adv* sa isang araw, sa
susunod na araw: magkikita
tayong muli rito sa isang araw
lusa, kita akan bertemu lagi
di sini

lutut, berlutut *v* lumuhod:
pumunta ako sa doktor para
ipasuri ang masakit kong
tuhod *saya pergi ke dokter*
untuk memeriksakan lutut
saya yang sakit

maaf, memaafkan *v*

1 patawarin, magpatawad, patawarin, humingi ng paumanhin: kailanman ay hindi madaling magpatawad at lumimot *tidak pernah mudah untuk memaafkan dan melupakan*; **2** magpatawad, patawarin, pahintulutan: patawarin mo ko sa hindi ko pagdating nang mas maaga *maafkan saya untuk tidak datang lebih awal*

mabuk, mabuk laut *a* nalulula, nahihilo, naliliyo, liyo, lula: nalula siya sa dagat dahil sa bagyo *badai membuat dia mabuk laut*

macam *p* uri: anong uri ng trabaho ang hinahanap mo? *pekerjaan macam apa yang Anda cari?*

bermacam-macam *a* iba't-iba, sari-sari: may sari-saring prutas ang nagtataglay ng bitamina C *ada bermacam buah-buahan yang mengandung vitamin C*

macam-macam *a* iba-iba: maaari mo bang ipakita ang iba't ibang tela na binebenta sa tindahang ito? *bisa anda perlihatkan macam-macam kain yang dijual di toko ini?*

semacam *adj* uri ng, klase ng, tipong, parang: tipong nakakapanibago ang makita siyang muli *rasanya aneh berjumpa lagi dengannya*

madu *n* pulot: gusto niya ang pulot sa kanyang tsaang *ia menyukai madu di dalam tehnya*

magnet *n* bato-balani: ang mananayaw na iyon ay naging bato-balaning pumukaw ng pansin ng mga manonood *penari itu menjadi magnet yang menarik perhatian penonton*

mahasiswa *n* estudyante, mag-aaral: ang kanyang anak ay isang matalinong estudyante sa kolehiyo *putranya adalah mahasiswa yang pintar*

mahir *a* bihasa, mahusay, sanay: mahusay na tekniko *teknisi yang mahir*

mahkota

mahkota *n* korona, putong: ang nagwagi sa patimpalak nang kagandahan ay maysuot na nagniningning na korona *pemenang kontes kecantikan mengenakan mahkota yang berkilau*

main, mainan *n* laruan: itinatago ng batang lalaking iyon sa kahon ang kanyang mga laruan *anak itu menyimpan mainan-mainannya di dalam kotak besar*

main-main *a* hindi seryoso, mapagbiro: huwag mong pansinin ang sinabi niya, nagbibiro lang siya *jangan pedulikan ucapannya, dia hanya main-main*

mempermainkan *v* maglaro, paglaruan; magloko, maglimayon: hindi magandang biruin ang taong may problema *tidak baik mempermainkan seseorang yang sedang dalam kesulitan*

pemain *n* manlalaro: manlalaro ng basketbol ang kapatid ko *kakakku adalah seorang pemain basket*

permainan *n* laro: kami ay natutuwa mag laro ng monopili *kami senang sekali permainan monopoli*

maju, kemajuan

majalah *n* magasin, pahayagan: sumulat ako ng mga artikulo para sa isang magasin na pambabae *saya telah menulis beberapa artikel untuk majalah wanita*

-- **dinding** *n* magasin sa dingding: magasin sa dingding ng paaralan *majalah dinding sekolah*

-- **ilmiah** *n* magasin pang agham: saan ako puedeng makakuha ng magasin pang agham? *di mana saya bisa mendapatkan majalah ilmiah?*

majemuk *adj* tambalan: maaari mo bang kwentahin ang tambalang interest ng aking utang? *bisakah anda menghitung bunga majemuk pinjaman saya?*

majikan *n* boss, amo: palakaibigan talaga ang amo ko *majikanku mempunyai sifat yang sangat ramah*

maju, kemajuan *n* progreso, pag-unlad: napakabilis ng pag-unlad ng teknolohiya nitong mga nakalipas na ilang taong *kemajuan teknologi berkembang sangat pesat beberapa tahun terakhir*

maka

memajukan *v* isulong: ang pagtatayo ng mga libreng paaralan ay kayang magsulong sa edukasyon ng Indonesia *pembangunan sekolah-sekolah gratis dapat memajukan pendidikan di Indonesia*

maka *p* kaya nga, kaya, sa gayon, dahil dito, gayon din, gayon rin, samakatuwid, alalaon: hindi ako gaanong marunong mag-type kaya isusulat ko na lang ang imbitasyon *saya tidak dapat mengetik dengan baik, maka surat undangan itu saya tulis saja*

makalah *n* papeles, artikulo, sanaysay, dokumento, pahayagan: ilalahad niya ang kanyang sanaysay bukas *ia akan menampilkan makalahnya besok*

pemakalah *n* nagsasalita, tagapagsalita: pangunahing tagapagsalita *pemakalah utama*

makam *n* puntod, mauseleo, mausoleum, nitso, hukay, libingan: may mga libingan ang aming pamilya sa burol na iyon *di bukit itu terletak makam keluarga kami*

makan, makan angin

memakamkan *v* malibing: masyado akong nagdalamhati noong sinimulan nilang ilibing ang aking ina *saya sangat berduka saat mereka mulai memakamkan nenek*

pemakaman *n* libing; libingan, sementeryo, kamposanto, himlayan: pumunta ang mga tao sa barangay sa libing ng lider ng simbahan *warga mendatangi acara pemakaman tokoh agama itu*

makan, makan angin *v* lumanghap ng sariwang hangin: maya-maya ay lalabas ako para lumanghap nang sariwang hangin *aaya akan keluar sebentar untuk makan angin*

-- **asam garam** *a* batikan, eksperyensado, bihasa, dati: ang aking ama ay dating lagalag *ayah saya seorang perantau yang banyak makan asam garam*

-- **besar** *n* mahusay na pagkain: nagplano ng handaan ang aking pamilya sa aming bahay ngayong gabi *keluarga saya merencanakan acara makan besar di rumah malam ini*

makanan cepat saji fast food: mas mabuti ay iwasan ang pagkain ng fast food dahil hindi nakakabuti sa iyong kalusugan *sebaiknya hindari mengonsumsi makanan cepat saji karena tidak bagus bagi kesehatan Anda*

makanan empuk (kiasan) *n* madaling puntiryahin: ang pinagtatalunang salaysay ng punong bayan ay madaling pinuntirya ng mga mamamahayag upang madestabila ang kanyang panunungkulan *pernyataan kontroversial walikota itu menjadi makanan empuk media massa untuk menggoyang kedudukannya*

memakan *v* kumain: gusto kong kumain ng sinangag *saya ingin makan nasi goreng*

makhluk *n* nilalang: ang tao ay isang nilalang na kayang mag-isip ng may katwiran *manusia adalah makhluk yang mampu berpikir secara logis*

maki *v* magmura: huwag murahin ang iyong anak sa publiko! *jangan maki anakmu di depan umum!*

makian *n* magmura: hindi na niya kaya pang tagalan ang pagmumura ng kanyang asawa *ia sudah tidak tahan lagi mendengar makian istrinya*

memaki *v* magmura, sumumpa, magtungayaw: ang lalaking iyon ay sumumpa ng kamalasan niya ngayon *lelaki itu memaki kesialannya hari ini*

memaki-maki *v* mura; magmura: minura ng pulubi ang may-ari ng bahay na tumangging bigyan siya ng pera *seorang pengemis memaki pemilik rumah yang tidak mau memberinya uang*

makin *adv* mas: nagmumukha kang mas gumaganda *Anda terlihat makin cantik*

semakin *a* higit, lalo, mas: ang bata ay umiyak nang mas malakas *anak itu menangis semakin keras*

maklum *v* alam, alamin, unawain: sana maunawaan mo na ito ang unang araw ko *mohon maklum, ini hari pertamaku*

maklum

memaklumi *v* maunawaan:
walang dapat pagsisihan,
naiintindihan ko ang
pangyayaring iyon *tidak ada
yang perlu disesalkan, saya
memaklumi kejadian itu*

makmur *a* maunlad,
matagumpay, mayaman:
maunlad na bansa *negara
makmur*

makna *n* kahulugan: dobleng
kahulugan *makna ganda*
bermakna *v* makahulugan:
ang iyong pag payag upang
dumalo ay napaka
makahulugan para sa amin
*kesediaan Anda untuk hadir
sangat bermakna bagi kami*

mala, malapetaka *n*
kapahamakan, sakuna,
kasawiang-palad: dumating
ang sakuna nang masira ng
bagyo ang kanyang tahanan
*malapetaka itu datang ketika
badai menghancurkan
rumahnya*

malah *p* imbis: umalis siya
imbis na pag-usapan ang
paksa *ia malah pergi
daripada membicarakan
masalah itu*

malam, bermalam

malahan *p* ang totoo, ang
katotohan: maraming alam na
kahanga-hangang gawa ang
aso ko Sa totoo lang, kaya
nitong mag-akrobatika pag
inutusan *anjing saya tahu
banyak trik, malahan ia bisa
diperintah untuk melakukan
gerakan akrobatik*

malam, bermalam *v*
magpalipas ng gabi: dahil sa
masamang panahon,
nagkitulog kami sa bahay ng
isang taga-nayon *karena
cuaca buruk, kami akhirnya
bermalam di rumah seorang
penduduk*

kemalaman *a* ginabi, gabihin:
kailangan ko nang umalis at
baka gabihin ako sa pauwi
*saya harus pergi sekarang,
jika tidak saya akan
kemalaman pulang*

malam-malam *adv* sa gabi:
noong malalim na ang gabi,
pumasok sa loob ng gusali
ang lalaking iyan *malam-
malam, orang itu menyelinap
ke dalam gedung itu*

semalaman *adv* buong gabi,
magdamag: kailangan kong
gawin magdamag itong
presentasyong ito *saya harus
mengerjakan bahan
presentasi ini semalaman*

malang *a* aba, dalita, dukha, pobre, yagit, mahirap, kapus-palad: nagluksa ang kawawang babae sa pagkamatay ng kanyang asawa *wanita malang itu meratapi kematian suaminya*

-- **melintang** *v* magpagalagala, maglagalag: dalawampung taon na akong naglalagalag sa bansang ito *saya sudah malang melintang selama 20 tahun di negara ini*

kemalangan *n* kamalasan, alat: iniwan siya ng kanyang pamilya dahil tingin nila ay malas siya sa kanila *ia diabaikan oleh keluarganya karena dianggap membawa kemalangan bagi mereka*

malas, bermalas-malas(an) *v* maghilata, humilata: sa Sabado at Linggo, hihilata lang kami sa bahay *akhir pekan ini kami hanya akan bermalas-malasan di rumah*

pemalas *n* tamad: dakilang tamad, ang iyong trabaho ay matulog lamang! *dasar pemalas, kerjamu hanya tidur saja!*

malu, kemaluan *n* ari: maselang bahagi *daerah kelamin*

mempermalukan *v* manghiya: alam ng bawat isa na gusto lang niyang ipahiya ako sa publiko *semua orang tahu bahwa ia hanya bermaksud mempermalukanku di depan umum*

mampir *v* dumaan, dumalaw, bumisita, pumunta: mas maganda kung pupunta ka sa bahay namin *sebaiknya kamu mampir ke rumahku*

mana *pron* alin: alin ang gusto mo? *mana yang kau suka?*

-- **bisa** paano mangyayari: ilang buwan kong pinaghandaan ang okasyon na ito kaya paanong nangyaring nakansela ito *saya telah menyiapkan acara ini selama berbulan-bulan, mana bisa dibatalkan*

-- **lagi** ano pa: ano pa ay dapat naming gawin? *mana lagi yang harus kami kerjakan?*

-- **tahu** sinong nakakaalam, anong malay natin: baka siya iyon, anong malay natin? *mungkin memang dia orangnya, siapa tahu*

manakala *p* kapag: kapag ikaw ay na nga-ngailangan ng tulong, puede mo kaming tawagan *manakala kau membutuhkan bantuan, kau bisa menghubungi kami*

mancanegara

manasuka *a* opsyonal, hindi sapilitan, pwedeng mamili: ang pagdadagdag ng segurong pangkalusugan sa iyong talaan ay hindi sapilitan

penambahan asuransi kesehatan pada tabungan anda bersifat manasuka

di mana *pron* saan, nasaan: hindi ko alam kung nasaan na sila ngayon *saya tidak tahu di mana mereka sekarang*

ke mana *pron* saan: saan ko ba dapat ihatid itong pakete? *kemana saya harus mengantarkan paket ini?*

mancanegara *n* banyaga: wikang banyaga *bahasa asing*

mancung *a* matangos: matangos ang kanyang ilong katulad ng kanyang ama *hidungnya mancung seperti ayahnya*

mandiri *a* independiente, mapagsarili, nagsasarili, hindi umaasa sa iba: independienteng babae *wanita mandiri*

kemandirian *n* nang malaya, pagsasarili, kasarinnan: ang kasarinnan ay pwedeng makamantan sa pamamagitan ng pagpapagal *kemandirian dapat diraih dengan kerja keras*

manusiawi

manja *a* laki sa layaw: magiging laki sa layaw ang bata kung ibibigay sa lahat ang gusto nito *memenuhi semua keinginan anak dapat membuat anak menjadi manja*

bermanja-manja *v* yakap: gustong-gusto kong yakapin ang ate ko *saya suka bermanja-manja dengan kakak perempuan saya*

memanjakan *v* palayawin: huwag mong palayawin ang iyong anak *sebaiknya Anda tidak memanjakan putri Anda*

mantan *n* dati: datingpangulo *mantan presiden*

mantel *n* amerikana, dyaket: ang dyaket ay gawa sa balat ng tigre *mantel itu terbuat dari kulit macan*

manusia *n* tao: hindi na kayang tustusan ng kalikasan ang pangangailangan ng tao *alam ini sudah tidak mampu mencukupi kebutuhan manusia*

kemanusiaan *n* sangkatauhan, katauhan: makataong organisasyon *organisasi kemanusiaan*

manusiawi *a* makatao: ang matakot kabiguan ay makatao *takut gagal adalah hal yang manusiawi*

marak

marak *a* tumaas, dumami:
tumaas ang bilang ng krimen
sa cyber space *angka*
kejahatan dunia maya
semakin marak

semarak *a* piyesta:
malapiyestang selebrasyon ng
bagong taon *peringatan tahun*
baru yang semarak

mari *p* tara na, halika na, tayo
na: tara, sumunod ka sa akin!
mari ikuti saya!

markas *n* estasyon; himpilan:
himpilan ng hukbo *markas*
tentara

-- **polisi** *n* istasyon ng pulis,
himpilan ng pulis: may
banggaan sa pagitan ng mga
residente at mga pulis sa
harap ng himpilan ng police
terjadi bentrokan antara
warga dengan aparat di
depan markas polisi

masa, masa kini *adv* sa
panahong ito, ngayon: sa
panahon ngayon, pinapaigting
ng mga maybahay ang
kanilang kakayanan sa
pamamagitan ng
pagnenegosyo online *di masa*
kini, banyak ibu rumah
tangga yang memberdayakan
dirinya melalui bisnis daring

masuk, masuk akal

semasa *adv* habang,
samantalang: noong panahon
ng aking kabataan, nakatira
akong mag-isa kasama ang
aking tiyuhin *semasa remaja,*
saya tinggal beberapa tahun
di Solo bersama paman

masak *a* hinog, luto: pitasin
lamang ang hinog na prutas
para maging masarap ang
katas *pilihlah hanya buah*
yang benar-benar masak agar
rasa jus menjadi enak

masakan *n* pagkain:
pagkaing Hapon/ Japanese
masakan jepang

memasak *v* luto; magluto:
maaari mo bang lutuin ng
bahagya para sa akin? *bisakah*
Anda memasaknya tidak
terlalu matang untuk saya?

masing-masing *a* bawat: bawat
kalahok ay makakatanggap ng
meryenda at tanghalian
masing-masing peserta akan
mendapatkan kudapan dan
makan siang

masuk, masuk akal *a*
makatwiran: makatwirang
dahilan *alasan yang masuk*
akal

masyarakat

-- **angin** *v* medyo may sipon; konting sipon: may konting sipon ang bata dahil masyadong matagal siyang lumangoy *anak itu masuk angin karena terlalu lama berenang*

masuk *n* pampasok, ipasok: pakipasok mo ang iyong numero para magrehistro *mohon masukkan nomor anda untuk melakukan registrasi ini*

masyarakat *n* pamayanan, lipunan: pagkakaroon ng kapangyarihan ng pamayanan *pemberdayaan masyarakat*

pemasyarakatan *n* pakikisalamuha, pagsasama-sama, pagsasapanlipunan: pagsasapanlipunan ng wikang Indonesian *pemasyarakatan bahasa Indonesia*

masyhur *a* (maging) kilala, sikat, batikan, tanyag, popular, kilala, balita, bantog, ilustre, lutang: ang mga likha ng pintor ay sumikat sa buong mundo *karya-karya pelukis itu masyhur di dunia*

mata, mata air

termasyhur *a* kilala, sikat, batikan, tanyag, popular, kilala, balita, bantog, ilustre, lutang, ipinalalagay, kinikilala: ang mga likha ng mga pintor ay sikat sa buong mundo *karya-karya pelukis itu termasyhur di dunia*

mata, mata air *n* bukal, balon, sibol: maraming bukal na may malinis na tubig ang burol na iyon *Bukit itu mempunyai banyak mata air yang cukup bersih*

-- **angin** *n* direksyon ng hangin: ang kompas ay ginagamit pa din ng mga manlalakbay para malaman ang direksyon ng hangin *kompas masih digunakan para pelancong untuk menentukan arah mata angin*

-- **duitan** *a* mukhang-pera, sakim sa pera: isa siyang babaeng mukhang-pera *dia adalah perempuan mata duitan*

-- **gelap** *a* magalit; magdilim ang paningin: nang mahuli sa akto, nagdilim ang paningin ng magnanakaw at pinatay ang may-ari ng bahay *karena ketahuan sedang melancarkan aksinya, pencuri itu gelap mata dan membunuh pemilik rumah*

matang

- **hati** *n* mata ng puso: mat ang puso niya ay sarado na *mata hatinya telah tertutup*
- **ikan** *n* mata ng isda: mata ng isda *mata ikan*
- **kaki** *n* bukong: nasugatan ang kanyang bukong dahil tumama sa matalim na tinik *mata kakinya terluka kena duri tajam*
- **pelajaran** *n* asignatura, aralin, leksiyon: ilang paaralan ang nagdagdag ng ilang aralin upang mas mapabuti ang ang pagganap ng mga estudyante *beberapa sekolah menambah beberapa mata pelajaran untuk meningkatkan prestasi muridnya*
- **pencarian** *n* kabuhayan: kabuhayan ng kanyang ama ay bilang magsasaka *mata pencariannya adalah sebagai petani*
- **sapi (telur)** *n* itlog: ang itlog ay pabotito niya na agahan *telur mata sapi adalah sarapan favoritnya*
- semata wayang** *a* nag-iisang: anak siya ay kanyang nag-iisang *anak dia adalah anak semata wayangnya*

mati, kematian

- semata-mata** *adv* para lamang: lahat ay ginagawa para lamang makakuha siya ng atensyon *semua dilakukan semata-hanya untuk mendapatkan perhatiannya*
- matang** *a* hinog; luto: ang abukado ay hinog na *alpukat itu sudah cukup matang*
- mati, kematian** *n* kamatayan: ang kamatayan ay tiyak na dadating sa bawat mortal *kematian pasti akan datang pada setiap makhluk hidup*
- **kutu** *a* walang magawa: siya ay walang magawa noong nakipagsabayan sa kanyang idolo *dia mati kutu ketika berpapasan dengan idolanya*
- **langkah** *a* patay na hakbang: siya ay nanalo sa chess dahil sa patay na hakbang *dia memenangkan permainan catur itu dengan mati langkah*
- **rasa** *a* walang nararamdaman: paa niya ay walang nararamdaman dahil sa tingling *kakinya mati rasa karena kesemutan*
- **suri** *a* koma: siya ay nakaranas ng koma ng ilang oras *dia mengalami mati suri selama beberapa jam*

mati-matian *adv* patayan: siya ay hanggang patayan nagpapanatili sa bahay na na gigibain *dia mati-matian mempertahankan rumahnya yang akan digusur*

mau *v* gusto, nais, hangad, ibig: gusto kong maging astronawta balang araw *aku ingin menjadi astronot kelak*

kemauan *n* may gusto: kapag may gusto, sigurado may paraan *jika ada kemauan pasti ada jalan*

mau tak mau *adv* sa ayaw o sa gusto: sa ayaw o sa gusto mo dapat ka pumili ng desisyon *mau tak mau kau harus segera mengambil keputusan*

maupun *p* o: bunso o ang nakakatanda niya na kapatid ay parehong maganda *baik adik maupun kakaknya sama-sama cantik*

semau-maunya *adv* nasagusto: mayari ng tindahan na iyon ay nasagusto niya lang pagalitan ang trabahante *pemilik toko itu semau-maunya saja memarahi pegawainya*

mayat *n* bangkay

medali *n* medalya: gintong medalya *medali emas*

meja hijau *n* korte, husgado: ang tiwali ay nag-iiyak ng siya ay dalhin sa korte *koruptor itu menangis ketika dihadapkan ke meja hijau*

mekar *v* mamukadkad: ang batang babaeng iyon ay lumalaking parang bulaklak na namumukadkad *gadis itu tumbuh seperti bunga yang sedang mekar*

bermekaran *v* namumulaklak: sa Abril, ang Turkey ay magmumukhang hindi kapani-paniwala sa dami ng bulaklak na mamumukadkad sa buong lungsod *pada bulan April, Turki akan tampak luar biasa dengan bunga-bunga tulip yang bermekaran di seluruh kota*

melar *a* nababanat, nauunat: ang kamisetang ito ay nababanat *kaus ini melar*

melarat

melarat *a* naghihirap: noong naghihirap siya ay madalas humingi ng tulong sa amin *ketika melarat ia sering meminta pertolongan kepada kami*

memang *adv* lubang: bulubundukin na tanawin ay lubang napakaganda *pemandangan gunung itu memang menakjubkan*

memar *a* pasa: pasa na iyon ay naging dahilan ang boksingero ay hindi na dapat ipagpatuloy ang laban *luka memar itu membuat petinju itu tidak dapat melanjutkan pertarungannya*

mempan *v* gumagana: ang paghikayat ng tagapahiram ng pera n aiyon ay hindi gumagana sa amin upang baguhin ang aming saloobin *bujukan rentenir itu tidak mempan bagi kami untuk berubah sikap*

mempelai *n* bagong kasal: mga inanyayahan sa kasalan ay naghihintay sa bagong kasal n apumasok sa gusali ng baysanan *para tamu undangan menanti kedua mempelai memasuki gedung pesta pernikahan*

menara

menang *v* panalo: ikaw ay panalo at ako ay talo *Anda menang dan saya kalah*

kemenangan *n* kapanalonan: mga manlalaro ng putbol ay nagdiriwang sa kapanalonan sa sentro *para pesepak bola merayakan kemenangan mereka di pusat kota*

memenangkan *v* manalo: bawat manlalaro ay nais upang manalo sa kampeonato sa tenis *setiap pemain ingin memenangkan kejuaraan tenis lapangan itu*

pemenang *n* mananalo: mananalo sa tula ay aking kamag-aral *pemenang lomba puisi itu adalah teman kelasku*

menantu *n* manugang: ang kanyang saloobin ang dahilan upang maging manugang na napaka-mahal ng kanyang biyenan *sikap santunya membuatnya menjadi menantu yang sangat disayangi mertuanya*

menara *n* tore, moog: ang tanawin mula sa tuktok ng tore ay napakaganda *pemandangan dari atas menara ini sangat indah*

menerima

-- **gading** *n* toreng garing:
ang mga kritikong
tumutuligsa sa patakaran ng
gobyerno sa ekonomiya ay
mga ekonomistang nakatira sa
toreng garing *kritikan*
terhadap kebijakan ekonomi
yang diambil pemerintah
bersumber dari para ahli
ekonomi yang hanya hidup di
atas menara gading

-- **suar** *n* parola: tagabantay
ng parola *penjaga menara*
suar

menerima tinanggap: tinanggap
nila ang presensya namin
mereka menerima kehadiran
kami

menraktir nanglibre: siya ay
nanglibre samin ng masarap
na pagkain *dia mentarktir*
kami makan enak

mental *n* pangkaisipan, mental,
pag-iisip: problema sa pag-
iisip *gangguan mental*

menteri *n* ministro, kagawad-
bansa: punong ministro
perdana menteri

kementerian *n* ministeryo,
departamento, kagawaran:
kinatawan ng ministeryo
utusan kementerian

merah

merah *a* pula: Siya ay nakasuot
nang napakagandang pulang
bestida *Wanita itu*
mengenakan gaun merah
yang sangat indah

-- **hati** *a* matingkad na pula,
pulang-pula: Ang matingkad
na pula ay karaniwang
(pinapakahulugang)
sumisimbolo ng katapangan
warna merah hati seringkali
diartikan sebagai simbol
keberanian

-- **jambu** *a* kulay rosas, rosas:
ang kulay rosas ay ang
pinagsamang pula at puti
merah jambu adalah corak
warna yang merupakan
perpaduan antara warna
merah dan putih

-- **muda** *a* kulay rosas, rosas:
ang rosas ay magandang kulay
merah muda merupakan
warna yang cantik

-- **telinga** *a* napahiya,
mapahiya: nahiya siya sa
inasal ng kanyang anak
kelakuan anak itu membuat
merah telinga bapaknya

pemerah bibir *n* lipistik,
kolorete: siya ay nakalipistik
nang pula *gadis itu*
mengenakan pemerah bibir
berwarna merah

pemerah pipi *n* blush on:
ang pampapula ng mukha ay
maraming benepisyo at
dalawa dito ay para
magmukhang presko at ayusin
ang anumang mali sa mukha
*pemerah pipi mempunyai
banyak manfaat dan dua
diantaranya adalah membuat
wajah terlihat lebih segar dan
mengoreksi bentuk wajah*

merdeka *a* malaya: malayang
bansa *negara merdeka*

kemerdekaan *n* kalayaan,
malaya, pagsasarili, kasarinlan:
araw ng kalayaan *hari
Kemerdekaan*

merdu *a* maganda, mahimig,
malambing, malamyos,
matamis, mataginting:
napakalambing ng boses ng
mang-aawit *suara penyanyi
itu sangat merdu*

meriah *a* maligaya, masaya:
napakasaya ng pagtitipong
iyon *pesta itu sangat meriah*

merica *n* paminta: maraming tao
ang nagsasabi na ang paminta
ang hari ng pampalasa sa
anumang lutuin *banyak orang
menyebutkan merica adalah
rajanya dari segala bumbu
dalam setiap masakan*

merpati *n* kalapati: ang kalapati
ay hindi lamang simbolo ng
kapayapaan kundi simbolo din
ng katapatan sa pag-ibig
*burung merpati tidak hanya
sebagai lambang perdamaian
tetapi juga lambang kesetiaan
cinta*

-- **pos** *n* mensaherong
kalapati: naging malaking
tulong ang mensaherong
kalapati sa paghahatid ng
mensahe sa digmaan *merpati
pos telah menjadi cara
mengantarkan informasi yang
sangat berguna dalam perang*

mertua *n* biyanan: hayaan mong
ipakilala kita sa aking biyanan
na babae *perkenalkan, ini ibu
mertua saya*

mesin *n* makina: ang makinang
pang-tala ay isa sa mga
kagamitan sa opisina *mesin
absensi merupakan salah satu
perangkat wajib di
perkantoran*

-- **cuci** *n* washing machine:
inaayos ni tatay ang sirang
washing machine *ayah
sedang membetulkan mesin
cuci yang rusak*

mesjid

-- **tik** *n* makinilya: ang tindahan ay nagbibigay ng malawak na hanay ng mga manu-mano at dekoryenteng makinilya na may garantisadong kalidad *toko itu menyediakan berbagai macam mesin ketik manual maupun elektronik dengan kualitas yang terjamin*

mesjid *n* moske: sa Ramadan, dinarayo ng mga Muslim ang mga moske *pada bulan Ramadhan umat Islam memenuhi mesjid-mesjid untuk beribadah*

meski bagaman, kahit na: kahit na may sakit, pumasok pa rin ako sa trabaho *meski sakit, saya tetap berangkat kerja*

mesra *a* matalik, kapalagayang-loob, kilalang-kilala, malapit: hindi na malapit ang aming relasyon ngayon *hubungan kami sudah tidak mesra lagi*

bermesraan *v* maging malapit, maging matalik: hindi sila nahiyang maglampungan sa harap ng publiko *mereka tidak segan bermesraan di depan umum*

milyar

kemesraan *n*
pagpapalagayang-loob, malapit

mewah *a* maluhong: maluhong istilo *gaya hidup mewah*

kemewahan *n* luho: hindi kayang siguruhin ng luho ang kaligayahan *kemewahan tidak menjamin kebahagiaan*

mi *n* noodles: sa papaano mang paraan hindi mapapalitan ng madaliaang noodles ang pagkain *bagaimanapun mi instan tidak bisa menggantikan makan penuh*

milyar *num* bilyon: naglaan ng bilyong rupiahng pondo ang gobyerno para sa pagbibigay ng mga laboratoryo sa mga paaralan sa mga malalayong lugar *pemerintah telah menganggarkan miliaran rupiah untuk pengadaan laboratorium di sekolah-sekolah terpencil*

mimbar

mimbar *n* plataporma: ang tagapagsalita ay nagbibigay ng pagtatanghal sa may plataporma *pembicara sedang memberikan presentasinya di podium*

mimpi *n* panaginip: isang panaginip na hindi magkakatotoo *mimpi yang tak pernah jadi nyata*

bermimpi *v* managinip: nanaginip ako na tinuklaw ako ng ahas *saya bermimpi digigit ular*

minat, berminat *v* mahilig; interesado: interesado ka ba sa isport? *apakah Anda berminat di bidang olahraga?*

peminat *n* interesado, tagahanga, masigasig: hindi mabilang ang dami ng mga tagahanga sa okasyon na iyon *jumlah peminat acara itu di luar perkiraan*

minyak, minyak wangi *n* pabango: ang pabangong ito ay mabango *minyak wangi ini baunya enak*

miring 1 *adj* pahilis: magingat, ang sahi ay pahilis! *hati-hati, lantai ini miring!*;

2 a nakadalusdos: gusaling nakadalusdos *bangunan miring*

mitra *n* kasosyo: kasosyo *mitra*

mogok

-- **bisnis** *n* kasosyo sa negosyo: kami ay madalas makipagkita sa mga kasosyo sa negosyo sa mga tindahan ng alak *kami sering bertemu dengan mitra bisnis di kedai kopi*

-- **kerja** *n* kasamahan: farhan ay isa sa aking mga kasamahan sa opisina *Farhan adalah salah satu mitra kerja saya di kantor*

modal *n* kabisera: kabisera ng pamumuhunan *modal investasi*

-- **asing** *n* dayuhang kapital: pamahalaan ay naghihikayat sa mga banyagang mamumuhunan upang madagdagan ang dayuhang kapital *pemerintah mendorong investor luar negeri untuk menambah modal asing*

pemodal *n* mamumuhunan: dayuhang mamumuhunan *pemodal asing*

moga, semoga *adv* sana, umaasa: umaasa akong papasa sa pagsusulit *semoga saya lulus ujian*

mogok *v* welga, huminto, ayaw umandar, tumigil: tumigil ang makina ng sasakyan ko *mesin mobilku mogok*

mohon, mohon maaf

-- **kerja** *v* magprotesta, magwelga, mag-istrayk, tigil-trabaho: ang mga manggagawa ay nagtigil-trabaho ngayong araw *para buruh melakukan mogok kerja hari ini*

-- **makan** *v* magutom: siya ay tatlong araw ng magutom *ia sudah tiga hari mogok makan*

mohon, mohon maaf *v* nagsisisi, pagsisisi, paumanhin, patawad: humihingi ako ng paumanhin dahil nahuli ako ng dating *saya mohon maaf karena datang terlambat*

mondar-mandir *v* pabalik-balik: ang magnanakaw na iyon ay pabalik-balik sa harap ng bahay bago pa siya kumilos *pencuri itu sempat mondar-mandir di depan rumah itu sebelum melakukan aksinya*

motor *n* motor: ang pag-aalaga ng motor ay ginagawa buwan-buwan *perawatan mesin motor itu dilakukan setiap bulan*

-- **balap** *n* pangkarera na motorsiklo: ang batang iyon ay humihingi upang bilhan ng pangkarera na motorsiklo sa kanyang magulang *anak itu minta dibelikan motor balap kepada orang tuanya*

muda

-- **bebek** *n* motorsiklo: ang bilang ng motorsiklo dumadami ng makabuluhang sa bawat taon *jumlah motor bertambah secara signifikan di Indonesia setiap tahunnya*

muara *n* bunganga: bunganga ng ilog ay matatagpuan sa gitna ng kagubatan *muara sungai itu terletak di tengah hutan*

muat, bermuatan *v* maylaman: trak na iyon ay maylaman na buhangin at bato *truk itu bermuatan pasir dan batu*

memuat *v* nag-pasan: ang mga manggagawa ay nag-pasan ng mga gamit sa bodega *para pekerja memuat barang-barang ke gudang*

muatan *n* karga: karga galing sa labas *muatan ekspor*

muda a 1 bata: bata na pinuno *pengusaha muda;*

2 mapusyaw, maputla: mapusyaw na berde *hijau muda*

pemuda *n* kabataan: kilusan ng kabataan sa Indoensia ay nagsimula noong mga 1920 *gerakan pemuda di Indonesia dimulai sejak tahun 1920-an*

mudah

mudah *a* maginhawa, madali, magaan, maluwag, maginhawa, maalwan; simple, payak: napakadali ng pagsusulit sa matematika para sa akin *kuis matematika itu terlalu mudah bagiku*

mudah-mudahan *adv* sana, umaasa: sana ay dumating siya sa tamang oras *mudah-mudahan dia datang tepat waktu*

mudi, kemudi *n* kontrolin: dahil sa antok, ang drayber na iyon ay hindi kayang kontrolin ang manubela *karena mengantuk, pengemudi itu tidak mampu mengendalikan kemudinya*

mujarab *a* epektibo, mabisa: medyo epektibo ang gamot *obat itu cukup mujarab*

mujur *a* suwerte: siya ay isang napakawerteng tao *ia orang yang sangat mujur*

muka, bermuka dua *v* malabiga: ang mga aktibista ng kapaligiran ay bumatikos sa mga malabiga na politiko *kaum aktivis lingkungan mengkritisi pemimpin daerah yang bermuka dua*

pemuka *n* pinuno: pinuno ng relihiyon *pemuka agama*

mulia

mukim, bermukim *v* nakatira: ang mga tagabaryo ay karaniwang nakatiwa sa paligid ng gulod ng bulkan *penduduk desa itu umumnya bermukim di sekitar lereng gunung api*

permukiman *n* nakatira: sa paanan ng bundok ay mayroong mga nakatira *di kaki gunung itu terdapat permukiman*

mula, mula-mula *adv* nung una: nung una kami ay naniniwala sa taong iyon bago pa niya itinakbo ang sasakyan ng opisina *mula-mula kami percaya saja dengan orang itu sebelum dia membawa lari mobil kantor*

pemula *n* baguhan: baguhan na antas *tingkat pemula*

permulaan *n* simula: ako ay hindi nakasubaybay sa pagtatalakay na iyon sa simula *saya tidak mengikuti ceramah itu dari permulaan*

mulas *a* kabag, sakit ng tiyan: mayroon akong kabag; Mayroon akong sakit ang aking tiyan *perutku mulas*

mulia *a* marangal: may marangal siyang puso *hati pria itu sungguh mulia*

mulus

mulus *a* clean pure immaculate undamaged: mayroon siyang makinis na kutis *kulitnya mulus*

mungil *a* katiting, munsik, tsikiting, malinggit, maliit, munti: napakaliit ng tuta *anak anjing itu sangat mungil*

mungkir, memungkiri *v* itanggi: huwag mong itanggi ang iyong ginawa *jangan memungkiri perbuatanmu*

muntah *v* suka, sumuka: buong gabi siyang sumusuka *ia muntah semalaman*

murah, murah hati *a* mapagbigay: maging magpagbigay sa kapwa *murah hatilah pada sesama*

-- **meriah** *a* napakamura: mga damit na binibenta sa mga tradisyonal na merkado ay karaniwang napakamura *pakaian yang dijual di pasar tradisional biasanya murah meriah*

-- **rezeki** *a* sagana sa pagpala: ang taong mahilig tumulong sa kapwa ay madalas na siya ay sagana sa pagpala *orang yang sering membantu sesama biasanya murah rezeki*

musim

-- **senyum** *a* pala-ngiti, masayahin: ang mga batang palangiti ay maraming kaibigan *anak yang murah senyum banyak temannya*

murahan *a* mumurahin, bakya, mura, chipipay: binigyan ako ng tindero ng mga mumurahing mga bagay *penjual itu memberikan barang murahan padaku*

muram *a* malungkot: ang mukha niya ay halatang malungkot *wajahnya tampak muram hari ini*

murka, kemurkaan *n* galit: siya ay na galit nung maabutan niya ninakaw ang kanyang baka *dia murka mendapati sapinya dicuri orang*

murung *a* walang imik: dahil ito ay hindi pumasa sa pagsusulit, ang batang iyon ay mukhang walang imik *karena tidak lulus ujian, anak itu tampak murung*

musim *n* panahon: ang mga tropikal na lugar ay mayroon lang dalawang panahon, tag-araw at tag-ulan *daerah tropis hanya memiliki dua musim, panas dan hujan*

musnah

-- **kemarau** *n* tag-tuyot: ang panahon ng tag-tuyot ay nakakapagpatuyo nang ilang balon *musim kemarau membuat beberapa sumur kekeringan*

-- **liburan** *n* bakasyon: ang paaralan namin ay nagpasya sa bisitahin ang zoo sa bakasyon *sekolah kami memutuskan untuk mengunjungi kebun binatang pada musim liburan*

-- **pancaroba** *n* pagbabago ng panahon: maraming tao ang nagkakasakit kapag dahil sa pagbabago ng panahon *banyak penduduk yang jatuh sakit ketika musim pancaroba*

musnah *v* natupok: ang kabahayan ay natupok ng apoy *permukiman itu musnah dilalap api*

memusnahkan *v* sirain: ang kumpanya na iyon ay may balak upang sirain ang lahat ng mga mahalagang dokumento ng mga kumpanya *perusahaan itu berniat memusnakan semua dokumen penting perusahaan*

musuh

mustahil *a* imposible: imposible para sa kaniya na matapos niya ang gawain sa loob ng isang gabi *mustahil baginya mengerjakan tugas itu dalam satu malam*

musuh *n* kalaban: ang takot ay ang ating pangunahing kaaway *ketakutan adalah musuh utama kita*

-- **bebuyutan** *n* mortal na kaaway: klab ng putbol na Real Madrid ay ang mortal na kaaway ng Barcelona *klub sepak bola Real Madrid merupakan musuh bebuyutan Barcelono*

bermusuhan *v* magaway: ang guro laging ipinagbabawal ang kanyang mag-aaral na magaway bawat isa *guru selalu melarang muridnya untuk bermusuhan satu sama lain*

memusuhi *v* kumalaban: tayo ay hindi dapat kumalaban sa ating sariling pamilya *kita tidak boleh memusuhi keluarga kita sendiri*

mutakhir

permusuhan *n* labanan:
labanan sa pagitan ng
dalawang magkakarera ay sa
wakas malulutas na
*permusuhan antara kedua
pembalap itu akhirnya dapat
diselesaikan*

mutakhir *a* moderno,
pinakabago, napapanahon,
makabago, pangkasalukuyan:
pinakabagong teknolohiya
teknologi mutakhir

mutu

mutiara *n* perlas: ang perlas ay
mahalagang alahas na tanyag
sa mga kababaihan *mutiara
merupakan perhiasan
berharga yang digemari kaum
wanita*

mutlak *a* lubos; tiyak: tiyak na
batas *hukum mutlak*

mutu *n* kalidad, klase, uri,
katangian: pamantayan ng
kalidad *standar mutu*

nabati *n* gulay: taba mula sa halaman *lemak nabati*

nada, nada dasar *n*

pangunahing tono: sa G major, ang pangunahing tono ay G *pada G mayor, nada dasarnya adalah G*

senada *a* katulad, kawangis: sila ay may parehong problema *mereka memiliki masalah yang senada*

nadi *n* pulso, tibok: kinukuha ng doktor ang pulso ng pasyente *dokter sedang memeriksa denyut nadi pasiennya*

nafkah *n* 1 sweldo, kita, kabuhayan: ang kanyang buwanang gastos ay higit sa kanyang buwanang sahod *pengeluaran bulanannya melebihi nafkah yang dia terima*; 2 hanap-buhay: nangibang bansa siya upang maghanap- buhay *dia pergi ke luar negeri untuk mencari nafkah*

menafkahi *v* sustentuhan, suportahan: kailangang suportahan nang maliit na batang iyon ang kanyang buong pamilya *anak kecil itu harus menafkahi seluruh keluarganya*

nafsu *n* pagnanais: ang tao na iyon ay may isang malakas na pagnanais upang maging pangulo sa kanyang bayan *orang itu memiliki nafsu yang kuat untuk menjadi penguasa di kampungnya*

-- **amarah** *n* poot, matinding galit: sumabog ang kanyang matinding poot *nafsu amarahnya meledak*

bernafsu *v* matakam, manabik, magmithi ng labis, hanap-hanapin: hindi ko hinahanap-hanap ang sorbetes *aku tidak bernafsu makan es krim*

naga *n* dragon: ang dragon ay isang alamat na nilalang *naga adalah makhluk mitologi*

nahas *a* malas: napakamalas niya ngayong araw *sunnguh nahas dia hari ini*

naif *a* walang muwang: ugali niya na laging nagtatanggol sa mga manggagawa at tinuturing walang muwang ng mga negosyante *sikapnya yang sering membela kaum buruh dianggap naif oleh para pengusaha*

naik *v*1 umakyat:umakyat siya sa puno *dia naik ke atas pohon*;

naik, naik kelas

2 tumaas: ang araw ay nagsimulang tumaas sa umaga *matahari mulai naik di pagi hari*; **3** pumasok: halika, pumasok ka sa kotse *ayo, naik ke mobil*; **4** sumakay: araw-araw siyang sumasakay ng kanyang bisekleta papasok ng paaralan *dia naik sepeda ke sekolah setiap hari*

-- **kelas** v itaas, tumaas ng baitang, tumaas ang posisyon: binilhan ako ng gitara ng aking mga magulang dahil tumaas ang aking posisyon *orang tuaku membelikanku gitar karena aku naik kelas*

-- **turun** v pumanik panaog: tumakbo siya pababa at pataas ng burol *dia berlari naik turun bukit*

-- **banding** v umapela, humiling, humabol, mamanhik: ang lalaking naparatangang lamang na pumatay ay nagdesisyong umapela *pria yang salah dituduh membunuh itu memutuskan untuk naik banding*

-- **cetak** v magpaimprenta, magpalimbag: ang hinahanap mong aklat ay hindi pa nalilimbag *buku yang kau pesan belum naik cetak*

naik, menaikkan

-- **pitam** v magalit, mamuhi, masuklam: nagalit ang lalaki *pria itu naik pitam*

-- **takhta** v umakyat sa trono: umakyat sa trono si Sultan Hasanuddin bilang Hari ng Gowa noong 1653 kapalit ni Sultan Muhammad Said *Sultan Hasanuddin naik takhta sebagai raja Gowa pada tahun 1653 menggantikan Sultan Muhammad Said*

kenaikan n pag-ahon, pag-akyat, pagtaas: ang pag-akyat ng isang propeta *kenaikan nabi*

menaiki v umakyat, sumakay: umakyat sa hagdan ang bombero upang sagipin ang isang maliit na batang nakulong ng apoy *pemadam kebakaran itu menaiki tangga untuk menolong gadis kecil yang terjebak di kebakaran*

menaikkan v **1** taasan, itaas, ilagay sa mataas na lugar Inilagay siya ng kanyang boss sa isang maimpluwensiyang posisyon *atasannya menaikkan dia ke posisi yang berpengaruh*;

nakhoda

2 isakay, ilagay: tinulungan ng mga bata ang kanilang mga magulang na isakay ang kanilang mga gamit sa sasakyan *anak-anak itu membantu orang tua mereka menaikkan barang-barang ke mobil*

nakhoda *n* kapitan ng barko: siya ay itinalaga bilang bagong kapitan ng barko *dia diangkat sebagai nakhoda kapal yang baru*

menakhodai *v* umigit, ugitan, mamiloto, tumimon, pagtimunan, timunan, pilotohan, maglayag, layagin, makapaglayag, paglayaganag: ang paglalayag na ito ay magiging kanyang unang karanasang mamiloto ng barko *pelayaran ini akan menjadi pengalaman pertamanya menakhodai kapal*

nalar *n* lohika, pangangatwiran, katwiran: pag-iisip nang may katuwiran *berpikir dng nalar*

bernalar *v* pangangatwiran: ang pagsusulat ay isang prosesi ng pangangatwiran *menulis adalah proses bernalar*

nama, kenamaan

penalaran *n* pangangatwiran, katwiran, paliwanag, argumentasyon: hindi tinanggap ng kanyang mga kaibigan ang kanyang paliwanag *penalarannya tidak diterima oleh rekan-rekannya*

naluri *n* pakiramdam, likas, huna-huna: ang pakiramdam ko ay hindi siya nagsinungaling *naluriku mengatakan bahwa dia tidak berbohong*

naluriah *a* katutubo, likas, natural: natural na reaksyon *respon naluriah*

nama, kenamaan *n* sikat, kilala, tanyag, bantog, popular: bumili siya ng damit sa isang kilalang dibuhante *dia membeli gaun karya seorang desainer kenamaan*

-- **dagang** *n* pangalan ng negosyo: ang pangalan ng negosyo ay kailangang ipatala *nama dagang sebaiknya didaftarkan*

-- **diri** *n* pangalang pantangi: ang pangalang pantangi ay pwedeng pangalan ng tao o ng organisasyon *nama diri dapat berupa nama orang atau organisasi*

nampan

-- **samaran** *n* sagisag panulat, sagisag: Maraming mga manunulat ang gumagamit ng mga sagisag panulat *banyak penulis menggunakan nama samaran*

ternama *v* sikat; tanyag: isang sikat na artista *aktor ternama*

nampan *n* bandeha, bandehado, trey: trey para sa tsaa *nampan teh*

namun *p* gayunman, ganun pa man, kaso, subalit: gusto kong manonood ng sine kasama ang aking mga kaibigan Ganun pa man, hingi ko pa natapos ang aking mga takdang-aralin *aku ingin pergi ke bioskop bersama teman-temanku; namun, aku belum menyelesaikan pekerjaan rumahku*

nanah *n* nana: tumatagas ang dugo at nana mula sa kanyang sugat sa tuhod *luka di lututnya mengeluarkan darah dan nanah*

nanti *n* mamaya: siguro ay darating siya mamaya *mungkin nanti dia akan datang*

nasib

nantinya *n* sa huli: sa huli ay sasabihin niya sa atin ang katotohanan *nantinya, dia pasti akan memberi tahu kita kebenarannya*

menanti *v* maghintay, mag-antay, mag-abang, hintayin, umasa: dalawang oras kitang hinintay *aku menantimu selama dua jam*

penantian *n* paghihintay, pag-aantabay: natapos na rin ang kanyang paghihintay *penantiannya berakhir sudah*

nasabah *n* suki, parokyano, kliyente ng bangko: limang taon na akong kliyente sa bankong iyon *saya sudah menjadi nasabah di bank tsb sejak lima tahun yang lalu*

nasi, nasi goreng *n* sinangag: ang sinangag ay aking paboritong pagkain *nasi goreng merupakan makanan favorit saya*

-- **tim** *n* sinaing: ang sinaing ay maganda ipakain sa mga bata at sanggol *nasi tim baik untuk konsumsi anak-anak dan bayi*

nasib *n* kapalaran: ang bawat tao ay may iba't ibang kapalaran *setiap orang memiliki nasib yang berbeda-beda*

naskah

naskah *n* manuskrito, origihal (na kopya), sulat: ang iba't ibang lumang kasulatan ay nakatago sa museo *berbagai naskah kuno disimpan di museum*

-- **berita** *n* skrip ng balita: nagkamali nang pagbasa ng iskrip (ng balita) ang tagapagbalita *pembaca berita itu salah membaca naskah berita*

-- **dinas** *n* opisyal na liham, opisyal na manuskrito, opisyal na dokumento: dumalo ang mga manggawa sa isang pagtuturo nang paggawa ng opisyal na liham *para pegawai mengikuti lokakarya naskah dinas*

nasrani *n* Kristiyano: ang Bibliya ang banal na aklat ng relihiyong Kristiyano *Alkitab adalah kitab suci agama nasrani*

natal *n* pasko: bisperas ng Pasko *malam natal*

negara, negara kepulauan *n* isang bansa kapuluan: ang Indonesia ay isang bansang kapuluan *Indonesia adalah negara kepulauan*

nenek

-- **maju** *n* maunlad na bansa: Japan at ang Estados Unidos ay nabibilang sa maunlad na bansa sa mundo *Jepang dan Amerika Serikat tergolong pada negara maju di dunia*

-- **persemakmuran** *n* mankomunidad: Britanya ay gaganap ng isang mankomunidad na pulong sa taon na ito *Inggris Raya menggelar pertemuan negara persemakmuran tahun ini*

negeri *n* bansa: kailangan natin mapanatili ang kultura ng ating bansa *kita harus melestarikan kebudayaan negeri kita*

-- **jiran** *n* kalapit na bansa: ang Malaysia at Singapore ay kilala bilang kalapit na bansa ng Indonesia *Malaysia dan Singapura dikenal sebagai negeri jiran Indonesia*

nekat *a* matapang, pangahas, mapangahas, malakas ang loob, agresibo: masyadong mapangahas ang bata *anak itu terlalu nekat*

nenek *n* lola: natuto akong magniting sa aking lola *aku belajar merajut dari nenekku*

-- **moyang** *n* ninuno, nuno: ang ninuno ng Indonesia ay pinaniniwalaang nagmula sa Yunan *nenek moyang bangsa Indonesia diyakini berasal dari Yunan*

-- **sihir** *n* bruha, mangkukulam: sa mga kwentong pambata, karaniwang merong mga bruha *di dalam cerita-cerita dongeng, biasanya ada tokoh nenek sihir*

neraca *n* **1** balanse: ang kondisyong pinansyal ng isang kumapanya ay malalaman sa kanyang balanse *kondisi keuangan sebuah perusahaan dapat diketahui melalui neracanya*; **2** balanse: ampere balance *neraca Ampere*

-- **pembayaran** *n* balanse ng pagbabayad: balanse ng pagbabayad ng kumpanya ay palaging maayos *neraca pembayaran perusahaan itu selalu lancar*

-- **perdagangan** *n* balanse ng kalakalan: ang kumpanya ay gaganapin ang isang pulong tungkol sa balanse ng kalakalan sa taong ito *perusahaan itu menggelar rapat yg membahas neraca perdagangan tahun ini*

neraka *n* impierno: apoy ng impierno *api neraka*

nestapa *a* kalungkutan: kalungkutan at kaligayahan *nestapa dan kebahagiaan*

niaga *n* negosyo; bisnes: e-commerce *niaga elektronik*

berniaga *v* kalakalan: mangangalakan na Indian ay nagsimulang pumasok sa kapuluan noong ika-trese na siglo sa kalakalan *pedagang India mulai memasuki wilayah Nusantara pada abad 13 untuk berniaga*

perniagaan *n* komersyong: komersyong kumpanya *perusahaan perniagaan*

niat *n* intensyon, layunin, pakay, balak, tangka, plano: nauunawaan ko ang mabuti mong layunin *saya mengerti niat baik Anda*

berniat *v* balakin, sadyain, loobin: binabalak nilang bayaran ang kanilang mga utang *mereka berniat mengembalikan utangnya*

nihil *a* sero, wala: walang kita *penghasilan nihil*

nikmat *a* **1** masarap: ang pagkaing ito ay napakasarap *makanan ini sangat nikmat*; **2** kasiya-siya: kasiya-siyang buhay *nikmat hidup*;

nilai, bernilai

3 biyaya, regalo: biyaya iyon mula sa Diyos *ini nikmat dari Tuhan*

kenikmatan *n* kasiyahan: sa panahon ngayon, napapaligiran tayo nang napakaraming teknolohiya para sa ating kasiyahan *sekarang ini kita dikelilingi banyak kenikmatan teknologi*

menikmati *v* magpakasaya, magsaya, malugod, masiyahan: masaya ako sa trabaho ko ngayon *aku menikmati pekerjaanku yang sekarang*

nilai, bernilai *v* halaga, saysay, kwenta: ang bagong diskubreng ancient artifacts ay nagkakahalaga nang mahigit isang daang milyong rupiah *artefak kuno yang baru saja ditemukan bernilai lebih dari seratus juta rupiah*

menilai *v* tasahan, husgahan, presyohan, halagahan, tantiyahin: ang mga kritiko ay humusga na hindi maganda ang karera ng aktor *para kritikus menilai buruk karir aktor itu*

penilai *n* tagatasa, tasador, tagahusga: siya ay tasador ng sining *dia seorang penilai seni*

niscaya

penilaian *n* paghusga, tasa, pagtasa: paghusga ng pagganap *penilaian kinerja*

ninabobo *n* hele, kantang pampatulog, kanta na pampatulog sa bata, lalabay, oyayi, lulabay, lulay: umawit ng pampatulog ang bata *anak itu menyanyikan ninabobo*

meninabobokan *v* ihele, payapain, patahimikin: ipinaghehele ako ng nanay ko noong ako ay maliit pa *ibuku biasa meninabobokanku sewaktu aku kecil*

ningrat *n* maharlika, dakilang tao: maharlikang pamilya *keluarga ningrat*

nisan *n* lapida: inihanda niya ang lapida ng kanyang anak para sa libing *dia menyiapkan nisan anaknya ke acara penguburan itu*

niscaya *adv* walang pagsala, walang pasubali, sigurado, walang pagdududa: kung ikaw ang nagsabi sa kanya, siguradong papaniwalaan ka niya *kalau kamu yang mengatakannya, niscaya dia akan percaya*

nista

nista *a* kalait-lait, kakutya-kutya, kasuklam-suklam, kamuhimuhi: ang pagnanakaw ay isang karumal-dumal na gawain *mencuri itu perbuatan yang nista*

menistakan *v* laitin, dustahin, alipustahin, sirain: hindi mabuti ang manlait ng ibang tao *tidak baik menistakan orang lain*

nobat, menobatkan *v* magluklok sa trono, dakilain, dumakila, isadambana: iluluklok nila sa trono ang pinakabatang prinsepe bilang bagong hari *mereka akan menobatkan pangeran termuda sebagai raja yang baru*

penobatan *n* paglagay sa trono, pagluluklok sa trono: ang seremonya nang pagluluklok sa trono ay dinaluhan ng mga panauhing pandangal *upacara penobatan dihadiri tamu-tamu kehormatan*

noda *n* mantsa, tina, bahid, batik, dungis, hawa, dumi: may mantsa ng ketsap sa iyong damit *ada noda saos di kemejamu*

nota

menodai *v* namantsahan, nabahiran: namantsahan ko ng tinta ang aking kurbata ng di sinasadya *aku tidak sengaja menodai dasiku dengan tinta pulpen*

ternoda *v* namantsahan: namantsahan ng inumin ang karpel na iyon *karpel itu ternoda minuman*

not *n* nota (ng musika): masyadong mataas ang nota para sa kanya *not itu terlalu tinggi untuknya*

-- **balok** *n* nota ng musika: kaya niyang bumasa ng nota ng musika *dia dapat membaca not balok*

nota *n* sulat, memo, memorandum: pinadalhan siya ng sulat ng kanyang amo *atasannya mengirimkan nota*

-- **dinas** *n* palibot-sulat, palibot-liham, ulat, talaan, o nota sa opisina: hindi ko alam kung paano magsulat ng ulat pang-opisina *aku tidak tahu cara membuat nota dinas*

nukil, menukil

-- **kesepahaman** *n*
panandaan ng kasunduan; tala
ng kasunduanmemorandum
ng kasunduan: lumagda ang
dalawang bansa ng
memorandum ng unawaan
kedua negara
menandatangani nota
kesepahaman

-- **penjualan** *n* bayarin: ang
isang kahero ay dapat na
magagawang makalkula ang
bayarin ng maingat *seorang*
kasir harus mampu
menghitung nota penjualan
dengan cermat

nukil, menukil *v* sipiin,
banggitin, tukuyin: ang
kilalang personalidad ay
nagbanggit ng talata mula sa
Quran sa kanyang talumpati
tokoh itu menukil sebuah ayat
Quran dalam pidatonya

nyala, menyala *v* apoy, liyab,
ningas: nagliliyab ang mga
mata niya sa galit *matanya*
menyala marah

menyalakan *v* liwanag, alab:
ang kanyang talumpati ay
nagpaalab ng damdamin ng
mga tao *pidatonya*
menyalakan semangat rakyat

nyamuk

menyala-nyala *v* liyab: ang
apoy na yun ay nag liliyab
hanggang na ubos ang buong
gusali *api itu menyala-nyala*
hingga menghanguskan
seluruh isi bangunan

nyali *n* 1 apdo, bituka, sikhura;
lakas ng loob, tapang: masakit
ang sikhura ko *nyaliku sakit*;
2 bayag: ano ang sinasabi ng
bayag mo? *apa yang*
dikatakan oleh nyalimu?;
3 lakas ng loob: ikaw ay
walang lakas ng loob upang
sabihin ang katotohanan *kamu*
tidak punya nyali untuk
berkata jujur

bernyali *v* matapang: siya ay
matapang sapat na upang
maparalisa ang magnanakaw
ia cukup bernyali untuk
melumpuhkan pencuri itu

nyaman *a* kaaya-aya: kaaya-
ayang kapaligiran *suasana*
yang nyaman

kenyamanan *n* kaginhawaan:
kaginhawaan sa tahanan ay
napakahalaga para sa paglikha
ng isang maayos na pamilya
kenyamanan di dalam rumah
sangat penting bagi
terciptanya keluarga
harmonis

nyamuk *n* lamok: marka ng
kagat ng lamok *bekas gigitan*
nyamuk

nyaris

nyaris *adv* halos, kamuntik na, muntik na, malapit na: muntik nang masagasaan ng kotse ang matandang lalaki *pria tua itu nyaris tertabrak mobil*

nyata, menyatakan *v*
nagpahayag: ang mga residente ay nagpahayag ng kanilang hindi pagsang-ayon ng pagtayo sa proyekto ng marangya na apartment *para warga menyatakan ketidaksetujuan mereka dalam proyek pembangunan apartemen mewah itu*

nyawa *n* kaluluwa

nyonya, nyonya besar

bernyawa *v* buhay

nyenyak *a* mahimbing, malalim, mahusay, magaling:
mahimbing ang tulog ng sanggol *bayi itu tidur nyenyak*

nyinyir *a* madaldal: mas mahusay ng tayo ay umalis bago siya magsimulang maging madaldal *sebaiknya kita pergi sebelum dia mulai nyinyir*

nyonya, nyonya besar *n* mahal na reyna: ang tagapagsilbi ng palasyo ay humahanga sa mahal na reyna *para pelayan istana sangat menyegani nyonya besar di Istana*

-- **rumah** *n* married wman: siya ang maybahay *beliau adalah nyonya rumah ini*

obat, obat bius *n* anestisiko:
ang doktor ay nagbigay ng
anestesiko sa pasyente bago
gawin ang isang operasyon
*dokter itu menyuntikan obat
bius kepada pasiennya
sebelum melakukan
pembedahan*

-- **merah** *n* yodo: yodo ay
kadalasan ginagamit upang
gumamot ng sugat sa balat
*iodine biasanya digunakan
untuk mengobati luka pada
kulit*

-- **nyamuk** *n* gamot ng lamok:
ang gamot ng lamok ay
madalas mabenta sa tag-init
*obat nyamuk biasanya laris
pada musim panas*

-- **tidur** *n* gamot pampatulog:
ang gamot pampatulog ay
hindi inirekomenda na
gamitin araw-araw *obat tidur
tidak disarankan dikonsumsi
secara rutin*

obat-obatan *n* gamot:
industriya ng gamot *industri
obat-obatan*

terobati *v* ipagamot: ang
sakit niya ay mahirap
ipagamot *penyakitnya sulit
terobati*

obeng *n* destornilyador: siya ay
gumagamit ng destornilyador
upang makuha ang tornilyo sa
aparador *ia menggunakan
obeng untuk melepas baut
pada lemari itu*

obor *n* sulo, ilaw, tanglaw: ilaw
ng olimpik *obor Olimpiade*

obral *v* subasta, baratilyo:
presyong baratilyo/ bagsak
presyo *harga obral*

oceh, mengoceh *v* **1** ngawa:
mahilig ngumawa ang aking
sanggol *bayiku senang
mengoceh*; **2** makipag-usap,
makipagdaldalan, magsalita
na parang bata: sila ay
nakikipag-usap na parang bata
sa kanilang mga anak *mereka
mengoceh saja tentang anak-
anaknya*

ocehan *n* ngawa,
pagngangawa: hindi ko
maintindihan ang lagi niyang
pagngangawa *saya tidak
dapat mengerti ocehannya
yang cepat itu*

odol *n* tutpeyst: pambatang
tutpeyst *odol untuk anak-anak*

ogah, ogah-ogahan

ogah, ogah-ogahan a nag-
aatubili: nag-aatubili siyang
pumayag na sumama sa babae
*dia ogah-ogahan pergi
dengan gadis itu*

pabean *n* adwana, impuwesto: ang pagpasok at paglabas ng mga kalakal sa pwerto ay binabantayan ng adwana *arus masuk dan keluarnya barang di pelabuhan dipantau oleh pabean*

kepabeanan *n* pahintulot ng aduwana: kami ay may karanasan sa pangangasiwa ng pahintulot ng aduwana para iyong pagluwas at pag-angkat ng kalakal *kami berpengalaman dalam pengurusan kepabeanan untuk kegiatan ekspor dan impor Anda*

pabrik *n* pabrika; pagawaan: natakot ang mga residente nang masunog ang pabrika ng goma *kebakaran yang terjadi di pabrik karet itu membuat takut warga setempat*

pabrikan *n* pabrikante, may pagawaan, tagayari: iginuhit ko nang paunti-unti ang buong pabrika ng lana *saya telah membuat sketsa secara umum sebagai pabrikan wol secara bertahap*

pacar *n* kasintahan: mandaragat ang kasintahan ko *pacar saya seorang pelaut*

berpacaran *v* kasintahan, nobya, date: gusto kong maging kasintahan ang babaing iyon *saya ingin berpacaran dengan wanita itu*

pacu, berpacu *v* karerahan, unahan, karera: nag-unahan ang mga drayber sa pag-abot sa katapusan *para pengemudi saling berpacu untuk mencapai tujuan*

-- **jantung** *n* pacemaker: ang pacemaker ay isang kagamitang medikal na inilalagay sa pasyenteng may mabagal na tibok ng puso *alat pacu jantung adalah sebuah perangkat medis implan dikembangkan untuk pasien yang jantungnya berdetak terlalu lambat*

memacu *v* udyukan, utusan: inudyukan ng hinete ang kanyang kabayo *joki itu memacu kudanya*

pacuan *n* karera: may karera ng kabayo ang Bandung *Bandung memiliki tempat pacuan kuda*

padahal

~ **kuda** *v* ipodromo,
karerahan: nakakatuwa ang
karera ng kabayo sa ipodromo
*balapan kuda berlangsung
sangat seru di gelanggang
pacuan kuda itu*

pemacu *n* booster:
adrenaline booster *pemacu
adrenalin*

padahal *p* bagama't: kailangan
niyang bumili ng gamot
bagama't wala siyang pera *dia
harus membeli obat padahal
dia tidak mempunyai uang*

padam *a* patayin, pulain,
naapula: naapula na ang sunog
api sudah padam

memadamkan *v* patayin,
apulahin, hipan: apulahin ang
apoy *memadamkan api*

pemadam api *n* pamatay-
apoy: ang mga pampatay ng
apoy ay kinakailangan sa
bawat palapag ng gusali *alat
pemadam api harus ada di
setiap lantai gedung*

pemadam kebakaran *n*
bombero: sinusubukang
maapula ng mga bombero ang
apoy *pemadam kebakaran
berusaha memadamkan api
yang berkobar*

padat, memadati

padan, padanan kata *n*
katumbas; sing-kahulugan:
ang mga sing-kaluhugan ay
mga salitang may
magkaparehong kahulugan
*padanan kata adalah
beberapa kata yang memiliki
arti yang sama*

padang *n* bukid, parang,
batawan: may puno sa gitna
ng parang *ada pohon besar di
tengah padang*

-- **golf** *n* daanan ng golp:
tinaniman nang ilang puno
ang daanan ng golp *padang
golf itu ditanami beberapa
pohon palem*

-- **pasir** *n* disyerto: ang
Sahara ay isang napakalaking
disyerto *Sahara adalah
padang pasir yang sangat
luas*

-- **rumput** *n* parang, pastulan:
dinala nila ang mga baka sa
parang *mereka membawa
ternak ke padang rumput*

padat, memadati *v* mapuno:
napuno ng mga manonood
ang fild ng putbol *penonton
memadati lapangan bola*

padi, padian

-- **pengujung** *a* masikip, matao, maraming tao: laging puno ang ang zoo kapag walang pasok ang mga paaralan *kebun binatang selalu padat pada saat liburan sekolah*

padi, padi-padian *n* butil: ang mga butil ay mayaman sa bitamina B1 *padi-padian mengandung banyak vitamin B1*

padu, berpadu *v* pagsamahin, pag-isahin, pag-ugnayin: ang relihiyon ay pwedeng maging isang pwersang mag-uugnay sa buong pamayanan *agama dapat digunakan sebagai kekuatan sosial yang berpadu*
keterpaduan *n* pagkakaisa: pagkakaisa ng komunidad ay isang napaka-importanteng isyu *keterpaduan komunitas adalah masalah yang sangat penting*

memadu *v* naghalo: ang tagapag-ayos ay naghalo ng semento at buhangin *tukang itu memadu semen dan pasir*

~ **janji** *v* pangako: kami ay na ngako na hindi na maghihiwalay ulit *kami memadu janji untuk tidak berpisah lagi*

paduka

memadukan *v* pagsanibin, pagsamahin: ang disenyo ng kotse ay matagumpay na naipagsama ang sining at teknolohiya *desain mobil berhasil memadukan seni dan teknologi*

paduan *n* pinagsama-sama, pinaghalo: ang pinaghalo-halong larawan ay nakatulong sa mga pulis na madakip ang magnanakaw *paduan gambar membantu polisi menangkap pencuri*

~ **suara** *n* koro, pangkat ng mang-aawit: mayroon ng koro ang National Portrait Gallery ng London *galeri lukisan nasional London kini memiliki paduan suara*

perpaduan *n* pagkakaisa, pagkakasundo, pagkakatugma: ang pagkakaisa ng mga bansa sa mundo *perpaduan negara-negara di dunia*

terpadu *v* isama: di mabilang na mga salita ang isinama sa wikang Ingles *kata-kata asing yang tak terhitung jumlahnya telah terpadu ke dalam bahasa Inggris*

paduka *n* ang kamahalan: ang kamahalan na hari ay nakaupo sa kastilyo *paduka raja bertahta di istana*

pagar

pagar *n* bakod: bakod sa may
aplaya *pagar di sepanjang*
tepiian air

berpagar *v* bakod, nabakuran:
nakakulong ang mga preso sa
kulungang nababakuran ng
bakal *tahanan dikurung dalam*
penjara berpagar besi

pagi, kepagian *a* maaga: ikaw
ay dumating ng masyadong
maaga *kamu datang kepagian*

-- **buta** *n* bawat umaga:
umaga siya umalis ng bahay
pagi buta dia sudah pergi
meninggalkan rumah

pagi-pagi *n* maaga ng
kinaumagahan: maaga ng
kinaumagahan ay oras ng
maraming gawain para sa
kanya *pagi-pagi adalah*
waktu yang paling sibuk
baginya

sepagian *n* buong umaga:
buong umaga akong
naghintay para sa mga diyaryo
sepagian tadi saya menunggu
surat kabar

paha *n* hita: mukhang malaki
ang mga hita ko *paha saya*
terlihat sangat besar

pahala *n* gantimpala: ang
pagbibigay ay isang
gantimpala *memberi adalah*
sebuah pahala

pahat

paham *v* marunong: marunong
siya ng iba't-ibang wika *dia*
paham banyak bahasa

kesepahaman *n* kasunduan;
pagsang-ayon: anumang
pagbabago sa plano ay
mangangailangan ng pagsang-
ayon ng bawat isang sangkot
setiap perubahan rencana
memerlukan kesepakatan dari
semua orang yang terlibat

memahami *v* maunawaan,
maintindihan, matanto,
matarok, mawari, mawawaan:
naiintindihan ko ang iyong
pagkakamali *saya memahami*
kesalahanmu

pemahaman *n* pagkaintindi;
kaalaman: basikong kaalaman
sa pagmamaneho *pemahaman*
dasar tentang mengemudi

sepaham *n* sang-ayon,
sumang-ayon, pumayag:
sumasang-ayon ako sa kanya
saya sepaham dengannya

pahat *n* pait, panukol: matagal
nang mapurool ang pait *pahat*
itu sudah tumpul

memahat *v* paglililok:
trabaho ko ang paglililok
memahat adalah pekerjaan
saya

pahlawan

pahatan *n* lilok, paglilok, nililok, iskultura: naibenta sa mataas na halaga ang kanyang nililok *pahatannya terjual dengan harga yang tinggi*

pemahat *n* taga ukit: maraming taga ukit ng kahoy ang makikita sa isla ng Bali *pemahat kayu banyak terlihat di pulau Bali*

pahlawan *n* bayani: bayaning hindi takot mamatay *pahlawan yang tidak takut mati*

pailit *a* nalugi: maraming kumpanya ang nalugi dahil sa kumpetisyon *banyak perusahaan yang pailit karena persaingan*

pajang *v* magpakita: magpakita ng anunsyo sa dyaryo *pajang iklan di koran*

memajang *v* ipresenta; ipakita: anunsyong ipinakita sa pahayagan *memajang iklan di koran*

pajangan *n* dekorasyon: ipakita bilang tisir para sa ating mga bisita *pajangan sebagai pemikat bagi para pengunjung*

pak *n* pakete: siya ay bumili ng dalawang pakete na sabon *ia membeli sabun 2 pak*

pakai, pakaian dalam

mengepak *v* balutin: nagbalot ng regalo ang tatay *ayah mengepak bingkisan*

pakai *v* magsuot: tuwing gabi, nagsusuot ng tsaleko *di malam hari saya pakai rompi*

berpakaian *v* magbihis, magsuot: nagbihis sila nang maayos at malinis *mereka berpakaian rapih dan bersih*

memakai *v* nagsusuot, gumagamit: laging nakasuot ng guwantes ang babaing iyon *wanita itu selalu memakai sarung tangan*

terpakai *v* ginamit; nagamit: ang lupa ay nagamit na *lahan itu sudah terpakai*

pakaian, pakaian dalam *n* kasuutang pang-ilalim, damit na panloob: ang damit panloob ay karaniwang gawa sa malambot na sinulid *pakaian dalam biasanya terbuat dari benang yang lembut*

-- **renang** *n* damit-panligo: ang disenyo ng damit panligo ay naging pansin ng mga dibuhante *desain pakaian renang menjadi perhatian bagi para perancang busana*

pakat

-- **resmi** *n* pormal: kami ay pumunta sa salu-salo ng nakasuot ng damit na pormal *kami pergi ke pesta dengan mengenakan pakaian resmi*

-- **seragam** *n* uniporme: ang uniporme ay pwedeng maging pagkakakilanlan *pakaian seragam dapat menjadi sebagai identitas*

pakat *n* sang-ayon, payag: sinabi niya na kailangan ng pagbabago at sumang-ayon ako *dia mengatakan bahwa diperlukan perubahan, dan saya pakat sepenuhnya*

pakat *n* pakete, parsela, balutan: ang mga pinadalang pakete ay dumating na *paket yang dikirim telah tiba*

-- **udara** *n* air package: mas mabilis ang pagpapadala sa air package *paket udara memungkinkan kecepatan dalam pengiriman barang*

-- **wisata** *n* pakete ng paglalakbay: nakatanggap ako ng alok na pakete nang paglalakbay sa Bali *saya mendapat tawaran paket wisata ke bali*

memaketkan *v* balutin: binalutan ko ang ilang libro para sa kanya *saya memaketkan beberapa buku untuknya*

paku

paksa *v* pilitin: pinilit niya akong isama siya *dia paksa saya untuk mengantarnya*

memaksa *v* itulak, pilitin, kumbinsihin: kailangan kong piliting kumain ang mga bata *saya harus memaksa anak-anak supaya mau makan*

paksa *n* puwersa; pamimilit: ang pangakong idinaan sa pamimilit ay hindi umiiral *janji diperoleh dengan paksaan tidak pernah mengikat*

pemaksaan *n* pamimilit: kailangan natin silang makuha upang makipag tulongan ng walang pamimilit *kita harus bisa mendapatkan mereka untuk bekerja sama tanpa menggunakan paksaan*

terpaksa *v* pinilit, kinailangan: pinilit akong sundin ang sinasabi niya *saya terpaksa mengikuti perkataannya*

paku *n* pako: hindi na matulis ang pako *ayah memerlukan paku*

terpaku *v* mapako: ang tabla ay matibay na nakapako *papan itu terpaku dengan kuat*

palang

palang *n* harang: sementong harang na nakapaikot sa karerahan para pangalagaan ang mga manonood *palang mengelilingi ruas balap untuk melindungi penonton*

-- **merah** *n* Red Cross: ang Red Cross ay isang organisayong mapagkawang-gawa *palang merah adalah suatu organisasi sosial*

palem *n* palmera, palma, nipa: napakataas ng puno ng palmang iyong *pohon palem itu tinggi sekali*

paling, berpaling *v* tumabi: tumabi siya para paraanin ako *ia berpaling kesamping untuk membiarkan saya lewat*

memalingkan *v* ipihit: pinihit niya ang susi at binuksan ang pinto *dia memalingkan kunci dan membuka pintu*

palsu *a* huwad, peke: siya ay nakasuot nang pekeng bigote *dia mengenakan kumis palsu*

memalsukan *v* magsinungaling: siya ay nandaraya sa talaan ng pananalapi *dia memalsukan rekening keuangan*

pamer

pemalsuan *n* palsipikasyon; pandaraya: dumadami ang palsipikasyon ng pera bilang pangkaraniwang para kumita *pemalsuan kian marak dilakukan untuk mencari untung*

palu *n* martilyo: ang martilyo ay kadalasang ginagamit na pampukpok ng pako *palu biasanya digunakan untuk memukul paku*

memalu *v* nagpupukpok: maghapong nagpupukpok ang mga karpintero *para tukang kayu itu memalu sepanjang sore*

paman *n* tiyuhin: bibisita ang aking tiyuhin sa isang linggo *paman saya berkunjung minggu depan*

pamer *v* ipakita: gusto lang niyang ipakita ang kapangyarihan *dia hanya sekedar ingin pamer kekuatan*

memamerkan *v* magpasikat, maghambog, magyabang: gusto lang niyang ipasikat ang kanyang mga bagong alahas *dia hanya ingin memamerkan perhiasan barunya*

pamit

pameran *n* eksibisyon, tanghalan, pagtatanghal, palabas, pagpapalabas: gaganapin ang kanyang solong pagtatanghal *pameran tunggalnya akan segera digelar*

pamit *v* pamamaalam: ito ay pamamaalam sa akin *ini adalah sebuah perpisahan untuk saya*

pamor *n* kasikatan, katanyagan, kabantogan: kumalat ang kanyang kasikatan at nakilala siya nang lahat ng tao sa bayan *pamornya menyebar dan semua orang di kota mengenalnya*

pana, terpana *v* masindak, nasindak: nasaindak ako nang makita ang palabas *saya terpana melihat pertunjukannya*

panah *n* tunod, palaso: ang mga ganyang pana ay kayang tumudla ng palaso nang higit sa 100 metro *busur tersebut bisa menembak panah lebih dari seratus meter*

memanah *v* pamamana: pamamana sa asintahan *memanah tepat sasaran*

pancar, memancar

panahan *n* pamamana: ang Pamamana at ang relasyon nito sa Palarong Olimpiko *panahan dan hubungannya dengan olimpiade*

panas *a* mainit: ang paglalaro sa ilalim ng araw ay makakapagpaitim sa ating balat

memanas *v* iinit, uminit: iinit ang tubig kapag pinainitan ng higit sa 70 antas ng temperatura *air akan memanas jika dipanaskan dalam suhu diatas 70⁰*

pemanas *n* pang-init: dapat isterelisado ang initan ng bote *pemanas botol susu haruslah steril*

pemanasan *n* painitan, magpainit: nagpapainit ang mga manlalaro bago magsimula ang labanan *para atlit melakukan pemanasan sebelum bertanding*

pancang *n* tulos; tukod: ang pagtatayo ng tulay ay nangangailangan ng tulos bilang suhay *pembangunan jembatan membutuhkan pancang sebagai penguat*

pancar, memancar *v* sumikat; umilaw: umiilaw kapag may panganib *memancar saat ada bahaya*

pancing

memancarkan *v* magbibigay: kapar ang koryente ay ipinares sa gasolina, ang gasolina ay magbibigay ng liwanag *ketika arus listrik berpapasan dengan gas, maka gas akan memancarkan cahaya*

pancaran *n* maliwanag, kumikinang, makinang, maningning: ang kanyang maningning na aura ay nakakapawi (ng kabigatan) ng aking puso *pancaran auranya menenangkan hati saya*

pemancar *n* tagapaghatid: tagapaghatid ng kuryente *pemancar listrik*

terpancar *v* ibinubuga, nilalabas, ibinibigay: ang init at liwanag na binibigay ng araw *panas dan cahaya terpancar oleh matahari*

pancing *n* ani: nahuli ni tatay ang isda gamit ang bingwit *ayah menangkap ikan menggunakan pancing*

memancing *v* mangisda: ang mga mangingisda ay nangingisda sa gabi *nelayan memancing ikan pada malam hari*

pandang

pancingan *n* pamingwit: ang pamingwit ay kagamitan ng mga mangingisda sa pangingsda *pancingan adalah peralatan yang digunakan oleh nelayan saat memancing*

terpancing *v* mabingwit: nabingwit ng mga mangingisda ang malaking isda *ikan besar itu terpancing oleh nelayan*

pancur, pancuran *n* dutsa: ang mga bata ay naliligo sa ilalim ng dutsa *anak-anak mandi di bawah pancuran*

pandai *a* matalino: maging matalino sa paggamit ng pera *berpandai-pandailah memakai uang Anda*

kepandaian *n* katalinuhan; katalasan ng isip: alam ng mga matatalinong pusa kung paano buksan ang pinto *kepandaian beberapa kucing tahu bagaimana cara membuka pintu*

pandang *v* tingin: tinitignan ko siya nang hindi kumukurap *saya pandang wanita itu tanpa berkedip*

berpandang-pandangan *v* magtinginan: nagtinginan sila *mereka saling berpandang-pandangan*

pandu

memandang *v* tumingin, magmasid, sumulyap: umupo ako sa tabing-dagat at pinagmasdan ang kagandahan ng karagatan *saya duduk ditepi pantai sambil memandang keindahan lautnya*

memandangi *v* tumingin: tingin siya ng tingin sa akin *dia terus memandangi saya*

pandangan *n* pananaw, kuro-kuro, palagay: nakakaengganyong pananaw *pandangan yang menggoda hati*

pemandangan *n* tanawin: kamangha-manghang tanawin *pemandangan yang menakjubkan*

terpandang *v* iginagalang: pinuno na matalino at iginagalang *pemimpin yang bijaksana dan terpandang*

pandu *v* gabay, tagamanman: ginagabayan ko siya sa kanyang trabaho *saya pandu dia dalam mengerjakan tugas*

memandu *v* patnubayan, gabayan: ako ay gumagabay sa turismo sa templo Borobudur *saya memandu wisatawan di candi Borobudur*

panen

panduan *n* patnubay, gabay: ang gabay na ito ay ginawa upang magbigay ng mga kasangkapan at ng komunidad para sa mga kababaihan upang maunawaan ang teknolohiya *panduan ini dibangun untuk memberikan alat dan komunitas bagi perempuan untuk memahami teknologi*

pemandu *n* taga-gabay: ang taga-gabay sa paglilibot ay nakakatuwa *pemandu wisata itu sangat menyenangkan*

~ **acara** *n* may-anyaya, punong-abala; nangunguna: pinatawa ng nangunguna ang mga manonood *pemandu acara itu membuat para penonton tertawa*

~ **wisata** *n* gabay panturista: ang gabay sa paglalakbay ay nakakuha ng libreng gamit sa paglipad *pemandu wisata mendapat fasilitas penerbangan gratis*

panen *n* ani: hindi nakapag-ani ang mga magsasaka dahil sa biglaang pagbaha *petani gagal panen akibat banjir bandang*

panggung

memanen *v* pag-ani: sa panahon ng taglagas, ang aking pamilya at ako ay nagsisimulang mag-ani ng aming mga pananim *selama musim gugur ini, saya dan keluarga saya akan mulai memanen tanaman kami*

panggung *v* inihaw, nilitson: nakaupo sa tabing dagat habang kumakain ng inihaw na isda *duduk di tepi pantai sambil memakan ikan panggung*

memanggag *v* nagihaw: kami ay nag-ihaw ng isda sa siga *kami memanggag ikan di api unggun*

panggangan *n* parilya: hindi pantay na parilya *panggangan yang kurang merata*

pemanggag *n* ihawan: kailangan ng ihawan para magluto ng Satay *sebuah pemanggag diperlukan untuk membuat satai*

panggil, memanggil *v* tawagin: tumawag siya at binigyan niya ako ng kung ano *dia memanggil dan memberiku sesuatu*

pangkal

memanggil-manggil *v* tawagin, pukawin, sigawan: ang tinig na tumawag sa akin ay galing sa labas ng bahay *suara yang memanggil-manggilku berasal dari luar rumah*

panggilan *n* tawag ng: tawag ng tungkulin *panggilan tugas terpanggil* *v* tinawag: tinawag para maglingkod *terpanggil untuk melayani*

panggul *n* balakang: ang sakit sa balakang ay mas karaniwan sa mga babae *nyeri panggul lebih sering terjadi pada wanita*

memanggul *v* pasanin: pinasan niya ang isang troso para iuwi *dia memanggul kayu untuk dibawa pulang*

panggung *n* entablado, tanghalan: napakarangya ng tanghalan dahil sa makulay na mga ilaw *panggung itu sangat megah dengan lampu sorot yang berwarna-warni*

pangkal *n* pundasyon: putulin ang puno mula sa pundasyon nito *memotong pohon dari pangkalnya*

pangkas

berpangkal *v* magsimula, manggaling, magmula: ang tunog ay parang nagmula sa labas ng silid *suara itu tampaknya berpangkal dari luar ruangan*

pangkalan *n* base, kampo: ang nakatagong kampo ng mga hukbong-kati *pangkalan militer yang tersembunyi*

pangkas *v* gupit: gupitin at idikit *Pangkas dan tempel*

memangkas *v* ginupitan: ginupitan namin ang punong pamasko *kami memangkas pohon Natal*

pangkat *n* ranggo: wala siyang sapat na ranggo para malagay sa posisyon na iyon *dia tidak mempunyai pangkat yang cukup untuk menempati posisi itu*

berpangkat *v* ranggo, tungkulin, posisyon: kung sino man ang hahawak nang importanteng posisyon na iyon ay magkakaroon nang labis na kapangyarihan *seseorang yang berpangkat akan memiliki banyak kuasa*

panjang

pangku, memangku *v*

kandungan: pinaupo ng babae sa kanyang kandungan ang kanyang anak habang kumakain *perempuan duduk dikursi memangku anaknya yang sedang makan*

pangkuan *n* kandungan: umupo ang bata sa kandungan ng kanyang ina *anak itu duduk di pangkuan ibunya*

panik *a* nasindak, takot na takot, gulat na gulat: takot na takot si nanay nang may makita siyang nasusunog sa kusina *ibu panik saat melihat api yang berkobar di dapur*

kepanikan *n* taranta, takot, sindak, kaguluhan: nataranta ang mga tao nang malamang tumaas ang presyo ng langis *kepanikan menakuti warga setelah mengetahui harga minyak naik*

panjang *a* mahaba: mahaba ang aking nilakad (na daan) *saya menyusuri jalan yang panjang*

-- **umur** *a* kahabaan ng buhay, matagal na buhay: mahaba ang buhay ng lolo ko at siya ay 90 taong gulang na ngayon, *kakek saya panjang umur, kini sudah berumur 90 tahun*

panjar

berkepanjangan *a* pinatagal, pinahaba: mahabang tagtuyot *musim kemarau yang berkepanjangan*

memanjang *v* pahaba: hatiin ang prutas ng pahaba at alisin ang mga buto *membelah buah memanjang dan buang bijinya*

sepanjang *n* sa kahabaan: sa kahabaan ng daan, wala akong nakitang ibang motorista *sepanjang jalan saya tidak melihat pengendara lain*

panjar *n* paunang bayad: nagpaunang bayad si tatay pambili ng bahay *ayah panjar sejumlah uang untuk membeli rumah*

panjat, memanjat *v* umakyat: matapang na umakyat ang isang lalaki sa matarik na bangin *seorang pemuda memanjat sebuah tebing dengan beraninya*

pantai *n* tabing dagat: kami ay nag bakasyon sa tabing dagat ng pangandaran *kami berlibur di pantai pangandaran*

pantang *n* bawal, ipinagbabawal: ipinagbabawal ng batas ang pakikipagmabutihan sa kapwa mang-gagawa *aturan pantang berkenan dengan rekan kerja*

pantau, memantau

berpantang *v* umiwas: kailangan mo pa din umiwas mula sa alak *Anda harus tetap berpantang dari alkohol*

pantangan *n* bawal: mas mabuti ay iwasan ang bawal na pagkain na nakakasama sa kalusugan *sebaiknya Anda menghindari pantangan makanan yang merugikan kesehatan*

pantas *a* karapat-dapat: siya ay karapat-dapat para dito *dia pantas mendapatkannya*

pantat *n* puwit: nakatanggap siya ng ineksyon sa puwet *dia mendapat suntikan di pantat*

pantau, memantau *v* mag-observa, manood, magbantay: binabantayan ko ang bahay minsan sa isang linggo *seminggu sekali saya pantau rumah*

pantauan *n* listahan ng kailangang bantayan, binabantayan: ang aming listahan ng babantayan *hasil dari pantauan kami selama sepekan*

pemantauan *n* pamamahala, pagbantay: pagbantay nang taas ng tubig sa ilog Ciliwung *Pemantauan ketinggian air di sungai Ciliwung*

panti

terpantau *v* matsagan, bantayan: kahapon pa minamatyagan ng mga pulis ang mga kriminal *perjajah itu terpantau polisi sejak kemarin*

panti *n* tahanan: nagbigay ang gobyerno ng mga bahay para sa mga residenteng walang sariling bahay *pemerintah menyediakan panti bagi warga yang tidak memiliki rumah*

pantul, memantul *v* talbog: tumalbog ang bato at tinamaan ang kanyang ulo *batu itu memantul dan mengenai kepalanya*

memantulkan *v* pinatatalbog: pinapatalbog niya ang bola ng tennis sa pader *dia memantulkan bola tenis ke tembok*

pantulan *n* aninag, larawan, salamin: ang salamin ng sinag ng araw *pantulan sinar matahari*

pantun *n* tula: sumulat siya ng tula tungkol sa kanyang mga magulang *dia menulis sebuah pantun tentang orang tuanya*

panutan *n* gabay: siya ang naging gabay namin sa pag-aaral *dia menjadi panutan kami dalam belajar*

paras

papan *n* tabla, makapal na tabla: kinaya nang makapal na tabla ang mabigat na karga *papan itu mampu menahan beban yang berat*

papas, berpapasan *v* magkita, masalubong, madaanan: nasalubong ko ang guro ng aking anak *saya berpapasan dengan guru anak saya*

paraf *n* inisyal: nilagay niya ang kanyang inisyal sa bawat pahina ng kontrata *dia menaruh paraf pada setiap halaman kontraknya*

memaraf *v* pirmahan, lagdaan: nilagdaan niya ng kanyang inisyal ang ilang mga kasunduan *dia sedang memaraf sejumlah perjanjian*

parah *a* malala, grabe: nagdurusa mula sa isang malalang karamdaman *menderita dari penyakit yang parah*

paras *n* mukha: ang kanyang mukha ay nagpapaalala sa akin ng isang tao *parasnya mengingatkan aku pada seseorang*

parit

parit *n* kanal: maghukay ng kanal at punuin ito ng tubig para mapanatili ang apoy sa gubat *menggali parit dan mengisinya dengan air dalam upaya untuk mencegah terjadinya kebakaran hutan*

pariwisata *n* turismo: ang turismo ay karaniwang gawain ng aking pamilya *pariwisata merupakan kegiatan rutin bagi keluarga saya*

partai *n* partido, pangkat; pagtitipon, okasyon, salu-salo: partidong politikal na sumusuporta sa gobyerno *partai politik yang menyokong pemerintah*

paru, paru-paru *n* baga: ang baga ay bahagi ng sistema na may kinalaman sa paghinga *paru-paru merupakan organ dalam sistem pernafasan*

paruh *num* kalahati, gitna: kalahati lang ang nakuha ko *saya hanya mendapat paruh saja*

separuh *num* kalahati, bahagya, bahagi, hindi buo: nagbawas ang tindahan nang kalahati sa halaga *toko mengurangi separuh biaya*

pasang

pas *a* akma: ang damit na yun ay akma sa maliit nyang katawan *baju kaos itu pas di badannya yang mungil*

mengepas *v* magsukat: nagsusukat ako ng sapatos *saya sedang mengepas sepatu*

mengepaskan *v* magsukat: magsukat ng kulay ng kamiseta at pantalon *mengepaskan warna pakaian antara baju dan celana*

pas-pasan *a* halos, bahagya, kaunti: hindi ako nagdala nang madaming pera, kaunti lang *saya tidak membawa uang lebih, pas-pasan*

pasal *n* talata; bahagi: ang edukasyon ay idinambana sa talata 31 ng Konstitusyon ng 1945 *pendidikan tercantum dalam pasal 31 Undang Undang Dasar 1945*

pasang *n* pares: dalawang pares ng isda sa loob ng garapon *dua pasang ikan hias di dalam toples*

-- **surut** *v* pagkati at pag-alon: maraming nagsasabi na ang nangyayaring pagkati at pag-alon ay may malapit na kaugnayan sa buwan *banyak yang bilang fenomena pasang surut air laut erat kaitannya dengan bulan*

pasar

memasang *v* naglagay, nagkabit: naglagay ng laso ang kapatid ko sa kanyang buhok *adik memasang pita pada rambutnya*

pasangan *n* kapareha: hindi siya nakapag-ensayo dahil hindi dumating ang kanyang kapareha *dia urung berlatih karena pasangannya tidak bisa datang*

sepasang *n* bagay: ang karpét at mga kurtina ay tugma *sepasang karpét dan tirai*

terpasang *v* naka-kabit: kawad ng telepono ay naka-kabit na sa aming bayan *kabel telepon sudah terpasang di desaku*

pasar *n* merkado, palengke, pamilihan: pumunta si nanay sa palengke para bumili ng isda *ibu pergi ke pasar untuk membeli ikan*

-- **swalayan** *n* supermarket: tuwing simula ng buwan palaging pumupunta si nanay sa supermarket *awal bulan ibu selalu pergi ke pasar swalayan*

pemasaran *n* pagmemerkado: ang kumpanya ay magtataas ng nilalaang pondo para sa pagmemerkado *perusahaan akan menaikkan anggaran untuk pemasaran*

pasrah

pasaraya *n* basar, almasen, malaking pamilihan: may palaruan para sa mga bata ang malaking pamilihan *pasaraya itu memiliki tempat bermain untuk anak-anak*

pascasarjana *a* masteral: pagkatapos niya makapasa siya ay dederetso sa masteral na programa *setelah lulus ia ingin melanjutkan ke program pascasarjana*

pasir *n* buhangin: gustong-gusto ng mga batang maglaro ng buhangin sa dagat *anak-anak senang bermain pasir di pantai*

pasok *n* panustos: ang pagkakaroon ng kalakal ay nakadepende sa pagdating nito *ketersediaan barang itu tergantung pasok yang datang*

paspor *n* pasaporte: maari kaming magproseso ng hajj pasaporte sa opisina ng imigrasyon *kita dapat mengurus paspor haji di kantor imigrasi*

-- **dinas** *n* pasaporteng opisyal: nagmamay-ari siya ng pasaporteng opisyal *ia memiliki paspor dinas*

pasrah *a* sumuko: siya ay sumuko na sa kanyang sitwasyon *dia sudah pasrah dengan keadaannya*

pasta, pasta gigi

pasta, pasta gigi *n* tutpeyst:
kailangan natin ng tutpeyst
upang panlinis ng ngipin *kita*
memerlukan pasta gigi untuk
menggosok gigi

pasti *a* tiyak: tiyak na umalis
siya sa kanyang trabaho *dia*
pasti akan meninggalkan
pekerjaannya

memastikan *v* tiyakin:
kailangan niyang bumalik sa
bahay para siguraduhin na
naikandado ang pinto *dia*
harus kembali pulang ke
rumah untuk memastikan
bahwa pintunya telah terkunci

pasuk, pasukan *n* hukbo: ang
hukbo ng lobo ay inatake ang
isang kabayo *pasukan*
serigala menyerang seekor
kuda

patah *a* putol: nabali ang maliit
na sanga ng puno *ranting*
pohon itu patah

patuh *a* masunurin: siya ay
masunurin sa kanyang mga
magulang *dia sangat patuh*
kepada orang tuanya

mematuhi *v* sumunod:
kailangan niyang sumunod sa
batas *dia harus mematuhi*
peraturan

pecah

patung *n* rebulto: isang
kabataan na nakuhanan ng
larawan habang nakaupo sa
isang rebulto *seorang remaja*
yang berfoto sambil
menduduki sebuah patung

patungan *v* nag-aambagan: sila
ay nag-aambagan sa
inupahang bahay *mereka*
patungan menyewa rumah

payah *a* pagod: kung pagod na
ay puede na mag pahinga
kalau sudah payah boleh
beristirahat

payudara *n* dibdib: kalusugan
ng dibdib ay dapat bantayan
kesehatan payudara perlu
dijaga

payung *n* payong: upang hindi
mabasa ng ulan siya ay
gumamuit ng payong *agar*
tidak kehujanan ia memakai
payung

pecah *v* basag: ang pinggan na
iyon ay basag na *piring itu*
sudah pecah

memecah *v* naghampasan:
ang alon ay naghampasan sa
baybayin *ombak memecah di*
pantai

memecahkan *v* lutas: si tatay
ay nag wagi na lutasin ang
problema na ito *ayah berhasil*
memecahkan persoalan ini

pecat

pecahan *n* basag: basag na pinggan na iyon ang nakapinsala sa kamay ni nanay *pecahan piring itu melukai tangan ibu*

perpecahan *n* kawalan ng pagkakaisa: ang walang kwenta ay hindi dapat maging sanhi ng kawalan ng pagkakaisa *hal yang sepele jangan sampai menimbulkan perpecahan*

terpecah *v* nahati: ang grupo ay nahati sa dalawa *rombongan itu terpecah menjadi dua*

pecat, memecat *v* magsibak: ang bangko ay handa na magsibak ng empleyado *pihak bank siap untuk memecat pegawainya*

pecundang *n* talunan: wala masyadong maasahan mula sa mga grupo ng talunan *tak banyak yang bisa diharapkan dari kelompok pecundang*

pedang *n* tabak: ang tabak ay inihasa upang manatiling matalim *pedang diasah agar tetap tajam*

berpedang *v* ispadahan: siya ay nagaral ng teknik sa ispadahan *dia mempelajari teknik dalam seni berpedang*

pegal

pedas *a* anghang: ang sarsa na ginawa ay napaka anghang ng sobra *sambal yang dibuat sangat pedas sekali*

pedih *a* mahapdi: ang sugat na dahil sa sunog ay mahapdi pag nilalagyan ng gamot *luka bakar terasa pedih ketika diberi obat*

kepedihan *n* masakit: ang batang iyon ay mangiyak sa sakit nung ni linisan ang kanyang sugat *anak itu menangis kepedihan ketika lukanya dibersihkan*

pedoman *n* alituntunin: kinakailangan ang alituntunin para sa pagpapatupad ng mga gawain upang tumakbo ng maayos at may koordinasyon *diperlukan pedoman pelaksanaan kegiatan agar kegiatan berjalan dengan lancar dan terkoordinasi*

pegal *a* pagtitigas: kailangan nilang magbanat ng mahigit kumulang sampong segundo sa bawat katawan na nararamdan ang pagtitigas *mereka perlu melakukan peregangan selama kurang lebih 10 detik, pada setiap bagian badan yang dirasa pegal*

pegang

pegang *v* humawak: humawak ng isang bola ng bowling ay hindi kasing-dali humawak ng bola ng tennis *pegang bola bowling tidak semudah pegang bola tenis*

berpegang *v* nakakapit: ang kanyang kamay ay nakakapit ng mahigpit sa sanga *tangannya berpegang erat pada dahan itu*

memegang *v* humawak: ang kapatid (ko) ay humawak ng mahigpit sa kamay ni nanay *adik memegang erat tangan ibu*

pegawai *n* empleyado:

pejam *v* nakasara: nakasara ng mata *pejam mata*

memejamkan *v* pumipikit: lahat ay pumipikit ng mata kapag nagdadasal *Semua memejamkan mata ketika berdoa*

terpejam *v* nakapikit: ang mata niya ay nakapikit nang makita niya ang liwanag na nakakasilaw *matanya terpejam seketika melihat cahaya yang menyilaukan*

pekik

peka *a* sensitibo: hindi lahat ng tao ay sensitibo sa pakiramdam ng ibag tao *tidak semua orang peka dengan perasaan orang lain*

pekak *a* bingi: ang boses niya ay nakaka bingi ng tainga *suaranya membuat pekak telinga*

memekakkan (telinga) *v* nakakabingi (ng tainga): ang boses ng batang iyon ay nakakabingi ng tainga *suara anak itu memekakkan telinga*

pekan *n* linggo: isang linggo ay mayroong pitong araw *satu pekan ada tujuh hari*

pekat *a* malapot: ang kape na ginawa ang sobrang malapot *kopi yang dibuat pekat sekali*

pekik *n* sigaw: sigaw ng anak niya ay gumambala sa atensyon ng lahat ng tao *pekik anaknya mengalihkan perhatian semua orang*

memekik *v* tumili: ang kanya anak ay tumili pa punta sa kapatidnya na makulit *anaknya memekik ke arah kakaknya yang usil*

pel

pekikan *n* tili: ang tili niya ay naririnig hanngang sa malayo *pekikannya terdengar sampai jauh*

pel *n* lampaso: hawakan ng lampaso na iyon ay sira na *tangkai pel itu sudah patah*

mengepel *v* lalampaso: katulong sa bahay ay nag lalampaso ng bahay araw-araw *Asisten Rumah Tangga mengepel rumah setiap hari*

pelan *a* mabagal: ang sasakyan na iyon ay tumatakbo ng napaka mabagal *mobil itu berjalan pelan sekali*

memelankan *v* nag dahan-dahan: ang drayber ng bus ay nag dahan-dahan noong mga pasahero ay na tataranta sa kabilisan ng takbo ng bus *supir bus memelankan bus ketika penumpang panik bus dikendarai dengan kecepatan tinggi*

pelana *n* siyahan: kapag nakasakay sa kabayo mayroong siyahan bilang kaligtasan *ketika menunggang kuda ada pelana sebagai pengaman*

pelangi *n* bahaghari: kadalasan mayroong bahaghari pagkatapos ng ulan *terkadang ada pelangi setelah hujan selesai*

pelihara

peleset, terpeleset *v* pagkadulas: tubig na hindi umaagos ay maaring magdulot ng pagkadulas ng isang tao *air tergenang akan membuat seseorang terpeleset*

pelesir *v* maglibang: kapag ang bakasyon ay dumating, ang mga magulang ay mag-anyaya sa kanilang anak maglibang *ketika liburan tiba para orang tua mengajak anak-anak mereka pelesir*

berpelesir *v* gumala: hindi na makapaghintay upang gumala lahat na kailangan ay inayos na matagal pa lang *tidak sabar untuk berpelesir semua perlengkapan sudah disiapkan jauh hari*

pelihara *v* alaga: ang alaga niya na isda ay namatay dahil nakalimutan niyang bigyan ng pagkain *ikan yang dia pelihara mati karena lupa diberi makan*

memelihara *v* mag-alaga: hindi lahat ng tao ay marunong mag alaga ng maayong ng isdang karpa *tidak semua orang bisa dan mampu memelihara ikan koi dengan baik*

pelik

peliharaan *n* alagang (hayop): pagong na sa tubig ay pinakamaganda sa mga alagang hayop *kura-kura air menjadi primadona binatang peliharaan*

pemeliharaan *n* pagaalaga: pagaalaga ng halaman ay napaka halaga *pemeliharaan tanaman sangatlah penting*

terpelihara *v* alaga: pagpapanatili ng kapaligiran ay mananatiling alaga kapag ang pagpapanatili ng kapaligiran mismo ay maging kinakailangan *kelestarian lingkungan akan tetap terpelihara ketika kelestarian lingkungan itu sendiri menjadi kebutuhan*

pelik *a* komplikado: mga komplikadong bagay ay siguradong hindi tatanggapin ng matinong pagiisip *hal-hal yang pelik pasti tidak dapat diterima oleh akal sehat*

pelintir, terpelintir *v* bumaluktot: siya ay bumaluktot sa ikalimang liko *ia terpelintir di tikungan kelima*

pelipis *n* pilipisan: pilipisan ng anak niya ay nasugatan noong tumama sa sulok ng mesa *pelipis anaknya terluka ketika terbentur sudut meja*

peluk, berpeluk

pelit *a* madamot: ang taong madamot at walang kasiguraduhan na gusto din ng taong madamot *orang pelit sendiri belum tentu suka pada orang pelit*

pelopor *n* tagapanguna: ang kampus na iyon ay isang tagapanguna ng moderning literatura *kampus itu adalah pelopor sastra modern*

memelopori *v* pinangunahan: propesor na iyon ay pinangunahan ang pag-aaral ng peminismo *profesor itu memelopori pembelajaran feminisme*

peluang *n* pagkakataon: siya ay mayroong malaking pagkakataon *dia memiliki kesempatan besar*

berpeluang *v* pagkakataon: batang masipag ay may pagkakataon maging matagumpay *anak rajin berpelung untuk sukses*

peluk, berpeluk *v* nakipag yakap: siya ay nakipag yakap kamay lang *dia hanya berpeluk tangan*

-- **cium** *v* yakap at halik: yakap at halik mula sa akin *peluk cium dariku*

memeluk *v* yumakap: siya ay yumakap sa kapatid niya *dia memeluk adiknya*

peluru

pelukan *n* yakap: ang yakap na iyon ay paalalahanan ni nanay *pelukan itu mengingatkanku pada Ibu*

peluru *n* bala: siya ay hindi dinaraan ng bala *dia tahan peluru*

pena *n* panulat: ako ay nag sulat gamit ang panulat na itim *aku menulis dengan pena hitam*

pençar, berpencar *v* mag kalat: tara mag kalat sa buong indonesia! *ayo berpencar ke seluruh Indonesia!*

terpencar(-pencar) *v* nakakalat: nag pamilya nila ay nakakalat na *keluarga mereka sudah terpencar-pencar*

pencet, memencet *v* diin: diniin ko ang butones na berde *aku memencet tombol hijau*

pencil, terpencil *v* malayong bayan: ang bayan na iyon ay mattagpuan sa malayong bayan *kampung itu terletak di sebuah desa terpencil*

pendam, memendam *v* nagkikimkim: siya ay nagkikimkim ng galit *ia memendam amarah*
terpendam *v* nakabaon: nakabaon na kayamanan *harta karun terpendam*

pengantin

pendar *n* posporesent: posporesent ng bituin sa langit ay napaka ganda *pendar bintang di langit sangat indah*

pendek *a* maikli: ang batang yun ay maikli *anak itu pendek*
kependekan *n* daglat: KBRI ay daglat ng embahada ng republika ng indonesia *KBRI adalah kependekan dari Kedutaan Besar Republik Indonesia*

pendekar *n* mandirigma: ang hari ay umalis ng napapalibutan ng mga mandirigma *raja pergi dengan dikelilingi para pendekar*

pendeta *n* pastor: ang pastor ay nagbigay ng payo sa simbahan *pastor memberi petunjuk di gereja tersebut*

pengantin *n* ikakasal: ang ikakasal na iyon ay ikinasal ng nakabendahe na damit ng tradisyonal na Sundanese *pengantin itu menikah dengan balutan busana tradisional Sunda*

-- **pria** *n* lalakeng bagong kasal: ang lalakeng bagong kasal na iyon ay hinalikan ang babaing pinakasalan niya *pengantin pria mencium wanita yang ia nikahi*

pengap

-- **wanita** *n* babaeng bagong kasal: ang babaing bagong kasal na iyon ay napaiyak sa saya *pengantin wanita itu menangis bahagia*

pengap *a* luom: ang kuarto na iyon ay luom *kamar itu terasa pengap*

pengaruh *n* impluwensya: siya ay mabuting impluwensya *dia adalah pengaruh yang baik*

berpengaruh *v* impluwensya: ang tatay ay may impluwensya sa kanyang anak *ayah berpengaruh terhadap anaknya*

memengaruhi *v* impluwensya: ang ideya ay may temang peminista ay may impluwensya sa batas dito *ide bertemakan feminis telah memengaruhi hukum di sini*

terpengaruh *v* impluwensya: siya ay na impluwensya ng mga ideang kanluran *dia telah terpengaruh ide-ide barat*

penggal, memenggal *v* pahghihiwalay: paghihiwalay ng salita upang maging pantig *memenggal kata menjadi suku kata*

penjara

pemenggalan *n* pagdugtong: pagdugtong ng salita ay lubhang kapaki-pakinabang na sa pamamagitan ng isang pormal *n* asulat *pemenggalan kata sangat berguna dalam penulisan surat resmi*

penggalan *n* bahagi: bahagi ng maikling kuwento ay talagang kawili-wiling *penggalan cerita pendek itu sungguh menarik*

terpenggal *v* pinutol: mas mabuti kung pagkatay ng isang manok ay ang ulo ay hinhdi dapat pinutol *sebaiknya jika menyembelih ayam kepalanya jangan sampai terpenggal*

pening *a* nahihilo: ang aking ulo ay parang nahihilo *kepalaku terasa pening*

peniti *n* perdible: ang perdible na iyon ay ginagamit upang ang damit ay panatilihin na maayos *peniti ini digunakan untuk membuat baju tetap rapi*

penjara *n* bilangguan: ang dalawang lalaki ay ipinasok sa bilangguan *kedua laki-laki itu dimasukan ke dalam penjara*

penjuru

memenjarakan *v*

ibinilanggo: ibinilanggo sila ng pulis dahil sa kasong pagnanakaw *polisi*
memenjarakan mereka karena kasus pencurian

terpenjara *v* nabilanggo:

siya ay nabilanggo sa lungkot *ia terpenjara sepi*

penjuru *n* sulok: sulok ng mundo *penjuru dunia*

pental, terpentel *v* tumalbog:

ang bola ay tumalbog *bola itu terpentel*

pentas, mementaskan *v*

magtanggap: sila ay magtanggap ng drama sa Mawar hotel *mereka mementaskan drama itu di hotel mawar*

pementasan *n* pagtatanghal:

pagtatanghal na iyon ay gaganapin sa lunes na ito *pementasan itu akan dilakukan Senin ini*

pepatah *n* kasabihan: kasabihan ay malawak na ginagamit sa araw-araw na buhay *pepatah masih banyak digunakan dalam kehidupan sehari-hari*

perabot *n* kasangkapan: ang pagpili ng kasangkapan sa bahay ay tama at hindi dapat kumakain ng espasyo *Pemilihan perabot rumah tangga yang tepat dan tidak memakan banyak tempat*

peragawan

-- **dapur** *n* kasangkapan ng kusina: ang kasangkapan ng kusina ay ginawa sa metal na may kalidad *perabot dapur itu terbuat dari logam berkualitas*

-- **kamar** *n* kasangkapan ng kuwarto: ang kasangkapan ng kuwarto naiyon ay kulay pink *perabot kamar itu berwarna merah muda*

-- **kantor** *n* kasangkapan ng opisina: ang kasangkapan ng opisina ay istilong minimalis *perabot kantor itu bergaya minimalis*

peraga, memeragakan *v*

nagpapakita: si nina ay nagpapakita ng tradisyonal na damit ng jakarta (kebaya) *Nina memeragakan kebaya*

peragaan *n* show: fashion show *peragaan busana*

peragaan busana *n* fashion show: ang fashion show ngayon ay dinaluhan ng maraming world class fashion magazine *peragaan busana kali ini dihadiri oleh banyak majalah mode kelas dunia*

peragawan *n* lalaking modelo:

lalaking modelo na iyon napaka *peragawan itu terlihat sangat*

peragawati

peragawati *n* babaing modelo:
babaing modelo na iyon
nagsuot ng damit-panggabi
*peragawati itu mengenakan
gaun malam*

perah, memerah *v* paggatas:
kami ay nag paggatas ng baka
sa sakahan *kami memerah
susu sapi di peternakan*

perahan *n* kinatas: kinatas na
orange *perahan jeruk*

peram, memeram *v* pinahinog:
pinahinog namin ang mangga
sa loob ng bigas *kami
memeram mangga itu dalam
beras*

perang *n* digmaan: digmaan sa
pagitan ng mga estado ay
mabagsik *perang antar-
negara itu berlangsung sengit*

-- **dunia** *n* digmaang
pandaigdig: digmaang
pandaigdig ay
kinasangkutan ng lahat na
bansa *perang dunia
melibatkan semua negara*

-- **urat syaraf** *n* psywar: ang
psywar ay naganap sa pagitan
ng kandidato ng partido
*perang urat saraf terjadi
antarkandidat partai*

berperang *v* digmaan: mga
bansang malilit ay nag
digmaan sa bawat isa *negara-
negara kecil berperang satu
sama lain*

perawan

memerangi *v* nakikipaglaban:
ang pulis ay nkipaglaban sa
droga *polisi memerangi
narkoba*

peperangan *n* digmaan: ang
digmaan ay sumisira ng
pantao *peperangan
menghancurkan manusia*

perangai *n* ugali: ugali niya ay
masungit *perangainya
memang pamarah*

perangkap *n* panghuli: panghuli
ng daga na ito ay lubos na
malakas *perangkap tikus ini
sangat kuat*

terperangkap *v* nakakulong:
ang ibon na iyon ay
nakakulong sa kanyang hawla
*burung itu terperangkap
dalam sangkarnya*

peranti, peranti keras *n*
hardware: ang kompyuter at
mouse ay ang hardware na
hinahanap-hanap *komputer
dan tetikus adalah dua peranti
keras paling dicari*

-- **lunak** *n* software: ang
kompyuter ay binubuo ng
hardware at software
*komputer terdiri atas petranti
lunak dan peranti keras*

perawan *a* birhen: ang anak
niya ay birhen pa *anaknya
masih perawan*

perban

perban *n* bendahe: bendahe na ito ay ginagamit upang matakpan ang sugat *perban ini digunakan untuk menutup luka*

perdu *n* palumpong: punong palumpong karaniwang matatagpuan sa propiko *pohon perdu banyak ditemukan di daerah tropis*

perempuan *n* babae: si inang teresa ay isa sa mga pinakamaimpluwensyang babae sa mundo *Bunda Teresa merupakan salah satu perempuan paling berpengaruh di dunia*

pergi *v* pupunta: ako ay pupunta sa bahay ni lolo *aku akan pergi ke rumah kakek*

bepergian *v* naglalakbay: sila ay naglalakbay habang bakasyon *mereka bepergian selama liburan*

kepergian *n* pag-alis: kanyang pag-alis sa ibang bansa ay ikinagulat ng kanyang buong pamilya *kepergiannya ke luar negeri membuat kaget seluruh keluarganya*

pergok, memergoki *v* huli: na huli ko siyang nangaliwa *aku memergokinya selingkuh*

perkosa

tepergok *v* nahuli: siya ay nahuli sa pagnanakaw *ia terpergok sedang mencuri*

perkara *n* habla: ang pagnanakaw ay magiging habla sa batas *pencurian itu akan menjadi perkara hukum*

beperkara *v* litigante: dalawang tao na litigante *kedua orang yang beperkara*

memperkarakan *v* magdadala ng isang akyon ng labas: siya ay magdadala ng isang aksyon ng laban sa pangangabuso ng kanyang anak *dia memperkarakan kasus penganiayaan anaknya*

perkasa *a* malakas: atleta na nagbubuhat ng bakal ay napaka makapangyarihan *atlet angkat besi itu sangat perkasa*

keperkasaan *n* katapangan: katapangan niya ay hindi kaduda-duda *keperkasaannya tidak diragukan lagi*

perkosa, memerkosa *v* nanggahasa

pemerkosa *n* manggagahasa: ang lalaking iyon ay sadistang manggagahasa *lelaki itu adalah pemerkosa yang sadis*

permadani

perkosaan *n* panggagahasa:
ang balitang panggagahasa ay
naging pangunahing balita
*berita perkosaan itu menjadi
berita utama*

permadani *n* tapiserya: sila ay
nakaupo sa itaas ng tapiserya
*mereka duduk di atas
permadani*

permata *n* hiyas: hiyas na iyon
ay napaka maganda *permata
itu sangat indah*

permen *n* kendi: ang kendi na
iyon ay matamis ang lasa
permen itu rasanya manis
-- **karet** *n* tsuwing gam: siya
ay gumawa ng lobo gamit ang
kanyang tsuwing gam *ia
menciptakan balon dengan
permen karetnya*

pernah *adv* nakaranas: siya ay
nakaranas ng makulong *dia
pernah dipenjara*

persis *a* magkapareho: ang
kanilang bag ay nakikitang
magkapareho *tas mereka
terlihat sama persis*

persisnya *a* eksakto: ang
problema ay eksakto tulad
nito *permasalahan itu
persisnya begini*

perwira *n* opisyal: ang opisyal
ay nagbigay ng ulat sa
kanyang mga nakatataas
*perwira itu memberikan
laporan pada atasannya*

piara, piaraan

pesek *a* pango: ang ilong niya ay
pango *hidungnya pesek sekali*

pesiar *n* maglayag: maari silang
pumili ng isang maglayag na
may buong mga pasilidad
*mereka dapat memilih pesiar
dengan fasilitas lengkap*

berpesiar *v* naglalakbay-
dagat: sila ay naglalakbay-
dagat patungo sa karagatang
pasipiko *mereka berpesiar
menuju samudera Pasifik*

pesona *n* kagandahan: ang aking
kapatid ay naaakit sa kanyang
kagandahan *kakaku tertarik
dengan pesonanya*

memesona *v* nakakaakit: ang
prinsipe na iyon ay sadyang
nakakaakit *pangeran itu
memang memesona*

terpesona *v* nabighani: ang
asawa ng lalaki ay nabighani
sa kagandahan ng kanyang
asawang babae *suami itu
terpesona atas kecantikan
istrinya*

piala *n* tropeo: tropeo at gintong
medalya ay iginawad sa unang
kampeon *piala dan medali
emas diberikan pada juara
pertama*

piara, memiara *v* nag-alaga:
siya ay nag-alaga ng bata na
iyon na parang tunay na anak
*dia memiara anak itu menjadi
buah hatinya*

piatu

piaraan *n* pantahanan:
alagang aso na pantahanan na hindi na aalagaan sa nagiging ligaw *anjing piaraan yg tak terurus menjadi liar*

piatu *n* ulila: ang batang ulila ay walang magulang *anak piatu tidak memiliki kedua orang tua*

piawai *a* dalubhasa: ako ay mayroong kaibigan na napaka dalubhasa sa *saya memiliki teman yang sangat piawai dalam berbahasa*

pidana *n* kriminal: pagpatay ay isang kriminal na pagkakasala *pembunuhan adalah sebuah tindak pidana*

terpidana *n* nahatulan: sila ay nakahanap ng isang tala at ako ay nahatulan ng sampong taon na sentensya dahil don *mereka menemukan sebuah catatan dan saya terpidana hukuman penjara 10 tahun atas alasan tersebut*

pihak *n* partido: ikaw ay saan na partido *kamu berada di pihak mana*

berpihak *v* asawa (suami or istri): ang asawanya ay kumampi sakanya *istrinya berpihak padanya*

memihak *v* panig: ang hukom ay panig sa nasasakdal *hakim memihak terdakwa*

pincang

sepihak *n* sarilinan: isang hukom ay hindi dapat gumawa ng sarilinan desisyon *seorang hakim tidak boleh membuat keputusan sepihak*

pijak, pijakan *n* pagkakataon: ang kumpanya ay sinusubukan upang makakuha ng isang pagkakataon sa merkado Indonesia *perusahaan tersebut sedang berusaha mendapat pijakan di pasar Indonesia*

terpijak *v* tapakan: ang anak ng kuting ay natapakan *anak kucing terpijak*

pijat *v* masahe: ako ay nangangailangan ng masahe sa paa *saya butuh pijat kaki*

memijat *v* nagmasahe: ako ay nagmasahe ng kanyang kalamnan na pagod *saya memijat ototnya yang lelah*

pincang *a* humingkod: bagama't ang kanyang mga binti ay humingkod, siya ay tumakas *walaupun kakinya pincang, ia melarikan diri*

terpincang-pincang *v* pahilay-hilay: siya ay naglalakad ng pahilay-hilay *dia berjalan sambil terpincang-pincang*

pingsan

pingsan *v* nahimatay: ang babae na iyon ay nahimatay dahil sa kapaguran *wanita itu pingsan karena kelelahan*

pintas, sepintas sa isang sulyap: nakita niya sa isang sulyap kung ano ang nangyari *dia melihat sepintas apa yang terjadi*

pipit *n* maya: ang ibon na maya ay lumipad ng mataas *burung pipit terbang tinggi*

pita *n* laso: laso na pink na iyon ay nasa tiyan *pita merah muda itu ada di perut*

pokok *n* pangunahin: pangunahin na dahilan *alasan pokok*

-- **pangkal** *n* punong-batayan: ang punong-batayan ng kabiguan ng koponan ay kawalan ng pagkakaisa sa pagitan ng mga manlalaro *pokok pangkal kegagalan tim itu adalah ketidakharmonisan antarpemain*

pokoknya *n* anuman ang mangyari: anuman ang mangyari hindi ako magpapakasal sa marahas na lalaki na iyon *pokoknya saya tidak ingin menikahi lelaki kasar itu*

pramuka

polos *a* payak: siya ay napapalibutan ng kuwarto na simple at payak *dia dikelilingi ruangan yang sederhana dan polos*

kepolosan *n* kamusmusan: kamusmusan at kawalan ng laman ng palamuti sa kanyang sahig ay damang-dama *kepolosan dan kehampaan pada dekorasi lantainya sangat terasa*

porsi *n* order: isang order ng sorbetes *satu porsi es krim*

potret *n* larawan: larawan ng kanyang ama *potret ayahnya*

memotret *v* kunan ng larawan: siya ay tapos na kunan ng larawan lahat ng hayop *dia telah memotret semua binatang itu*

pemotretan *n* pagkuha ng larawan: siya ay nag-aaral ng pagkuha ng larawan *ia sedang mempelajari pemotretan*

prajurit *n* mandirigma: sinaunang griyegong mandirigma *prajurit kuno Yunani*

pramuka *n* iskaut: siya ay isang batang iskaut na inosente *ia adalah seorang anak pramuka yang polos*

pramuniaga

pramuniaga *n* klerk: ang klerk ay naglilingkod sa mga parokyano ng magiliw
pramuniaga itu melayani pelanggan dengan ramah

pramusaji *n* weyter: ang weyter ay nagdala ng menu
pramusaji itu membawa daftar menu

pramuwisata *n* gabay turista: ang gabay turista ay nag-anyaya upang bisitahin ang monas
pramuwisata itu mengajak turis mengunjungi monas

prestasi *n* tagumpay: unambot sa puntong ito ay isang tagumpay
mencapai tahap ini adalah sebuah prestasi

pria *n* lalaki: ang lalaki na iyon ay nagbabasa ng dyaryo
pria itu membaca koran

pribumi *n* katutubo: Aborigin ay ang katutubong tribu ng Australia
Aborigin adalah suku pribumi Australia

prihatin *a* nababhahala: ang mga tagabaryo ay nababhahala sa pagnanakaw
penduduk desa itu merasa prihatin dengan pencurian itu

pulang

memprihatinkan *v* nakakbahala: ang bubong ng bahay na yun ay nakakabahala dahil mukha itong halos mahuhulog
atap rumah itu memprihatinkan bagiku karena terlihat hampir jatuh

puja *n* sinasamba: ikaw ang sinasamba at iniibig ko
kaulah yang kupuja dan kukasihi

memuja *v* sinasamba: sinasamba ko ang Makapangyarihang Panginoon
aku memuja Tuhan Yang Maha Esa

pujaan *n* anito: ang panginoon ay anito ng tao, ang babae anito ng puso
Tuhan pujaan manusia; wanita pujaan hati

pula *p* pati/rin/too: pinasok niy adin ang aklat sa loob ng bag niya
Dia memasukan pula buku itu ke dalam tasnya

pulang *v* umuwi: ako ay umuwi sa bahay
Aku pulang ke rumah

-- **pergi** *v* balikan: kami ay bumili ng balikan na tiket papuntang New York
kami membeli tiket pulang pergi ke New York

pulau

berpulang *v* umuwi: ang nanay niya ang umuwi na isang taon ang nakaraan *ibunya berpulang setahun yang lalu*

pulau *n* isla: lihim na isla *pulau rahasia*

kepulauan *n* kapuluan: ang indonesia ang pinakamalaking kapuluan sa mundo *Indonesia merupakan negara kepulauan terbesar di dunia*

pulih *v* nakabawi: siya ay nakabawi na sa kondisyon *dia sudah pulih keadaannya*

pemulihan *n* pagbawi: siya ay nasa panahon ng pagbawi *dia sedang berada dalam masa pemulihan*

pulpen *n* panulat: panulat na iyon ay kulay itim *pulpen itu berwarna hitam*

puluh *num* – pu: dalawangpung *libo dua puluh ribu*

berpuluh-puluh *num*
dosena-dosenang: dosena-dosenang empleyado ang nag demo *berpuluh-puluh karyawan mengadakan demonstrasi*

puluhan *num* dosenang: dosenang mag-aaral ay ang seremonya sa bakuran ng paaralan *puluhan murid sedang upacara di halaman sekolah*

pusing

punah *a* nalipol: ang hayop na iyon ay nalipol *hewan itu sudah punah*

kepunahan *n* pagkalipol: ang hayop na iyon ay dumaranas ng pagkalipol *hewan itu sedang mengalami kepunahan*

pupuk *n* pataba: ito ay isang pataba na ginawa sa mga dumi ng hayop *ini adalah pupuk yang terbuat dari kotoran hewan*

memupuk *v* nag-lalagay ng pataba: siya ay nag-lalagay ng pataba sa maliit na puno ng mangga na iyon *dia sedang memupuk pohon mangga kecil itu*

pemupukan *n* pagpapabunga

pusar *n* pusod: pusod sa kanyang tiyan ay nakaumbok *pusar di perutnya terlihat bodong*

pusara *n* puntod: siya ay umupong umiiyak sa puntod ng kanyang ina *ia duduk menangis di pusara ibunya*

pusing *a* nahihilo: ako ay nahihilo dahil dalawang araw na akong hindi natutulog *aku pusing karena sudah dua hari tidak tidur*

memusingkan *v* nakakahilo: ang aralin na iyon ay nakakahilo *pelajan itu sangat memusingkan*

pustakawan *n* bibliyotekaryo: kanyang ama ay isang bibliyotekaryo *ayahnya adalah seorang pustakawan*

putar *v* ibalik: ibalik ang direksyon ng barko na ito *putar haluan kapal ini!*

berputar(-putar) *v* paikot-ikot: sila ay paikot-ikot dahil hindi alam ang direksyon *mereka berputar-putar karena tidak tahu arah*

putaran *n* ikot: matapos ang pagpapatakbo ng kabayo ng isang ikot ito ay nagpatirapa *setelah berlari satu putaran kuda itu jatuh tersungkur*

seputar *n* paligid: kayo ay maglakad-lakad lang sa paligid ng mall *kalian berjalan-jalan saja seputar mal*

putih, pemutihan *n* pagpapaputi: sila ay gaganapin ng pagpapaputi ng empleyado *mereka mengadakan pemutihan karyawan*

putik *n* pistil: ang bulaklak binubuo ng isang takupis, talutot at pistil *bunga terdiri atas kelopak, mahkota, dan putik*

putra *n* anak na lalake: siya ay mayroong isang anak na lalake na guwapo *dia memiliki seorang putra yang tampan*

putus *v* hiwalay: siya ay hiwalay na sakanya kasintahan *dia putus hubungan dengan pacarnya*

keputusan *n* desisyon: ang kanyang desisyon ay pinal na *keputusan yang diambilnya sudah final*

memutuskan *v* nagpapasya: ang hukom ang nagpapasya ng kaso *hakim memutuskan perkara*

terputus(-putus) *v* puto-putol na: sinulid na putol-putol na dahil hindi na ginagamit *benang terputus-putus kaena lapuk*

raba *v* hipuin, salatin, salangin, kapain: hawakan nang malumanay; kapain *rabalah dengan lembut*

meraba *v* hawakan, salatin: kapain: kinapa ng doktor ang dibdib ng pasyante kung may bukol *dokter meraba dada pasien itu untuk merasakan benjolan*

raba, meraba-raba *v*

1 mangapa: kapain ang sindihan ng ilaw sa dilim *meraba-raba sakelar lampu dalam kegelapan*; **2** hulaan: sa nakikita ko sa kanyang kilos at galaw, kaya kong hulaan ang kanyang pakay *dari gerak-geriknya saya dapat meraba-raba maksudnya*

rabun *a* malabo; madilim: batang may malabong paningin *anak bermata rabun*
-- dekat *a* masinop: ang kanyang mata ay nakakaranas ng masinop *matanya mengalami penyakit rabun dekat*

-- jauh *a* korta-bista: ang kanyang mata ang kailangan gumamit ng salamit dahil korta-bista *matanya harus memakai kaca mata karena*

rabun jauh

-- senja *a* pagkabulag: ang kanyang pagkabulag ay naging dahilan na siya ay nahihirapan magbasa sa gabi *penyakit rabun senja membuatnya sulit membaca di malam hari*

racun *n* lason: ang paginom ng maraming tubig ay nakakaalis ng mga lason *minum air yang banyak dapat menghilangkan racun*

-- serangga *n* pamatay-kulisap: ang mga pananim ay winisikan ng pamatay kulisap *tanaman itu disemprot dengan racun serangga*

-- tikus *n* lason ng daga: ang mga magsasaka ay naglagay ng lason ng daga upang sumupil sa problema ng paninira sa palayan *para petani memasang racun tikus untuk menangani permasalahan hama di sawah*

beracun *v* nakakalason, makamandag: nakakalason ng mga kemikal *zat kimia beracun*

radang

radang, meradang a

1 nagngangalit, galit na galit, malakas na malakas: galit na galit daw ang ministro sa komento *menteri dilaporan sempat meradang mendengar komentar tersebut*; *2* galit na galit: talagang nagalit ako nang sobra sa kanyang inaasal *tingkah lakunya membuatku meradang*

raga n katawan: katawan at kaluluwa *jiwa dan raga*

memperagakan v 1 idisplay, magtanghal, magpalabas, ipalabas, magpakita, itanghal, ieksibit Itatanghal nila ang kanilang mga bagong disenyo *mereka akan memperagakan rancangan terbarunya*;

2 imodelo: ang damit-pangkal ay imodelo ng mismo ng taga-disenyo nito *gaun pengantin itu diperagakan oleh perancangnya sendiri*

pemeragaan n pagpapakita: pagpapakita kung paano gumana ang makina *pemeragaan cara kerja mesin*

peraga n visual aid: nagtuturo siya gamit ang visual aid *dia mengajar dengan alat peraga*

ragu

ragam n 1 uri, tipo, klase: may iba't ibang uri ng musika *ada banyak ragam musik*;

2 pamamaraan; ugali; klase: makisalamuha sa iba't ibang uri ng tao *bergaul dengan berbagai ragam orang*

seragam n uniporme: unipormeng pampasok sa paaralan *pakaian seragam sekolah*

ragu a 1 pagdududa, agam-agam: nagdududa ako sa kanyang kabaitan *saya ragu akan kebaikannya*;

2 nababahala, nababalisa, kinakabahan: nag-aalala ako kung tama ba ang sagot ko *saya ragu apakah jawaban saya benar*

keraguan n pagdududa: malaking pagdududa *keraguan yang besar*

meragukan v 1 mag-alinlangan, mangamba, agam-agam, magduda: hindi ako nag-alinlangan sa katotohanan ng kanyang kwento *saya tidak pernah meragukan kebenaran ceritanya*; *2* magtanong: ang bawat isa ay nagtanong sa kakayanan niyang ayusin ang problema *semua orang meragukan kemampuannya menyelesaikan masalah itu*

rahang

ragu-ragu *a* **1** mag-alinlangan: huwag mag-alinlangang kontakin ako *jangan ragu-ragu menghubungi saya*; **2** nag-aalinlangan, nagdududa, walang katiyakan, hindi tiyak, duda: nag-aalinlangan siya sa pagtanggap ng regalo *dia ragu-ragu menerima hadiah*

rahang *n* panga: ang kanyang lalamunan ay nakaranas ng pamamaga *tenggorokannya mengalami radang*

rahasia *n* lihim, misteryo: misteryo ng paglikha *rahasia penciptaan*

merahasiakan *v* **1** itago, ikubli: hindi niya naitago ang kanyang pagkadismaya *dia tidak dapat merahasiakan kekecewaannya*; **2** ipagkait, itago, ilihim, ikubli, isekreto: magtago ng impormasyon *merahasiakan informasi*

rahim *n* sinapupunan: sanggol na lumalaki sa sinapupunan *bayi yang tumbuh dalam rahim*

raih *v* abutin, kamtin, sunggaban: sunggaban mo ang araw *raihlah hari ini*

rajin

meraih *v* **1** makamit, magtamo, kamtan, makatapos: kamtin ang tagumpay *meraih kesuksesan*; **2** abutin: inabot niya ang telepono at inangat ito *dia meraih telepon dan mengangkatnya*; **3** mang-agaw; mangsamsam: mang-agaw ng kapangyarihan sa pamamagitan ng kudeta *meraih kekuasaan dengan kudeta militer*

raja *n* **1** raha, hari: raha at reyna ng Java *raja dan ratu Jawa*; **2** hari, monarka: ang kapangyarihan ng hari *kekuasaan raja*

kerajaan *n* **1** kaharian: United Kingdom *kerajaan Inggris*;

2 imperyo: imperyo ng negosyo *kerajaan bisnis*; **3** monarkiya, kaharian: tibagin ang monarkiya *menghapus sistem kerajaan*

rajin *a* **1** masigasig: masigasig na estudyante *murid yang rajin*; **2** masipag, masikap: masisipag na tao *orang-orang yang rajin*

kerajinan tangan *n* katha ng kamay: katha ng kamay ay naka inihayag sa eksibisyon ng kultura *kerajinan tangan itu dipamerkan di pameran budaya*

rak

rak *n* istante: mga aklat niya ay nakapila ng maayos sa istante
bukunya berbaris rapi di rak

raket *n* raketa: paghihigpit ng pisi ng raketa *mengencangkan senar raket*

rakit *n* balsa: karera ng mga balsa *perlombaan rakit*

berakit *v* balsa, bangkilas: magbalsa sa lawa *berakit-rakit di danau*

perakitan *n* pagbuo; pag-assembly: pabrika ng pagaassembly *pabrik perakitan*

rakitan *n* gawa sa bahay: bombang yaring-bahay *bom rakitan*

rakus *a* **1** matakaw: buong takaw siyang kumain *dia makan dengan rakus*;

2 matakaw, masiba, sugapa: malakas kumain *pemakan yang rakus*

rakyat *n* bayan, bansa, mamamayan, publiko, masa, madla, pulutong: ang mga mamamayan ng Indonesia *rakyat Indonesia*

ralat *n* kasangkapan: ito ay isang kasangkapan para sa mga artikulo kahapon *ini adalah ralat untuk artikel kemarin*

rangkai

ramai *a* matao: ang merkado na iyon ay napaka matao *pasar itu sangat ramai*

beramai-ramai *v* pumunta ng sabay-sabay: ang komunidad ay pumunta ng sabay-sabay upang dumalo sa pagririwang ng kasalan *masyarakat berama-ramai menghadiri acara perkawinan*

keramaian *n* karamihan ng tao: isang grupo ng mga tao ang nag tipon na humantong sa isang karamihan ng tao sa tabi ng daan *sekelompok orang berkumpul menyebabkan sebuah keramaian di pinggir jalan*

meramaikan *v* pasiglahin: kami ay nagsirating upang pasiglahin ang kanyang partido *kami datang untuk meramaikan pestanya*

ramping *a* payat: ang payat ko *aku sangat ramping*

rangkai *n* gumawa: siya ay gumawa ng bulaklak na iyon upang maging maganda na palumpon *dia rangkai bunga itu menjadi buket indah*

merangkai *v* nagaayos: nagaayos ng bulaklak *merangkai bunga*

rangkap

rangkaian *n* serye: serye ng kanyang mga salita ay mala-tula *rangkaian kata-katanya sangat puitis*

rangkap *n* doble: kopyahin ang sulat na ito ng doble *cetaklah surat itu dua rangkap!*

merangkap *v* sabay-sabay: pinuno ng BPPT pinagsabay-sabay ang ministro ng mas mataas na edukasyon *kepala BPPT merangkap menteri Dikti*

rangkul, merangkul *v* yakap: ni yakap ko ng dalawang kamay ang batang yun *aku merangkul anak itu dengan kedua tanganku*

rangkulan *n* yapos: siy aay umiyak sa yapos ng kanyang nanay *dia menangis di rangkulan ibunya*

rangkum *v* lagomin: lagomin ang sinabi ng iyong guro kanina *rangkum apa yang dikatakan oleh gurumu tadi!*

merangkum *v* lumagom: ako ay lumagom ng resulta sa pag titipon kahapon *aku merangkum hasil rapat kemarin*

rangkuman *n* buod: ito ay isang buod ng seminaryo kahapon *ini adalah rangkuman hasil seminar kemarin*

rantai

ranjang *n* kama: ang kama ay napaka komportable *ranjang ini sangat nyaman*

-- **lipat** *n* natutupi na higaan: siya ay bumili ng bagong natutupi na higaan *dia membeli ranjang lipat baru*

ranjau *n* bitag: ang mga mangangaso ay naglagay ng bitag upang mahuli ang tigre na madalas malihis malapit na nayon *para pemburu itu memasang ranjau untuk menangkap harimau yang sering berkeliaran di dekat perkampungan*

-- **darat** *n* minahan: pamahalaan ng Aleman ay nag isinasagawa ng isang pag-aayos ng minahan sa natitirang bahagi ng Mundong Digmaan II *pemerintah Jerman melakukan penyisiran ranjau darat sisa Perang Dunia II*

rantai *n* kadena: kadena ng bisikleta na ito ay matagal na *rantai sepeda ini sudah lama berantai v* kadena

rantau, merantau

rantau, merantau *v* mangibang bayan: libo-libong mamamayan ng Nusa Tenggara barat na mangibang bayan sa Jawa bawat taon *ribuan* warga Nusa Tenggara Barat merantau ke Pulau Jawa setiap tahunnya

perantau(an) *n* ibang bansa: malalaking lungsod ay madalas na ang patutunguhan ng ibang bansa *kota-kota besar sering kali menjadi tujuan perantauan*

ranting *n* sanga: ang ibon na iyon ay nakadapo sa sanga ng agohoy *burung itu hingga di ranting pohon cemara*

rata *a* flat: ang flat na sapatos ay tunay na pinapaboran ng publiko *sepatu rata itu sangat digemari masyarakat*

merata *v* pantay-pantay: ang ospital ay binuo ng pantay-pantay sa buong lalawigan *rumah sakit dibangun secara merata di seluruh provinsi*

rata-rata *a* karaniwang: ang karaniwang sahod niya ang napakalaki *rata-rata pendapatannya sangat besar*

rayap

ratap *v* pagtangis: pag-alis ng lalake na iyon ay sinabayan ng pagtangis at luha ng buong pamilya *kepergian lelaki itu disertai ratap dan tangis seluruh anggota keluarganya*

rawa *n* lati: buwaya at bayawak ay karaniwang nakatira sa lati at ilog *buaya dan biawak biasanya hidup di rawa dan sungai*

raya *a* nag diriwang: ako ay nag diriwang ng kaarawannya *aku merayakan ulang tahunnya*

merayakan *v* ipinagdiriwang: ipinagdiriwang ko ang kanyang kaarawan *aku merayakan ulang tahunnya*

perayaan *n* pagdiriwang: sa pagdiriwang ng anibersaryo ng kanyang kasal siya ay nakatanggap ng regalo ng gintong singsing *pada perayaan hari ulang tahun pernikahannya ia mendapat sebuah cincin emas*

rayap *n* anay: ang anay ay sumira ng kahoy at bubong ng aming bahay *rayap telah merusak kayu dan atap rumah kami*

merayap *v* gumapang: ang butiki ay gumapang sa pader at kisame *cicak merayap di tembok dan langit-langit*

rayu

rayu *a* pag-akit: ang lalaking iyon ay hindi kailanman tumigil sa pag-akit ng babaeng pinupusuan niya *lelaki itu tidak pernah berhenti merayu wanita pujaannya*

merayu *v* manukso: siya ay laging manukso sa babaeng iyon *ia terus merayu gadis itu*

rayuan *n* akit: nakakamatay niya na akit ay gumagawa sakín na hindi makapagsalita *rayuan mautnya membuatku tak sanggup berkata-kata*

rebah *v* higa: ihiga mo ang iyong katawan sa sahiḡ *rebahkan badanmu di lantai*

rebus *v* pinakuluan: ang pansit na pinakuluan na ito ay napakasarap *mie rebus itu sangat enak*

merebus *v* magsuam: si ate/kuya ay magsuam ng itlog *kakak merebus telur*

rebut *v* agawin: huwag mo agawin ang laruan ng iyong kapatid *jangan rebut mainan adikmu!*

memperebutkan *v* nag-aagawan: ang mga kandidato ay nag-aagawan ng upuan para sa pagkapangulo *para kandidat memperebutkan kursi presiden*

regang

merebut *v* umagaw: siya ay nagtagumpay umagaw ang pagkapanalo *ia berhasil merebut kejuaraan bergilir itu*

rebutan *n* agawan: magandang babae ay naging agawan ng mga lalake *wanita cantik menjadi rebutan para laki-laki*

reda *v* tumila: malakas na ulan ay nag simulang tumila *hujan lebat mulai reda*

redup *a* kumupas: dahil sa matagal na pinsala, karera ng manlalaro sa putbol na iyon ay kumupas *karena cidera berkepanjangan, karir pemain sepak bola itu mulai redup*

meredup *v* lumabo: ang sikat ng araw ay nagsimulang lumabo *cahaya matahari mulai meredup*

regang *a* mahigpit: tali na mahigpit *tali yang regang*

meregang nyawa *v* naghihingalo: matapos ang pagka-koma ng ilang araw, sa wakas ang matanda na lalaki na iyon ay naghihingalo *setelah koma selama beberapa hari, akhirnya lelaki tua itu meregang nyawa*

regu

peregangan *n* pagbanat:
pagbanat ay kailangan gawin
bago pa magumpisa maglaro
*peregangan perlu dilakukan
sebelum melakukan aktivitas
olahraga*

regu *n* mag-koponan: tayo na at
umalis nag mag-koponan *mari
kita pergi beregu*

beregu *v* koponan: koponan
ng kampeonato *kejuaraan
beregu*

reguk *v* lunokin: lunokin mo
ang inumin na iyon *kau reguk
minuman itu!*

mereguk *v* lumunok: siya ay
lumunok ng laway *dia
mereguk air liur*

rekan, rekan kerja *n* katrabaho:
siya ay aking katrabaho *dia
adalah rekan kerjaku*

rekanan *v* kasosyo: kasosyo
sa negosyo *rekanan usaha*

rekat, merekatkan *v* nag-lagay:
ang sekretarya na iyon ay nag-
lagay ng selyo sa bawat sobre
na pinapadala *sekretaris itu
merekatkan perangko ke
setiap amplop yang akan
dikirimnya*

remas, meremas

perekat *n* malagkit: ang
manggagawa na iyon ay
naglalapat ng malagkit sa
bawat sapatos na ginagawa
*buruh itu mengoleskan
perekat ke setiap sepatu yang
dibuatnya*

rekayasa *n* manipulasyon:
manipulasyon ng data
manipulasi data

rekening *n* kuwenta: siya ay
sisingilin sa kuwenta ng
Rp 25000 *ia dikenakan
rekening sebesar Rp 25000*

-- **tabungan** *n* ipon: siya ay
mayroong ipon sa pribadong
bangko *ia memiliki rekening
tabungan di bank swasta*

rela *v* handa: handang mamatay
rela mati

merelakan *v* pinayagan:
pinayagan ako ni nanay
umalis *ibu merelakan saya
pergi*

remaja *n* dalaga (girl)/binata
(boy): ang kapatid (ko) ay
dalaga/binata na *adikku sudah
remaja*

remang, remang-remang *a*
makulimlim: ilaw sa kanyang
kuarto ay makulimlim *lampu
kamarnya remang-remang*

remas, meremas *v* pinisil:
pinisil niya ang papel *ia
meremas kertas itu*

rempah

rempah *n* pampalasa: amoy ng pampalasa *aroma rempah*

remuk *a* durog: pinggan na hinagis niya ay durog na *piring yang dibantingnya itu remuk*

renggang *a* manipis: ang relasyon ay manipis na *hubungannya sudah renggang*

merenggangkan *v* maghiwalay: ang mga mag-aaral ay hiniling upang maghiwalay sa linya *para siswa diminta untuk merenggangkan barisannya*

rengut, merengut *v* umagaw: siya ay umagaw ng aking supot *ia merengut tasku*

rentan *a* madaling kapitan: ang kapatid (ko) ay madaling kapitan ng sakit *adik rentan sakit*

renung, merenung *v* nag-iisip: siya ay nag-iisip *ia sedang merenung*

renyah *a* malutong: ang chicharon na ito ay napaka malutong *kerupuk ini sangat renyah*

resah *a* hindi mapakali: siya ay hindi mapakali maghintay sa resulta ng huling pagsubok *dia resah menanti hasil tes akhir*

rias, merias

meresahkan *v* bumabagabag: sakit ng anak niya na hindi gumagaling ay bumabagabag sa buong pamilya *sakit anaknya yang tidak kunjung sembuh meresahkan seluruh keluarga*

resap, meresap *v* sumipsip: ang tubig ay mabilis na sumipsip sa tela *air meresap cepat pada kain*

restu *n* basbas: siya ay umaasa ng basbas nang kanyang magulang *dia berharap restu dari kedua orang tua*

merestui *v* binasbasan: binasbasan ni nanay si kuya/ate na lumabas ng bayan *ibu merestui kakak pergi ke luar kota*

rewel *a* maselan: ang anaknya ay maselan dahil nasasaktan *anaknya rewel karena kesakitan*

ria *a* na-gagalak: ang munting pamilya na iyon ay na gagalak sumalubong sa kapanganakan ng unang anak *keluarga kecil itu bersuka ria menyambut kelahiran anak pertamanya*

rias, merias *v* nag make-up: siya ay nag make-up ng babaiing ikakasal ng isang oras *dia merias pengantin wanita itu selama satu jam*

ribu

ribut *a* magulo: mga bata ay magulo *anak-anak sangat ribut*

rindu *a* nangungulila: siya ay nangungulila sa bayan *dia rindu kampung halaman*

merindukan *v* nangungulila: sila ay nangungulila sa bawa't isa *mereka saling merindukan*

ringkas *a* napaka-mabilis: buwanang ulat ay ginawa niya ng napaka-mabilis *laporan bulanan dibuatnya sangat ringkas*

rintang, merintang *v* hadlang: puno na nahulog ay naging hadlang sa daloy ng trapiko *pohon yang tumbang itu merintang arus lalu lintas*

riwayat *n* kasaysayan: nag kanyang pamilya ay may kasaysayan ng mga sakit sa puso *keluarganya mempunyai riwayat penyakit jantung*

robek *a* napunit: ang papel ay napunit nang wala siyang kamalay kertas *itu robek tanpa sepengetahuannya*

roboh *v* gumuho: ang bahay na iyon ay gumuho dahil sa hampas ng buhawi *rumah itu roboh diterjang angin puting beliung*

rujuk, rujukan

merobohkan *v* binuwag: ang pamahalaan ay binuwag ang bahay na itinuturing walang titulo ng lupa *pemerintah merobohkan rumah yang dianggap tidak memiliki surat tanah*

roda *n* gulong: ang anaknya ay nag bibisekleta pa ng tatlong gulong *anaknya masih bersepeda dengan roda tiga*

rompi *n* tsaleko: ang pulis ay nagsuot ng tsaleko na hindi tinatablan ng bala *polisi menggunakan rompi antipeluru*

rontok *a* lagas: ang dahon na iyon ay na lagas *daun itu rontok*

rosot, merosot *v* nahulog pababa: siya ay nahulog pababa *ia jatuh merosot ke bawah*

rotan *n* sulihya: si tatay ay kumuha ng sulihya sa kagubatan *ayah mengambil rotan di hutan*

ruas *num* sekyon: ang kalsada ay nahati sa dalawang sekyon *jalan itu terbagi 2 ruas*

rujuk, rujukan *n* sanggunian: aklat ng sanggunian *buku rujukan*

rumah

rumah *n* bahay: ang lumang bahay na iyon ay binenta ng murah *rumah tua itu dijual murah*

perumahan *n* pabahay: siya ay nakatira sa pabahay *ia tinggal di perumahan*

rumit *a* kumplikado: katanungan na ito ay napaka-kumplikado *soal itu sangat rumit*

runding, berunding *v* nakikipagnegisasyon: kami ay nakikipagnegosasyon *kami sedang berunding*

runduk, merunduk *v* yumuyuko: ang palay paglalalong nagkalaman ay lalong yumuyuko *padi semakin berisi semakin merunduk*

rusuh

runtuh *v* wasak: na wasak ang gusali dahil sa malakas na hangin *bangunan runtuh akibat angin yang sangat kencang*

rupa *n* mukha: mukha ng kanyang tunay na anak ay halos kapaerho ng kanyang magulang *rupa anak kandungnya sangat mirip dengan kedua orang tuanya*

rusuh *a* marahas: ang mga bata ay maging marahas kapag alam ang kanilang mga panloob na mga kontrahan sa paaralan *anak-anak akan rusuh ketika mengetahui adanya konflik internal di sekolahnya*

sampan *n* bangka, kanue:

tinawid nila ang ilog gamit
ang kanue *mereka*
menyeberangi sungai dengan
sampan

bersampan *v* mamangka:
namangka sila sa kahabaan ng
ilog *mereka bersampan*
menyusuri sungai

samping, menyampingkan *v*
balewalain: huwag balewalain
ang problema na tila walang
halaga *jangan pernah*
mengesampingkan masalah
yang terlihat sepele

menyamping *v* **1** baybayin,
bumaybay: binaybay niya ang
ilog *dia berjalan menyamping*
sungai; **2** patagilid: pagtalon
ng patagilid *lompatan*
menyamping

sampingan *n* pangalawang
trabaho: upang matugunan
ang mga pang araw-araw na
pangangailangan siya rin ay
kumuha ng pangalawang
trabaho *untuk memenuhi*
kebutuhan sehari-hari dia
juga mengambil pekerjaan
sampingan

sampul *n* balat; takip: pabalat ng
aklat *sampul buku*

-- **buku** *n* pabalat ng aklat:
pabalat ng aklat ng libro na
iyon ay maganda *sampul buku*
itu indah

bersampul *v* nakabalot: ang
aklat ng kapatid (ko) ay
nakabalot ng kulay asul *buku*
adik bersampul biru

menyampul *v* ibalot, balutin,
isilid: Isinisilid ng sekretarya
sa sobre ang mga liham na
ipapadala *sekretaris sedang*
menyampul surat-surat yang
akan dikirimnya

¹**samudra** *n* karagatan: ang
kapuluan ng Indonesia ay
napapalibutan ng karagatang
Pasipiko at ng karagatan ng
India *kepulauan Indonesia*
diapit oleh samudra Pasifik
dan samudra Indonesia

²**samudra** *n* malaki: ang mga
malalaking pagpupulong ay
madalas na idinadaos sa
pangunahing istadyum *rapat*
samudra sering
diselenggarakan di stadion
utama

sana *pron* doon: doon sila
nakatira *mereka bertempat*
tinggal di sana

sanak, sanak saudara

sanak, sanak saudara *n* kamag-anak: ang babae na iyon ay mayroong kamag-anak sa lungsod na itp *wanita itu tidak memiliki sanak saudara di kota ini*

sandal *n* sandalyas; tsinelas: sa paligid ng balon, sa banyo, or sa hardin, karamihan sa mga tao ay nagsusuot ng tsinelas *ibu memakai sandal baru*

sandar, bersandar *v*

1 sumandal: huwag sumandal sa lumang pader *jangan bersandar pada dinding yang sudah tua itu*; **2** magpugal, talian, itali, ipangkol: maitali sa pantalan *bersandar di dermaga*; **3** magdepende: huwag umasang masyado sa tulong ng gobyerno *jangan terlalu banyak bersandar pada bantuan pemerintah*

menyandarkan *v 1* isandal: isinandal niya ang bisikleta sa bakod *dia menyandar sepedanya ke pagar*;

2 sumandal, umasa: maraming tao ang umaasa sa edukasyon para sa magandang kinabukasan *banyak orang menyandarkan masa depannya pada pendidikan*

sandiwara

sandera *n* bihag, prenda, bilanggo: ang taong 2000 ay nakakita ng ilang bilang ng mga batang mag-aaral sa Pilipinas na dinukot at ginawang prenda *di Filipina tahun 2000 sejumlah anak sekolah diculik dan dijadikan sandera*

menyandera *v* bihagin, binihag, prenda: binihag nila ang mga batang mag-aaral *mereka menyandera anak-anak sekolah*

penyandera *n* tagabihag: ang tagabihag ay isang matandang lalake *penyanderaanya seorang laki-laki tua*

penyanderaan *n* pagbibihag: pagbibihig na na ganap sa lumang gusali *penyanderaan terjadi di gedung tua*

sandiwara *n* teatro: kami ay mahilig manood ng teatro *kami suka pergi nonton sandiwara*

-- **radio** *n* drama sa radyo: ang storya na iyon ay ginawang drama sa radyo *cerita itu dijadikan sandiwara radio*

bersandiwara *v 1* drama: siya ay nag laro ng drama sa hayag na teatro *ia bermain sandiwara di teater terbuka*;

sandung, sandungan

2 magpanggap, magkunwari:
magaling siya sa
pagpapanggap *dia pandai
bersandiwara*

menyandiwarakan v **1** nag-
sadula: siya ay nag-sadula ng
isang kwento ng bayan *Ia
sedang menyandiwarakan
sebuah cerita rakyat;*

2 paghalaw, paghango:
hinahalaw ng manunulat ang
isang kwentong-bayan para sa
entablado *pengarang itu
sedang menyandiwarakan
cerita rakyat*

sandung, sandungan n hadlang:
hadlang n abato *batu
sandungan*

tersandung v tumama,
mapatid, madapa: ang kable
na nakahandusay sa sahig ay
pumatid sa paa ni Udin *kabel
listrik yang melintang di
lantai itu tersandung oleh
Udin*

sanggup v **1** kaya: nakaya
niyang bayaran ang kanyang
utang *dia sanggup melunasi
utangnyanya;* **2** handa: handa na
akong isakatuparan ang
trabaho *saya sanggup
menunaikan tugas itu*

kesanggupan n kakayahan:
ang aking kakayahan ay ito
lamang *kesanggupan saya
hanya itu*

sangkut paut

menyanggupi v **1** nangako:
sia ay nangako na dadating *Ia
menyanggupi akan datang;*
2 kaya, may kapasidad: kung
di mo kayang gawin ito,
huwag kang mangangako
*kalau tidak sanggup jangan
berjanji*

sangka, menyangka v **1** igiit:
iginigiit niyang may ginawa
akong mali *dia menyangka
saya telah berbuat salah;*
2 maghinala, magsuspetsa:
pinagsususpetsahan ng mga
pulis ang lalaking nagnakaw
ng motorsiklo *polisi
menyangka pemuda itu
mencuri motor*

tersangka v pinaghihinalaan,
suspek: umamin ang
dalawang suspek sa kanilang
kasalanan *kedua tersangka
sudah mengakui kesalahannya*

sangkal, menyangkal v itanggi:
itinanggi niya ang bintang *dia
menyangkal tuduhan itu*

sangkalan n pagtanggi,
pagkakailla, pagtatakwil,
pagtatatwa: ang pagtanggi ay
may katuwiran *sangkalan itu
masuk akal*

sangkut paut v may kinalaman:
wala akong kinalaman sa
usaping ito *saya tidak ada
sangkut pautnya dengan
perkara ini*

sangkut, bersangkutan

sangkut, bersangkutan *v* may kaugnayan: ay kaso niya ay may kaugnayan sa nakaraan niya *perkara itu bersangkutan dengan masa lalunya*

menyangkut *v* 1 makialam, maki-isa, makibahagi; mag-alala, mag-abala: ang aming pag-uusap ay walang kinalaman sa pera

pembicaraan kami tidak menyangkut masalah uang;

2 kawit, sabit; magkabuhol, magkadugtong, magkakabit, magkaugnay: sumabit ang saranggola ko sa poste ng kuryente *layang-layangku menyangkut di tiang listrik*

tersangkut *v* sangkot, nasasangkot, kasali, nadawit: siya ay nasangkot sa isang alingasngas ng katiwalian *dia tersangkut dalam skandal korupsi*

sangsi *a* kawalan ng tiwala, hindi sigurado, duda: duda ako kung kaya niyang gawin iyan *saya sangsi apakah dia bisa mengerjakan pekerjaan itu*

kesangsian *n* pagdududa, pag-aalinlangan, kawalan ng tiwala: walang duda tungkol diyan *tidak ada kesangsian lagi tentang hal itu*

sarang

menyangsikan *v* magduda: may pagdududa siya sa aking kakayahan *dia menyangsikan kemampuan saya*

sapa, menyapa *v* bumati: palakaibigan ang batang iyon Binabati niya ang lahat ng taong nakakasalubong niya *dia menyapa semua orang yang dijumpainya*

sapaan *n* 1 bati; pagbati: biglang may narinig na pagbati mula sa kusina *tiba-tiba terdengar sapaan di dapur;* 2 palayaw: ang palayaw ng pangalan niya ay *Ita nama sapaannya Ita*

saraf *n* ugat: neurologist *ahli saraf*

sarana *n* pamamaraan: bawat layunin ay nangangailangan ng pamamaraan para makamit ito *setiap tujuan memerlukan sarana untuk mencapainya*

sarana dan prasarana *n* estruktura, gusali; inprastuktura: ang pagpapaunlad ng mga estruktura at inprastuktura ay mahalaga sa pag-unlad ng ekonomiya *pembangunan sarana dan prasarana penting untuk pertumbuhan ekonomi*

sarang *n* 1 pugad: pugad ng ibon *sarang burung;*

sari

2 pugad; kuta: kuta ng mga magnanakaw *sarang penyamun*

sari *n* katas: ang keyk na ito ay ginamitan ng katas ng dalandan *kue ini memakai sari buah jeruk*

-- **buah** *n* katas ng prutas: tuwing umaga siya ay umiinom ng katas ng prutas *setiap pagi dia minum sari buah*

saring, menyaring *v* 1 salain, magbistay: binistay muna nila nag buhangin bago haluan ng semento *mereka terlebih dahulu menyaring pasir sebelum mencampurnya dengan semen*; 2 salain; piliin: sinala nila ang mga aplikante sa trabaho *mereka menyaring para pelamar kerja*

sarung *n* sarong: siya ay gumamit ng bagong saraong *dia memakai sarung baru*

-- **tangan** *n* guwantes: ang opisyal ng seremonya ay nagsuot ng guwantes *petugas upacara itu memakai sarung tangan*

sasana *n* gym: ang seminar na iyon ay gaganapin s agym *seminar itu dilaksanakan di sasana*

satu

sasar, menyasar *v* naligaw: ang bala na iyon ay naligaw sa pader *peluru itu menyasar ke dinding*

sasaran *n* target: target ng impormasyon na iyon ay ang mga guro *sasaran informasi itu adalah para guru*

tersasar *v* ligaw: nung pag dating sa Bali ako ay naligaw ng maraming beses *ketika tiba di Bali saya tersasar beberapa kali*

satu *num* isa: isang araw *satu hari*

bersatu *v* 1 magkaisa tayo'y magkaisa *mari kita bersatu*; 2 magkaisa, magsama-sama, magsanib: isang isip; isang puso *bersatu hati*

kesatu *num* kaunahan: siya ay kaunahan na anak mula sa apat na magkakapatid *dia anak kesatu dari empat bersaudara*

kesatuan *n* 1 yunit, pangkat; kalipunan: pangkat na umaalalay *kesatuan bantuan*; 2 integridad, pagkakaisa: isang hindi mapaghihiwalay na pagkakaisa *satu kesatuan yang tidak terpisahkan*;

3 unyon, pagkakaisa, pagsasama, pagsasanib, kapisanan, pagpipisan, samahan, pag-iisa, liga: sama-samang pagkilos ng mga mag-aaral ng Indonesia *kesatuan aksi mahasiswa Indonesia*

mempersatukan *v* pag-isahin, pagsamahin, buuin: pinagkakaisa ng wikang Indonesian ang mga tribo sa Indonesia *bahasa Indonesia mempersatukan suku-suku bangsa di Indonesia*

menyatukan *v* 1 nagkakaisa: ang wika ang nagkakaisa ng bansa *bahasa menyatukan bangsa*; 2 magtipon, magkatipon, tipunin, magsama-sama, pagsama-samahin, pisanin, ibunto, pag-isipang mabuti, paglimiin: iniisip lang niya ang kampeonato *dia menyatukan perhatiannya hanya untuk pertandingan itu*

persatuan *n* 1 pagkakaisa: ang pagkakaisa ay nagdadala ng kaunlaran *persatuan membawa kemajuan*;

2 samahan, kalipunan, kapisanan: samahan ng mga Indonesian na nagluluwas ng troso/kahoy *Persatuan Pengekspor Kayu Indonesia*

satuan *n* yunit: pwersa yunit *satuan pasukan*

satu-satu *adv* isa-isa: binilang niya ang mga prutas ng isa-isa *dia menghitung buah-buah itu satu demi satu*

satu-satunya *a* nag iisa: siya ay nag-iisa na anak *dia adalah anak satu-satunya*

sawit *n* langis ng palma: siya ay may isang negosyo ng langis ng palma *dia mempunyai bisnis sawit*

¹**sayang** *a* mahal: bawat ina siguradong mahal ang kanilang anak *Setiap ibu pasti sayang anaknya*

²**sayang** *a* sa kasawiangpalad, sa kasamaang-palad: napakasaya ng pagtitipon, sa kasawiang palad, umulan *pesta itu meriah, sayang sekali hujan*

kesayangan *n* paborito: puso ay ang paborito na hayop ng kapitbahay *kucing adalah hewan kesayangan tetangga*

menyayangi *v* magmahal: mahal niya ang kanyang ina *dia menyayangi ibunya*

menyayangkan *v* pinagsisihan: pinagsisihan ng lider ang kabiguan ng pyektong iyon *pimpinan menyayangkan kegagalan proyek itu*

sayembara

penyayang *n* mapag mahal:
siya ay mapag mahal *dia*
bersifat penyayang

sayembara *n* tagisan,
kompetisyon, patimpalak,
paligsahan: tagisan sa
pagsulat ng awit *sayembara*
mengarang lagu

sebab, sebab akibat *n* sanhi at
epeкто: lahat ng mangyayari
ay mayroong sanhi at epeкто
semua yang terjadi ada pasti
ada sebab dan akibat

sebal *a* **1** sawa, pagod: sawa na
akong marinig ang paulit-ulit
na kwentong iyan *saya sebal*
mendengar cerita itu lagi;

2 nainis, nayamot: ang
kanyang walang tigil na
pagrereklamo ay nakayamot
sa iba *keluhannya membuat*
orang lain sebal

seberang *n* **1** kabila: sa kabilang
panig; sa tapat *di seberang;*
2 kabila: ang bahay niya ay
nasa kabila ng mall *rumahnya*
di seberang mal

sebut, menyebut *v* **1** tawag: sa
panalangin, maraming beses
niyang tinawag ang pangalan
ng Diyos *dalam doa itu dia*
menyebut nama Tuhan
berkali-kali;

sedap

2 mabigkas: hindi niya
mabigkas ang kompletong
pangalan ng kanyang kapatid
dia tidak bisa menyebut nama
lekap adiknya;

3 binanggit: binanggit nila
lahat ng partido na may
kaugnayan sa problema
mereka menyebut semua
pihak terkait masalah itu

¹**sedang** *a* kalagitnaan,
kasalukuyan, pa: nasa
kalagitnaan ako nang pagkain
nung tinawagan mo ako sa
telepono *saya sedang makan*
ketika kamu menelepon saya

²**sedang** *a* katamtaman,
pangkaraniwan, gitna:
pangkaraniwan lang ang
resulta ng kanyang
eksaminasyon *hasil ujiannya*
sedang saja

sedap *a* **1** maginhawa,
maaliwalas, komportable: ang
bahay na ito ay malinis at
maayos Komportableng
tumira dito *rumah ini rapi,*
bersih, dan sedap; **2** may
masarap na amoy, masarap,
katakam-takam, malinamnam,
malasa: nakakatuwang iyong
tignan *sedap dipandang mata;*
3 masarap: ang keyk na iyon
ay sobrang masarap *kue itu*
sedap sekali

- penyedap rasa** *n* pampalasa: ang pagkain na iyon ay nilagyan ng pampalasa *masakan itu diberi penyedap*
- sedekah** *n* limos, kawang gawa: pagbibigay ng limos sa mga mahihirap *memberi sedekah kepada fakir miskin*
- bersedekah** *v* magbigay ng limos: ang pagbibigay ng limos ay mabuting gawi *bersedekah adalah perbuatan baik*
- sediakala** *n* dati: ang situwasyon ay bumalik sa normal *keadaan kembali seperti sediakala*
- sedikit** *a* kaunti: kaunting asin *sedikit garam*
- segala** *num 1* lahat: pinamahalaan niya ang lahat ng problema ng may pagtitiyaga *segala macam persoalan dihadapinya dengan sabar*; **2** pa: hindi mo na kailangan gamitin ang ingles pa! *tidak usah pakai bahasa Inggris segala!*
- segala-galanya** lahat ng bagay: ang pamilya ay lahat ng bagay *keluarga adalah segala-galanya*
- segan a 1** nahihiya: siya ay nahihiya makipagkita s amaraming tao *dia segan bertemu dengan banyak orang*;

- 2** mahiyain: ang lahat ay nahihiya sa kanya *semua merasa segan terhadapnya*
- segar a 1** presko, sariwa: sariwa ang hangin sa labas *udara di luar segar*; **2** nagiginhawaan: nagiginhawaan ako pagkatapos kong mag-ehersisyo *badan saya merasa segar setelah berolahraga*;
- 3** sariwa, bago: sariwa ang mga gulay na ito dahil bagong pitas lang mula sa hardin *sayuran ini segar karena baru saja dipetik dari kebun*
- **bugar a** malusog: malusog ang bagong panganak na sanggol *bayi yang baru lahir itu segar bugar*
- kesegaran** *n* kasariwaan: ang kasariwaan ng pag-iisip ay nangyayari sa umaga *kesegaran berpikir bisa didapat di pagi hari*
- menyegarkan** *v* magpalamig; makapagpanariwa: ang pag-inom ng alak ay nakakapanariwa ng pakiramdam *minum anggur menyegarkan badan*
- segara** *n* gilid ng karagatan: ang hotel ay binuo sa gilid ng karagatan *hotel itu dibangun di tepi segara*

segel

segel *n* selyo, tatak: ang kasunduan ay may bisa kapag sila ay pumirma sa ibabaw ng selyo *surat perjanjian itu sah bila ditandatangani di atas segel*

menyegel *v* saraduhan, barikadahan, barahan: Isinarado ng pulis ang pasugalan *polisi menyegel tempat perjudian*

segenap *num* lahat: lahat ng mga tauhan ay ipinadala upang makumpleto ang proyekto *segenap tenaga dikerahkan untuk menyelesaikan proyek itu*

segi *n* **1** gilid: nakikita mo ang problema mula sa isang gilid lamang *saudara melihat masalah itu hanya dari satu segi saja*; **2** aspeto; anyo: ang problema ay may iba-ibang anyo *suatu masalah banyak seginya*; **3** tapyas, anyo, anggulo, katangian, gilid: mayroon itong dalawang mahahabang gilid at isang maikling bahagi *ada dua segi panjang dan satu segi pendek*

segitiga *n* tatsulok: nagsuot siya ng telang hugis tatsulok sa cove *ia memakan kain segitiga untuk menutup kepalanya*

sejak

sehat *a* **1** malusog, mabuti: mabuti ako *saya sehat*; **2** malusog; malakas: malakas ang industriya ng pagbabanko sa bansang ito *perbankan di negara ini sangat sehat*

sehingga *p* **1** kaya: kumain siya nang napakarami na halos hindi na niya kayang gumalaw *dia makan terlalu banyak sehingga tak bisa bergerak*; **2** hanggang, hanggang sa: hindi sila tumigil sa paglalaro hanggang sa paglubong ng araw *mereka terus bermain sehingga matahari terbenam*

sejahtera *a* masagana: isang matuwid at masaganang lipunan *masyarakat adil dan sejahtera*

kesejahteraan *n* **1**

kapakanan: kapakanan ng bansa *negara berkesejahteraan rakyat*;

2 kapakanan, kabutihan, kagalingan: laging sinisigurado ni nanay ang kapakanan ng kanyang mga anak *ibu selalu memperhatikan kesejahteraan anak-anaknya*

sejak *p* buhat: nitong nakalipas na dalawang linggo *sejak dua minggu lalu*

sejarah

sejarah *n* kasaysayan, istorya, salaysay, nangyari: ang salaysay ng pakikipaglaban ng Indonesia para sa kalayaan *sejarah perjuangan kemerdekaan Indonesia*

bersejarah *v* makasaysayan: ang Monas sa harap ng pambansang palasyo ay isang makasaysayang monumento *Monas yang ada di depan Istana Negara adalah tugu bersejarah*; **2** makasaysayan: maraming makasaysayang kagamitan ng Indonesia ang ibinenta sa ibang bansa *banyak benda bersejarah Indonesia yang dijual ke luar negeri*

sejati *a* totoo, tunay: ang tunay na pag-ibig ay hindi tumitingin sa yaman at posisyon *cinta sejati tak mengenal harta dan kedudukan*

sejoli *n* pareha, pares: ang magkapares *dua sejoli*

sejuk, kesejukan *n* mahinahon, kahinahunan: ang kaninyang kahinahunan *kesejukan hatinya*

sekian

sekarang, sampai sekarang *n* hanggang ngayon: siya ay nakatira pa rin sa lumang bahay hanggang ngayon *dia masih tinggal di rumah lama sampai sekarang*

sekarat *a* naghihingalo, malapit nang mamatay: naghihingalo na ang taong may sakit *sakit itu mulai sekarat*

sekat, menyekat *v* hatiin: hinati niya ang harapan silis sa dalawa *dia menyekat ruang depan menjadi dua*

penyekat *n* dibayder, ampil: para magmukhang malaki ang silid na ito, dapat alisin ang ampil *supaya ruangan ini kelihatan luas, penyekatnya dilepaskan saja*

sekian *n* **1** sino-sino, ano-ano: sa dinamidami ng tao sa Jakarta, kaunti lang dito ang talagang nagmula sa mga orihinal na tiga-Jakarta *dari sekian banyak rakyat di Jakarta, hanya sebagian kecil yang keturunan Jakarta asli*; **2** iyon lang, iyan lang: iyan lang ang masasabi ko sa pagkakataong ito, at maraming salamat sa inyong lahat *sekian dulu dan terima kasih*

sekoci

¹**sekoci** *n* bangka: tinawid nila ang ilog gamit ang bangka *mereka menyeberangi sungai itu dengan sebuah sekoci*

²**sekoci** *n* kambil; karete; kidkid: hindi maganda ang makinang panahi dahil naubusan ng sinulid ang kambil *jahitan mesin itu tidak rapi karena sekocinya kehabisan benang*

sekolah, bersekolah *v* nag-aral: siya ay nag simula mag-aral mula noong edad na limang taon *dia mulai bersekolah sejak usia 5 tahun*

-- **dasar** *n* elementarya: siya ay nag simulang pumasok sa elementarya sa edad na pitong taon *Dia mulai masuk sekolah dasar di usia 7 tahun*

-- **menengah atas (SMA)** *n* mataas na paaralan: pagkatapos niya mag-aral sa mataas na paaralan siya ay magpapatuloy sa kolehiyo *Setelah lulus Sekolah Menengah Atas dia akan melanjutkan ke Perguruan Tinggi*

sekutu

-- **menengah ekonomi atas (SMEA)** *n* sekundaryong: paaralan siya ay mas interesado pumasok sa sekundaryong paaralan sa ekonomiya *Dia lebih berminat masuk Sekolah Menengah Ekonomi Atas*

-- **menengah pertama (SMP)** *n* junior na sekundaryong paaralan: ngayon siya ay nakaupo sa junior na sekundaryong paaralan *Sekarang dia sudah menduduki Sekolah Menengah Pertama*

-- **negeri** *n* gobyernong paaralan: ang gobyernong paaralan ay mas maraming pumipili *Sekolah negeri lebih banyak peminatnya*

-- **swasta** *n* pribadong eskwelahan: ang anak niya ay ipinaaral sa pribadong eskwelahan *Anaknya disekolahkan di sekolah swasta*

sekop *n* pala: gamit ang pala ang tao ay madali sa paghuhukay at paglipat ng lupa *dengan sekop orang mudah menggali dan memindahkan tanah*

sekutu *n* **1** magkakampi, magkaanib: ang magkakasanib puwersa *pasukan sekutu;*

selat

I partner: siya ay kasosyo ko sa negosyo *dia sekutu usaha saya*

bersekutu *v* pumanig, pagsamahin: noong digmaan sa Iraq, pumanig ang mga British sa Estados Unidos *dalam perang Irak, Inggris bersekutu dengan Amerika*

selat *n* kipot, kitid: kipot ng Lombok *selat Lombok*

selatan *n* timog: ang timog Africa ay pwedeng pangalan ng isang bansa o tumutukoy sa katimugang bahagi ng kontinente ng Africa *selatan adalah salah satu arah mata angin*

selenggara, menyelenggarakan *v* takbo: hangga't ang BBC ay kaya pang magpatakbo ng mga brodkast nito, patuloy kaming makikinig dito *RRI selalu menyelenggarakan siarannya ke seluruh Indonesia*

penyelenggara *n* **1** nagtatag, nagtayo, bumuo; tagapamahala, tagapangasiwa, manedyer: tagapamahala ng byahe *penyelenggara perjalanan wisata*;

2 pagbuo, pagpapatakbo: pagbuo nang isang kongreso *penyelenggaraan kongres*

selip, menyelipkan

terselenggara *v* pinamahala: ang kaganapan ay ginanap dahil sa pakikipagtulungan ng lahat ng partido *Acara itu terselenggara atas kerja keras semua pihak*

selidik, menyelidiki *v* siyasatin, suriin, mag-imbetiga: iniimbistigahan ng mga pulis ang kaso ng pagpatay *polisi sedang menyelidiki perkara pembunuhan itu*

selimut *n* kumot: ang kumot ay maraming butas *selimut ini banyak lubangnya*

seling, selingan *n* **1** pagkakaiba-iba: huwag kumain ng kanin palagi, kumain ng tinapay para maiba *jangan makan nasi terus, makanlah roti sebagai selingan*; **2** pahinga: pagkatapos ng matinding trabaho, kailangan ko ng pahinga *setelah lelah bekerja, saya perlu selingan*

selip, menyelipkan *v* isingit: isiningit niya ang liham sa pagitan ng mga pahina ng libro *dia menyelipkan surat itu di antara halaman buku*
terselip *v* **1** iipit, ilagay: ang liham na hinahanap ko ay nakaipit sa pagitan ng mga aklat na iyon *surat yang saya cari-cari itu terselip di antara tumpukan buku*;

selisih

2 madulas, sumadsad: biglang nadulas ang aking sasakyan *tiba-tiba mobil saya terselip*

selisih *n* 1 pagkakaiba magkano ang pinagkaiba ng presyo? *berapa selisih harganya?;*

2 pagitan, lamang: nanalo ang partido Janata sa kaunting lamang *selisih laba perusahaan itu turun drastis tahun ini*

-- **jalan** *v* pagkakaiba ng daan: bisita na dadating na iyon ay pagkakaiba ng daan sa akin sa harap *tamu yang akan datang itu selisih jalan denganku di depan kompleks*

-- **pendapat** *v* hindi pagkakasundo: ang mga mag-aaral ay may hindi pagkakasundo sa kanilang propesor tungkol sa bagong teorya *mahasiswa itu selisih pendapat dengan dosennya tentang teori yang baru*

perselisihan *n* away, sigalot, salungatan ng kuro-kuro, pagtatalo, debate, labanan: ang sigalot ay pwedeng maayos *perselisihan itu berhasil diselesaikan*

selundup, menyelundupkan

selokan *n* lubak, kanal: ang kanal ay puno ng basura na humaharang sa maayos na pagdaloy ng tubig *selokan itu penuh dengan sampah sehingga airnya tidak lancar mengalir*

seluk beluk *n* kasalimuutan: kailangan natin ipaliwanag ang kasalimuutan ng problema na ito *kita perlu menjelaskan seluk-beluk masalah ini*

selundup, menyelundupkan *v* ilagay ng panakaw, ipasok ng palihim: pinagsikapan talagang maigi na maipasok sa bansa ang marijuana *banyak cara yang dilakukan untuk menyelundupkan barang-barang ilegal ke negeri itu*

penyelundup *n* ismagler: ang mga ismagler ng mahahalagang bagay ay nahuli sa daungan *penyelundup barang berharga itu tertangkap di pelabuhan*

penyelundupan *n* pagpapasok ng kontrabando: maraming nagpupuslit ng ilegal sa lugar na nasa hangganan *di daerah perbatasan banyak terjadi penyelundupan warga ilegal*

seluruh

seluruh *num* 1 lahat; buo: ang buong bayan ay nakipagdiwang sa piyesta *seluruh lapisan masyarakat hadir di pesta rakyat itu*;
2 buo(ng): aking buong buhay ay binuhos ko sa kanya *seluruh hidupku telah kucurahkan pada dirinya*
-- **dunia** *n* sa buong mundo: kilala si Muhammad Ali sa buong mundo *Muhammad Ali dikenal di seluruh dunia*
menyeluruh *v* laganap: ang kurapsyon ay laganap *korupsi sudah melanda negeri ini*
seluruhnya *num* lahat-lahat, kalahatan: sa kabuuan, may 10 tao *jumlah murid kelas itu seluruhnya ada 20 orang*
semak *n* talahiban, palumpong: nagtatago ang tigre sa talahiban habang naghihintay ng kanyang susunod na biktima *harimau bersembunyi di balik semak menunggu calon mangsanya*
semangat *n* espiritu: nawala niya ang sigla *dia telah kehilangan semangat*
bersemangat *v* masigla: siya ay masipag at napakamasigasig *dia rajin dan sangat bersemangat*

sembah, mempersembahkan

semarak *a* maaliwalas, maningning, masigla; makulay, matingkad: nagmukhang makulay ang tindahang iyon pagkatapos nitong mapalamutian *ruangan itu menjadi semarak setelah didekorasi*

menyemarakkan *v* pasiglahin, pasayahin: pinasigla nila ang selebrasyon sa pamamagitan ng mga kantahan at sayawan *mereka menyemarakkan pesta itu dengan tarian dan nyanyian*

sembah, mempersembahkan *v* gagawa, magpalabas, magpakita, magtanghal: sila ay magtatanghal nang isang dula *mereka akan mempersembahkan sebuah sandiwara*

menyembah *v* sinasamba: kanilang sinasamba ang mga namatay nilang mga ninuno *mereka menyembah pada leluhurnya yang sudah tiada*

persembahan *n* inihandog: ang sayaw ay inihandog para sa marangal na bisita *persembahan tarian ditujukan pada tamu kehormatan*

sembahyang

sembahyang *n* panalangin:

pagkatapos ng panalangin,
umupo sila sa harapan ng
moske *setelah sembahyang*
mereka duduk di bagian
depan masjid

bersembahyang *v*

manalangin, magdasal: limang
beses siyang magdasal sa
isang araw *dia*
bersembahyang lima kali
sehari

sembarang *a* kahit ano: kahit

anong kotse ay pwede na,
basta hindi masisira *pilihlah*
sembarang baju sesuai
keinginanmu

sembilan *num* siyam: ang ika
siyam ay makakatanggap ng
regalong limang milyong
rupiah *peringkat sembilan*
mendapat hadiah lima juta
rupiah

-- **belas** *num* labinsiyam: ang
bahay niya ay numero
labinsiyam *rumahnya nomor*
sembilan belas

-- **puluh** *num* siyamnapung:
siyamnapung mananayaw ay
sumali magpasigla ng
anibersaryo ng lungsod
sembilan puluh orang penari
ikut meramaikan acara ulang
tahun kota itu

sembunyi, bersembunyi

-- **puluhan** *num* mula sa
siyamnapu hanggang sa
siyamnaput siyan: ang bilang
ng kanyang manok ay mula sa
siyamnapu hanggang sa
siyamnaput siyan *jumlah*
ayamnya sekitar sembilan
puluhan ekor

-- **ratus** *num* siyam na daan:
presyo ng kendi na ito ay
siyam na daan na rupiah
harga permen ini sembilan
ratus rupiah

-- **ribu** *num* siyam na libo:
pera sa kanyang pitaka ay
siyam na libo *uang di*
dompetya hanya sembilan
ribu

sembuh *v* gumaling:

magpagaling ka agad *semoga*
lekas sembuh

menyembuhkan *v* gamutin:
hindi pa kayang gamutin ng
mga doktor ang AIDS *dokter*
belum dapat menyembuhkan
penyakit AIDS

penyembuhan *n* magamot:
kailangan ng matagal na
panahon upang magamot ang
kanyang sakit *perlu waktu*
lama untuk penyembuhan
penyakitnya

sembunyi, bersembunyi *v*

magtago: siya ay nagtatago sa
likod ng lambat *dia*
bersembunyi di balik layar

sembur, menyembur

menyembunyikan *v* itago, ilihim, takpan, ikubli: tinago nang matandang lalaki ang pera sa ilalim ng unan *orang tua itu menyembunyikan uang di balik bantal*

persembunyian *n* taguan, kublihan, lungga: nalaman na ang kanyang pinagtataguan *tempat persembunyiannya sudah diketahui*

tersembunyi *v* 1 tinatago, nakatago, nakakubli, lingid: ang taong iyan ay may tinatagong balak *orang itu mempunyai maksud tersembunyi*; 2 nakatago, lihim, nakatakip, nakakubli: nakatago ang baril sa loob ng kanyang dyaket *pistol itu tersembunyi di balik jasanya*

sembur, menyembur *v* pagpulandit; paglabas: ang krudo ay pumulandit mula sa bagong hukay na balon ng langis *minyak mentah menyembur dari sumur yang baru digali itu*

semen *n* semento: merong pagawaan ng semento sa Gresik *di kota Gresik ada pabrik semen*

semananjung *n* peninsula, tangway, halos-pulo: tangway ng Malay *semananjung Malaysia*

sempit

sementara *n* 1 habang, pansamantala: pansamantala akong nakatira sa bahay ng kapatid kong lalaki *saya tinggal di rumah adik sementara saja*;

2 pansamantala, probisyonal: ang regulasyon ay pansamantala lang *peraturan ini sifatnya hanya sementara*

semesta *num* sandaigdig: daigdig *alam semesta*

semir *n* pampakintab: siya ay bumili ng pampakintab sa tindahan na iyon *ia membeli semir di toko itu*

-- **sepatu** *n* biton: ang biton na iyon ay kulay kayumanggi *semir sepatu ini berwarna cokelat*

menyemir *v* nagpakintab: siya ay nagpakintab ng kanyang sapatos upang mag mukhang bago *ia menyemir sepatunya agar tampak baru*

sempat nagkaroon ng pagkakataon: madami akong ginagawa, ganun pa man nakahanap pa rin ako ng oras para sumulat ng liham *walaupun sibuk sekali, saya masih sempat menulis surat*

sempit *a* 1 makitid, limitado, kakaunti: limitado lang ang oras ko *waktu saya sempit*;

semprot, menyemprot

2 masikip: ang masikip na damit n ayun ay ginagamit pa din niya *baju yang sempit itu masih dipakainya*

semprot, menyemprot v

magwilig, wiligan, magwisik, wisikan: winiligan ko ng pamatay peste ang mga tanim *saya menyemprot tanaman itu dengan pestisida*

semprotan n pambomba, pang-sprey: sira ang pang-sprey Aayusin namin ito *semprotannya rusak, nanti dibetulkan*

sempurna a ganap, lubos, lubusan, lahat, puno, puspos: ang mga pasahero ay pinapakiusapang manatiling nakaupo hangga't hindi pa lubusang nakahinto ang eroplano *para penumpang diminta untuk tetap duduk sampai pesawat berhenti dengan sempurna*

semua num **1** lahat: lahat ng bisita na inimbita ay pumunta sa kasiyahan na iyon *semua tamu undangan datang ke pesta itu*; **2** lahat: lahat ng mga bagong mag-aaral ay naglinya sa patlang ng pangseremonya *semua murid baru berbaris di lapangan upacara*

sendi

semut n langgam: pugad ng langgam *sarang semut*
kesemutan a manhid, ngimay, ngalay, mitig: namamanhid ang daliri ko *jari tangan saya kesemutan*

senam n himnastiko: siya ay sumali ng kumpetisyon ng himnastiko *ia mengikuti lomba senam*

senapan n baril: ang baril na iyon ay mana ng kanyang ama *senapan itu warisan ayahandanya*

-- **angin** n pellet gun: siya ay nagbaril ng ibon gamit ang pellet gun *ia menembak burung dengan senapan angin*

senda, bersenda gurau v nagbibiruan: sila ay nagbibiruan sa hardin *mereka bersenda gurau di taman*

sendat, tersendat v hadlang: ang daan ay may hadlang dahil may inaayos na daan *jalanannya tersendat karena ada perbaikan jalan*

¹**sendi** n kasukasuan: kasukasuan sa tuhod *sendi lutut*

sendi

²**sendi** *n* pundasyon, saligan, base, batayan: ang pag-atake ng mga terorista sa WTC ay yumanig sa pundasyon ng sangkatauhan *serangan teroris terhadap WTC menggoyangkan sendi kemanusiaan*

sendok, sendok makan *n* kutsara: ang kutsara na iyon ay gawa sa ginto *sendok makan itu terbuat dari emas*

-- **nasi** *n* kutsara pang kanin: kinuha niya ang kanin gamit ang kutsara pang kanin *dia mengambil nasi dengan sendok nasi itu*

-- **teh** *n* kutsarita: siya ay nag dagdag ng isang kutsarita na asukal sa kanyang inumin *dia menambahkan gula satu sendok teh pada minumannya*

sengaja *v* sinadya, intensyonal, planado: sinasadya *dengan sengaja*

kesengajaan *n* intensyonal: ang pagkasunog sa kagubatan ay intensyonal *kebakaran hutan itu merupakan kesengajaan*

senggang *a* 1 libre, bakante, pamalit: wala akong bakanteng oras *saya tidak ada waktu senggang;*

sengketa

2 senggang *a* libre: anumang oras na libre ka, maari kang pumunta sa bahay ko *kapan saja bila kamu senggang, datanglah ke rumah*

senggol, bersenggol-senggolan *v* magtulakan: sa isang kasayahan, ang mga kabataan ay nagtutulakan sa kanilang pagbibiruan *di pasar malam anak-anak muda sering bersenggol-senggolan*

menyenggol *v* mahinang dagil, marahang tulak, tapik: tinapik niya ako nung ako ay inaantok *dia menyenggol saya waktu saya mengantuk*

tersenggol *v* mabangga: aksidente lang ang pagkakabangga ko sayo pero nagalit ka agad *tersenggol sedikit saja kok terus marah*

sengketa *n* kaguluhan, away, labanan, sagupaan: ang away sa pagitan ng mga Israeli at Palestenians ay patuloy pa rin sa loob ng napakaraming taon *sengketa antara Palestina dan Israel sudah lama berlangsung*

sengsara

bersengketa *v* makipag away: mabait siyang bata Hindi siya nakikipag-away sa kanyang mga kaiibigan *dia anak baik-baik, tidak pernah bersengketa dengan teman-temannya*

sengsara *a* miserable: mayroon siyang miserableng buhay *hidupnya sengsara*

kesengsaraan *n* paghihirap: ang mga natural na kalamidad at digmaan ay nagdulot nang napakaraming kapighatian *bencana alam dan perang saudara membawa banyak kesengsaraan*

seni *n* sining: likhang sining *karya seni*

kesenian *n* sining: gabing sining *malam kesenian*

seniman *n* artista: siya ay isang artistang mananayaw *dia seorang seniman tari*

senja *n* takipsilim: ang takipsilim ay papalapit na *senja sudah menjelang*

senjata, persenjataan *n* armas; sandata; kagamitang pandigma: kumbensyonal na armas panglupa, dagat at himpapawid *persenjataan konvensional untuk darat, laut, dan udara*

sentuh

-- **api** *n* baril: pulis na nasa tungkulin ay binigyan ng baril *polisi yang berdinasi dilengkapi dengan senjata api*

sentak, tersentak *v* hinaltak, inalog, niyugyog, nilukba, tinagtag: siya ay hinaltak mula sa kanyang pagkakatulog *dia tersentak dari tidurnya*

senter *n* flashlight: karaniwang may baterya ang flashlight *lampu senter biasanya memakai baterai*

sentuh *v* hawakan: huwag mo akong hawakan! *jangan sentuh aku!*

menyentuh *v* 1 hawakan: huwag mong hawakan ang pagkain ng iba *jangan menyentuh makanan milik orang lain*; 2 tulak, pindot: napindot ko nang hindi sinasadya ang boton *saya tidak sengaja menyentuh tombol itu*

menyentuh hati *v* makabagbag-damdamin: kuwentong makabagbag-damdamin *kisah yang menyentuh hati*

senyum, senyuman

sentuhan *n* hawakan,
kalabitin, masagi, mabangga,
madikitan, dumampi:
kumakabog ang puso ko nang
mahawakan ako ng bata
*sentuhan tangan gadis cantik
itu mendebarkan hati saya*

tersentuh *v* nasaling,
natamaan: tinamaan ako sa
pangyayaring iyon *hati saya
tersentuh oleh kejadian itu*

senyum, senyuman *n* ngiti:
nakakita ako ng ngiti sa
kanyang mukha *saya melihat
senyuman di wajahnya*

tersenyum *v* ngumiti:
ngumiti sa iyo ang magandang
babaeng iyon *wanita cantik
itu tersenyum padamu*

sepatu, bersepatu *v* sapatos;
magsapatos: walang sabin ang
paa *tidak bersepatu*

-- **roda** *n* pang-isketing:
maglakad sa makinis na sahig
na nakasapatos na may gulong
*berjalan di atas permukaan
halus dengan sepatu roda*

sepeda, bersepeda *v*
magbisikleta: nagbibisikleta
siya araw-araw papasok sa
paaralan *dia bersepeda ke
sekolah setiap hari*

-- **motor** *n* motorsiklo:
karerahan ng motorsiklo
balapan sepeda motor

serah, menyerah

sepele, menyepelekan *v* maliitin:
huwag mong maliitin ang
iyong mga magulang *jangan
menyepelekan orang tua*

seperti *p* 1 kagaya, katulad:
nagtrabaho na naman siya
kagaya ng dati *dia kembali
bekerja seperti biasa*;
2 katulad: ikaw ay katulad ng
iyong kapatid *kamu ini seperti
adikmu*

-- **biasa** *adv* gaya ng dati,
tulad ng kinaugalian,
karaniwan: tulad ng dati, si
nanay ang huling dumating
*seperti biasa ibu datang
paling telat*

sepi, menyepi *v* mapag-isa: siya
ay umalis para mapag-isa sa
kuweba *dia pergi menyepi di
gua itu*

seragam *n* uniporme: siya ay
gumagamit ng putting
uniporme tuwing lunes *dia
memakai seragam putih setiap
hari Senin*

serah terima *n* pagtanggap:
pagtanggap ng bagong
empleado ay gaganapin sa
araw na ito *serah terima
pegawai baru diadakan hari
ini*

serah, menyerah *v* sumuko:
huwag sumuko sa harap ng
kagipitan *jangan menyerah
dalam menghadapi kesulitan*

- menyerahkan** *v* binigay: binigay niya ang kanyang gawain sa kanyang guro *dia menyerahkan tugas pada dosennya*
- terserah** *v* bahala: ikaw na ang bahala! *terserah kamu saja!*
- serak** *a* namamaos: ang boses niya ay namamaos dahil sa kakasigaw *suaranya serak karena berteriak-teriak*
- serakah** *a* masiba: siya ay masiba na tao *dia adalah orang yang serakah*
- serang, menyerang** *v* inatake: ang tigre na iyon ay inatake ang tagabantay ng zoo *harimau itu menyerang penjaga kebun binatang*
- penyerangan** *n* pag-atake: ang pag-atake ay naganap para sa paghihiganti *penyerangan dilakukan untuk membalas dendam*
- serangan** *n* atake: siya ay nagkaroon ng atase sa puso *dia mendapat serangan jantung*
- serasi** *a* bagay: ang paghalo ng kulay ng damit niya ay napaka bagay *paduan warna bajunya sangat serasi*

- serat** *n* hibla: ang pandiyeta hibla ay kailangan ng katawan *serat makanan banyak diperlukan oleh tubuh*
- serba ada** *a* sari-sari: sari-sari na tindahan ay nagbebenta ng maraming bagay *toko serba ada menjual berbagai macam barang*
- serba bisa** *a* kaya lahat: siya ay isang bata na kaya lahat *ia anak yang serba bisa*
- serbu, menyerbu** *v* nilusob: nilusob ng mga bumibili ang merkado na murah *pembeli menyerbu pada pasar murah itu*
- serbuan** *n* paglusob: paglusob ng mga insekto sa palay ay pumipinsala sa mga magsasaka *serbuan serangga pada tanaman padi itu merugikan petani*
- serbuk** *n* pulbos: pulbo *bedak serbuk*
- serdadu** *n* sundalo: ang sundalo na iyon ay nagsasanay sa pagbaril *serdadu itu berlatih menembak*
- serempak** *a* sabay-sabay: ang lokal na halalan ay gaganapin nag sabay-sabay sa buwan ng enero 2017 *pemilihan kepala daerah diadakan secara serempak bulan Januari 2017*

seret, menyeret

seret, menyeret *v* hinila: hinila niya ang kanyang laruan *dia menyeret mainannya*

serikat *n* unyon: siya ang pinuno ng unyon sa kompanya na iyon *dia mengपालai serikat pekerja di perusahaan itu*

-- **dagang** *n* unyon ng manggagawa: ang miyembro ng unyon ng manggagawa ay humihiling sa pagbabawas ng buwis *anggota serikat dagang meminta penurunan pajak*

perserikatan *n* nagkakaisang: nagkakaisang bangsa *Perserikatan Bangsa-Bangsa*

serta *p* at: damit, sapatos at bag ay binili naniya *baju, sepatu, serta tas sudah dibelinya*

-- **merta** *adv* agad na: ang kanyang tagumpay ay hindi agad na gumawa sakanya maging tamad *keberhasilannya tidak serta merta membuatnya malas belajar*

beserta *v* kasama: si tatay, nanay at kasama mga anak nila ay nag tipon-tipon sa bahay ni lola *ayah, ibu, beserta anak-anak berkumpul di rumah neneknya*

sesak

menyertai *v* kasama: siya ay kasama ng pag-alis ng kanyang ama sa labas ng bayan *dia yang menyertai keberangkatan ayahnya ke luar kota*

menyertakan *v* isinali: isinali niya ang mga larawan sa sulat na ipinadala niya *dia menyertakan foto-foto pada surat yang dikirimkan*

peserta *n* kalahok: kalahok sa takbuhan ay may bilang na limampung mga tao *peserta lomba lari berjumlah 50 orang*

seru, berseru *v* sumisigaw: ang presidente ay sumisigaw upang labanan ang komunismo *presiden berseru untuk melawan komunisme*

seruling *n* plauta: ang plauta ay yari sa kawayan *seruling ini terbuat dari bambu*

sesak *a* masikip: ang kuwartong ito ay parang masikip dahil maraming tao *ruangan ini terasa sesak karena banyaknya orang*

-- **napas** *a* mahirap huminga: kuwartong masikip na ito ay nagiging mahirap huminga para sa kanya *ruangan sempit ini membuatnya sesak napas*

sesat, menyesatkan

sesat, menyesatkan *v* iligaw:
ang turo niya ay nakakaligaw
ajarannya sangat
menyesatkan

tersesat *v* nawawala: siya ay
nawawala sa gubat *dia*
tersesat di hutan

setia *a* tapat: siya ay napaka
tapat sa kanyang pamilya *dia*
sangat setia dengan
keluarganya

kesetiaan *n* katapatan: ang
katapatan niya sa estado ay
nasubok na *kesetiannya pada*
negara sudah teruji

setrika *n* plantsa: siya ay nag
ayos ng damit gamit ang
plantsa *dia melicinkan baju*
dengan setrika

sial *a* malas: napaka malas niya
sa umaga na ito *sial benar dia*
pagi ini

kesialan *n* kamalasan: ang
kamalasan ay palaging
lumalapy sa kanya *kesialan*
selalu menghampirinya

sialan *n* nakakainis:
nakakainis siya na naman ang
nakatanggap ng regalo *sialan*
dia lagi yang mendapat
hadiah

siang, kesiangan *a* tanghali:
siya ay nagising ng tanghali
dia bangun kesiangan

sia-sia

siap, siap cetak *v* limbagin: ang
aklat na ito ay handa na upang
limbagin *buku ini sudah siap*
cetak

-- **pakai** *v* handa ng gamitin:
ang bagong sasakyan niya ang
handa ng gamitin *mobil*
barunya sudah siap pakai

siapa, siapa pun *n* sino man:
kahit sino man maaring
kumain sa kainan na iyon
siapa pun boleh makan di
restoran itu

siar, menyiarkan *v* nagkalat:
siya ang nagkalat sa balia iyon
dia yang menyiarkan berita
itu

siaran *n* palabas: palabas ng
radyo naglalaman ng balita ng
kanyang tagumpay *siaran*
radio itu berisi berita
kemenangannya

siasat *n* pakana: mga pakana
niya upang linlangin ang mga
kaaway *siasatnya untuk*
mengelabui musuh

sia-sia *a* baliwala: baliwala lang
magpayo sa batang galit na
iyon *sia-sia saja menasihati*
anak yang sedang marah itu

sibuk, kesibukan

sibuk, kesibukan *n* maraming gawain: ang maraming gawain ay hindi naging hadlang para sakanya upang kalimutan kumain *kesibukan itu tidak membuatnya lupa makan*

sidang *n* paglilitis: siya ang nangunguna sa paglilitis sa hukuman *dia memimpin sidang di pengadilan*

bersidang *v* magtipun-tipon: ang mga miyembro ng lupon ay nagsisimulang magtipun-tipon noong Pebrero *anggota dewan mulai bersidang pada bulan Februari*

sidik, penyidik *n* imbestigador: ang imbestigador ay nagsimulang mangolekta ng katibayan *penyidik mulai mengumpulkan barang bukti*
-- **jari** *n* tatak ng daliri: tatak ng daliri ng bawat tao ay hindi magkapareho *sidik jari setiap orang tidak sama*

sifat *n* katangian: katangian niya na mabait ay naging dahilan upang maraming mga kaibigan *sifat baik itu yang membuatnya banyak teman*

siksa

sigap *a* matalino: ang batang masipag at matalino ay kayang taposin ang kanyang gawain ng mabuti at mabilis *anak yang rajin dan sigap dapat menyelesaikan tugas dengan baik dan cepat*

sihir *n* salamangka: siya ay nag aral ng salamangka *dia belajar sihir*

penyihir *n* mangkukulam: ang mangkukulam ay kinulam ang bulaklak upang maging ibon *penyihir telah menyihir bunga menjadi burung*

tersihir *v* na ingkanto: siya ay na ingkanto sa pamamagitan ng kabaitan ng tao na iyon *dia tersihir oleh keramahan orang itu*

sikat *n* sipilyo: sipilyo *sikat gigi*

siksa *n* pinaparusahan: pinaparusahan niya ang kanyang sarili *dia siksa dirinya sendiri*

menyiksa *v* pahihirapan: huwag pahihirapan ang hayop *jangan menyiksa binatang*

siksaan *n* matinding pagsubok: matinding pagsubok sa panloob ang dahilan ng kanyang pagpayat *siksaan batin membuatnya semakin kurus*

sila, mempersilakan

tersiksa *v* pagkahirap: siya ay nakakaramdam ng paghihirap umupo sa maliit na silya na iyon *dia merasa tersiksa duduk di kursi yang kecil itu*

sila, mempersilakan *v* anyaya: siya ay nag anyaya sa kanyang mga bisita uoang umupo *dia mempersilakan tamunya untuk duduk*

silau *a* silaw: silaw sa kapangyarihan *silau kekuasaan*

menyilaukan *v* naskasisilaw: ang liwanag na iyon nakasisilaw sa paningin ng kanyang mata *cahaya itu menyilaukan pandangan matanya*

silih, silih berganti *v* nagpapalitan: ang mga biyahero ay dumadating nagpapalitan *pelawat datang silih berganti*

simak, menyimak *v* pagtatagubilin: nakinig siya sa pagtatagubilin ng kanyang guro *dia menyimak penjelasan gurunya*

simpati *n* simpatiya: ang simpatiya ay lumalabas pag nakikita ang kalungkutan niya *rasa simpati timbul melihat kesedihannya*

singkir, menyingkir

sindir, menyindir *v* pasaring: sila ay mahilig mag pasaring sa mga taong huli na dumating *mereka suka menyindir orang yang datang terlambat*

sindiran *n* pangugutya: ang pangugutya ay hindi nadama sa kanyang puso *sindiran itu tidak terasa dihatinya*

singgah *v* dumaan: sa biyahe pauwi, siya ay dumaan sa bahay ko *dalam perjalanan pulang, dia singgah di rumahku*

persinggahan *n* pansamantalang paghinto: ang lugar na ito ay naging pansamantalang paghinto para sa maga nag lalakad *tempat ini menjadi persinggahan bagi pejalan kaki*

singkir, menyingkir *v* tumabi: subukan ninyong tumabi sa gitna ng daan *coba menyingkir dari tengah jalan*

menyingkirkan *v* tinapon: tinapon niya ang mga tinik sa gitna ng daan *dia menyingkirkan duri di tengah jalan*

tersingkir *v* na alis: siya ay na alis na sa pagkakampeon sa paligsahan ng pagtakbo *dia sudah tersingkir dari kejuaraan lomba lari*

sini

sini *pron* dito: dito ka! *sini kamu!*

sipit *a* intsik: ang mata niya ay intsik *matanya sipit*

sipu, tersipu-sipu *v* namumula: siya namumula sa kahihyan dahil pinupuri *dia tersipu-sipu malu karena dipuji*

siram, menyiram *v* buhos: siya ay nag buhos ng bulaklak sa hardin ng bahay *dia menyiram tanaman bunga di halaman rumah*

tersiram *v* na tapunan: ang kamay niya ay nasugatan dahil na tapunan ng mainit na tubig *tanganya luka tersiram air panas*

sirat, tersirat *v* pahiwatig: kaya niyang kunin ang kahulugan sa likod ng pahiwatig ng nakasulat sa aklat na binabasa niya *dia dapat mengambil makna yang tersirat di balik makna yang tersurat dari buku yang dibacanya*

sirik *a* mainggitin: alisin ang pakiramdam na mainggitin sa iyong puso *hilangkan rasa sirik dari dalam hatimu*

sirip *n* palikpik: palikpik ng pating ay hinahangan ng maraming tao *sirip ikan hiu banyak dicari orang*

sirna *a* nawala: nawala na ang kanyang pagasa *sirna sudah harapannya*

sisip, menyisipkan

sisi *n* gilid: gilid ng bahay niya ay nakaharap sa silangan *sisi rumahnya menghadap ke timur*

menyisikan *v* nagtabi: siya ay nagtabi ng kanyang kayamanan para sa kawanggawa *dia menyisikan hartanya untuk beramal*

sisih, penyisihan *n* eliminasyon: ang unang baitang ng eliminasyon ay lumipas na may mahusay na mga resulta *babak penyisihan dilalui dengan hasil yang baik*

tersisih *v* natanggal: kopian niya ay natanggal sa semifinal *kesebelasnya tersisih pada babak semifinal*

sisik *n* kaliskis: kaliskis ng isda na iyon ay kulay dilaw *sisik ikan itu berwarna kuning*

sisip, menyisipkan *v* nagsingit: siya ay nagsingit ng papel sa pagitan ng mga basahin na libro *dia menyisipkan kertas di antara halaman buku yang dibacanya*

sisipan *n* pagsingit: hugis pagsingit sa wika ng Indonesian, ay el- at -em- *bentuk sisipan dalam bahasa Indonesia, antara lain -el- dan -em-*

siswa *n* mag-aaral: mag-aaral sa ika-limang grado ay bumibilang sa apat na pung bata *siswa kelas lima berjumlah 40 anak*

sita, menyita *v* sinita: sinita ng mga pulis ang gamit na kontrabando *polisi menyita barang selundupan*

sitaan *n* sinita: mga gamit na sinita ay itinago sa bodega *barang-barang sitaan tersimpan di gudang*

siul, bersiul *v* sipol: batang magaling sumipol *anak kecil yang pandai bersiul*

siulan *n* sumisipol: sumisipol ang bata bilang isang senyas na siya ay dumating *siulan anak itu sebagai pertanda dia sudah datang*

sodor, menyodorkan *v* nagbigay: siya ay nagbigay ng resula ng kanyang trabaho *dia menyodorkan hasil pekerjaannya*

sogok, menyogok *v* suhol: siya ay sumubok na mag suhol sa opisyal *dia berusaha menyogok pejabat*

sogok menyogok *n* katiwalian: katiwalian ay gawain na ipanagbabawal sa bansa *sogok menyogok merupakan perbuatan yang dilarang negara*

sombong *a* mayabang: ang batang mayabang ay hindi nakikipag kaibigan *anak sombong tidak akan berteman*

kesombongan *n* kayabangan: ang kayabangan ang naging dahilan upang siya ay mahulog *kesombongan itu yang membuat dia jatuh*

menyombongkan diri *v* nag mamayabang sa sarili: lagi siyang nag mamayabang sa sarili sa angkin na kayamanan niya *dia selalu menyombongkan diri dengan kekayaan yang dimilikinya*

sorak *n* hiyaw: hiyaw ng mga nanonood ay naririnig hanggang sa labas ng gusali *sorak penonton terdengar sampai luar gedung*

-- **sorai** *n* hiyawan: dumadagundong ang hiyawan ang bumati sa tagumpay ng koponan *sorak sorai bergemuruh menyambut kemenangan kesebelasan itu*

bersorak *v* nagsasaya: sila ay nagsasaya sinalubong ang kapanalunan ng kanilang koponan *mereka bersorak menyambut kemenangan timnya*

sorot *n* sinag: sinag ng ilaw ay tumagos sa kurtina *sorot lampu menembus tirai itu*

menyorot(i) *v* itinampok: itinampok niya ang isyu sa mga tuntunin ng sikolohiya *dia menyoroti masalah itu dari segi psikologi*

tersorot *v* itinampok: ang magnanakaw na iyon ay itinampok sa cctv sa bahay *pencuri itu tersorot cctv di rumahnya*

stasiun *n* stasyon: stasyon ng tren *stasiun kereta api*

suaka, suaka alam *n* reserba na kalikasan: gubat ay isang reserba na kalikasan *hutan merupakan suaka alam*

-- **margasatwa** *n* santuario ng mga hayop: ang elepante ay pipoprotektahan sa santuario ng mga hayop *gajah dilindungi di suaka margasatwa di Lampung*

-- **politik** *n* pampulitika ng pagpapakupkop: sila ay humingi ng pampulitika ng pagpapakupkop sa ibang bansa *mereka meminta suaka politik di negara lain*

suap *n* suhol: siya ay nahuli na nag suhol sa opisyla *dia ketahuan memberi suap pada petugas*

menyuap(kan) *v* sinusubuan:

si nanay ay sinusubuan ng lugaw ang kapatid *ibu menyuapkan bubur pada adik*

sesuap *n* isang subo: siya ay kumain lang ng isang subo ng kanin *dia hanya memakan sesuap nasi*

suara, suara bulat *n* buong pagkakaisa: siya ay napili maging presidente ng buong pagkakaisa *dia terpilih sebagai ketua dengan suara bulat*

-- **hati** *n* konsensiya: ang konsensiya ay palaging tapat *suara hati selalu jujur*

suasana *n* kapaligiran: kaaya-ayang kapaligiran *suasana yang menyenangkan*

subur *a* malusog: lupa na malusog ay nag bibigay ng maraming resulta *tanah yang subur memberi hasil berlimpah*

menyuburkan *v* pataba: ang pataba ay nakakalago ng halaman *pupuk dapat menyuburkan tanaman*

penyubur *n* pataba: mga mani ay dapat gawing pataba ng lupa *tanaman kacang-kacangan dapat dijadikan penyubur tanah*

suci, kesucian *n* kabanalan: ang kabanalan ng kanyang puso ay nakikita mula sa kanyang mg aksyon *kesucian hatinya tampak dari perbutannya*

sudah, berkesudahan *v* pagtatapos: mga kwento na may masaya na pagtatapos *cerita yang berkesudahan dengan bahagia*

kesudahan *n* katapusan: ang katapusan ng kuwento ay lubhang kapana-panabik *kesudahan cerita itu sangat membahagiakan*

menyudahi *v* itinapos: itinapos niya ang pagsasalita tungkol sa malusog na tahanan *dia menyudahi pembicaraan tentang rumah sehat*

sudut, menyudut *v* maanggulo: pagsipa niya ay maanggulo *tendangannya menyudut*

-- **lancip** *n* matalas na anggulo: laki ng matalas na anggulo ay 30 *besar sudut lancip ialah 30°*

-- **tumpul** *n* anggulong bika: laki ng anggulong bika ay 60 *besar sudut tumpul ialah 60°*

tersudut *v* mawala: siya ay nag kwento na matapos mawala ang kanyang posisyon *dia pun bercerita setelah posisinya tersudut*

suguh, menyuguhkan *v* hinanda: si nanay ay may hinandang keyk para sa mga bisita; siya ay may hinandang tradisyonal na sayaw *1 ibu menyuguhkan kue pada tamu; 2 dia menyuguhkan pertunjukan tari tradisonal*

suguhan *n* handa: hand ana kape ay ibinigay sa gabi *suguhan kopi diberikan pada malam hari*

suka *a* mahilig: siya ay mahilig pumunta sa siyudad *dia suka pergi ke kota*

kesukaan *n* kahiligan: ang sinangag ang kahiligan ng batang iyon *nasi gorenglah kesukaan anak itu*

menyukai *v* gusto: napaka gusto niya ang mga lutong maanghang *dia sangat menyukai masakan yang pedas*

sesuka *a* anumang gusto: sila ay kumain ng anumang gusto ng puso nila *mereka makan apa saja sesuka hatinya*

sukar *a* mahirap: maputik na kalsada ay sobrang mahirap daanan *jalan berlumpur sangat sukar dilalui*

sukarela

sukarela *a* kusang-loob: siya ay tumulong sa mga biktima nang kusang-loob *dia membantu korban banjir dengan sukarela*

sukarelawan *n* boluntaryo: siya ay naging boluntaryo uoang magturo sa liblib na baryo *dia menjadi sukarelawan untuk mengajar di daerah terpencil*

suku *n* katutubo: katutubo na aborigine ay ninuno ng islang Australia *suku Aborigin merupakan leluhur pulau Australia*

sulam *n* tahi: siya ay nag tahi ng laso sa kanyang damit *dia memberi sulam pita pada bajunya*

menyulam *v* nagbuburda: siya ay nag buburda ng kanyang damit *dia sedang menyulam bajunya*

sulang, bersulang *v* mag-ihaw: siya ay mag-ihaw upang ipagdiwang ang kanyang panalo *dia bersulang untuk merayakan kemenangannya*

sulap *n* mahika: (i)mahika ang pera na ito upang maging papel *sulaplah uang ini menjadi kertas*

sulit

menyulap *v* nagsalamangka: siya ay nagsalamangka ng itlog naging ibon *dia menyulap telur menjadi burung*

pesulap *n* salamangkero: siya ay salamangkero na sikat sa kanyang lungsod *dia adalah pesulap yang terkenal di kotanya*

sulih, sulih suara *n* pagpapalit boses: pagpapalit boses sa palabas na iyon ay napaka-angkop *sulih suara dalam pertunjukan itu sangat tepat*

suling *n* babad: siya ay nag babad ng bulaklak na ito upang maging pabango *dia suling bunga mawar ini menjadi parfum*

sulit *a* mahirap: mahirap maunawaan ang katanungan na ito *sulit memahami soal ini*

kesulitan *n* paghihirap: siya ay nakaranas ng paghihirap sa kanyangpananalapi *dia mengalami kesulitan dengan keuangannya*

mempersulit *v* pahirapan: huwag mong pahirapan ang sitwasyon *jangan mempersulit keadaan*

sumbang, menyumbang

menyulitkan *v*
makapagpalubha: ang kakapusan ng kasangkapan ay makapagpalubha ng pagkumpleto ng trabaho
kekurangan alat ini menyulitkan penyelesaian pekerjaan

sumbang, menyumbang *v*
umabuloy: siya ay umabuloy ng isang bagong sasakyan *dia menyumbang satu mobil baru*
-- **saran** *n* mungkahi: siy aay nag bigay ng mungkahi sa pagdiriwang na ito *dia memberikan sumbang saran dalam kegiatan ini*

penyumbang *n* kontribyutor: kontribyutor ng pondo
penyumbang dana

sumbangan *n* ambag: siya ay nag bigay ambag na pera sa pag diriwang na ito *dia memberikan sumbangan dana dalam acara ini*

sumber, bersumber *v* mula sa: ang karbon ay mula sa fosil ng halaman *batu bara bersumber dari fosil tumbuhan*

-- **daya** *n* kayamanan: likas na kayamanan *sumber daya alam*

sumpah *n* panunumpa: ang lalaki na iyon ay nagsabi ng panunumpa *pria itu mengucapkan sumpah*

sunting, menyunting

bersumpah *v* na ngako: siya ay na ngako n ahindi na mag sisinungaling *dia bersumpah tidak akan berbohong*

sumpit *n* sipit ng intsik: ang batang iyon ay kumakain gamit ang sipit ng intsik *anak itu makan menggunakan sumpit*

sumsum *n* utak ng buto: ang sakit niya umabot hanggang utak ng buto *sakitnya sampai ke tulang sumsum*

sumur *n* balon: si tatay ay kumuha ng tubig mula sa balon *ayah mengambil air dari sumur*

sungguh, sesungguhnya *adv*
buong kaseryosohan: ipaliwanag nang buong kaseryosohan *menerangkan dengan sesungguhnya*
sungguhpun *p* sadya: sadya na maganda, wala akong balak na bilhin *sungguhpun bagus, saya tidak ingin membeli barang itu*

sunting, menyunting *v* mag-edit: siya ay itinalaga na mag-edit ng iskrip ng drama *dia ditugaskan menyunting naskah drama*

penyunting *n* editor: si nanay ay nagtatrabaho bilang editor ng wika *ibu bekerja sebagai penyunting bahasa*

suntutuk

suntingan *n* na-edit: iskrip na na-edit ay ipinadala na gamit ang pos opis *suntingan naskah itu telah dikirim melalui pos*

suntutuk *adv* magdamag: si kuya/ate ay gumagawa ng gawain ng magdamag *kakak mengerjakan tugas semalam sututuk*

suram *a* makulimlim: araw na makulimlim *hari yang suram*

surat, surat berharga *n* mga mahalagang papel: si nanay ay nag tago ng mga mahalagang papel sa kahadeyero *ibu menyimpan surat berharga di dalam brankas*

-- **elektronik** *n* e-mail: ako ay nagpadala ng e-mail sa aking kaibigan *saya mengirimkan surat elektronik kepada teman*

-- **kaleng** *n* liham na walang lagda: si tiyuhin ay nakatanggap ng liham ng walang lagda kaninang tanghali *paman mendapatkan surat kaleng siang tadi*

tersurat *v* nakasulat: bagay na iyon ay nakasulat na mula pa noon *hal itu sudah tersurat sejak dahulu*

suruh *n* utos: ako ay nag utos sa kanya bumili ng inumin *saya suruh dia membeli air minum*

susu, menyusui

menyuruh *v* utos: inutos si tatay na bumili ng aklat ang kapatid ko *ayah menyuruh adik membeli buku*

surut *a* umurong: ang hakbang ay na hakbangan na hindi na maaring umurong muli *langkah sudah terlangkahkan tidak dapat surut lagi*

susah *a* mahirap: siya ay sanay na sa mahirap na buhay *dia sudah terbiasa hidup susah*

-- **hati** *a* nalulumbay: ginawa niya ang kanyang trabaho ng nalulumbay *dia mengerjakan pekerjaannya dengan susah hati*

-- **payah** *a* pagsisikap: ang batang iyon ay tinapos ang kanyang gawain ng pagsisikap *anak itu menyelesaikan tugasnya dengan susah payah*

kesusahan *n* paghihirap: ang kanyang pamilya ay nakakaranas ng paghihirap *keluarganya sedang mengalami kesusahan*

menyusahkan *v* nakaabala: ang ugali niya ay madalas na nakaabala sa ibang tao *sikapnya seringkali menyusahkan orang lain*

susu, menyusui *v* nag-papasuso: si nanay ay nag-papasuso kay kapatid *ibu sedang menyusui adik*

susul, menyusul

susul, menyusul *v* susunod,
hahabol: mauna ka na,
hahabol ako *pergilah*
sekarang saya akan menyusul

susulan *n* pagpapatuloy,
sumusunod: sumusunod na
ulat *berita susulan*

susun *n* tumpok; salansan: isang
salansan ng libro *satu susun*
buku

menyusun *v* bumuo: ang
kapatid (ko) ay bumuo ng
bahay-bahayan gamit ang
kahoy *adik menyusun rumah-*
rumahan dari balok kayu

susunan *n* pagkakaayos:
pagkakaayos ng kanyang
pangungusap ay tama na
susunan kalimat yang dia buat
sudah benar

tersusun *v* maayos: kahoy na
kahon ay maayos nang
isagawa *kotak kayu itu telah*
tersusun dengan rapi

susup, menyusup *v* yumuko:
mabilis siyang yumuko para
iwasan ang suntok *dengan*
cepat ia menyusup ke bawah
untuk mengelak pukulan itu

penyusup *n* manloloob: ang
armadong maloloob ay
nadakip na ng pulisya
penyusup bersenjata itu sudah
ditangkap polisi

syarat

susut *a* lumiit: ang kabisera niya
ay lumiit dahil maraming
utang *modalnya susut karena*
banyak hutang

menyusut *v* lumiit: lumiit
ang kanyang katawan dahil sa
sakit *badannya menyusut*
karena sakit

sutera *n* sutla: ang kanyang
damit ay gawa sa orihinal na
sutla *pakaiannya terbuat dari*
kain sutera asli

syahbandar *n* harbor master:
ang kanyang tatay ay isang
harbor master sa daungan ng
iyon *ayahnya bekerja sebagai*
syahbandar di pelabuhan itu

syair *n* tula: siya ay gumawa ng
kantang tula na napakaganda
dia membuat syair lagu yang
sangat indah

syarat *n* kondisyon, provisyon,
kasunduan, regulasyon: ang
natural na kalamidad ay
nagpabagsak sa syudad na
iyon dahil sa kawalan ng
kuryente at kagamitan sa
komunikasyon *dengan syarat*
sebagai berikut

taat *a* masunurin, tapat:

masunuring lingkod *hamba yang taat*

menaati *v* sumusunod: lagi siyang sumusunod sa batas *dia selalu menaati aturan*

tabah *a* matatag: si nanay ay laging matatag humarap sa mga pagsubok ng buhay *ibu selalu tabah menjalani cobaan hidup*

ketabahan *n* katiyagaan: katiyagaan ng isang ina ay walang kapantay *ketabahan seorang ibu tidak ada bandingannya*

tabrak, bertabrakan *v*

mabangga: apat na sasakyan ang nagbangaan *empat kendaraan bertabrakan*

-- **lari** *n* hit and run may kagagawan ng hit and run ay sa wakas naaresto na ng pulisya *pelaku tabrak lari itu akhirnya tertangkap polisi*

penabrak *n* nakabangga: ang nakabangga na iyon ay dumiretso ng tumakas *penabrak itu langsung kabur*

tertabrak *v* masagasaan: nasagasaan ng tren ang bus *sebuah bis tertabrak kereta api*

tabu *a* bawal: tema na iyon ay naging nagay na bawal pagusapan *tema itu menjadi hal yang tabu dibicarakan*

tabuh *n* tambulin: paghagupit ng tambulin sabay papuri *memukul tabuh sambil bertakbir*

menabuh *v* pumapalo: siya ay laging pumapalo ng drap sa gabi *dia selalu menabuh kendang di malam hari*

tabur *v* magsaboy: pagsasaboy ng bulaklak *tabur bunga*

bertaburan *v* humawan, magsabog, magkahiwa-hiwalay, kumalat, maisaboy, maihasik: nawarak ang mga sako ng semento at ang laman ng mga ito ay kumalat sa sahig ng bodega *sak semennya pecah dan isinya bertaburan di lantai gudang*

tadi *n* kanina: sino ang dumating kaninang umaga? *siapa yang datang tadi?*

tafsir *n* interpretasyon:

interpretasyon ng panaginip
tafsir mimpi

menafsirkan *v* ipakahulugan,
bigyang kahulugan: hiniling
nila na bigyan niya ng
kahulugan ang talata ng Koran
na binigkas niya *ia diminta
menafsirkan ayat Qur'an yang
baru saja disebutkannya itu*

penafsiran *n* kahulugan: ang
kahulugan ng tao na iyon ay
nakalista sa pahayagan
*penafsiran orang itu
dicantumkan dalam surat
kabar*

tagih, ketagihan *a*

1 pagkagumon: ang batang
iyon ay may pagkagumon sa
paginom ng tsa *anak itu
sudah ketagihan minum teh;*

2 hayok, sugapa, adik, lulong:
kapag ang isang tao ay
nalulong na sa sigarilyo,
mahirap nang tumigil *kalau
sudah ketagihan rokok, susah
untuk menghentikannya*

tahan, bertahan *v* nanatili: siya
ay nanatili sa gitna ng ulan *dia
tetap bertahan di tengah
guyuran hujan*

pertahanan *n* depensa,
pagtatanggol, tanggulan:
pagtatanggol sa sarili
pertahanan diri

tahanan *n* **1** hadlang: ang
bola na iyon ay patuloy sa
pagpapadulas dahil walang
hadlang *bola itu terus
meluncur karena tidak ada
tahanannya;* **2** bilanggo:
bilanggo na iyon ay tumakas
mula sa kulungan *tahanan itu
kabur dari penjara;*

3 kustodiya: kustodiya ng
estado *tahanan negara*

tahi *n* dumi / tae: maraming
dumi / tae ng kabayo sa
paligid ng baranggay *banyak
tahi kuda di sekitar jalan
kampung*

-- **mata** *n* muta muta ay
lumalabas kapag ang mata ay
masakit *tahi mata sering
muncul saat mata kita sedang
sakit*

tahta *n* korona, trono: umakyat
sa trono *naik takhta*

tahu, ketahuan *v* ma: sa wakas,
nalaman na rin ang mga
ginawa niya *akhirnya
ketahuan juga perbuatannya*

pengetahuan *n* karunungan;
agham: aplikadong agham
pengetahuan terapan

tak *adv* hindi: hindi tayo dapat
mag-alala tungkol sa mga
bagay na iyon *kita tak perlu
risau akan hal tersebut*

takdir *n* tadhana: tadhana ang nag patagpo sa kanila *takdir telah mempertemukan pasangan itu*

menakdirkan *v* nag takda: ang Panginoon ay nag takda ng kasalan na ito *Tuhan sudah menakdirkan pernikahan ini*

takluk *v* sumuko: si prinsipe Diponegoro ay hindi sumuko sa mga mananakop *pangeran Diponegoro tidak mau takluk pada penjajah*

menaklukkan *v* talunin: sa wakas ay nag tagumpay siya na talunin ang kalaban *akhirnya dia berhasil menaklukan musuh*

tamat *v* tapos na: ang pelikula na iyon ay tapos na *film itu sudah tamat*

menamatkan *v* tinapos: tinapos niya ng mabilis ang kanyang gawain *dia menamatkan pekerjaannya dengan cepat*

tamatan *n* nakapagtapos: siya ay nakapagtapos sa kilalang unibersidad *dia tamatan perguruan tinggi ternama*

tambang *n* mina: minahan ng ginto *tambang emas*

pertambangan *n* pagmimina: kagawaran sa pagmimina at enerhiya *departemen pertambangan dan energi*

tampil *v* gumaganap: ang mangawit na iyon ay gumaganap sa palabas ng sining *penyanyi itu tampil dalam acara pagelaran seni*

menampilkan *v* magpakita, magpamalas, magtanghal, magladlad: ang seremonya ay nagpakita ng puwersa ng ABRI *upacara menampilkan parade kekuatan ABRI*

penampilan *n* hitsura: ang hitsura niya ang nakapahanga sa madla *penampilannya memukau para penonton*

tamu, bertamu *v* bumisita: si tatay ay bumisita sa kapit bahay *ayah sedang bertamu ke rumah tetangga*

tancap *v* pasak: ang mananahi na iyon ay nagpasak ng perdible sa bawat damit na tapos niya ng tahiin *penjahit itu menancapkan peniti pada setiap baju yang selesai dijahitnya*

-- **gas** *v* humaharurit ng takbo: noong nakita ang mga pulis, ang magnanakaw kaagad humaharurot ng takbo *ketika melihat polisi, perampok tsb langsung tancap gas*

tanda, bertanda

tanda, bertanda *v* markado;
may tanda: trabahong
minarkahan ng kompyuter
tugas bertanda komputer

-- **baca** *n* bantas: ang guro ay
nagpapaliwanag ng mga uri
ng bantas sa mga
pangungusap *pak guru sedang*
menerangkan jenis-jenis
tanda baca dalam kalimat

bertanda tangan *v* may
pirma; pirmado: isang
litratong may pirma *foto*
bertanda tangan

menandatangani *v* pirmahan,
lagdahan: ang manlalaro ng
putbol ay pumipirma ng mga
kamiseta para sa kanyang mga
tagahanga *pesepak bola itu*
menandatangani kaos untuk
para penggemarnya

tanding *n* kapantay: wala siyang
kapantay sa pagtakbo *dalam*
hal lari, dia tidak memiliki
lawan tanding

bertanding *v* makipag
kompitensya: kinansela namin
ang paglabas ng bagong
produkto namin dahil ayaw
namin makipag kompitensya
da ibang kompanya *kami*
menunda perilisan produk
terbaru kami karena tidak
ingin bertanding dengan
perusahaan itu

tangan, menangani

tandingan *n* katapat: huwag
kang mag-alala, hindi kayo
magkatapat *jangan khawatir,*
dia bukan tandinganmu

tanduk *n* sungay: maraming
mga mangangaso ang
pumupuntirya sa sungay ng
mga rhino dahil mataas ang
halaga nito *banyak pemburu*
mengincar tanduk badak
karena bernilai tinggi

tandus *a* tigang: tigang na lupa
tanah tandus

tang *n* plais: plais na gato *tang*
kunci

tangan, menangani *v* hawakan:
sa tingin mo kaya niyang
pangasiwaan ang problema
apakah menurutmu dia dapat
menangani masalah itu?

-- **besi** *a* kamay na bakal: ang
pinuno na iyon ay may
palayaw na kamay na bakal
penguasa itu memiliki julukan
si tangan besi

-- **kanan** *n* 1 kanang kamay:
buhat-buhat niya ang kanyang
anak sa kanyang kanang
kamay at ang kanyang mga
pinamili sa kaliwang kamay
dia menggendong anaknya
dengan tangan kanannya dan
membawa belanjaan dengan
tangan kirinya;

tangga

2 kanang-kamay: naging kanang kamay siya ng opisyal na iyon sa loob ng sampung taon *dia menjadi tangan kanan pejabat itu selama sepuluh tahun*

-- **kosong** *a* walang dala: sila ay umuwi ng walang dala *mereka pulang dengan tangan kosong*

-- **terbuka** *a* bukas palad: ang pamilya niya ay sumalubong sa amin ng bukas palad *keluarganya menyambut kedatangan kami dengan tangan terbuka*

tangga *n* hagdan: hiniram ng kapitbahay ang aming hagdan *tangga kami dipinjam oleh tetangga*

-- **lipat** *n* natitiklop na hagdan: itinago ni tatay ang bodega *ayah menyimpan tangga lipat di dalam gudang*

-- **nada** *n* iskala: ang kapatid (ko) ay nagaaral ng iskala ng diatonic *adik sedang mempelajari tangga nada diatonis*

tanggal *n* nalaglag: nalaglag ang kanyang ngipin *giginya tanggal*

tangguh

menanggalkan *v* alisin, tanggalin, umalis: tinanggal niya ang kanyang salamin sa mata at ipinatong ito sa ibabaw ng aparador *dia menanggalkan kacamatanya dan menaruhnya di atas lemari*

penanggalan *n* **1** kalendaryo: kalendaryong Javanese *penanggalan Jawa*;

2 paglalagay ng petsa: may mali sa pagkakalagay ng petsa sa mga dokumento *terdapat kesalahan dalam penanggalan berkas-berkas itu*

tertanggal *v* petsa: sa taas ng liham na may petsang ika-13 ng Disyembre *pada bagian atas surat tersebut tertanggal 13 Desember*

¹**tangguh** *v* suspinde: ang paliparan ng Soekarno-Hatta ay nag suspinde ng ilang biyahe dahil sa masamang panahon *bandara Soekarno-Hatta menangguhkan beberapa penerbangan karena kendala cuaca buruk*

²**tangguh** *a* malakas, matatag, matibay, matigas: isa siyang matatag na babae *dia seorang wanita yang tangguh*

tanggulang, menanggulangi

menangguhkan *v*

ipagpaliban: ipinagpaliban
niya ang kyang pag-alis
patungong Netherlands *dia*
menangguhkan

keberangkatannya ke Belanda

tanggulang, menanggulangi *v*

1 sumupil: sumupil ng

panganib ng pagbaha
menanggulangi bahaya banjir;

2 sumupil: sumupil ng

pagkadelingwente ng
kabataan *menanggulangi*
kenakalan remaja

tanggung *a* asiwa: tila asiwa

kapag hindi na tapos ang
gawain na ito *rasanya*
tanggung kalau pekerjaan ini
tidak diselesaikan

menanggung *v* magtiis: hindi

niya kayang magtiis dalhin
ang mabigat na bagay *ia tidak*
sanggup menanggung beban
berat itu

tanggungan *n* umaasa: ang

batang hindi pa matanda ay
umaasa pa din sa magulang
anak yang belum dewasa
masih dalam tanggungan
orang tua

tangkai *n* tangkay: mayroon

pang tangkay ang mansanas
na ito *masih ada tangkai pada*
buah apel itu

tangkas

tangkal, menangkal *v* iwasan:

hindi natin maaring iwasan
ang kalamidad *kita tidak*
dapat menangkal bencana

tangkap, tangkapan *n* huli:

panghuhuli gamit ang
pamimingwit *tangkapan*
pancing

tertangkap *v* nahuli, nabihag:

hindi pa nahuhuli ang
pumatay *pelaku pembunuhan*
itu belum tertangkap

~ **basah** *v* nahuli sa akto: siya

ay nahuli sa akto habang
nagnanakaw sa supermarket
dia tertangkap basah sedang
mencuri di pasar swalayan

~ **tangan** *v* nahuli sa akto:

ang tao na iyon ay nahuli sa
akto at may mga ilang
katibayan *orang itu*
tertangkap tangan dengan
sejumlah barang bukti

tangkar, penangkaran *n* bihag:

binisita nila ang mga bihag na
hito *mereka mengunjungi*
penangkaran ikan lele

tangkas *a* maayos: siya ay

sumalo ng bola na iyon ng
maayos *dia menangkap bola*
itu dengan tangkas

ketangkasan *n* kagalingan:

katalinuhan at kagalingan ng
mga mag-aaral ay
masusubukan *kecerdasan dan*
ketangkasan siswa akan diuji

tangki

tangki *n* tangke: tangke ng gas
tangki bensin

tangkis, menangkis *v* pag-pigil:
ang kanyang kamay ay
nasugatan sa pag-pigil ng
atake ng magnanakaw
tangannya terluka saat
menangkis serangan
perampok

tani *n* pagsasaka: pagsasaka ay
simula nang inabanduna ng
mga tao *usaha tani mulai*
ditinggalkan oleh orang-
orang

bertani *v* magtanim,
magbukid, magsaka: sumabak
sa tradisyonal na pagsasaka
bertani tradisional

pertanian *n* **1** pagsasaka,
pagtatanim: maliitang
pagsasaka *pertanian rakyat*;
2 pagsasaka, agrikultura,
pagbukid: pirmihang
agrikultura *pertanian menetap*

petani *n* magsasaka:
maginoong magsasaka *petani*
berdasi

tanjak, menanjak *v* **1** pataas:
siya ay naglakad ng pataas *dia*
melalui jalan yang menanjak;
2 pataas: sa ilang taon na ito
ang kanyang karera ay laging
pataas *beberapa tahun ini*
karirnya terus menanjak

tanya

tanjakan *n* paakyat: paakyat
na iyon ay dinaanan niya ng
sobrang mahirap *tanjakan itu*
dilaluinya dengan susah
payah

tanjung *n* imus: imus na lugar
ay karamihan ginagawang
lugar para sa turista *daerah*
tanjung banyak dijadikan
sebagai tempat wisata

tanpa *adv* wala: siya ay
pumunta nang walang kasama
sa salu-salo *dia datang tanpa*
pasangan ke pesta itu

tantang, menantang *v* hamon:
ang batang iyon ay nag hamon
sa kanyang nakakataas upang
mag away *anak itu menantang*
seniornya untuk berkelahi

penantang *n* taga hamon:
siya ay kumikilos bilang taga
hamon sa paligsahan na ito
dia bertindak sebagai
penantang dalam
pertandingan ini

tantangan *n* hamon:
kahirapan ay isang hamon
upang mas maging mabuti
kesulitan merupakan
tantangan untuk bisa lebih
baik lagi

tanya *v* tanong: huwag ka mag
tanong kung bakit *jangan*
tanya kenapa

tapi

mempertanyakan *v* magtanong, tanungin, mag-usisa, usisain: magtanong tungkol sa problema
mempertanyakan masalah

menanyakan *v* itanong, magtanong: mayroon akong gustong itanong sa iyo *ada yang mau saya tanyakan*

tapi *p* ngunit/pero: ang bag na iyon ay maganda ngunit ang presyo ay napaka mahal *tas itu bagus tapi harganya terlalu mahal*

taplak *n* tapete: si nanay ay bumili ng tapete sa palengke *ibu membeli taplak di pasar*

tara, setara *n* katumbas: ang enerhiya na inilabas ay dapat na katumbas ng resulta *tenaga yang dikeluarkan harus setara dengan hasilnya*

tari *v* sayaw: ang kapatid (ko) nag aral ng sayaw sa studio *adik belajar tari di sanggar*

menari *v* sumayaw: ang kapatid (ko) ay sumayaw ng jaipong sa kaganapan ng palabas ng sining *adik menari jaipong dalam acara pagelaran seni*

penari *n* mananayaw: ang babae na iyon ay nag tatrabaho bilang mananayaw *wanita itu bekerja sebagai penari*

taruh, bertaruh

tarian *n* mga sayawan: ang kapatid (ko) ay nag aral ng mga sayawang tradisyonal sa studio *adik belajar tarian tradisional di sanggar*

tarik *v* hila: siya ay nag hila ng pinto *ia menarik pintu*

-- **suara** *n* pagkanta: siya ay sobtrang masaya mag-aral ng pagkanta *dia sangat senang mempelajari bidang tarik suara*

tertarik *v* interesado, may gusto: interesado siya sa babaing iyon *dia tertarik pada gadis itu*

taring *n* pangil: ang pusa ay nagpapakita ng kanyang pangil kapag galit *kucing itu menunjukkan taringnya saat marah*

taruh, bertaruh *v* tumaya: siya ay tumaya na mananalo sa paligsahan ang kanyang paboritong tim sa putbol *dia bertaruh tim bola kesayangannya akan menang dalam pertandingan*

mempertaruhkan *v* isinugal, itaya: Itinaya niya ang kanyang buhay *dia mempertaruhkan nyawanya*

taruhan *n* pustahan: ang lalaking iyon ay natalo sa pustahan sa putbol *laki-laki itu kalah dalam taruhan bola*

tas, tas belanja

tata

tas, tas belanja *n* bag na pambili: kasalukuyan ikinampanya ang paggamit ng bag na tela pambili *saat ini sedang dikampanyekan penggunaan tas belanja berbahan kain*

-- **gendong** *n* kinakarga na bag: ang kapatid (ko) ay mas gusto gumamit ng kinakarga na bag *adik lebih senang menggunakan tas gendong*

tata *n* sistema: sistema ng pamumuno sa merkado ng lugar na ito ay kailangan pa din ayosin *tata kelola pasar di daerah ini masih harus diperbaiki*

-- **bahasa** *n* balarila: sila ay nag-aaral ng balarila *mereka sedang mempelajari ilmu tata bahasa*

-- **boga** *n* pagluluto: siya ay nagsipag sa pagluluto noong nasa kolehiyo *dia menekuni bidang tata boga semasa kuliahnya*

-- **busana** *n* mananahi ng damit: ang kaibigan ko na babae ay kumuha ng kurso na mananahi ng mga damit *teman saya kuliah di jurusan tata busana*

-- **cara** *n* pamamaraan: si nanay ay nag paliwanag ng pamamaraan gumamit ng makina kau kuya/ate *ibu sedang menjelaskan tata cara menggunakan mesin jahit pada kakak*

-- **kota** *n* pagpapalano ng lungsod: pagpapalano ng lungsod sa lugar na ito ay napaka maayos *tata kota daerah ini sangat rapi*

-- **krama** *n* pag-uugali: kami ay kinakailangan mag-aral ng pag-uugali ng mabuti *kita harus belajar tata krama yang baik*

-- **rias** *n* pagpapaganda: si tiyahin ay nagpursige sa larangan ng pagpapaganda *bibi sedang menekuni bidang tata rias*

-- **surya** *n* sistemang solar: ang kapatid (ko) ay nag aaral ng sistemang solar sa eskwelahan niya *adik mempelajari ilmu tata surya di sekolah*

-- **tertib** *n* alituntunin: kailangan natin sundin ang alituntunin ng trapiko *kita harus mematuhi tata tertib lalu lintas*

tatap

tertata *n* maayos: ay kuwartong ito ay napaka maayos at malinis *ruangan ini sangat tertata rapi*

menata *v* nag-aayos: si nanay ay nag-aayos ng hapag kainan *ibu sedang menata meja makan*

penata *n* taga pagayos: ang taga-pagayos ng kuwarto na iyon ay napaka seryoso iniisip ang plano ng pagaayos ng party *penata ruangan itu sedang serius memikirkan rencana tata ruang pesta*

~ **busana** *n* moda estilista: si ate/kuya ay nangangarap na maging moda estilista *kakak bercita-cita menjadi seorang penata busana*

~ **rambut** *n* mangugulot: siya ay isang kilalang mangungulot sa lungsod na ito *dia adalah seorang penata rambut ternama di kota ini*

tatap *v* titig(an): titig(an) mo ang kanyang mga mata ng malagkit, at iyongmakikita ang katotohanan *tatap matanya lekat-lekat, maka akan kamu temukan kejujuran*

tatar, menatar

-- **muka** *n* harapan: ag dalawang lalaki na iyon ay gumawa ng pulong harapan sa lihim na silid *kedua orang itu mengadakan pertemuan tatap muka di ruang rahasia*

menatap *v* tumitig: siya ay tumitig sa larawan na iyon ng napakatagal *dia menatap lukisan itu lama sekali*

tatapan *n* titig: ang titig ng kanyang mata ay napaka matalim *tatapan matanya sangat tajam*

tatar, menatar *v* nagturo: si tatay ay nagtuturo sa kanyang mga mag-aaral kung paano paglilinang ng kabote *ayah sedang menatar murid-muridnya cara budi daya jamur*

penataran *n* pagsasanay: si nanay ay dumalo sa pagsasanay para sa edukasyon *ibu sedang mengikuti penataran pendidikan*

tatih, tertatih

tataran *n* tuntunin: sa mga praktikan na mga tuntunin, ang islamiko na bangko ay nagbibigay sa kanilang parokyano upang bumuo ng malikhaing negosyo *dalam tataran praktis, bank-bank syariah memberi keleluasaan kepada nasabahnya untuk mengembangkan usaha industri kreatif*

tatih, tertatih-tatih *v* pamimilay: ang babaing iyon ay naglalakad ng pamimilay *perempuan tua itu berjalan dengan tertatih-tatih*

taut, bertaut *v* kumapit: ang tingin ng kanyang mga mata ay kumapit sa babae na iyon *pandangan matanya bertaut pada gadis itu*

tautan *n* link: siya ay nag hahanap ng link sa internet *dia mencari data dalam tautan internet*

tawan *v* **1** nang-akit: mga pirata ay nang-akit ng mga mangigisda sa makipot na sunda *para perompak itu menawan nelayan penangkap ikan di Selat Sunda;*

tawar

2 nang-aakit: karisma ng babae na iyon ang nang-aakit ng puso ng bawat lalake na lumalapit sa kanya *pesona wanita itu menawan hati setiap pria yang mencoba mendekatinya*

menawan *v* **1** nakunan: nakunan ng pulis ang magnanakaw *polisi telah menawan pencuri tersebut;*

2 kaakit-akit: ang kanyang magandang mukha ay kaakit-akit sa puso ng mga kalalakihan *parasnya yang cantik telah menawan hati para lelaki*

tawanan *n* bilanggo: bilanggo sa bilangguan ay hindi nagtagumpay tumakas *tawanan penjara itu tidak berhasil kabur*

~ **perang** *n* bilanggo ng digmaan: sila ay naging bilanggo ng digmaan sa panahon na iyon *mereka menjadi tawanan perang saat itu*

¹**tawar** *a* walang lasa: ang luto na ito ay walang lasa sa dila *masakan ini terasa tawar di lidah*

tawar

²**tawar** v tawad: sa palengkeng tradisyonal madalas mangyari ang tawaran ng tagapamili at tagabenta *di pasar tradisional sering terjadi tawar-menawar antara penjual dan pembeli*

tayang v ipapalabas: ang pelikula na iyon ay magsisimula ng ipapalabas sa araw na ito *film tersebut mulai tayang hari ini*

menayangkan v naghahatid: channel sa telebisyon na iyon ay naghahatid ng direktang brodkast ng putbol na paligsahan *saluran televisi itu menayangkan siaran langsung pertandingan sepak bola*

tayangan n brodkast: kami ay na nonood ng pangkasalukuyan putbol brodkast *kami sedang menyaksikan tayangan langsung pertandingan sepak bola*

tebak v hulaan: kaya ko na hulaan ang iyong edad *saya bisa menebak berapa usia Anda*

menebak v hulaan: kaya niyang hulaan kung ano ang nasa isip ko *dia dapat menebak apa yang ada dalam pikiran saya*

tebus

tebakan a hula: ang hula niya ay napaka tugma *tebakannya sangat tepat*

tebal, tebal muka a makapalang muka: ang lalaki na iyon ay makapal ang muka *laki-laki itu tebal muka*

tebang v putulin: malinaw na pamumutol *tebang habis menebang* v nagputol: si tiyuhin ay nagputol ng puno ng saging *paman menebang pohon pisang*

tebar v nag-laladlad: siya ay laging nag nag-laladlad ng karisma sa harap ng mga magagandang babae *dia selalu tebar pesona di depan wanita cantik*

bertebaran v kalat: nagkalat ang mga magasin sa ibabaw ng lamesa *majalah bertebaran di atas meja*

tebing n bangin: ang bahay niya ay napapalibutan ng matataas na bangin *rumahnya dikelilingi oleh tebing yang tinggi*

tebu n baston, tungkod; tubo: naggigiling ng tubo *tebu biasa*

tebus v tumubos: ang pamahalaan ay sa wakas tumubos sa mga bihag ng terorista *pemerintah akhirnya menebus sandera yang mejadi tawanan teroris itu*

teduh

¹**menebus** *v* tinubos: tinubos ni tatay an gamot sa kahera ng parmasya *ayah sedang menebus resep obat di kasir apotik*

²**menebus** *v* tinubos: ang mga bayani tinubos ang kalayaan ng mga luha at dugo *para pahlawan menebus kemerdekaan dengan air mata dan darah*

³**menebus** *v* mapawalang sala: siya ay laging tumutulong sa mga mahihirap upang mapawalang sala *dia selalu menolong setiap pengemis untuk menebus kesalahannya*

tebusan *a* pangtubos: pangtubos na hinihingi ng mga kidnaper ay masyadong mataas *uang tebusan yang diminta penculik itu sangat tinggi*

teduh *a* makulimlim: ang kanyang bahay ay makulimlim dahil sa mga puno sa paligid *rumahnya terasa teduh karena pohon di sekitarnya*

berteduh *v* magkubli, sumilong, magtago: sumilong sa ilalim ng puno *berteduh di bawah pohon*

tegang

tega *a* lakas na loob: siya ay may lakas na loob na iwan ang kanyang anak magisa sa merkado *dia tega sekali meninggalkan anaknya sendirian di pasar*

tegak *a* matuwid: ang sundalo ay nakatayo ng matuwid *prajurit itu berdiri dengan tegak*

-- **lurus** *a* tindig: siya ay nakatayo ng tindig sa direkyon ng parola *dia berdiri tegak lurus dengan arah mercusuar*

menegakkan *v* magtuwid: ang kapatid (ko) ay sinusubukan magtuwid ng isang kahoy *adik sedang berusaha menegakkan tongkat*

tegang *a* panahunan: ang kapaligiran sa silid ng pulong ay nagsisimulang panahunan *suasana di ruang rapat mulai tegang*

bersitegang *v* nakipag talo: siya ay nakipag talo sa nag bebenta ng damit sa palengke *dia bersitegang dengan penjual pakaian di pasar*

menegangkan *v* malubha, nakakanerbyos, nakakahindik: nakakanerbyos talaga ang pelikulang iyon *film itu sangat menegangkan*

tegap

tegang *n* tensyon, pagkabahala, pag-aalala, pagkabanat, igting, pag-igting: mataas na tensyon *tegang* *tinggi*

tegap *a* bunata: siya ay nakatayo ng bunata *dia berdiri dengan tegap*

tegar *a* matapang: hinarap niya ang mga hamon ng matapang *dia menghadapi cobaan hidup dengan tegar*

tegas *a* matatag: si tatay ay laging matatag sa amin *ayah selalu bersikap tegas pada kami*

menegaskan *v* nag pahayag: siya ay muling nag pahayag ng kahulugan nag pag dating niya *dia kembali menegaskan maksud kedatangannya*

teguh *a* matatag: siya ay laging nakahawak ng matatag sa prinsipyo niya *dia selalu memegang teguh pendiriannya*

keteguhan hati *n* katatagan: katatagan ng kanyang puso ay hindi pangkaraniwan *keteguhan hatinya sungguh luar biasa*

tegur *v* tawagin: tawagin mo ako kapag tayo ay nagkasabay sa daan *tegur saya jika kita berpapasan di jalanan!*

tekad

-- **sapa** *n* pagbati: napaka wili ng kanyang pag-uugali at pagbati *betapa menarik tingkah laku dan tegur sapanya*

menegur *v* **1** bumati: si tiyuhin ay bumati sa isang tao na nakita niya sa merkado *paman menegur seseorang yang ditemuinya di pasar;* **2** pinagsabihan: pinagsabihan ng guro ang mag-aaral na huling dumating *ibu guru menegur siswa yang datang terlambat*

teguran *n* **1** babala: angbabae na iyon ay hindi sumagot sa babala ng katabi niya *wanita itu tidak merespon teguran orang di sampingnya;*

2 babala: siya ay nakatanggap na ng dalawang beses na babala mula sa pinuno *dia sudah mendapatkan dua kali teguran dari atasan*

tekad *n* paghahangad: siya ay nagsimula magtayo ng bahay na may malakas na paghahangad *dia mulai membangun rumah dengan tekad yang kuat*

tekan

bertekad *v* determinadong: si ate/kuya ay determinadong magtapos ng kolehiyo sa tamang panahon *kakak bertekad untuk lulus kuliah tepat waktu*

tekan *v* pindutin: pindutin ang pulang pindutan upang mamatay ang ilaw *tekan tombol merah itu agar lampunya mati*

menekan *v* pinindot: pinindot niya ang botones ng sasakyan upang umandar ang makina *dia menekan tombol itu untuk menyalakan mesin*

menekankan *v* diniin: ang tagapagsalita ay diniin ang kahalagaan ng edukasyon *pembicara menekankan pentingnya pendidikan*

tertekan *v* pagkagipit: siya ay nakakaramdam ng pagkagipit sa situasyon na ito *dia merasa tertekan dengan situasi ini*

teka-teki *n* palaisipan: ang kapatid (ko) ay mahilig tumapos ng palaisipan *adik senang sekali menyelesaikan teka-teki*

teladan

-- **silang** *n* krosword: si lolo ay laging nag-sasagot ng krosword sa kanyang bakanteng oras *kakek selalu mengisi teka-teki silang di waktu luangnya*

teko *n* pitsel: si tiyuhin ay nagsalin ng tubig mula sa isang pitsel *paman menuangkan air dari dalam teko*

tekuk, bertekuk lutut *v* sumuko: siya ay sumuko sa harap ng kalaban niya *dia bertekuk lutut di hadapan lawannya*

tekun *a* masipag: ang kapatid ay nagaaral ng masipag *adik belajar dengan tekun*

telaah *n* pagsusuri: sila ay gumawa ng pagsusuri upang magkasundo *mereka mengadakan telaah untuk permukiman*

menelaah *v* suriin: kailangan natin suriin ang pinagmulan ng isang magandang libro *kita perlu menelaah buku sumber yang bagus*

teladan *n* ehemplo: siya ay naging ehemplo ng kanyang mga kaibigan *dia menjadi teladan bagi teman-temannya*

telaga

telaga *n* lawa: sila ay naglalakad sa paligid ng lawa *mereka berjalan berdua di sekitar telaga*

telan, menelan *v* lumunok: ang lasa niya ay parang lumunok ng isang mapait na tableta *rasanya seperti menelan pil pahit*

tertelan *v* malunok: ang bilog na kendi ay hindi sadya na malunok *bulatan permen itu tidak sengaja tertelan*

telanjang *v* naka hubad

telapak *n* palad: siya ay nag pakita ng kanyang palad sa manghuhula *dia memperlihatkan telapak tangannya pada peramal*

-- **kaki** *n* palad ng paa: palad ng paa niya ay masakit dahil masyadong matagal nakatayo *telapak kakinya terasa sakit karena terlalu lama berdiri*

-- **tangan** *n* palad kamay: palad ng kanya kamay ay nakikitang namumula *telapak tangannya terlihat memerah*

telur, bertelur

teliti *a* masusi: ang guro ay nagsiyasat ng resulta sa pagsusuri ng masusi *ibu guru memeriksa hasil ulangan dengan teliti*

meneliti *v* nagsasaliksik: sila ay nagsasaliksik ng proseso ng potosintesis *mereka sedang meneliti proses fotosintesis*

peneliti *n* mananaliksik: ang mga mananaliksik ay nagsagawa ng isang pulong sa pribadong kuwarto *para peneliti mengadakan rapat di ruangan khusus*

penelitian *n* pananaliksik: ang mga resulta ng pnanaliksik ay hindi pa ipinamimigay *hasil penelitian itu belum disebarluaskan*

teluk *n* baybayin: sila ay nasiyahan sa tanawin ng hapon sa baybayin *mereka menikmati pemandangan sore di teluk*

telunjuk *n* hintuturo: siya ay gumagamit ng hintuturo upang magturo ng daan *dia menggunakan jari telunjuk untuk menunjukkan arah*

telur, bertelur *v* nangitlog: ang alagang manok ni tatay ay nagitlog na *ayam peliharaan ayah sudah bertelur*

telusur, menelusuri

telusur, menelusuri *v*

naghahanap: ang pulis ay naghahanap para sa mga bakas ng mga detenidong krimen *polisi sedang menelusuri jejak kejahatan tahanan itu*

tema *n* suliranin: ang guro ay nagpasiya ng suliranin ng kwento *pak guru menentukan tema karangan*

tembaga *n* tanso: binisita namin ang lugar ng artisano na ginawa mula sa tanso *kami mengunjungi tempat pengrajin berbahan tembaga*

tembak, tembakan *n* pagbaril: pagbaril niya ay tumpak sa target *tembakannya kena tepat di sasaran*

tembakau *n* tabako: si tiyuhin ay mayroong malawak na taniman ng tabako *paman memiliki perkebunan tembakau yang luas*

tembok *n* pader: sa pader ng kanyang tahanan ay mayroong sikat na magandang larawan *di tembok rumahnya terdapat lukisan mural yang indah*

tembus, menembus *v* natagos: resulta ng benta sa buwan na ito ay natagos ang limitasyon na target *hasil penjualan bulan ini sudah menembus batas target*

tempel

-- **cahaya** *a* pumasok angliwanag: ang bahay biya ay nilagyan ng salamin na bubong upang pumasok ang liwanag *rumahnya diberi genting kaca agar dapat tembus cahaya*

-- **pandang** *a* umalam: ang materyal na ginamit ay umalam *bahan yang digunakan adalah bahan tembus pandang*

tempat, bertempat *v* gaganapin: ang pagdiriwang ay gaganapin sa kultural na gusali *acara itu bertempat di gedung budaya*

-- **parkir** *n* paradahan: hinintay niya ang kanyang kaibigan sa paradahan *dia menunggu temannya di tempat parkir*

-- **tinggal** *n* tirahan: si tatay ay nag hahanap ng magandang tirahan para sa amin *ayah sedang mencari tempat tinggal yang lebih baik untuk kami*

tempel *v* idikit: idikit ang bulak na basa sa pasa na meron ka sa iyong paa *tempelkan kapas basah pada luka memar yang ada pada kaki Anda*

tempuh

menempel v dumikit: ang papel ay dumikit ng matatag pagkatapos mabigyan ng kola *kertas itu menempel dengan kuat setelah diberi lem*

tempuh v agwat: ang paglalakbay na ito ay mayroong mahabang agwat ng mga milya *perjalanan ini memiliki jarak tempuh yang panjang*

menempuh v magdanas, sumailalim, batahin, dumaan, umabot: Inabot nang dalawang oras ang aming byahe *perjalanan kami menempuh waktu dua jam*

tempur v labanan: ang hukbo n aiyon ay ilang araw na nasa labanan ng digmaan *pasukan itu sudah berhari-hari bertempur di medan perang*

bertempur v pakikipaglaban: ang mga bayani pakikilaban da larangan ng digmaan *para pahlawan bertempur di medan perang*

pertempuran n labanan: ang labanan na iyo ay umubos ng maraming biktima *pertempuran itu menelan banyak korban*

tenaga

temu v pagkikita: ang pagkikita ng dalawang bagong kasal ay ngyari ng maayos *upacara temu kedua mempelai telah berlangsung dengan lancar*

-- **kangen** n muling pagsasama-sama: si nanay ay dumalo sa pagdiriwang ng muling pagsasama-sama sa kanyang paaralan *ibu menghadiri acara temu kangen di sekolahnya*

bertemu muka v nagkita ng harapan: kami ay nagkita ng harapan sa pagdiriwang ng pagtatapos ng pagaaral *kami bertemu muka dalam acara pesta kelulusan*

menemui v nakipagkita: siya ay nakipagkita sa kanyang doktor sa silid niya *dia menemui dokter di ruangannya*

pertemuan n pulong: ang pulong ay tumagal mula umaga hanggang tanghali *pertemuan itu berlangsung dari pagi sampai siang*

tenaga n lakas: ang trabaho na ito ay nangangailangan ng dagdag na lakas *pekerjaan ini membutuhkan tenaga yang ekstra*

tenang, ketenangan

-- **kerja** *n* manggagawa:
manggagawa sa bansa na iyon
ay nagsimulang nabawasan
*tenaga kerja di negara
tersebut mulai berkurang*

bertenaga *v* masigla: siya ay
nag ehersisyo na may masigla
na kilos *dia melakukan senam
dengan gerakan yang
bertenaga*

tenang, ketenangan *n*

mapayapa: siya ay
nangangailangan ng
mapayaba na puso at isipan
*dia memerlukan ketenangan
hati dan pikiran*

tenda *n* tolda: sila ay nagtayo ng
tolda sa bakuran ng bahay
*mereka mendirikan tenda di
halaman rumah*

tendang *v* sipa: ang matandang
babae na iyon ay tinamaan ng
sipa ng lalakeng nag wawala
*ibu tua itu kena tendang
orang yang sedang mengamuk*

menendang *v* sumipa: ang
kapati (ko) ay sumipa patungo
sa layunin *adik menendang
bola ke arah gawang*

tendangan *n* sipa: siya ay
nag sipa ng penalti *dia
melakukan tendangan penalti*

tengah

~ **bebas** *n* libreng sipa:
putbolista na iyon ay
naghahanda na para sa isang
libreng sipa *pesepakbola itu
bersiap melakukan tendangan
bebas*

tengadah *v* nakatitig paitaas:
siya ay pinarusahan na
tumayo sa habang nakatitig
paitaas *dia dihukum berdiri di
lapangan sambil tengadah*

menengadah *v* tumitingin:
ang kapatid (ko) ay tumatakbo
pa labas ng bahay habang
tumitingin patungo sa
eroplano *adik berlari ke luar
rumah sambil menengadah
melihat ke arah pesawat*

tengah *n* gitna, habang:
nanonood ako ng telebisyon
noong tumawag siya *aku
sedang menonton televisi
ketika dia meneleponku*

menengah *a* gitnang antas:
ang kakayanan niya ng eikang
Ingles ay nasa gitnang antas
*kemampuan bahasa
Inggrisnya berada di tingkat
menengah*

pertengahan *n* kalagitnaan:
si tatay ay pupunta ng
Lombok da kalagitnaan ng
buwan *ayah akan pergi ke
Lombok di pertengahan
bulan*

tenggang rasa

setengah baya *a*

katamtamang edad: babae na katamtamang edad *perempuan setengah baya*

setengah mati *adv* halos mamatay: siya ay nag aral ng halos mamatay upang pumasa sa pagsusulit *dia belajar setengah mati untuk lulus ujian*

tenggang rasa *n* pagpapaubaya: maayos na lipunan ay laging nakatutok sa mga saloobin na pagpapaubaya at matulongin *masyarakat yang harmonis selalu mengedepankan sikap tenggang rasa dan tolong-menolong*

tenggang waktu *n* palugit na panahon: palugit na panahon para sa pagbayad ng kuryente ay matatapos ngayong buwan *tenggang waktu pembayaran iuran listrik akan berakhir pada akhir bulan ini*

tenggat *n* deadline: deadline ng pagbabayad ng iyong credit card ay tapos na *masa tenggat pembayaran kartu kredit Anda sudah berakhir*

tenteram *a* maginhawa: bawat tao ay may gusto na magkaroon ng pamilyang maayos at maginhawa *setiap orang menginginkan keluarga yang damai dan tenteram*

tepi

tentu *a* tiyak: tiyak ako ay makikipagkita sayo sa opisina ngayon tanghali *tentu saya akan menemui Anda di kantor siang nanti*

ketentuan *n* probisyon: probisyon na ito ay nagsisimula sa araw na ito *ketentuan ini berlaku mulai hari ini*

menentukan *v* magdesisyon: ang bayan ang magdesisyon kung sino ang kanilang presidente *rakyat ikut menentukan siapa presiden mereka*

tenun, menenun *v* maghabi: si nanay ay magaling maghabi *ibu pandai menenun pakaian*

tenunan *n* ilala: ang tela na ito ay gawa sa ilala *kain ini terbuat dari tenunan*

tepat, menepati janji *v* tumupad sa pangako: kami ay kinakailangan tumupad sa pangako *kita diharuskan selalu menepati janji*

tepi *n* tabi: ang magsasaka na iyon ay nilipat ang kanya ani sa tabi ng ilog *petani itu memindahkan hasil panennya ke tepi sungai*

tepek

tepián *n* gilid: dahil malaki ang alon siya ay lumangoy sa gilid lang ng dagat *karena ombak besar dia hanya berenang di tepian pantai*

tepek *v* palakpak: mag palakpak ka ng iyong kamay *tepek tanganmu*

bertepuk tangan *v* nagpalakpakan: mga manonood ay nagpalakpakan upang ipahayag ang kanilang pagpapahalaga *penonton bertepuk tangan menyatakan apresiasi mereka*

tepong *n* pulbo/harina: ang keyk na ito ay gawa sa gatas na pulbo at itlog *kue ini terbuat dari tepung susu dan telur*

teras *n* terasa: lalaki na hindi kinikilala ay matagal ng nakaupo sa aming terasa *lelaki tidak dikenal itu sudah lama duduk di teras rumah kami*

teratai *n* lotus: lotus ay isang tanim na ang tubig ay gumagapang *teratai adalah tanaman air yang merambat*

terbang *v* lumilipad: ang ibon na iyon ay lumilipad mula sa isang puno appunta sa ibang puno *burung itu terbang dari satu pohon ke pohon yang lain*

terima

penerbangan *n* lipad: ang aming lipad ay inantala dahil sa malakas na ulan *penerbangan kami ditunda karena hujan lebat*

terbit *v* sumisikat; inilathala: aang araw ay sumisikat sa silangan ; ang aking paboritong komik ay inilathala sa araw na ito *matahari terbit di Timur; komik favoritku terbit hari ini*

penerbitan *n* pagtanyag: ang pagtanyag ng libro panitikan ay tumaas ng makabuluhan *penerbitan buku sastra tahun ini meningkat secara signifikan*

terbitan *n* pahayag: ang pag pupublikasyon ng babasahin sa aming paaralan ay idinaraos ng isang beses sa isang buwan *terbitan jurnal di kampus kami berjalan sebulan sekali*

terigu *n* trigo: ang produkyon ng trigo ay tumataas ng pandaigdigang *produksi terigu tahun ini meningkat secara global*

terima *v* tanggap: pagtanggap ng pagsusulit *uji penerimaan*

terjal

terjal *a* matarik: ang mga mangaakyat ay umaakyat sa matarik na burol *pendaki itu sedang menaiki bukit yang terjal*

terjun *v* lumundag: siya ay lumundag ng malaya sa kataasan ng 30 metro *dia terjun bebas dari ketinggian 30 meter*

terlalu, keterlalu *a* hindi makatwiran: ang kanyang aksyon ay tinuturing na hindi makatwiran *tindakannya dianggap sudah sangat keterlalu*

terlanjur *v* pa: habang wala pa, mas maigi na umiwas na sa mga binabawal na gamot *sebelum terlanjur, lebih baik kamu menghindari obat-obatan terlarang itu*

ternak *n* alaga na hayop: trabaho niya araw-araw ay mag-aalaga ng alaga na hayop at hardin *pekerjaannya setiap hari mengurus ternak dan kebun*

beternak *v* pagpapalaki: trabaho ng kanyang magulang ay pagpapalaki ng baka *pekerjaan orang tuanya beternak sapi*

peternakan *n* alaga(ng): alagang baka *peternakan sapi*

terumbu

terobos *v* diretsohin: diretsohin mo lang ang pader, ito ay nasa kagipitan *terobos saja pagar itu, ini darurat!*

menerobos *v* sumugod: siya ay tumakbo sumugod sa ulan *dia berlari menerobos hujan*

terobosan *n* pambihirang tagumpay: bagong hirang ng isang linggo, ang direktor ay gumagawa ng ilang mga pambihirang tagumpay sa kumpanya *baru seminggu di angkat, direktur itu melakukan beberapa terobosan di perusahaannya*

tertib *a* mahusay: ang halalan sa taon na ito ay tumakbo ng ligtas an mahusay *pemilu tahun ini berjalan aman dan tertib*

ketertiban *n* patakaran bawat mag-aral ay kinakailangan sumunod da mga patakaran ng paaralan *setiap siswa diwajibkan mematuhi ketertiban di sekolah*

menertibkan *v* disiplin: ang pulis ay nag disiplin ng mga tao *polisi menertibkan massa*

terumbu *n* korales: tuhod niya ay nasugatan dahil sa korales habang sumisisid *lututnya terluka terkena terumbu karang ketika sedang menyelam*

-- **karang** *n* bahura: ang paggamit ng bomba sa isda ay ipinagbabawal dahil tinuturing nakakasira sa mga bahura *penggunaan bom ikan dilarang karena dianggap merusak terumbu karang*

terus *adv* tapos(in): taposin mo ang iyong gawain hanggang matapos *teruskan pekerjaanmu sampai selesai*

tetap *patuloy*: kahit na inaantok ang bata na iyon ay patulogy na ginagawa ang kanyang gawain sa paaralan *meskipun mengantuk, anak itu tetap mengerjakan tugas sekolahnya*

ketetapan *n* paglalaan: pinal na paglalaan *ketetapan akhir menetapkan* *v* nag tatalaga: ang presidente ay nagtatalaga ng kanyang ministro *presiden menetapkan menterinya*

tetes *n* patak: inubos niya ang gatas hanggang sa huling patak *dia menghabiskan susu itu sampai tetes terakhir*

menetes *v* tumulo: ang luha niya ay tumulo dahil malungkot *air matanya menetes karena sedih*

tewas *v* namatay: siya ay namatay ng kalunos-lunos *dia tewas dengan mengenaskan*

menewaskan *v* kumitil: nag natural na kalamidad ay kumitil ng mamamayan *bencana alam menewaskan penduduk*

tiada *v* wala na: wala na ang naiwan *tiada lagi yang tersisa*

tiang; tonggak *n* patpat: ibinaon niya ang patpat sa lupa *dia menancapkan tiang itu ke tanah*

tik, mengetik *v* naglilimbag: si nanay ay naglilimbag ng eksamen *ibu sedang mengetik soal ujian*

tikar *n* banig: igulong ang banig na iyon *gulung tikar itu!*

tikus *n* daga: maraming daga sa bahay niya *banyak tikus di rumahnya*

tilang *v* hulihin: hulihin mo nalang ang sasakyan na lumalabag manong *tilang saja kendaraan yang melanggar itu pak!*

menilang *v* hinuli: hinuli ng pulis ang mga lumalabag *polisi menilang pelanggar*

tim *n* koponan: koponan ng basket na iyon ay nagtagumpay manalo sa paligsahan *tim basket itu berhasil memenangkan pertandingan*

timbang, menimbang

timbang, menimbang v

nagtimbang: ang
mangangalalak ay nagtimbang
ng asukal *pedagang*
menimbang gula

timbangan n bugat: bigat ng
kanyang katawan ay unti-unti
tumataas *timbangan berat*
badannya berangsur naik

timbul v manggaling: ang bote
na iyon ay manggaling sa loob
ng dagat *botol itu timbul dari*
dalam air laut

timur n silangan: ang araw ay
sumisikat sa silangan
matahari terbit di timur

tindak v ipatupad: ang kanyang
pag-uugali ay dapat ipatupad
perilakunya harus segera
ditindak!

-- **lanjut** v pagkasunod:
pagkasunod ng legal na
proseso ay naantala dahil ang
suspek ay may malubhang
sakit *tindak lanjut proses*
hukum itu tertunda karena
tersangka sakit parah

bertindak v kumilos: ang
pulis ay kumilos upang
pigilan ang karamihan ng tao
polisi bertindak menertibkan
kerumunan massa

tindakan n hakbang:
hakbang na kanyang ginawa
ay napaka puri *tindakan yang*
dilakukannya sangat terpuji

tinju

tinggal, meninggal dunia v
sumakabilang buhay: ang
tatay niya ay sumakabilang
buhay ng maayos *ayahnya*
meninggal dunia dengan
tenang

tingkah, tingkah laku n pag-
uugali: pag-uugali ng bata na
iyon ay kagaya ng kanyang
ama *tingkah laku anak itu*
mirip bapaknya

tingkat, bertingkat v palapag:
ang bahay niya ay may tatlong
palapag *rumahnya bertingkat*
tiga

meningkat v tumaas: ang
sahod niya ang tumaas sa taon
na ito *gajinya meningkat*
tahun ini

tingkatan n antas: siya ay
nsa isang antas sa ilalim ng
antas ng kanyang kapatid *dia*
berada satu level di bawah
tingkatan kakaknya

tinju n boksing: paligsahan ng
boksing ay hinihintay ng
maraming tao *pertandingan*
tinju itu dinanti banyak orang

bertinju v boksing: si
Muhammad Ali ay nag
boksing ng pasayaw-sayaw
Muhammad Ali bertinju
menari-nari

tinta

petinju *n* boksingero: siya ay isang kilala na boksingero *dia adalah seorang petinju yang terkenal*

tinta *n* tinta: tinta ng printer na iyon ay ubos na *tinta printer itu sudah habis*

tipu, tipu daya *n* pandaraya: maraming pandaraya ang kanya ginawa upang makuha ang kanyang biktima *berbagai tipu daya telah dilakukan untuk mendapatkan mangsanya*

-- **muslihat** *n* panlilinlang: siya ay nahikayat ng panlilinlang *dia sudah terbujuk tipu muslihatnya*

tirai *n* kurtina: ang kanyang bahay ay kompleto ng kurtina kulay krema *rumahnya dilengkapi dengan tirai berwarna krem*

titip *v* pasuyo: pasuyo ng pasalubong para sa anak mo *titip oleh-oleh ini untuk anakmu ya!*

menitipkan *v* iniwan: iniwan ni tatay samin ang aming mga kapatid *ayah menitipkan adik pada kami*

titipan *n* padala: pakiusap pabigay ng padala na ito sa inay mo, anak *tolong berikan titipan ini pada ibumu ya nak!*

tong

toko, pertokoan *n* tindahan: ang tindahan na iyon ay bukas hanggang 10 ng gabi *pertokoan itu buka sampai pukul 10 malam*

-- **swalayan** *n* tindahan ng groseri: ang kanyang ama ay mayroong tindahan ng groseri *ayahnya memiliki sebuah toko swalayan*

tolong, pertolongan *n* tulong: residente na apektodo ng baha ay nangangailangan ng tulong *warga yang terkena musibah banjir itu sangat membutuhkan pertolongan*

tomat *n* kamatis: ang kamatis ay naglalaman ng antioxidant *tomat mengandung antioksidan*

tombak *n* kahoy: ang kahoy na iyon ay ginagamit upang mahuli ang isda *tombak itu digunakan untuk menangkap ikan*

tombol *n* pindutan: idiniin niya ang berdeng pindutan upang makakuha ng isang numero pang-pila *dia menekan tombol hijau untuk mengambil nomor antrian*

tong *n* tangke: tangke na iyon ay naglalaman ng langis *tong itu berisi minyak sawit*

tongkat

tongkat *n* baton: baton ng majoret at gawa sa bakal
tongkat mayoret itu terbuat dari besi

topeng *n* maskara: siya ay nagsigawa ng pista ng maskara sa kanyang bahay *dia mengadakan pesta topeng di rumahnya*

topik *n* paksa: paksa tungkol sa halalan ng presidente ay gusto ng mga mamamayan *topik mengenai pemilihan presiden sedang diminati masyarakat*

toserba *n* merkado: iyon ay pinaka-elegante na merkado *itu adalah toserba termegah di kotanya*

traktir *v* manlibre: mamayang tanghali ako ay manlibre sayo ng pagkain *nanti siang saya traktir kamu makan ya!*

truk *n* trak: ang trak na iyon ay gumulong dahil karga niya ay masyadong marami *truk itu terguling karena muatannya terlalu banyak*

tuang, menuangkan *v* nagbuhos: ang tagapagsilbi ay nagbuhos ng tubig *pelayan menuangkan minuman*

tubi, bertubi-tubi *adv* paulit-ulit: sila ay nagtatanong ng bagay na iyon ng paulit-ulit *mereka menanyakan hal itu bertubi-tubi*

tulis, menulis

tugas, bertugas *v* tungkulin: ang tatay ay may tungkulin sa puwersa ng pulisya *ayah bertugas di kepolisian*

tugu *n* bantayog: ang monumento na iyon ay itinayo noong taon 1982 *monumen itu dibangun pada tahun 1982*

Tuhan *n* panginoon: maraming salamat panginoon! *terima kasih Tuhan!*

tukang *n* tagapag-ayos: tiyuhin niya ay tagapagayos *pamannya adalah seorang mekanik*

tukar *v* palitan: palitan mo ang damit na iyon ng mas malaki *tukar baju itu dengan ukuran yang lebih besar!*

penukaran mata uang *n* palitan ng pera: lugar ng palitan ng pera ay madalas matao dahil pinupuntaan bago mag pista *tempat penukaran uang biasanya ramai didatangi pengunjung menjelang hari raya*

tulang *n* buto: buto ay kulay puti habang ang dugo ay kulay pula *tulang berwarna putih sementara darah berwarna merah*

tulis, menulis *v* magsulat: siya ay mahilih magsulat ng kwento *dia suka menulis cerita*

tulus

tulisan *n* sulat kamay: sulat kamay ng tao na iyon ay napaka hirap basahin *tulisan orang itu sangat sulit dibaca*

tulus *a* taos-puso: lalake na iyon ay taos-puso na tumutulong sa mga tao na nasa kahirapan *pria itu tulus membantu orang-orang yang berada dalam kesusahan*

tumpah *v* bumuhos: ang kape na iyon ay bumuhos sa pantalon ko na puti *air kopi itu tumpah mengenai celana putihku*

tunai *adv* salapi: pagbabayad ng salapi *pembayaran tunai*
menunaikan *v* nag-tutupad: siya ay nag-tutupad ng pagsamba *dia sedang menunaikan ibadah*

tunduk *v* magsumite: bawat tao ay dapat magsumite sa kanilang panginoon *setiap manusia wajib tunduk kepada Tuhannya*

menunduk *v* yumuko: siya ay yumuko dahil sa paggalang *dia menunduk karena hormat*

turun, menuruni *v* bumaba: sila ay bumaba sa bundok ng may pag-iingat *mereka menuruni gunung dengan hati-hati*

tutup

turunan *n* lipi: siya ay isang lipi ng marangal na pamilya *dia adalah keturunan keluarga bangsawan*

turut, menuruti *v* masunurin: mga bata ay masunurin sa magulang *anak-anak menuruti perintah orang tua*

penurut *a* masunorin: ang bata na iyon ay gusto ng mga tao dahil masunorin *anak itu disenangi banyak orang karena ia anak penurut*

tusuk *n* tuhog: tuhog ng satay *tusuk sate*

menusuk *v* tumusok: nanay ay tumusok ng karne para sa paggawa ng barbeque *ibu menusuk daging untuk dibuat sate*

tutup *n* takpan: takpan ang pagkain na iyon gamit ang plastik bago ipasok sa ref *tutup makanan itu dengan plastik sebelum disimpan di kulkas*

menutupi *v* tinakpan: tinakpan ni nanay ang pagkain sa itaas ng mesa *ibu menutupi makanan di atas meja*

uang *n* pera: bawat tao ang nangangailangan ng pera par asa buhay *setiap orang memerlukan uang untuk hidupnya*

-- **kas** *n* pera: panustos na pera namin ay nagsisimula ng manipis *persediaan uang kas kami sudah mulai menipis*

-- **lelah** *n* bayad: kumpanya na iyon ay karaniwang nagbibigay ng bayad para sa empleyado niya na nagtatrabaho hanggang gabi *perusahaan itu biasanya memberikan uang lelah bagi karyawannya yang bekerja hingga larut malam*

keuangan *n* pinansyal: pinansyal na kumpanya *perusahaan keuangan*

uap, menguap *v* sumisingaw: ang tubig ay sumsingaw sa tanghali *air menguap siang hari*

penguapan *n* pagsingaw: pagsingaw ay ginagawa upang buksan ang pores ng balat *penguapan dilakukan untuk membuka pori-pori kulit*

uban *n* uban: sa kanyang ulo ay lumago ng ilang mga uban *di kepalanya telah tumbuh beberapa uban*

beruban *v* buhok na puti: ang buhok niya ay may buhok na puti *rambutnya sudah beruban*

ujar, ujaran *n* pagsasalita: pagsasalita niya ay nakakaanting ng puso *ujarannya sangat menyentuh hati*

uji *n* pagsubok: ang babae na iyon ay sumali sa pagsubok ng pagbubuntis *wanita itu mengikuti uji kehamilan di rumah sakit*

-- **coba** *n* pagsubok: pagsubok ng sasakyan *uji coba kendaraan*

menguji *v* pagsubok: ang aming guro ay nag bibigay ng pagsubok bago ang pagsusuri *guru menguji kami sebelum ujian*

ujian *n* pagsusulit: bawat mag-aaral ay karaniwang sumasali ng huling pagsusulit sa paaralan *setiap murid biasanya harus mengikuti ujian akhir di sekolah*

ujud, berujud *v* hugis: ang regalo sa aking kaarawan ay hugis kahon *kado hadiah ulang tahunku berujud kotak*

ujung

ujung *n* dulo: dulo ng mundo
ujung dunia

berujung *v* humantong: ang paligsahan na iyon ay humantong sa pagkapanalo namin *pertandingan itu berujung kemenangan kami*

ukir, mengukir *v* mag-ukit: ang tatay niya matalino mag-ukit ng larawan *ayahnya pandai mengukir kayu*

ukiran *n* tabas: tabas ng kahoy *ukiran kayu*

ukur *n* pagsukat: pagsukat *ukur mengukur* *v* nagsukat: ang mananahi ay nagsukat ng katawan *tukang jahit mengukur badan*

ulang tahun *n* kaarawan: siya ay nagpaplano na ipagdiwang ang kanyang kaarawan *dia berencana untuk merayakan ulang tahunnya*

ulang, berulang-ulang *v* pa ulit-ulit: siya ay pa ulit-ulit na nagtatanong ng pareho *dia berulang-ulang menanyakan hal yang sama*

ulang-alik *v* balikan: eroplano na balikan *pesawat ulang alik*

ulur, mengulur *v* magpabagal: tim na iyon ay naglalaro ng maayos upang magpabagal ng oras *tim itu bermain keras untuk mengulur waktu*

umur, berumur

umbi *n* tuber: ang langis na iyon ay ginawa mula sa ugat ng tuber *minyak itu terbuat dari akar umbi*

umpama *n* halimbawa: halimbawa siya ay hindi dadating pakiusap sabihan ako *umpama dia batal datang tolong beri tahu saya ya!*

umpan *n* pain: bulate ay isang mahusay na pain para sa pangingsda *cacing adalah umpan yang baik untuk memancing ikan*

mengumpan *v* ipinasa: ang manlalaro na iyon ay ipinasa ang bola sa kanyang kasamahan *pemain itu mengumpan bola ke arah kawannya*

umum, umumnya *a* kadalasan: ang kuneho ay kadalasan kulay puti *kelinci umumnya berwarna putih*

umur, berumur *v* may edad na: ang anak niya ay may edad na dalawang buwan *anaknya baru berumur dua bulan*

seumur *n* ka-edad: ang anak niya ay ka-edad ng anak ko *anaknya seumur dengan anakku*

umur, usia *n* taon: ang taon nila ay hindi magkalayo *usia mereka tidak jauh berbeda*

undi, mengundi

undi, mengundi *v* binunot:

binunot niya ang masuwerteng kalahok na makakuha ng regalo *dia mengundi peserta yang beruntung mendapatkan hadiah*

undian *n* palabunutan: ang palabunutan na iyon ay napanalunan ng babaeng nakademit pula *undian itu dimenangkan oleh wanita berbaju merah*

unduh *v* (i)download: i-download ang for sa pmamagitan ng link *unduh saja formulir itu melalui tautannya!*

mengunduh *v* download: ang aplikasyon na ito ay puedeng i-download ng libre *dapat mengunduh dengan gratis aplikasi itu*

undur *v* bawiin: bawiin nalang ang pagpapatupad ng aktibidad na iyon *undur saja pelaksanaan kegiatan itu!*

mengundur *v* nag paliban: siya ay nagpaliban ng kanyang pag-alis patungong *Ambon dia mengundur keberangkatannya ke Ambon*

ungkap, mengungkapkan

unek-unek *n* hinanakit: lahat ng mga hinanakit niyang itinago sa mahabang panahon ay inilabas na niya *segala unek-unek yang menyesak di rongga dada telah dikeluarkan*

unggul *a* kalidad: kalidad na buto *bibit unggul*

ungkap, mengungkapkan *v*

1 ipahayag: hindi kaya ipahayag ng mga salita ang aking kaligayahan *kata-kata tidak dapat mengungkapkan kegembiraanku*; **2** ipaalam, ilantad, ihayag, isiwalat: hindi niya ipinapaalam ang kanyang tunay na pagkatao sa mga pulis *dia tidak akan mengungkapkan identitas diri yang sebenarnya kepada polisi*; **3** ipahayag: nagawa niyang ipahayag ang kanyang pagkahilig sa kanya *dia berusaha mengungkapkan rasa antusias kepadanya*; **4** magpaliwanag: ipinaliwanag pa niya ang kanyang opinyon sa labas ng klase *ia mengungkapkan lebih lanjut pendapatnya di luar kelas*

ungsi, mengungsi

terungkap v 1 pinahayag, ipinahiwatig, ipinakilala; inihayag, sinabi: ang mga katotohanan ay malinaw na nakasaad sa ulat *fakta-fakta terungkap dengan jelas di dalam laporan*; 2 maihayag; masiwalat: lahat ng kanyang krimen ay naisiwalat *akhirnya, semua kejahatannya terungkap*

ungkapan n 1 ekspresyon: pananalita niya ay palaging mayroong ekspresyon na maganda *tutur katanya selalu disisipi ungkapan yang indah*; 2 ekspresyon: ekspresyon ng kanyang mukha ay malinaw na nagpapakita ng kalungkutan *ungkapan wajahnya jelas menunjukkan perasaan sedih*

ungsi, mengungsi v lumikas, lumipat, umalis: sinabihan ang mga naninirahan sa lugar na lumikas dahil sa baha *penduduk lokal diberi tahu untuk mengungsi karena banjir*

mengungsikan v lumikas, lumisan: gumamit ng mga helikopter upang mailikas ang mga tao mula sa kanilang mga tahanan *helikopter digunakan untuk mengungsikan orang-orang dari rumah mereka*

unjuk rasa

pengungsi n eskapo: ang mga eskapo ay sa wakas nagtagumpay umakyat sa mataas na dako *pengungsi itu akhirnya berhasil naik ke tempat tinggi*

ungu a lila: lila ay kulay na paborito ko *ungu adalah warna kesukaannya*

unik a kaakiba: bawat tao ay may kakaibang marka ng daliri na hindi nagbabago sa pagdaan ng panahon *setiap orang memiliki sidik jari yang tidak berubah*

unjuk rasa n malaking pulong: malaking pulong ay madalas ginaganap sa lungsod na iyon *unjuk rasa sering kali dilakukan di kota itu*

-- **gigi** v magpasikat: mga mananayaw ay nagkaroon ng pagkakataon na magpasikat sa harap ng presidente *para penari mendapat kesempatan untuk unjuk gigi di depan presiden*

-- **gaya** v nagpapakitang gilas: batang maliit na iyon ay nagpapakitang gilas sa harap ng kanyang magulang *anak kecil itu unjuk gaya di depan orang tuanya*

untung

berunjuk rasa *v* magpakita ng opinyon, magpahayag ng damdamin, magdemonstra: *libu-libong tao ang nagtipon-tipon para magprotesta laban sa mga bagong patakaran*
ribuan orang berkumpul untuk berunjuk rasa menentang kebijakan baru

pengunjuk rasa *n* nagprotesta, raliyista: *Tinanggap at binati niya ang mga kinatawan ng demonstrador ia menerima dan menyalami wakil-wakil mahasiswa pengunjuk rasa*

untung n 1 *tadhana: mabuti ang kapalaran sa akin untung berpihak padaku; 2 swerte tayo ay maswerte na hanggang ngayon kita sudah sangat untung sejauh ini; 3 kita, tubo: hindi malaki ang kita sa pagbubukas ng restawran sa panahon ngayon tidak banyak untung yg diperoleh dengan membuka restoran saat ini; 4 kalamangan: ano ang kalamangan sa pananakot ng tao? apa untungnya menakut-nakuti orang*

-- **bersih** *n* *neto: neto na nakuha ay malaki untung bersih yang didapat cukup besar*

-- **rugi** *n* *tubo at pagkawala: maging isang negosyante ay siguradong makakaranas ng tubo at pagkawala menjadi seorang pedagang pasti mengalami untung rugi*

beruntung v 1 *tumubo, kumita: paano ako tutubo kung napakamahal ng pamasaha bagaimana dapat beruntung kalau ongkos angkutnya saja sudah mahal sekali;*

2 *suwertihin, palarin: iyong mga nakatanggap ng libreng edukasyon ay napakapalad dia beruntung dapat mengenyam pelajaran di bangku sekolah dng cuma-Cuma; 3 maswerte: ikaw ay maswerte nakasali sa pagsusulit kamu beruntung bisa mengikuti ujian itu*

upacara

keuntungan *n* **1** kita, tubo: ang pagbabago sa sistema ng buwis ay mangangahulugan nang malaking kita sa ilang kumpanya *perubahan sistem pajak berarti keuntungan besar bagi sejumlah perusahaan*; **2** tubo, kita, dibidendo: hindi pa nagdedeklara ang kumpanya ng kanyang dibidendo para sa taong ito *perusahaan itu belum mengumumkan keuntungan untuk tahun ini*; **3** tubo, pakinabang, swerte, kapalaran: isang malaking swerte ang matanggap ka bilang isang lingkod-bayan *keuntungan besar bagimu kalau kamu dapat diangkat jadi pegawai negeri*; **4** tubo, pakinabang, swerte, kabuluhan, saysay: walang saysay ang pag-usapan ang kahinaan ng ibang tao *tidak ada keuntungan kita membicarakan kekurangan orang lain*

upah

menguntungkan *v* kumita, tumubo, maging kapaki-pakinabangan; makabubuti: ang pagbebenta ng yelo ngayong panahon ng tag-init ay siguradong magbibigay nang malaking tubo sa tindera *berjualan es pada musim panas begini pasti menguntungkan penjualnya*

upacara *n* **1** seremonya: seremonya ay ginanap upang magbigay karangalan sa bayani *upacara dilakukan untuk menghormati pahlawan*; **2** seremonya, ritwal: ang seremonya ng kasal ay idinaos ng simple *upacara perkawinan dilakukan secara sederhana*

upah *n* **1** sweldo, sahod, bayad, upa: tataasan ng pamahalaan ang pinakamababang sahod sa mga rehiyon sa susunod na buwan *pemerintah akan menaikkan upah minimum regional bulan depan*; **2** gantimpala, pabuya: ito ay isang napakalaking gantimpala para sa amin *ini adalah upah yang luar biasa untuk kita*

upaya

mengupah *v* umarkila, umupa, magbayad ng tao: kung hindi mo kayang gawain mag-isa ang trabaho, mas makakabuti para sa iyo na umupa ng tao *kalau tidak dapat mengerjakan sendiri, lebih baik mengupah orang*

upaya *n* pagpupunyagi, pagpipilit, pagsisikap, pagsasakit, sikap, pagsusumakit: dahil sa kanyang pagsisikap, nakalikom nang sapat na perang pambili ng mga kagamitan *melalui upayanya, sejumlah uang berhasil diperoleh untuk membeli peralatan*

berupaya *v* hangarin: siya ay naghangad na pag-ibayuhin ang kanyang pagganap *ia harus berupaya meningkatkan prestasinya*

urai *a* lugay: ang babae na iyon ai nag lugay ng buhok niya hanggang sa bewang *gadis itu mengurai rambutnya hingga ke pinggang*

terurai *v* bumubuhos: ang luha niya ay bumubuhos *air matanya jatuh terurai*

urut

uraian *n* paglalarawan: paglalarawan ng problema niya ay napaka-interesante para obserbahin *uraian tentang makalahnya sangat menarik untuk disimak*

urat *n* kalamnan: kalamnan at litid ng bodybuilder na iyon ay halatang malaki *urat dan otot binaragawan itu tampak besar*

-- **nadi** *n* arterya: karayon na iyon ay tinusok sa loob ng kanyang arterya *jarum itu ditusukkan ke dalam urat nadinya*

urus, mengurus *v* inaasikaso: ang batang iyon ay inaasikaso ang nanay niyang may sakit *anak itu mengurus ibunya yang sakit*

pengurus *n* komite: ang tatay niya ay isang komite sa organisasyon *ayahnya adalah seorang pengurus organisasi*

terurus *v* inalaga: lahat ng kagamitan niya ay inalaga ng maayos *semua peralatannya terurus dengan baik*

urut *v* hilot: pakiusap hilot ng paa ni nanay Siya ay nahulog sa hagdan *tolong urut kaki ibu itu! dia tadi terjatuh di tangga*

usaha, perusahaan

mengurut *v* masahihin: ang trabaho niya ay masahihin ang taong may pilay *pekerjaannya*
mengurut orang keseleo

berurutan *v* magkasunod: sila ay nakaupo ng magkasunod sa harap na upuan hanggang likod *mereka duduk berurutan di kursi depan sampai belakang*

urutan *n* ika: siya ay nakakuha ng ika-lima upang kumuha ng reseta ng gamot *dia mendapatkan urutan ke-5 untuk pengambilan resep obat*

usaha, perusahaan *n* kumpanya: profile ng kumpanya *profil perusahaan*

usang *a* lipas: lipas na damit *baju usang*

usap *v* punasan: punasan ang iyong luha *usap air matamu*

mengusap *v* punas: ako ay nag panas ng aking pawis sa noo *aku mengusap keringat di kening*

usik, mengusik *v* nag abala: walang nag abala sa kanya habang natutulog *tidak ada yang mengusiknya ketika tidur*

terusik *v* na abala: ang tulog niya ay mahimbing hindi na abala ng kahit anong ingay *tidurnya nyenayak tidak terusik suara apapun*

utuh

usir, mengusir *v* nag-paalis: si nanay ay nag-paalis ng mga lamok bago kami matulog *ibu mengusir nyamuk sebelum kami tidur*

usir, terusir *v* pinaalis: siya ay pinaalis mula sa kanyang bayan *dia terusir dari kampungnya*

usus *n* isaw: isaw *usus*

-- **buntu** *n* apendiks: siya ay ooperahan ng apendiks *dia akan menjalani operasi usus buntu*

usut, mengusut *v* sinisiyasat: ang pulis ay sinisiyasat ang insidente *polisi mengusut kejadian itu*

utak-atik *v* inaayos: ang tekniko na iyon ay inaayos ang sirang makina *teknisi itu mengutak-atik mesin yang rusak*

utik, mengutik-utik *v* magayos: mahilig siya mag ayos ng puzzle *dia senang mengutak-atik puzzle*

utuh *a* kompleto: bawat mamimili ay may kagustohan sa gamit na binili ay kompleto *setiap pembeli menghendaki barang yang dipesannya berada dalam keadaan utuh*

utus, mengutus

utus, mengutus *v* nag-utos: ang estado ay nag-utos ng magtutuo ng wikang indonesia sa ibang bansa *negara mengutus pengajar bahasa Indonesia ke luar negeri*

utusan *n* delegado: ang pulong na internasyonal na iyon ay binubuo ng delegado at internasyonal na negosyante *pertemuan internasional itu terdiri atas utusan dan pengusaha internasional*

uzur

uzur *a* mahina: dahil mahina na, ang tagapagsanay ng putbol ay umalis na sa kanyang posisyon bilang tagasanay *karena sudah uzur, pelatih sepakbola itu mengundurkan diri dari posisinya sebagai pelatih*

vakansi *n* bakante: taunan na bakante *vakansi tahunan*

valas *n* palitan ng pera: nanatiling matataga ang ang pound sa palitan ng pera sa merkado *di pasar valas mata uang rupiah tetap kokoh*

voli, voli pantai *n* dalampasigan na volleyball: manlalaro ng dalampasigan na volleyball *pemain voli pantai*

vonis *n* pasya, pasya ng hurado, opiniyon, palagay, kuru-kuro, hatol ng hurado: ibinaba ng hukom ang hatol na 'nagkasala' sa pagtatapos ng paglilitis *hakim menjatuhkan vonis bersalah pada akhir persidangan*

wabah *n* epidemya: mahigit 30 bata ang namatay dahil sa epidemya ng tikdas *lebih dari 30 anak meninggal karena wabah campak*

mewabah *v* **1** maging epidemya: ang sakit ay naging epidemya sa nayong ito *penyakit itu telah mewabah di desa ini*; **2** laganap: ang facebook ay laganap sa mga kabataan *Facebook mewabah di kalangan remaja*

wadah *n* **1** lalagyan lalagyan ng pagkain *wadah makanan*; **2** lugar institusyon ay bilang isang lugar para sa pagtitipun *lembaga itu sebagai wadah tempat berkumpulnya masyarakat kota*

waduk *n* imbakan ng tubig: ang pamahalaan ay gumawa ng imbakan ng tubig sa gutna ng lungsod para sa pagbaha *pemerintah membangun waduk di tengah kota untuk mengatasi banjir*

wafat *v* binawian ng buhay: matandang lalaki na iyon ay sa wakas binawian ng buhay sa daan papuntang hospital *lalaki tua itu akhirnya wafat dalam perjalanan ke rumah sakit*

wajah *n* mukha: mukha niya ay maganda ang bawat tao ay masigasig upang lumapit sa kanya *wajah cantiknya membuat setiap lelaki tertarik untuk mendekatinya*

berwajah *v* may mukhan: babaeng may mukhang kaakit-akit *gadis berwajah menawan*

wajan *n* kawali: kawali *wajan*

wajar *a* **1** makatwirang: makatwirang hakbang *tindakan wajar*; **2** *a* maayos: kumilos ng maayos na parang walang nagyari *bersikaplah wajar seperti tidak ada apa-apa*; **3** natural: natural lang na siya ang maging panalo *wajar saja jika dia menjadi pemenangnya*

sewajarnya *adv* gaya ng nararapat: gaya ng nararapat na siya ay maging mahiyain *sudah sewajarnya dia bersikap malu*

wajib *v* **1** kinakailangan: kinakailangan na edukasyon *pendidikan wajib belajar*; **2** dapat: bawat lipunan ay dapat sumunod sa mga regulasyon *setiap masyarakat wajib menaati peraturan*

wakil

berwajib *v* awtoridad:
partido na may awtoridad
pihak berwajib

kewajiban *n* obligasyon:
moral na obligasyon
kewajiban moral

wakil *n* **1** bise: bise presidente
wakil presiden; **2** kinatawan:
kinatawan ng mga
organisasyon *wakil organisasi*;
3 repesante: ang tatay niya ay
isang repesante direktor
*ayahnya adalah seorang
wakil direktur*

mewakili *v* kumatawan: siya
ay kumatawan ng kaniyang
konpanya upang dumalo sa
pista *dia mewakili
perusahaannya untuk hadir
dalam pesta itu*

perwakilan *n* **1**
representasyon: siya ay
dumating sa pagtitipun bilang
representasyon ng
organisasyon niya *dia datang
ke pertemuan itu sebagai
perwakilan organisasinya*;
2 kinatawan: kinatawan na
opisina *kantor perwakilan*
perwakilan *n* kinatawan:
kinatawan ng estado
perwakilan negara

wara, pewara

waktu, sewaktu-waktu *adv*
anumang oras: regulasyon na
ito ay maaring magbago
anumang oras *peraturan ini
dapat berubah sewaktu-waktu*

walau *p* bagaman: bagaman ang
kanyang puso ay masakit, siya
ay naghahangad ng lubos sa
kanya *walau hatinya sakit, dia
sangat merindukannya*

walaupun *p* kahit na: kahit na
umuulan, siya ay lumabas pa
din ng bahay *walaupun hujan,
dia tetap pergi ke luar rumah*

wangi *a* mabango: mabango na
bulaklak ay karaniwang
lumilikha ng isang
komportableng kapaligitan sa
kuwarto *wangi bunga
biasanya membuat suasana
nyaman di ruangan*

wangi-wangian *n* pabango:
pabango *wangi-wangian*

wanita *n* **1** babae: siya ay ang
unang babaeng lider ng bansa
*dia adalah wanita pertama
pemimpin negara*; **2** babae:
trabadora *buruh wanita*

wara, pewara *n* tagapagbalita:
isang tagapagbalita ay dapat
magkaroon ng mataas na
tiwala sa sarili *seorang
pewara harus memiliki
kepercayaan diri yang tinggi*

waralaba

waralaba *n* prangkisiya:

maraming prangkisiya na lumalago sa mga malalaking lungsod kamakainlan lamang *banyak waralaba yang tumbuh di kota besar akhir-akhir ini*

warga *n* mamamayan: bawat mamamayan ay dapat sumunod sa mga naaangkop na batas *setiap warga wajib mematuhi peraturan hukum yang berlaku*

-- **masyarakat** *n* residente: konstruksyon ng tulay ay nagsasangkot ng maraming mga residente *pembangun jembatan itu melibatkan banyak warga masyarakat*

warga negara *n* mamamayan: mamamayan ng Indonesia *warga negara Indonesia*

~ **asing** *n* banyaga: ang pamahalaan ay nag-ubliga sa mga banyaga upang dalhin ang kanilang mga pasaporte kapag naglalakbay sa pasyalan *pemerintah mewajibkan warga negara asing untuk membawa paspor mereka ketika bepergian di tempat wisata*

warna-warni

kewarganegaraan *n* 1

pagkamamamayan: siya ay may dalawang pagkamamamayan *dia memiliki kewarganegaraan ganda*; 2 pagkamamamayan; pangсібiko: edukasyong pangсібiko *pendidikan kewarganegaraan*

waris *n* kayamanan: sila ay nagbabahagi ng kayamanan sa opisina ng abogado *mereka sedang bagi waris di kantor pengacara!*

pewaris *n* tagapagmana: siya ay naging nag-iisang tagapagmana ng kayamanan ng kaniyang mga magulang *dia menjadi pewaris tunggal kekayaan orang tuanya*

warisan *n* pamana: testamento *surat warisan*

warna, berwarna *v* kulay: ang rosas ay kulay pula, dilaw at puti *mawar berwarna merah, kuning, dan putih*

warna-warni *n* makulay: batang mas-asawa ay karaniwang pumili ng makulay na pintura para sa kanyang bahay *pasangan muda biasanya memilih cat warna-warni untuk rumahnya*

warnet

warnet *n* internet café:

maraming internet café na nagbukas malapit sa paaralan
banyak warnet yang dibuka di dekat kampus itu

warta *n* balita: balita tungkol sa laro *berita olahraga*

-- **berita** *n* balita: radyo ng republika ng Indonesia ay nag hahatid ng mga balita *Radio Republik Indonesia sedang menyiarkan warta berita*

mewartakan *v* ipinahayag: ipinahayag ng tagabasa ng balita tungkol sa pagkawala *pembaca berita mewartakan berita tentang kehilangan itu*

wartawan *n* mamamahayag:

isang mamamahayag ay dapat madalas magsulat at humanap ng balita *seorang jurnalis harus sering menulis dan mencari berita*

warung *n* tindahan: maraming tindahan na naghahain ng sarsaring tradisyonal na pagkain sa pasyalan na iyon *terdapat banyak warung yang menyajikan beraneka ragam makanan tradisional di kota wisata itu*

wasiat *n* pahimakas: pahimakas ng kanyang magulang ay siya ay agad ng magpakasal *wasiat orangtuanya adalah agar dia segera menikah*

wenang, berwenang

berwasiat *v* habilin: si tatay ay nag habilin upang kami ay mag patuloy nag pag aaral *ayah berwasiat agar kami melanjutkan sekolah*

wasit *n* tagahatol/reperi: ang reperi ay sa wakas hinipan ang pito sinyales ng pagtatapos ng laban na putbol *wasit itu akhirnya meniup peluit tanda pertandingan sepakbola telah berakhir*

waswas *a* nag-aalinlangan: kami ay nag-aalinlangan sa pagsali niya sa paligsahan ng maraton *kami waswas dengan keikutsertaannya dalam lomba maraton itu*

watak *n* ugali: ugali niya ay angkop na maging isang lider *wataknya cocok untuk menjadi pemimpin*

berwatak *v* mayugaling: ang lalaking iyon ay mayugaling matigas *lelaki itu berwatak keras*

wenang, berwenang *v* 1 may karapatan ang guro ay may karapatan na magbigay ng grado sa kanilang mag-aaral *guru berwenang memberi nilai muridnya;*

wibawa

2 napaka-karampatang ang KBBI ay Indonesian diksyunaryo na napaka-karampatang *KBBI* *merupakan kamus bahasa Indonesia yang paling berwenang*

sewenang-wenang *a* basta lang: isang lider ay hindi dapat kumilos ng basta lang laban sa kanyang tauhan *seorang pemimpin tidak boleh bertidak sewenang-wenang terhadap bawahannya*

wibawa *n* karangalan: siya ay napaka maingat sa kanyang karangalan sa harap ng kanyang mga kaibigan *dia sangat menjaga wibawa di depan teman-temannya*

berwibawa *v* may karangalan ang lalaking iyon ay napaboran ng mga tao dahil ito ay may karangalan *pria itu digemari banyak orang karena tampak tenang dan berwibawa*

wilayah *n* lugar: ipinagbawal na lugar *wilayah terlarang*

wiraniaga *n* salesperson: isang salesperson ay dapat mabait at mahilig tumulong *seorang wiraniaga harus ramah dan senang membantu*

wisatawan

wiraswasta *n* negosyante: ang kanyang ama ay isang negosyante *ayahnya adalah seorang wiraswasta*

wirusaha *n* negosyante: ang gobyerno y naghikayat sa mga kabataan upang maging negosyante upang lumikha ng trabaho *pemerintah mendorong kaum muda untuk menjadi wirusahawan agar tercipta banyak lapangan kerja*

wisatawan *n* turista: turista *wisatawan*

-- **mancanegara** *n* turista: ang turista ay masaya bumisita sa isla ng Bali *wisatawan mancanegara senang mengunjungi pulau Bali*

-- **nusantara** *n* lokal na turista: lokal na turista ay bibisita sa intramuros sa susunod na linggo *Wisatawan nusantara akan berkunjung ke Intramuros minggu depan*

wisma

wisma *n* 1 bahay ang pamahalaan ay bumuo ng maraming bahay sa kabisera upang mapaunlakan ang mga bisita sa kampeonato na palaro pagitan ng mga bansa *pemerintah membangun sejumlah wisma di ibukota untuk menampung pengunjung kejuaraan olahraga antarnegara;*
2 bahay: ang bahay na ito ay pinapaupahan sa publiko *wisma ini disewakan untuk umum*

wisuda *n* gradwasyon: mga mag-aaral dumalo sa gradwasyon sa paaralan *para mahasiswa menghadiri wisuda di kampus itu*

wujud

wudu, berwudu *v* mag-ablasyon: bawat muslim ay obligadong mag-ablasyon bago manalangin *setiap muslim diwajibkan berwudu sebelum salat*

wujud *n* anyo: ang kaniyang anyo ay mahirap na makilala pagkatapos ng sunog *wujudnya sulit lagi dikenali setelah peristiwa kebakaran itu*

berwujud *v* konkreto: konkreto na ari-arian *harta berwujud*

terwujud *v* maisasakatuparan: umaasa ako sa programang ito ay maisasakatuparan sa lalong madaling panahon *saya harap program ini dapat terwujud secepat mungkin*

¹**ya p** oo: oo Diyos *ya Allah*
²**ya p** okay: maging mabait kang bata, okay? *jangan nakal, ya?*

yaitu p iyon ay: ang sumali sa paligsahan ng pagtakbo mula sa aming paaralan ay may dalawang tao, iyon ay ako at ang aking kapatid na babae *yang mengikuti lomba lari jarak pendek dari sekolah kami ada dua orang, yaitu saya dan adik perempuan saya*

yakin, keyakinan n paniwala: lahat ng tao ay dapat respetohin ang paniniwala ng iba *setiap orang harus menghormati keyakinan orang lain*

meyakini v nakakatiyak: ako ay nakakatiyak na pumasa sa pagsusulit mamaya *saya yakin saya mampu lulus ujian nanti*

meyakinkan v 1 kukumbinsi ako ay kukumbinsi sakanya upang sumali sa aming organisasyon *saya akan meyakinkannya untuk bergabung dengan organisasi kami; 2* tiyakin: pananalita niya ay nagtagumpay tiyakin para ang mga residente na hindi gumawa ng karahasan *pidatonya berhasil meyakinkan para penduduk untuk tidak berbuat kekerasan*

yakni p ay: ang kanyang dalawang anak na kambal ay ana at ani *kedua anaknya kembar yakni Ana dan Ani*

yang p ang: siya ang laging tumutulong sa amin kapag nahihirapan *dia yang selalu menolong kami ketika dalam kesusahan*

yatim a ulila: ulila *yatim*

yayasan n pundasyon: tara tara *punta tayo sa paaralan*

zaitun *n* igos, olibo: langis ng olibo *minyak zaitun*

zakar *n* titi: titi *zakar*

zaman, zaman dahulu *n*

sinaunang panahon: sinaunang panahon ang mga tai ay gumagamit ng bato at mga sanga upang gumawa ng apoy *zaman dahulu manusia menggunakan batu dan ranting untuik membuat api*

-- **keemasan** *n* ginintuang panahon: bansang tsina ay nakaranas ng ginintuang panahon noong mga 1000 ad sa ilalim ni dinasti tang *bangsa Cina mengalami masa keemasan sekitar tahun 1000 Masehi di bawah dinasti Tang*

-- **sekarang** *n* sa panahon ngayon: sa panahon ngayon ang mga tao ay gumagamit ng pinakabagong teknolohiya upang mag usap ng malayo *zaman sekarang orang-orang menggunakan teknologi mutakhir untuk berkomunikasi jarak jauh*

zamrud *n* esmeralda: siya ay nangongolekta ng batong esmeralda *dia mengoleksi batu zamrud*

zat *n* sangkap: radioavtive na sangkap *zat radioaktif*

zat, zat pengawet *n* pang-imbak na sangkap: pagkain na iyon ay mayroong pang-imbak na sangkap na mapanganib sa kalusugan *makanan itu mengandung zat pengawet yang berbahaya untuk kesehatan*

-- **tambahan** *n* karagdagan na sangkap: inumin na aiyon ay mayroong karagdagan na sangkap na mapanganib *minuman itu menggunakan zat tambahan yang berbahaya*

zebra *n* sebra: sebra *kuda Zebra*

ziarah *v* paglalakbay (sa banal na lugar), pamamakay, pagbisita: ang kanyang libingan ay naging pook ng pamamakay *makamnya menjadi tempat ziarah*

berziarah *v* namamakay: kami ay namamakay sa libingan ng aming magulang *kami berziarah ke makam orang tua kami*

zina *n* pangangaliwa: ipinagbabawal ng relihiyon sa mga tao ang pangangaliwa *agama melarang umatnya melakukan zina*